

﴿وانه کان له راقه ی هه ٿوه شینه ره وه کانی ئیسلام﴾

دانراوی شیخی ئیسلام و تازه که ره وه ی

((موحه مه دی کوری عبد الوهاب))

ره همه تی خوای لی بیت

ووتنه وه ی ((زانای پایه به رزو دکتور))

((صالح بن فوزان الفوزان))

ئه ندای ده سته ی هه می شه ی بو فه تواو

ئه ندای گه وره زانایان له سعودیه

((خوا بیپاریزی))

سه رپه رشتی له چاپدانی

((محمد بن فهد الحصین))

وه رگی رانی ((ئاکو جلیل کریم))

چاپی یه که م

1430 کۆچی

پيشه كى وه رگير

إِن الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ ... وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ... وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ» آل عمران: 102
«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا» النساء: 1
«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِغِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا» الأحزاب: 70-71
أَمَّا بَعْدُ: فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَخَيْرَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ ﷺ وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلُّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ.

سوپاس بوخواي پهروه دگار که دهره فتی دامی تا بتوانم ههستم به وه رگيرانی ئهم پهرتوکه به نرخه که یه کیکه له به هیترین پهرتوکه کان له بواری خویدا به ناوی (دروس فی شرح نواقض الإسلام) له به ره مه کانى ماموستاو خوشه ویستمان شیخ صالح فوزان الفوزان خواي گه وره ته من دریژی بکات بوخرمه تکردن به بیروباوه پی پاکو بیگه رد که خوی له بیروباوه پی ئه هلی سه ننه وجهه ماعه دا ده بینیتته وه چونکه شاره زابوون له بیروباوه پی راست و دروست ئه رکی سه رشانی هه موومانه ئه وه تا خواي گه وره ده فرمویت «فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» {محمد: 19} ، واته «جا ئه ی پیغه مبه ر ﷺ ئه ی مروؤ بزانه که هیچ په رستراوی نیه به هق شایه نی په رستن بیّت جگه له الله ﷻ ئه وه تا خواي پهروه دگار خوی داوامان لیده کات که پیویسته شاره زای بیروباوه پی راست و دروست بین، وه هروه ها پیویسته شاره زای درّه کانیشی بین تا نه که وینه ناویه وه و خومانی لی به دوور بگرین، وه به هه مان شیوه پیغه مبه ر ﷺ ده فرمویت که پیشه واه عوسمانی کوپی عه ففان بومان ده گيریتته وه «من مات وهو يعلم أنه لا اله الا الله دخل الجنة» رواه مسلم (۱۱۰۰) واته «هه رکه سیك مردو و زانی که هیچ په رستراویك نیه به هق شایه نی په رستن بیّت جگه له الله ده چیتته به هه شته وه»

﴿وانه كان له راقى هلهوشينه ره وه كانى ئيسلام﴾.....

دهبا وردبينه وه بزنانين زانينى بيروباوه پرى راست چهنده پيويسته، موسلمانانى خوشه ويست دهبيت بزنانين كه خواي گه وره زور رقى له هاوبهش دانانه كه دژى يه كتاپه رستيه وه كو خوى ده فهرميّت [إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا] {النساء: 48}

واته ﴿به پراستى خواي گه وره له كه سيك خوش ناييت هاوبهشى بو دابنى وه له خوار هاوبهش دانانه وه خوش دهبيت بو ههر كه سيك خوى ويستى ليبيت، وه ههر كه سيك هاوبهش بو خوا داده نى هوا گومانى تيا دا نيه كه درويه كى زور گه وره كرده وه وه له چهن دان نايهت و فهرموده تى تر دا خواي گه وره فهرمانمان پى دهكات به فيربوونى يه كتاپه رستى و دور كه وتنه وه له هاوبهش دانان، جائه م پهرتوكه ي به رده ست زور به جوانى فيرى يه كتاپه رستيمان دهكات و دژه كانيشيمان پى ده ناسيى، له به ره وه شيخ هه ستاوه به راقه كردنى دهقى ﴿نواقض الاسلام﴾ ي زانا نو يكه ره وه ي ثاينى ئيسلام له چهرخى خويدا ﴿شيخ موحه مدهى كورى عبدالوهاب﴾

ره حمه تى خواي ليبيت كه به پراستى توانى گوپانيكى پيشه يى له ناو موسلماناندا دروست بكات به وهى هوشياريان كاته وه له بيروباوه پرى چه وتو لاروخورافهت و سيحرو جادو كه به پراستى ره گى له نيمچه دورگه ي عهره بيدا و ته واوى جيهانى ئيسلامدا داكو تيبوو، ئەم زانا به ريزه هات وه كو پيشينه كانى خوى بانگه وازى خه لكى كرده وه له سهر چاوپرؤشنى به قورئان و سوننهت بوئه وئايه نه پاكه ي كه پيغمبه ر ﷺ وشو ينكه وتوانى له سهر بوون له هاوه لان و دواي نه وانيش ﷺ وه كو ههر چوار پيشه واكه ﴿نه بو حه نيفه و ماليك و شافيعى و ئەحمەد﴾ كه له سهر بيروباوه پرى راست و دروست ژيان و مردن، وه هه روه ها هه ردو و شيخه كه ي ئيسلام (ئيبين تيمميه و قوتابيه كه ي ئيبين القيم) كه رهنجيكي زوريان كيشا له پينا و هيشتنه وه ي ئەم ئايه نه پاكه له سهر پاكييه تيه كه ي خوى، پيشه و امان به هه مان شيوه ي نه وان له نيمچه دورگه ي عهره بيدا خه لكو به نده كانى خواي له بيرو باوه پرى درؤ و پوچ پا كرده وه خواي گه وره له جياتى ئيمه پاداشتى بداته وه و پله ي له به هه شتدا به رزبكات وه، نه وه ي ئيمه له خزمه تيدايين يه كيكه له به ره مه كانى كه پريه تى له په ندو ناموزگارى به سود دهر باره ي نه و قسه و ره فتاران ه ي كه ئەگه ر مروؤ بيلى يان هه ستيّت به كردن و نه جامدانى نه و ئيسلامه تيه كه ي پى هه لده وه شيته وه په نا به خواي گه وره. كه واته له مه وه بو مان دهر ده كه ويّت ئەم باب ته چهن دى گه وره و مه تر سيداره، بو يه پيويسته له لايه كه وه موسلمان شاره زا بيت ليى و له لايه كى تريشه وه خوى بپاريژيّت

﴿وانهكان لهراقهى ههلوهشینه ره وهکانى ئیسلام﴾.....

لهوهى قسهیهك بکات یان کرده وهیهك ئه نجام بدات که بیرو باوه ره کهى له دواى ماندوو بوون و نارچه تیی و شه و نخونیو سه رماو گه رماو نه خوشیی و ئاگادار بوون هه لئووه شینیتته وه. بویه زور خوم به خوشحال ده زانم که به یارمه تی خواى گه و ره توانیم ئه م په رتوکه ی که له خزمه تیداین وه ریبگپر مه سه ر زمانى شیرینی کوردی تاموسلمانانى کورد زمانى خوشه و یستیش له سه رچا و پووشنى بتوانن دیندارى خو یان بکه ن و شاره زابن له ئاینه که یان و ئاگادارى زمان و په فتاریان بن تا نه که ونه ناویه کی له هه لوه شینه ره کانى ئیسلامه وه، ئه م نامیلکه یه زور که س هه ستاوه به راقه کردنى چ به شیوه ی سه ره به خو وهک ئه وهى به رده سستی به ریزتان یان راقه یان کردو وه له گه ل په رتوکه به نرخه که ی تری پیشه و امان ﴿الواجبات المتحتمات المعرفة على كل مسلم ومسلمة﴾ من له م راقه کردنه یدا زانایه کی به ریزو ماموستایه کی خوشه و یستم هه لئبژاد که ئه ویش ﴿شیخ صالح فوزان الفوزان﴾ ه خوا بیپاریزیت له بهر چه ند هویه ک له وانه:

﴿- ئه م زانا به ریزه زور شاره زایه به بیرو باوه ری ئه هلی سوننه و جه ماعه ده ستیکی بالای هه یه له و بواره داو کو مه لئکی زور دانراوی هه یه که جیگه ی په زامه ندی زانایانى وهک هه ردوو شیخه که ی ئیسلام﴾ ئیین بازو ئیین عثمین ه.

﴿- ئه وهى زور گرنگه ئه وهیه ئه م زانایه له م سه رده مه ی ئیستادا ده ژى به واتایه کی تر شاره زای رچکه و ریبازه گومر اکاره کانه و ئه م بابه ته ش زور لیکدانه وه و بۆچون هه لده گریت که پیویستی به که له پیاویکی وایه که وه لامی پر به پیستی خو ی بداته وه.

﴿- بابه ته کانى بیرو باوه ره له گه ل بابه ته فیهیه کانه و ابه سته ی یه کدین شیخ فه وزانیش له گه و ره ترین شاره زایانى شه ریعه ته له م سه رده مه ی ئیستادا بویه پیمخو شبوو راقه ی ئه و که له پیاوه به سه ر ئه و نامیلکه به پیزه دا هه لئبژیرم خواى گه و ره لیمانی وه ریگریت.

له کو تای ئه م پیشه کیه دا داواکارم که خواى په روه ر دگار ئه م کاره م لیوه ریگریت و نیه تم پاک بکاته وه به وهى که هه ر کاریک ده کم ته نها له بهر په زامه ندی خو ی بیّت ئامین ، وه داواکارم که له تا وانه کانم ببوریتو به په رهمی خو ی په حمم پی بکات، وه موسلمانان پینویى بکات بۆ ریگای راست و بیرو باوه ری راستیان له لاشیرین بکات بیانکاته شوینکه وته ی.

کو تا داواکاریم له فیرخوازانى زانسته که زور بایه خ بده ن به بواری بیرو باوه رو په رتوکه به سوده کان به شیوه ی وانه بخوینن لای ماموستای شاره زای له و بواره دا، وه هه رگیز خو تان به دوور مه گرن له په رتوکه کانى پیشه و او ماموستامان ﴿شیخ موحه مه دی کوپى عبدالوهاب﴾ به تاییبه تی ئه م په رتوکه ی به رده ستان چونکه زانستیکی زوری تیادیه

«وانهكان له پاقه ی هه لوه شینه ره وه کانی نیسلام».....
 وه هه موو په رتوکه کانی تریشی هه ر له «القواعد الأربع» وه تا په رتوکه ئالتونیه که ی
 «كتاب التوحید» که زۆریک له زانایانی له خواترس پاقه یان کردووه خوای گه وره
 پاداشتیان بداته وه.

داواکارم که خوای په روه ردگار دروودو سه لامی بی کۆتا بریژی به سه ر پیغه مبه رمان
 محمد ﷺ وه هه موو شوینکه وتوانی و خزمه نزیکه کانی تا پوژی دوا ی وله دایکوباوکی من و
 هه موو موسلمانیک ی بیروبا وه پیاک خوش بییت

وصلی علی حبیبنا محمد و علی اله وسلم
 وَأَخِرُ دَعْوَانَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

ریخۆشکه ر

«خوینهری به ریز ئاگاداره که زۆر ئه مانه ت پارێزیمان کردوه له کاتی وه رگیراندا واته پهرتوکه
 عه ره بیه که چۆنه ئاوا وه رمانگیراوه ته سه ر زمانی کوردی.

«به لām له هه ر شوینیکدا پێوستی به زیاده شیکردنه وه یه که هه بوو بیت ئه و له نیوان دوو که وانه دا
 شیمان کردوه ته وه و اتا ئه وه بۆچونی وه رگیره ئه گه ر راست بوو ئه وه له خوای گه وره وه یه ، وه ئه گه ر
 هه لّه بوو ئه و له نه فس و شه ی تانه وه یه و داوای لیخۆشیبوونم له خوا بۆ بکه ن.

«له کاتی وه رگیراندا هه ولّمداو ه کام ووشه زۆر ساده و ئاسانو زۆر به کار هاتوه ئه وه به کاریبم
 ئه گه رووشه یه کی قورسی تیا دا بوو ئه و داوای لیبورده ن ده که م من هه ر ئه وه نده م لیترانیوه .

«بۆرافه ی ئایه ته کان پشتم به یه که ته فسیر نه به ستوه ، به لām سویدیکی زۆرم له ته فسیری
 «رامان» وه رگرتوه خوای گه وره له خاوه نه که ی خویشییت چونکه ته فسیری که زۆر نزیکه
 له ته فسیری ئه هلی سوننه و جه ماعه وه بۆ قورنانی پیرۆز.

«وه هه ولّماندا وه تیکه لاوی رونه دات له نیوان وانه کانه ، واته هه ر وانه و به شیوه یه کی جیا
 له وانه کی پیش خۆیی و داوای خۆی هی نا ومانه تاهۆ کاریک بیت بۆ ئاسان خویندنه وه ی و
 لیتیگه یشتنی.

﴿به ناوی خوی خاوه ن که ره م و په حمه تی بی ئەندازه﴾

پیشەکی راقه کار

سو پاس بۆ خودای جیهانیان، سلاو و درود له سهر پیغه مبه رمان موحه مه د ﷺ،
کو تایی پیغه مبه ران وه له سهر خیزانه کانی و که سوکار و هاوه لانی و
شوینکه وتوانی هاوه لان به چاکه تا پوژی قیامهت .

له پاشدا: به دنیاییه وه خوی په ره وردگار ئەفه رمویت: [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كُلًّا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ]
{البقرة: 208}

واته: ئەی ئەوانه ی که باوه پرتان هی ناوه، ئەبیّت هه ره موتان ئاماده ی چوونه
ناو فه رمانی خوابن، وه شوین هه نگاوه کانی شهیتان مه که ون، چونکه شهیتان
دوژمنیکی ئاشکرای ئیوه یه.

وه ئەم راقه یه بۆ نامه ی ((هه لوه شیینه ره وه کانی ئیسلام)) ی زانای نوێکه ره وه
﴿محمدی کوپی عبدالوهاب﴾ په حمه تی خوی لی بیّت. که به چه ند وانه یه که له
مزگه وتدا وتومنه ته وه، هه ندی له برایان وایان به باش زانی بینوسنه وه له
کاسیه ته وه بیخه نه سهر په ره و چاپی بکه ن له په رتوکی کدا و داوای مؤله تیان
لیکردم بۆ ئەو کاره و منیش مؤله تم دا.
به هیوای ئەوه ی که سودیکی تیا دا بیّت.

زانای به ریز و برام که هه ستاوه به م کاره ﴿محمد بن فهد الحصین﴾ خوا
پاداشتی بداته وه و سودی پی بگه یه نی، وه مؤله تم دایی به له چاپدانی و
بلاوکردنه وه ی.

وه سلاو و درود له پیغه مبه ر موحه مه د ﷺ و ئال و هاوه لانی بیّت.

نوسینی

صالح بن فوزان بن عبدالله الفوزان

له 1424/11/5 کۆچی

﴿وانهكان لهراقهى ههلوهشینه ره وهكانى ئیسلام﴾.....
 سوپاس بۆ خواو له پاشاندا :مۆلهتم دایه مامۆستا ﴿محمد بن فهد الحصین﴾
 به له چاپدانى پهرتوکه کهم ((وانهكان له راقهى ههلوهشینه ره وهكانى
 ئیسلام)) ى زاناو پیشهوا ﴿محمد بن عبدالوهاب﴾.
 مؤلهتدانىكى بهردهوام به دووباره کردنه وهى له چاپدان به نهمانى، پشتیوان
 به خوا.
 وسلّاو و درود له سهر پیغه مبه رمان ﷺ و ئال و هاوه لانی.

نوسینی

صالح بن فوزان بن عبدالله الفوزان

له 1425/4/11 كۆچى

﴿بهناوى خواى خاوهن كه رهه و پهحمهتى بى ئەندازه﴾

پیشهكى ئامادهكارى راقه

سوپاس و ستایش بۆ ئەو خودایه‌ی که له دواى پیغه‌مبه‌ران سه‌لامى خویان لى بیّت له هه‌موو سه‌رده‌می‌کدا هه‌ندیکی هیشتوووه‌ته‌وه له زانیان که بانگه‌وازی ئەوانه ئەکه‌ن که گومرا بوون بۆ سه‌ر پیگه‌ی راست، وه ئارامیش ئەگرن له‌سه‌ر ئازاردانى ئەوان بۆیان، وه‌به‌ په‌رتوکه‌که‌ی خواى گه‌وره که قورئانه مروّقه دل مردوووه‌کان زیندوو ئەکه‌نه‌وه، وه به‌ پوناکی ئاینه‌که‌ی خواى گه‌وره مروّقه کویره‌کان چاو پۆشن ئەکه‌نه‌وه. وه چهند له کوژراوانى ده‌ستی شه‌یتانیان زیندوو کردۆته‌وه، وه چهند گومراو سه‌ر لی‌شی‌واویان پى پيشانداوه.

ئای چهنده جوانه شوینه‌واریان له‌سه‌ر خه‌لکی، وه ئای چهنده ناشرینه شوینه‌وارى خه‌لکی بۆ سه‌ر ئەوان.

وه دوورى ئەخه‌نه‌وه له قورئانه‌که‌ی خوا گۆرانکاری زیاده‌په‌وه‌کان، وه ئەو شتانه‌ی که پوچه‌ل کاره‌کان ئه‌یده‌نه پال دین و به‌هه‌له‌ ماناکردنى نه‌زان و نه‌فامه‌کان. ئەوانه‌ی که ئالای داهینه‌راویان به‌ست و هه‌لیانکرد، وه ئەوانه‌ی بیر و هو‌شى فیتنه‌ ئامی‌زیان په‌ها به‌ردا، ئەوانه جیاوازن و کوک نین له قورئاندا ((هه‌رکه‌سه و بۆچونی خو‌ی هه‌یه و یه‌که‌رانی له‌سه‌ر راقه‌کردنیان بۆ قورئان)) سه‌رپیچی کارن به‌رامبه‌ر قورئان و گویره‌یه‌لی ناکه‌ن، وه یه‌که‌ده‌نگن له‌سه‌ر دووره په‌ری‌زیان بۆ قورئان و پشت گو‌یخستنى، ئەوانه له‌سه‌ر خواى گه‌وره وه به‌ناوى خواوه قسه‌ئه‌که‌ن و وه به‌ناوى قورئانه‌وه درۆ هه‌لئه‌به‌ستن به‌بى ئەوه‌ی بزائن و زانستیان هه‌بیّت هه‌ر له‌ خو‌یانه‌وه ئەدوین.

هه‌ر شتی‌ک که ده‌رونیان پى‌ی خوش بى‌ی و عه‌قلیان پى‌ی رازى بیّت دایه‌هه‌ینن له‌ دیندا و واش گومان ئەبه‌ن و باوه‌پیشیان وایه که ئەوه‌ی ئەوان ئەیکه‌ن و

﴿وانهكان له راقه ى هه لوه شينه ره وه كانى ئيسلام﴾.....

له سهرين ئه وه سه رفرزیه و پښگه شه بو پزگار بوون، هه تا وایان لیها توه پیشه یان بووه ته خه له تاندنی خه لکی به زوری ئه و گومانانه ی بویان دروست ئه کهن هه ره کو پارچه یه ک بیټ له شه و، په نا ده گرین له شه پ و خراپه ی گومرایان به خوای گه وره.

وه درود له پیغه مبه رمان موحه مه د ﷺ وه له سه ر ئال و هاوه لانی و شوینکه وتوانی ئه وانیش به چاکه تا پوژی قیامه ت.

له پاشانی شدا: له گرنگترین دانراوه کانى شه یخى ئیسلام و نویکه ره وه ی ﴿محمد بن عبدالوهاب﴾ په حمه تی خوای لی بیټ. له بواری بیروباوه ردا په رتوکی ((ده هه لوه شينه ره وه که ی ئیسلام)) ه که له کاتی کدا دایناوه که بینوییه تی له سه رده می خویدا ((له و کردار و گوفتاره خراپ و پوچانه ی خه لکی به کاریان هیناوه و په فتاریان کردوه پی ی)) که مروقه شه رمه زاری بو ئه ریژی و دل بو ی ئه گریه ت و پی ی ناخو شه، وه بانگه وازی خه لکی کردوه بو یه کتا په رستی خوای گه وره و به تا ک دانانی له په ره ستندا وه وازه یان له په ره ستنی جگه له و وه ناگادارو هو شدارى داونه تی له که وتنه ناو هاوبه ش بریار دانه وه، وه خو ی په حمه تی خوای لی بیټ هه ستا به تی کو شان له پیناوی خوا دا بو دهره یانانی خه لکی له تاریکایه کانى هاوبه ش په یدا کردن و داهیان له دیندا بو پو شنایی یه کتا په رستی و شوینکه وتنی سوننه تی پیغه مبه رى نازدار ﷺ، وه له نه نجامدانی کاره کانیدا له لومه ی لومه کاران نه تر ساوه و مه به ستی په زامه ندی خوای په ره ردگار بووه، جا بو ناگادار کردنه وه ی موسلمانان و ترساندنیان له تی که وتنی و نه نجامدانی ئه م هه لوه شينه ره وانه ی دانا خوای په ره ردگار پاداشتی بداته وه له جیاتی ئومه تی موحه مه د ﷺ له و چاکه ی له گه لیاندا کردووییه تی به دانانی ئه م نامه به سوده به باشتین پاداشت.

جا به دلنیا ییه وه زانایان و فیرخوازانى زانستی شه رعی گرنگیه کی زوریان داوه به م هه لوه شينه ره وانه و له به ریان کردوه و هه ستاون به راقه کردنی و وه

لهسهر نووسىنى و خویندنى لهناو مزگهوتتهكاندا لهسهر پیرپهرو و بیروباههرو
 ئههلى سوننهت و جهماعهت نهك لهسهر پیرپهرو و بیروبوچونى ئهوانهى خهلك به
 كافر ئهزانن لهبههر ههواو و ئارهزووى خویمان یان ئهوانهى خهريكى حیزبایهتى
 و پارچه پارچه گهریهترین كه ههستاوون به راقهکردنى ئهم ههلوهشيئهرهوانه به
 گویرهى ئارهزووى خویمان و پهواج دان به بیروبوچونهكهیان. جا خهلكانیكى
 زور له ههردوو چینی خهلكى بهگشتى و ئهوانهى بانگهشهى زانینى زانست
 ئهكهن به تایبهتى پى یان ههلهتهتاوون و گومرپابوون. وه لهپاشانیشتدا
 تاقیکراینهوه و دووچارى شهپهكانى كوومهلاى داهینهران و پارچهگهریهتى و
 دووپویهتى ئهوانهى كه تانه له بانگهوازهكهی پیشهوا ((محمد بن عبدالوهاب))
 دهوات و پهرتوكهكانى تاوانبار ئهكات وه ههروهها پهرتوكهكانى بانگهوازی
 سهلهفیهت تاوانبار ئهكهن بهوهى كه سههرچاوهى توندپهروى و تیور و
 توقاندن.

چاولیکهرى و لاسایکردنهوه و لهسهر پیرپاز پویشتنى ئهوانهى كه ئهلین له
 سهردهمهدا له شیعه رافیزیهكان و بى باوهپهكان و بیدعه چیههكان كه خهلكى
 له بانگهوازی و خوێ ئاگادار ئهكهنهوه و لى ی دور ئهخهنهوه، وه به سیفهتى
 جوراوجور تۆمهتبارى ئهكهن و ناوى ئهه بانگهوازه پاكه ئهین به
 ((وههابیهت)) وه جگه لهمهش له ناو و ناتۆرى لای بیدعه چیههكان.

وه ئهمهدهى كورپى سینانى قهطان راستى فهرمووه كاتى فهرمویهتى: ((له
 دونهادا بیدعه چیههك نیه ئیلا ئهه بیدعه چیهه پق و كینى له
 فهرمودهناسانه)) (چونكه فهرموده ناسان گومانه پوچهكانیان بهتال
 ئهكهنهوه و مهزهبهكانیان ههلهوهشيئنهوه وهكو شیخ ئهلبانى و شیخ رهبع
 و شیخ موقبیل و شیخ ئهبو إسحاقى حوهینى كه ههموو بیدعهچیههك
 لهبهردهمیاندا ئهلهزیت وچوك دئهوات بویه ئهیان بینى رقییان لیانه و

¹ صابونى له بیروباههروى اهل الحديث لاپهه 300

په رتو وکه کانیان ناخویننه وه و خه لکیان لی دوور نه خه نه وه تا زیاتر په واج بدن به پربازه پوچه له که ی خو یان خوای گه وره بمانگړی به شوینکه و ته ی سوننه ت و نه هله که ی دوور مان بخاته وه له بیدعه و نه هله که ی تا له پیزی کومه لی پژار بواندا بین نامین..... وه رگړی)).

وه نه بو حاته می رازی فهرمو یه تی ((نیشانه ی بیدعه چیه که کان باسکردن و قسه وتنه به فهرمو وده ناسان وه نیشانه ی کافر و بی باوه په کان ناولینانی فهرمو وده ناسان و شوینکه و توانی سوننه ته به ده سکه نه کار و پنه ره ویه. وه نیشانه ی قه دهریه کان ناولینانی شوینکه و توانی سوننه ته به زور لیکراو وه نیشانه ی جه همیه که کان ناولینانی نه هلی سوننه ته به چوینه ره که کان شوبهینه ره که کان، وه نیشانه ی شیعه رافزیه که کان ناولینانیا نه بو شوینکه و توانی سوننه ت که که سانی پروا و هه لو اسراو دامه زراوه.

و و تم هه موو نه مانه ده مارگرییه و نه هلی سوننه ت و شوینکه و توانی ته نها یه که ناویان هیه و به س نه ویش ((هاوه لانی فهرمو وده ن = فهرمو وده ناسان = شوینکه و توانی سوننه ت)). □

وه به دلنیا ییه وه خوای په روه ردگار منه تی خو ی رشتو وه به سهر مامو ستای شاره زا و شهر عزان صالح بن فوزان الفوزان خوا بیپاریزی به پراځه کردنی نه م هه لوه شینه ره وانه له مزگه و تی نه میر موعب کوړی عبدالعزیز ال سعود پراځه یه کی ته و او و چاره سهر تا سودی گشتگیر و ته و او مه به ست و نیازی هه ییت.

وه سور بوم له سهر دهره یانی نه م پراځه یه به و شیوه یه که نه یبیین بویه داوام له شیخ کرد له نویسینه وه ی نه م پراځه به سوده له کاسیته که انه وه بو سهر په ره، نه ویش مو له تی دام و دوا ی نووسینه وه ی جاری کی تر خستمه وه بهر دهستی به ریزیان و په سهن دی کرد، له گه ل زیاد کردنی نه و پرسیاره گرنگه په یوه ندی

² هه مان سهر چاوه لاپه ره ((304 – 305))

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني ئيسلام﴾.....
دارانه ي په يوده سته به هه ريهك له هه لوه شينه ره كان له هه لوه شينه ره وه كاني
ئيسلام تا سوده كه ي گشت گيرتر و مه به سته دارتر بيت، ته ماشاي كرد و
به هيزتري كرد و بوي زياد كرد و لي ي لابرده به و شيويه ي كه به باشي زاني.
پاشان مؤله تي دام به ده ستنووسي خوي به بلاو كرده وي وه سوپاس و منهت
هه ر بؤ خوي په روه ردگار.

وه له كو تا ييدا داواكارم له خوي گه وړه و به رز و بلند كه به ركهت و پيروزي
خوي بخاته ئه م هه وله وه ليشم وه ربگري وه بيكاته جيگاي په زامه ندي خوي و
راست و دروست له سهر سوننه تي پيغه مبه رمان موحه مه د ﷺ بيت، وه
بيكاته رو شنكه ره وي چاو ه كان و چاوي خوينه راني پي روشن بكاته وه تا
به هويه وه حه قي پي بناسنه وه و له ناحه قي جيا بكه نه وه، وه مامؤ ستامان
پايه دار بكات و يارمه تي بدات و سهر ي بخات بؤ ئه وه ي كه خوي پي ي خوشه
وه لي ي رازييه خوي په روه ردگار، وه له پيشه واي نو يكه ره وه ي ئيسلام
﴿محمد بن عبدالوهاب﴾ خوش بيت په حمه تي خوي لي بيت وه له به هه شتي
فراوان و به ريني خويدا نيشته جي ي بكات، وه ئيمه ش و ئه ويش له گه ل
پيغه مبه ران سه لام ي خويان لي بيت وه راستگو يان و شه هيدان و پياو چاكاندا
حه شر بكات، وه چه ندي باشه هاوړييه تي ئه وانه.

وه سه لام و درودي خوي په روه ردگار له سهر پيغه مبه ر موحه مه د ﷺ گه وړه ي
هه موو دروستكراوه كان وه له سهر كه سوكاري و هاو له به ريزه كاني سلاويكي
زور بريزي به سه رياندا.

نووسيني / محمد بن فهد الحنين

1424 / 12 / 28 كؤچي

ژیانی دانه‌ری ده‌قه‌که

زانای پایه‌به‌رز و به‌پێز ((محمد بن عبدالوهاب)) په‌چه‌له‌کی - پێشه‌وا موحه‌مه‌دی کوپی عبدالوهاب کوپی سوله‌یمانی کوپی عه‌لی کوپی موحه‌مه‌دی کوپی ئه‌حمه‌دی کوپی پاشدی کوپی بوره‌یدی کوپی موحه‌مه‌دی کوپی موشریفی کوپی عه‌مری له وه‌ه‌به‌ت کوپانی ته‌ممه.

له دایکبونی - پێشه‌واى نوێکه‌ره‌وه‌ی ئیسلام له شاری عویه‌ینه له سالی 1115 کۆچی له مالێکی دینداری خاوه‌ن پێز و زانست له دایک بووه. باوکی زانایه‌کی گه‌وره و به‌شکو بووه و باپیریشی سوله‌یمان زانای ناوچه‌ی نه‌جد بووه له‌سه‌رده‌می خۆیدا.

ژیانی و پێگه‌یشتنی - پێشه‌وا له مالێکی خاوه‌ن دین و پێز و زانست ژیاوه و پێگه‌یشتوو، وه قورئانی پیرۆزی له‌به‌رکردوو پێش ئه‌وه‌ی ته‌مه‌نی بگاته ده‌سال، وه وانه‌کانی شه‌ریعه‌تی خوێندوو تا به‌شیکی باشی له زانست به‌ده‌سته‌یه‌ناوه، پێشه‌وا جێگه‌ی سه‌رسوهرمانی باوکی بووه له‌به‌ر به‌هێزی لایه‌نی له‌به‌رکردنی، وه زۆر له په‌رتوکه‌کانی ته‌فسیر و فه‌رموده‌ی به‌ زۆری ئه‌خوێنده‌وه، وه زۆر به‌هه‌ول و کۆشش بووه به‌ شه‌و و پوژ له گه‌ران به‌دوای زانستی شه‌رعییدا پێشه‌واى به‌پێز زۆریک له ده‌قه زانستیه‌کانی له زانسته جو‌راوجۆره کان له‌به‌ر ئه‌کرد، وه بۆ وه‌رگرتنی زانست کۆچی کردوو بۆ گه‌لیک شوین له‌وانه ((ئه‌حساو، مه‌که، مه‌دینه‌ی مونه‌وه‌ره)) وه له لای زانایانی مه‌دینه خوێندویه‌تی له‌وانه زانای پایه‌به‌رز عبدا‌لله‌ ی کوپی ئیبراهیمی شه‌مه‌ری نه‌ج‌دی مه‌ده‌نی، هه‌روه‌کو چۆن له لای زانای به‌ناوبانگی زانستی میرات (عبدا‌لله‌ ی کوپی ئیبراهیمی شه‌مه‌ری نه‌ج‌دی مه‌ده‌نی) خوێندویه‌تی که

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني ئيسلام﴾.....
 خاوهنى په رتوكى ((العذب الفائض في شرح ألفية الفرائض)) وه به زاناي
 به ناوبانگ و فهرموده ناس ((موحه مه د حهيات سندی)) گه يشتووه و
 ناسيوويه تي و زانستي فهرموده ي لا خویندووه و، زانستي ناسيني پياواني نهو
 زانسته و مؤله تي له په رتوكه بنچينه كاندا داوه تي، پاشان پووه و عيراق
 پویشتووه و لای زاناياني شاري به صره خویندويه تي، وه زاناي پيشهوا
 موحه مه دي كورپى عبدالوهاب خواي په روه ردگار تيگه يشتنیكي قول و
 زیره كيه كي زوري پي به خشيبوو، وه قول بوبوه وه له خویندنه وه و گه پان و
 داناني په رتوكدا، وه پيشهوا له كاتي خویندنه وه و گه پاندا هرحپيه كي
 بهرچاو بكه وتايه لای خوي نهينوسي نهينه هيشت به سه ريذا تيپه ريت و هيچ
 كات په ست نه نه بوو له نووسين، وه گه ليك له په رتوكه كاني هه ردوو زاناي
 شاره زا به ئيسلام ((ئين و تهيميه و ئين القيم)) ي ده سنوس نووسيوه ته وه.
 په حمه تي خوا له هه ردوو كيان بيت، وه هه تا ئيستاش گه ليك له ده سنوسه
 گران به هاو به نرخه كان كه به پينوسه پر پرشته كه ي خوي نووسيويه تي له
 مؤزه خانه كاندا هه يه و پاريزراوه.

دانراوه كاني _ پيشهوا زوريك دانراوي به سودي داناوه له وانه:

- 1- كتاب التوحيد.
- 2- كشف الشبهات.
- 3- الأصول الثلاثة.
- 4- نواقض الاسلام.
- 5- مسائل الجاهلية.
- 6- مختصر زاد المعاد.
- 7- القواعد الاربع.
- 8- مختصر الانصاف و الشرح الكبير.
- 9- الكبائر، و جگه له مانه ش.

تیبینی وەرگیڕ

خوینهرانی ئازیز و بهرێز ئاگاداربێ كه زۆریك له پهرتوكهكانی پێشهوا وەرگیڕدراوهته سه‌ر زمانی كوردی و له پهرتوكهكاندا دهست ئه‌كه‌ون. خوای په‌روه‌ردگار زیاتر یارمه‌تیمان بدات بۆ وەرگیڕانی هه‌رحیه‌ك كه نوسیویه‌تی له پهرتوكه به‌ نرخه‌كانی.

مردنی - پێشه‌وامان په‌حمه‌تی خوای لی بیته‌ له‌ ساڵی 1206 كۆچی له‌ ته‌مه‌نی 91 ساڵی دا ئه‌مریته‌ و ئه‌گه‌ر پێته‌وه‌ بۆ لای په‌روه‌ردگاری جاریکی دی، ته‌مه‌نی له‌ بانگه‌وازکردن بۆ لای خوای گه‌وره‌ و تیکۆشان و زانسته‌ و زانیاریدا به‌سه‌ربرد په‌حمه‌تی خوای لی بیته‌ و پازی بیته‌ لی و وه‌ له‌ فێرده‌وسدا له‌ ناو به‌هه‌شتدا نیشته‌جی ی بکات.

1) ته‌ماشای په‌رتوکی ((علماء الدعوة)) ی عبدالرحمن بن عبداللطیف بن عبدالله بن عبداللطیف ال‌شیخ و الامام محمد بن عبدالوهاب دعوته‌ و سیرته‌ ، زانا و پێشه‌وا باوکی بانگه‌وازانکاران عبدالعزیز بن باز په‌حمه‌تی خوای لی بیته‌ بکهن.

وانه ی یه کهم

له پونکردنه وه ی پیشه کهیه کی به سوددا به ویستی خوا له پیش دهستکردن به راقه ی هه لوه شینه ره وه کانی ئیسلام. سوپاس بۆ خودای پهروهردگاری هه موو جیهان، وه سلاو و درودی خوی گه وره له سهر پیغه مبه رمان موحه مه د ﷺ وه له سهر بنه ماله و کهس و کار و خزمه نزیکه کانی و هاوه لانی بیٚت.

پاشان (النواقض) هه لوه شینه ره وه کانی کوی (ناقض) ه واته هه لوه شینه ره که (اسم فاعل) ناوی بکه ره له (نقض) دوه ها تووه واته هه لوه شاندن، له کاتی که که شتی که هه لئه وه شی و شی ئه بیته وه و ئه پوخیٚت و خراپ ئه بیٚت، خوی پهروهردگار ئه فهرمویت: [وَلَا تَقْضُوا الْإِيمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا] {النحل: 91}

واته: ﴿سویند و به لێن و په یمانه کانتان هه لمه وه شینه وه له دوی ئه وه ی لیپراون بۆی و دلنیا بوون لیٚی﴾.

وه خوی گه وره ئه فهرمویت: [وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا] {النحل: 92}

واته: ﴿ئیه وه که و ئه و ئافره ته مه بن که له دوی ریسانی خوریه که ی و به هیز بوونی ریسرا وه که ی هه لیئه وه شانده وه و خوی ئه کرده وه﴾.

وه ((الاسلام)) بریتی یه له خو به دهسته وه دان و خو ته سلیم کردن بۆ خوی گه وره، به تاک په رستنی و ملکه چکردن بۆی و گوپرایه لی کردنی، وه دووره په ریزی له هاوبه ش بریاردان و ئه وانه ی هاوبه ش بریار ئه دهن ئه وه پیناسه ی ئیسلامه.

وه ((أسلم)) مانا که ی خوی به دهسته وه دا که بریتی یه له خو به دهسته وه دانی ته واو به خوی گه وره و به رزو به تاک په رستنی و نیازپاکی له په رستش کردن بۆی و ئه نجام نه دانی بۆ جگه له و.

وه هه ر که سی که خوی ته سلیمی خوا نه کات واته خوی نه دات به دهسته وه ئه وه خو به زل زانه، وه هه ر که سی کهیش خوی ته سلیمی خودا و جگه له خوداش

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني ئيسلام﴾.....

بكات نه وه هاوبه ش بريار دهره ((په نا به خوا)) وه ههر كه سيكيش به ته واوي خوي ته سليمي خوا بكات نه وه يه كخواپه رسته.

وه ههر له به رنه وه ش فهرموي ((بريتيه له خو به ده سته وه داني ته واوي به خواو به تاك په رستن)) وه يه كتا په رستيش بريتي يه له به تاك داناني خواي به رز و بلند له په رستش كردن بويدا، به وه ي كه په رستراو تاك و ته نها بيت كه خواي بالا ده سته نه كه په رستراو چه ندين خوداي جياواز و جوراوجور بيت. نه وه په رستراو تاكه (الله) يه، وه كه خواي په روه ردگار نه فهرمويت: [وَمَا أَمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ] {التوبة: 31}

واته: ﴿فهرمانيان پينه كرابوو جگه له وه ي تاكه په رستراويك بپه رستن، هيچ خودايه كه نيه شايه ني په رستن بيت به حه ق جگه له و، پاكو بيگه ردي بو نه وه خودايه له وه ي كه هاوبه شي بو بريار نه دهن﴾.

وه هه روه ها نه فهرمويت: [وَمَا أَمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ] {البينة: 5}

واته: ﴿هيچ فهرمانيكيان پينه كرابوو جگه له وه نه بيت كه په رستش بو خواي كه وره بكن و به راستي و نيازپاكي دينداري بو نه و بكن، وه له هه موو دين و ريچكه و ريپازيكي دي لادهن بو تاكه ريگه و ريپازي ئيسلام، وه به جواترين شيوه هه ستن به نه نجامداني نويزه كانيان، وه زه كاتي مال و مولك و سامانيان بدهن، وه ههر نه وه ش ثايني پاك و بيگه رديو راسته قينه ي خواي كه وريه﴾ ثا نه وه ثايني پيروزي ئيسلامه وه ههر نه و يشه ديني راسته قينه و پته و جيگير وه كه خوي نه فهرمويت: [إِن الْحُكْمُ لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ] {يوسف: 40}

واته: ﴿ههرچي فهرمان و ده سته لاتيگ هه يه ته نها ده سته لاتي خوايه، فهرماني كردوو كه جگه له و نه په رستريت، نه وه ديني پته و و جيگيره، به لام زورينه ي خه لكي نازانن و تي ناگهن﴾ نه وه ديني پاكي ئيسلامه.

وه به لام ووتهی ((ملکه چی کردن و گوپرایه لی کردنی)) به واتای ئه وه دیت که له گه ل یه کتاپه رستیدا ملکه چ ئه کریت بو فره مانه کانی خوای بهرز و بلند ، جی به جی شی ئه کات، وه وازیش له و شتانه ئه هیئیت که خوا قه ده غه ی کردووه و لی شی دوور ئه که ویتته وه ، وه گوپرایه لی هه ریه که له کردنی فرمان پیکراوه کان و وازهینان له قه ده غه کراوه کان ئه گریته وه، وه بیروباوه ری یه کتاپه رستیه تی بهس نیه به بی کردنی کردار له گه لیدا. وه ((دووره په ریژی له هاوبه ش بریاردان و ئه وانه شی هاوبه ش بریار ئه دهن بو خوای گه وره)) وه بهس نیه بو مروف که هیچی دی نه په رستی ته نها خوا نه بیئت به لکو ئه بیئت پشت هه لکات و دووره په ریژ بیئت له هاوبه ش بریاردان و ئه وانه شی هه لئه سن پیی، وه بیروباوه ری به پوچییه تیان هه بیئت و هاوبه ش په یدا که رانییش به بیباوه ر بزانیئت، وه رقی لییان بیئت و دوژمنایه تیان بکات له بهر خوای بهرز و به ریژ، وه پیویسته له سه رت دوژمنانی خوات رق لی بیئت و وه دوستانی خواشت خوش بویت، وه خوشت بویت ئه وه ی خوا خوشیه وی و خوای خوشه وی و ره قیشت له هه ر شتی بیئت خوا رقی لییه تی و ئه شبیته هوی رق لی بونی خوا، ئه وه مانای گوته ی ((دوره په ریژه له هاوبه ش بریاردان و ئه وانه شی هاوبه ش بریار ئه دهن)) هه ر وه کو چون ئیبراهیم سه لامی خوای لی بیئت و ئه وانه شی له گه لی بوون پشتیان له هاوبه ش په یدا که ران کرد، هه ر وه کو خوا خوی ئه فه رمویت: [قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ] {الممتحنة:4}

واته ((به راستی له ئیبراهیم و ئه وانه ی له گه لیدا بوون له پیغه مبه ران نمونه یه کی چاکتان بو باسکراوه کاتی که به گه له که ی خوایان ووت ئیمه بهرین له ئیوه و له و شتانه شی که جگه له خوای گه وره ئه ی په رستن)) پشتیان هه لکرد له خوایان و په رستراوه کانیشیان.

پاشان ئه فه رمویت: [كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدُّهُ] {الممتحنة:4} هه مان نایه ت.

﴿وانهكان لهراقهى ههلوهشینه ره وهکانى نیسلام﴾.....

واته: ﴿بى باوه پرین به رامبه ر ئیوه، ئیتر دوژمنایه تی و رقبه رایه تی له نیوانماندا بو هه میشه یی به ریا بوو تا باوه ر به خودای تاک و تهنه ئه هیئن﴾.

ههروه ها ئه فه رمویت: [لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ] {المجادلة: 22}

واته: ﴿هیچ کومه لی نابینیت که باوه ری به خواو به پوژی دوا یی هه بیئت دوستانیه تی ئه وانه بکه ن دوژمنایه تی خوا و پیغه مبه ره که ی ئه که ن، هه رچه نده ئه وانه باوکیان یان کوپ و نه و هیان یان براو عه شیره تیان بن، به کورتی مروقی باوه ردار نابى به هیچ شیوه یه که دوستانیه تی بکا له گه ل دوژمنانی خوا و پیغه مبه ردا ئه گینا له وان ئه ژمی ردریئت﴾.

وه ههروه ها ئه فه رمویت: [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ] {التوبة: 23}

واته: ﴿ئهی ئه وانه ی که باوه رتان هیناوه باو باپیرانتان و براکانتان مه که ن به دوست و پشتیوانی خوتان ئه گه ر ئه وان بى باوه رپیان خوشویست و دایان به سه ر ئیماندا، جا هه ر که سیك له ئیوه ئه وانه بکه نه دوست و پشتیوان ئا ئه وانه سته مکارن﴾.

ههروه ها ئه فه رمویت: [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ] {الممتحنة: 1}

واته: ﴿ئهی ئه وانه ی باوه رتان هیناوه دوژمنی من و دوژمنی خوتان مه گرن به دوست و پشتیان پی به ستن﴾، ئا ئه وه ئه و یه کتا په رسته یه که خوا ی به رز و بلند فه رمان ئه کات به دوستانیه تی کردنی یه کتا په رستان وه فه رمان ئه کات به دژایه تی کردن و دووره په ریژی و پشت تیکردنی هاوبه ش بریاردان و ئه وانه شی هه لئه ستن به ئه نجامدانی له به رئه وه ی یه کتا په رسته یه که هه لئه وه شیته وه.

﴿وانه کان له پراځه ی هه لوه شینه ره وه کانی ئیسلام﴾.....
 وه ئیسلامیش کومه لئ هه لوه شینه ره وه ی هه یه، به دلنیا ییه وه مروځه ته چیته
 ناو باز نه ی ئیسلامه وه به لام کومه لئ شت نه کات که ده ری نه کات له و
 چوار چیوه ی که ئیسلام دیاری کردو وه جا بزانی یان نه زانی، جا بویه
 پیویسته له سه ر مروځه له و هه لوه شینه ره وانه بزانی.
 وه نه وه پیغه مبه ر ئیبراهیمه سه لامی خوی لی بیت ترسا وه له خوی له وه ی که
 تووشی هاو به ش بریار دان بیت، له گه ل نه وه ش نه و بوو که بته کانی شکاند و
 له پیناوی خوی گه ورده دا سزا درا وه له گه ل نه وه شدا دلنیا نه بوو له خوی و بی
 خه م نه بوو له با وه ره که ی وه کو فه رمویه تی: [وَاجْتَنِبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ
 الْأَصْنَامَ (35) رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّونَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ]. {إبراهيم}.
 واته: ﴿ئیبراهیم داوا له خوا نه کات و نه پارپیته وه و نه فه رمویت خودایه خو م و
 کوړو نه وه کانه دوور خه یت له وه ی که بت بپه رستین، په روه ردگار نه و بته
 زوړیک له خه لکیان سه ر لیثیوا و کردو وه﴾.
 له کاتی که دا که بی نی نه و هه موو هاو به ش دانانه و نه و خه لکه زوړه ی
 که هه لخه له تا وه به هاو به ش دانان بوخوا له خوی ترسا که نه ویش تووشی بییت،
 وه مروځیش وه کو زانرا وه ئاده میزاده ، وه ئاده میزادیشن که وتونه ته ناو نه و
 هاو به ش دانانه وه ، وه ئاده میزادیش خوی به بی تاوان نازانی وه له ئاینه که شی
 دلایا نا بییت به لکو له سه ری هه تی بترسی له ئاینه که ی که تووشی هاو له دانان بیت زوړ
 له وه زیاتر که لاشه ی تووشی شتی که بییت یان ماله که ی یان نه و شتانه ی هی
 نه وه تیا بجیت [وَاجْتَنِبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ (35) رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّونَ كَثِيرًا
 مِنَ النَّاسِ]. {إبراهيم}.
 وه نه م بابه ته ((هه لوه شینه ره وه کانی ئیسلام)) زانایان له کو ن و ئیستاشدا
 گرنگیه کی زوړیان پیداو، وه نه وه ش جیگه ی گرنگی پیدانی زانایان بووه
 بویه چه ندین په رتوکیان له و بواره دا دانا وه به شیوه یه کی تایبه ت و سه ربه خو،
 وه هه روه ها به شیکی تایبه تیان له په رتوکه کانی شه ریعه تدا دانا وه و ناویان
 ناو ه ((حوکمی نه وانه ی که هه لئه گه رینه وه له ئیسلام)) وه له ژیر نه و به شه شدا

﴿وانه كان له راقه ي هه لوه شينه ره وه كاني ئيسلام﴾.....
 باسيان له هه لوه شينه ره وه كاني ئيسلام كردووه. وه حوكمي كه سيك كه
 بكه ويته يه كيك له هه لوه شينه ره وه كان چييه باسيان كردووه، وه هه روه ها باسي
 جوړه ها هه لوه شينه ريان كردووه كه هه ر نايه به خه يالي مروځدا به لام زانايان
 ره حمه تي خويان لي بيت باسيان كردووه و ژماردويانه و پونيان كردوته وه و
 حوكمي كه سيكيش كه بكه ويته يه كيك له وانه وه. چونكه ثاين يه كه مين شته له
 پينج پيوستيه بنچينه يه كه پيوسته پاريزگاريان لي بكرت، وه پاريزگاري له
 ((دين)) نه كريت و پيوستيشه حوكمي خوي په روه ردگار له سهر نه وه كه سانه
 جي به جي بكرت له ثايني پيروزي ئيسلام هه لئه گه رينه وه و ليي دهر نه چن،
 پيغه مبه ر ﷺ له و باره وه نه فه رمويت ((من بدل دينه فاقتلوه)) واته:
 ((هه ركه سيك دينه كه ي گوږي بيكوژن))

تيييني وهرگير ((جي به جي كردني نه وه حوكمه پيوسته له لايه ن كار به ستاني
 موسلمانان وه جي به جي بكرت نه كه هه ر كه سيك به بوچوني خوي كه سيكي
 بيني كه پي ي وايه بي باوه ربووه بيكوژيت چونكه نه گهر واييت نازاوه يه كي
 زور نه كه ويته ناو خه لكه وه و خوينيكي زور نه پرژيت به ناحق خوا بمان
 پاريزيت له كه وتنه ناو ئاشوبه وه به گوماني خراپي خو مان و بمانگيري له و
 كه سانه ي گوږايه لين ثامين))

وه نه فه رمويت: ((لايحل دم امرىء مسلم إلا بإحدى ثلاث: النفس بالنفس، و
 الثيب الزانى، والتارك لدينه المفارق للجماعة))¹

واته ((پرشتني خويني موسلمان هه لال نيه برپرژي جگه له سي شتدا نه بيت
 كه نه نجامي نه دات نه وانيش كوشتني كه سيك كه كه سيكي به ناحق
 كوشتنيت، وه كه سيك كه ژني هينا بيت يان شوي كرديت و زيناى كرديت

1) أخرجه البخارى 3017، و النسائى 4059، و الترمذى 1458، و أحمد فى مسنده 1871 من حديث
 عبدالله بن عباس رضى الله عنهما.

2) أخرجه البخارى 6878، و مسلم 1676، و أبو داود 4352، و الترمذى 1402، و النسائى
 4016، و ابن ماجه 2534 من حديث عبدالله بن مسعود رضى الله عنه.

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كانى ئيسلام﴾.....

ئهوا لهو كاته دا ئه كوژييت، وه ئه وهى كه له ئاينه كهى هه لگه پيته وه و وان له كو مه لى موسولمانان بينييت)) وه ئه وهى ئيمه مه به ستمانه سيهه ميانه كه له دينه كهى هه لگه پيته وه و وان له كو مه لى موسولمانان بينييت.

وه دووهم له پيويستيه كان كه ئاينى ئيسلام پاريزگارى لى ئه كات نه فسه: وه هه ر له بهرئه وه شه خواى پهروه ردگار تو لهى داناوه بو كه سيك كه نه فسيك بكوژييت به ناحق، خواى گه وه ره ئه فه رموييت: [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ] {البقرة: 178}

واته: ﴿ئهى ئه وه كه سانهى كه باوه رتان هي ناوه تو له سه ندنه وه تان له سه ر پيويست كراوه له كوژراواندا﴾.

تا ئه وه جيگه يهى كه ئه فه رموييت: [وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ] {البقرة: 179}

واته: ﴿ئهى ئه وان هى ژيرو تيگه يشتون له تو له سه ندنه وه دا ژيان هه يه چونكه كه س ناتوانى ده ست دريژى بكاته سه ر كه سيكى ترو بيكوژى ئه كوژيته وه له بهرئه وه پاريزگارى له مانه وهى ژيان ئه كريت به تو له تا به هو يه وه خو پاريزى بكن و له خوا بترسن﴾.

وه خواى پهروه ردگار فه رمانى به پاراستنى نه فسى باوه ردار كردووه، وه هه ر له بهرئه وه شه ياساى تو له سه ندنه وهى داناوه تا پاريزى له نه فسه كان بكريت له وهى ده ست دريژيان بكريته سه ر [وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ] له بهرئه وهى تو له سه ندنه وه ئه گه ر چى كوژرانى تاوان باره كهى لى ئه كه ويته وه به لام ئه بيته هوى ژيان بو خه لكى، له بهرئه وهى ريگري ئه كات له كوشتن و خه لكى دنيا ئه كات له خوينيان، جا ئه گه ر زانى كا برى بكوژيان ئه وهى ئه يه وى بكوژى ئه كوژيته وه ئه وا ده ست له كوشتن هه لئه گريت و خو ي و ئه وه شى ويستى بيكوژى ئه پاريزى و پزگارى ئه كات وه هه ر به هو ي ئه وه شه وه يه كه خوينريژى پرو نادات و پاريزگارى له ژيان ئه كريت.

وه سى يه م له پينج پيويستيه كه ((ژيرييه)):

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾.....

خوای بهرز و بلند مروقى دروستکردوه و جياى كردوته وه له دروستکراوه كانى دى له بهرئه وهى ژيرى پى به خشيوه تا به هوپه وه بتوانيت باش و خراپ و پاك و پيس و بى باوه پى و ئيمان و باوه پ له يهك جيا بکاته وه ههروه كو ئه فهرمويت: [وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ] {الإسراء: 70}

واته: ﴿به دلنيا ييه وه پيزيكي زورمان له نه وه كانى باوکه ئادهم گرتووه به وهى ژيريمان پي به خشيوه وه لمانگرتوون له وشکانى و دهريا به وهى توانيو يانه هوکاره كانى ژيان بو خويان دروست بکهن﴾.

وه ئه فهرمويت: [لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَن تَقْوِيمٍ] {الّئين: 4}

واته: ﴿بى هيچ گومانىك مروقمان له سهر جوانترين شيوه دروست کردوه و به ديهينا وه﴾.

خوای بهرز و بالا مروقى به و ژيريه جيا کردوته وه جا ئه گهر مروقيك تاوانىكى ئه نجام دا به رامبه ر ژيريه كهى به وهى شتيكى سهرخوشكه ر و بى هوشى بداتى و سهرخوش و بى ناگاي بکات ئه و خواى گه وره به پيوستى دانا وه كه سزاي له سهر جى به جى بکريت تا ژيريه كان بپاريزيت و يارى پى نه کريت.

وه چواره م له و پينچ پيوستيهى كه ئه بيت بپاريزيت ((پاراستنى ماله)) له بهرئه وهى خه لکى ناگونجى ماليان نه بيت چونکه به هوى ئه و ماله وه هه رچى به رژه وهنديه کيان هه يه پى ئه نجام ئه دهن، مال ههروه كو ئه لين ره گى ژيانه، خوای پهروه رداگارش ئه فهرمويت: [وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا] {النساء: 5}

واته: ﴿مال و سامانه کانتان مه دهنه كه سى نه زان و نه فام و ده ست بلو وه هه تيوانه ي كه نازانن چو ن خه رج ئه که ن تا گه وره ئه بن چونکه ئه و مال و سامانه هوکاره بو گه شه ي ژيان و گوزه رانتان، به کورتى واته مال و مولک و سامانتان به فيرو مه دهن﴾.

«وانه کان له پراځه ی هه لوه شینه ره وه دکانی ئیسلام».....

جا هه ر که سیك دهست در یژی بکاته سه ر مالی خه لکی به دزین نه و ا نه بیټ دهستی بر د ریټ تا خه لکی دلنیا بن له سه ر مال و سامانیان.

خوای گه وره نه فهر مویت: [وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ] {المائدة: 38}

واته: دهستی پیاو و ژنی دن بر ین سزایه ک بو نه و کاره خراپه یان که نه انجامیاندوه، وه په ندیکیش بیټ له لایه ن خوای گه وره وه، وه خوایش زور به دهسته لات و به توانا و کارزان و کار به جی یه .

جا نه گه ر دهستی یه کیك بر د را نه و مالی خه لکی نه پار یژیټ، وه هه ر له به ر نه وه شه نه بینین نه و ولاتانه ی سزای تاوانه کانی تیادا جی به جی نه کریټ ولاتانیکی هیمن و ئارام و دلنیا ن له دینیا ن و گیانیان و مالیان و ناموسیان وه له کاتیکدا نه و ولاتانه ی که نه و سزایانه ی تیادا جی به جی ناکریټ پر له ناژاوه و پیکدادان و ترس و دل نه راوکییه هه ر وه کو ئاشکراو زانراوه.

وه پینجهم پیویستی که ئاینی پیروزی ئیسلام پار یژگاری لی نه کات ((پاراستنی ره چه له ک و ئابرو ناموسه))

وه نه وه ش به قه ده غه کردنی داوین پیسی نه بی وه جی به جی کردنی سزا به سه ر داوین پیسدا به وه ی سه د داری لی بدریټ نه گه ر شوی نه کرد بیټ یان ژنی نه هینا بیټ وه به ر د باران بکریټ به به ر د هه تا نه مر یټ نه گه ر شوی کرد بیټ یان ژنی هینا بی، له به ر پاراستنی ره چه له ک له تیکه لاو بو ن به وه ی که س نه زانی باوک و دایکی کامه یه، جا نه گه ر سزای خوای په ر وه ر دگار جی به جی کرا به سه ر داوین پیساندا له نیرومی نه و ا ره چه لکی خه لکی نه پار یژیټ. به لام نه گه ر جی به جی کردنی سزا که په کخرا به سه ریاندا نه و ا ره چه له ک تیکه لاو نه بیټ، تاوای لی دیت که که س نازانی نه وه و وه چه و باو با پیرانی کامه یه چونکه به وه ی داوین پیسیه وه ره چه له که کان تیکه لاو بوون، چونکه ئافره تی داوین پیس کو مه لیکی زور پیاوی هاو شیوه ی خو ی داوین پیسی له گه لدا

ئهكهه نازانى له كاميان سكى پړيووه، له بهرئوه شه په چه لهكى مرقايه تى وون ئه بىت كه خوى په روه دگار گيرايه تى به جيا كه روه تى نيوان خه لكى تا هه موو كه سيك بزاني كه ئه و كييه واته بزاني كامه باوكيه تى و دايكيه تى و نه وه كانيان كامانه.

وه له سهر ئه و جيا كړدنه وه يه ياسا شه رعيه كان بنياد ئه نريت وه كو زانينى كه سه كانى ده روپشت كه به يه ك ناشين بو ژن و ژخو ازى، وه ميراتگرتن له يه كترى وه جگه له مانه ش له ياسا شه رعيه كان كه په يوه نديان به په چه له كه وه هه يه و ناسينى خه لكى له نيو خو ياندا بو يه كترى به وه تى نه زانى كه ئه وه باوكيه تى و ئه وه برايه تى و ئه وه ماميه تى و ئه وه خاليه تى، به و ناسينه وه يه په يوه ندى نيوان خه لكى رووئ دات وه ئه وه ش پاراستنى په چه له كه.

وه هه رچى پاراستنى ئا برو ناموسيشه ئه وه به وه ديتته جى كه سزاي خوا جى به جى بكرىت به سهر ئه وانه دا كه بوختانى داوین پيسى ئه دهنه پال موسلمانان، وه ئه و كه سه تى بوختانى خه لك ئه كات به كارى به دره وشتى و ئه لىت ((فلانه كه س داوین پيسه، فلانه كه س كارى كه لى لوطى ئه نجام داوه)) فه لاقه و داركارى ئه كرىت له دواى ئه وه تى كه داواى لى ئه كرىت پاش تو مه تبار كړدى كه سيك به و كارانه كه چوار شاهيدى هه بى و بيانهيى و شاهيدى بو بدن كه ئه م كه سه پرست ئه كات وه ئه گهرنا ئه واه فه لاقه ئه كرى له هه قى ئه و تاوانه تى به رامبه ر خه لكى ئه نجامى داوه، وه دادپه روه ريشى نامينى له ناو موسلماناندا به وه تى كه س متمانه تى پى ناكات له پرووى ناموسه وه وه ئه بىته كه سيكى له ياسا ده رچووش، خوى په روه دگار ئه فه رمويى: [وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ (4) إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (5)]. {النور}.

واته: ﴿ئو كه سانه تى كه ژنانى داوین پاك يان پياوانى داوین پاك تو مه تبار ئه كه ن به زيناو داوین پيسى و پاشانيش چوار شايه ت ناهين بو چه سپاندنى

﴿وانهكان لهراقهى ههلوهشینه ره وهكانى ئیسلام﴾.....
 داواكهیان ئه بیئت ئه وانه ههشتا شه لاقیان لی بدهن تا جاریکی تر له ناحهق و
 نارهوا ناموسی خه لکی له که دار و بریندار نه کهن، وه ههتا هه تاشه نابی
 شایه تیان بو شتی تر لیوه ریگری، ئا ئه وانه له سنور ده رچوانن، مه گهر
 ئه وانه ی دواى ئه و کاره دزیو و ناشرینه په شیمان ئه بئه وه و کرده وهشیان چاك
 ئه که نه وه و جاریکی تریش ناگه پینه وه بو ئه وه کاره، ئه وه بی گومان خوا بو
 ئه و جوړه که سانه زور لیبورده یه و میهره بانه.

ئهمه ئه و پینچ پیویستیه که خواى گه وره فه رمانی پاریزگاری کردنیان
 کردووه و سزای بو پیشیلکارانیان داناوه، وه یه که مینیان پاراستنی ئاینه،
 پاراستنی ئاینیش به وه ئه بیئت که دوور بکه ویتته وه له وه هلوهشینه ره وه وانه ی که
 ئهم دینه ی پی هه ل ئه وه شیته وه و هه لگه پرانه وه ی پی پروو ئه دات وه ئه و
 هه لگه پرانه وه یه ش ئه بیته هوی کوشتنی هه لگه راوه که.

وه پاشگه زبونه وه و هه لگه پرانه وه ش بریتیه له گه پرانه وه، وه که سی هه لگه راوه
 ئه و که سه یه که له دینه که ی ئه گه پرته وه و پاشگه ز ئه بیته وه یان به گفتاری یان
 به بیروباوه ری یان به کرداری یان به گومان بردن.

ئهمه یه بنچینه ی جوړه کانی پاشگه زبونه وه: ﴿گفتار و بیروباوه ر و کردار و
 گومان بردن﴾. وه له م جوړانه وه که بنچینه ی هه لگه پرانه وه ن جوړه های تری له
 هه لوهشینه ره وه کانی ئیسلامی لی ئه که ویتته وه، وه هه ندی له نه زان و قین له
 دلّه کان قسه کردن له باره ی هوکاره کانی پاشگه زبونه وه له ئیسلام به باش نازانن
 و په رچی ئه که نه وه، وه هه ر که سیکیش قسه له و باره یه وه بکات ئه وئا تۆمه تی
 ته کفیری ئه دهنه پال و خه لکیان لی هوشار و ئاگادار ئه که نه وه.

وه پاشگه زبونه وه به گوشتار و قسه ئه وه یه که که سه که قسه ی بی باوه ری و
 هاوبه ش بریاردان ده رئه بریت به بی ئه وه ی هیچ زوریکی لی کراییت، ئیتر ئه و
 که سه به راستی بیت یان به گالته وه بیلیت یان هه ر بو خوشی و کوړگه رمکردن
 ده ریبری، جا ئه گه ر قسه ی کرد و قسه که ی بی باوه ری بوو ئه وئا حوکمی

﴿وانهكان لهراقهى ههلهشینهروههکانى نیسلام﴾.....

ههلهگهراوهى بهسهردا ئهدریټ جگه له کهسیک نهبیټ که زوری لیټکرا بیټ بو وتنى ئهو قسه کوفر و بى باوهپیه ههروهکو خواى گهوره ئهفهرمویت: [يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ] {التوبة:74}

واته: ﴿به دلنیاپییهوه لهدواى ئهوهى موسلمان ببوون قسهى بى باوهپیان گوتوو گهپانهوه سهر بى باوهپیهکهى خویان واته بهو قسهیه پاشگهزبونهوه﴾.

وه خواى پهروهردگار دهربارهى ئهوانهى وتیان نهمان بینیهوه وینهى هاوهلهکانى محمد ﷺ درۆزترین زمان و کهسانیک که ههر تهنها مهبهستیان سکیان بیټ و زوریش ترسنوک بن له کاتى گهیشتن به دوژمن مهبهستیان پیغهمبهر ﷺ و هاوهلهکانى بوو ئهفهرمویت: [وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللّٰهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ(65) لَا تَعْدِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ]. {التوبة}.

واته: ﴿ئهگهر لییان بپرسیت سهبارت به گالتهکردن بهخوا وئایهتهکانى و پیغهمبهرى خوا ﷺ ، ئهلین به راستمان نهبووه و بهلکو تهنها گالته و گهپمان ئهکرد، پییان بلئ ئایه گالتهتان به خوا و ئایهتهکانى و پیغهمبهرهکهى کردبوو ﷺ ، بر و بیانو مههیننهوه چونکه پاش ئهوهى که باوهپتان هیئا بوو پاشگهزبوونهوه﴾.

ئهوانه بى باوهپبوون لهدواى ئهوهى که باوهپیان هیئابوو بههوى ئهوهى که وتیان نهمان بینیهوه وینهى ئاوانه که ههمیشه به شوین سکیاندا بگهپین و ههمیشه زمانیان بو درۆکردن بهکاربهینن و زوریش ترسنوک بن له کاتى گهیشتن به دوژمن مهبهستیان پیغهمبهر ﷺ و هاوهلهکانى پهزای خویان لی بیټ بوو، له کاتیکیشتدا زانیان که خواى گهوره له ریگهى سروشهوه (وهحی) پیغهمبهرهکهى ﷺ ئاگادارکردوتهوه له قسهکهیان هاتن و پوزشیان ئههیئایهوه و ئهیان وت ئیمه تهنها مهبهستمان گالته و گهپ بوو هیچى تر، قسهمان ئهکرد قسهى سواری تا ریگهکهى پی بپین و تهواوى بکهین، وه پیغهمبهریش ﷺ ئاوپرى نهئهدایهوه به لایاندا و زیاترى نه ئهفهرموو جگه لهو ئایهتهى که

﴿وانه كان له اراقه﴾ هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌کانی ئیسلام.....
 ئە‌ی‌خوینده‌وه: [قُلْ اَبَاللهِ وَاَيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ (65) لَّا تَعْتَذِرُوا قَدْ
 كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ]. {التوبة}.

ئە‌مه به‌لگه‌یه له‌سه‌ر ئە‌وه‌ی که هه‌ر که‌سیک قسه‌ی بی‌ باوه‌ری ده‌رپ‌یت به‌بی
 ئە‌وه‌ی هه‌یج زۆرییه‌کی لی‌کرا بی‌ت بی‌ باوه‌ر ئە‌بی‌ت با‌واش بزانی‌ت که ئە‌و له
 قسه‌یه‌یدا مه‌به‌ستی گالته و گه‌پ بووه هه‌یجی دی، وه ئە‌وه‌ش به‌لگه‌یه له‌سه‌ر
 مورجیه‌ی ئە‌م سه‌رده‌مه ئە‌وانه‌ی که ئە‌لین مرو‌ف هه‌لناگه‌رپ‌ته‌وه با قسه‌ی بی
 باوه‌ریشی گووت‌بی هه‌تا د‌لی باوه‌ری به‌وه نه‌بی‌ت که زمانی ووتویه‌تی.

((واته هه‌ر که‌سیک قسه‌ی بی‌ باوه‌ریش بکات ج‌نیو بدات به‌ خوا و به‌ قورئان و
 به‌ پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ و هاوه‌لانی بی‌ باوه‌ر ناب‌یت چونکه له‌ د‌لدا ئە‌وانه‌ی خو‌ش
 ئە‌وی‌ت جا ئە‌م جو‌ره قسانه له‌م سه‌رده‌مه‌ی ئی‌مه‌دا زۆر ئە‌کر‌یت و کۆ‌لکه
 خو‌ینده‌واریش پۆ‌نشیان بو ئە‌هیننه‌وه به‌وه‌ی که ئە‌مانه موس‌لمانن نه‌ به‌خوا
 موس‌لمان نین و بی‌ باوه‌رن تا نه‌گه‌رپ‌نه‌وه له‌و تاوانه‌ی که ئە‌ه‌نجامیان داوه په‌نا
 ئە‌گرین به‌خوا.. وه‌رگ‌یر))

وه هه‌روه‌ها ئە‌و که‌سه‌شی هاوار ئە‌کاته جگه له‌ خواو لی‌ ی ئە‌پارپ‌ته‌وه و
 دا‌وای فریاد‌پ‌رسی لی‌ئه‌کات وه‌ک که‌سیک به‌ مردویه‌ک ب‌لی‌ت ئە‌ی فلانه مردوو
 فریادم که‌وه، ئە‌ی فلان پ‌زگارم که، هاوار ئە‌کاته مردوو‌ه‌کان و له‌ گۆ‌ر‌ن‌راوه‌کان،
 یان هاوار ئە‌کات شه‌یتانه‌کان و جنۆ‌که‌کان، یان هاوار ئە‌کاته نادیاران و دا‌وای
 فریاکه‌وت‌نیان لی‌ ئە‌کات، ئە‌گه‌ر هاواری کرده جگه له‌ خوا و دا‌وای یارمه‌تی لی
 کرد هاواری کرده مردووان و نادیاران ئە‌وا به‌وه بی‌ باوه‌ر ئە‌بی‌ت، جا هه‌ر
 که‌سیک قسه‌ی بی‌ باوه‌ری کرد ئە‌وه بی‌ باوه‌ره مه‌گه‌ر که‌سیک زۆری لی‌ کراب‌یت
 ئە‌وه پی‌ ی بی‌ باوه‌ر ناب‌یت وه‌کو خوا‌ی پاک و بی‌ گه‌رد ئە‌فه‌رمو‌یت: [مَنْ كَفَرَ

1- أخرجَهُ هذه القصة ابن أبي حاتم (10046)، و ابن جرير في تفسيره (1/ 195 - 196) خرجها من طرق
 موصولة و مرسلة يقوي بعضها بعضاً. وحسنها الوادعي في الصحيح المسند من أسباب النزول (ص77)
 وانظر: تسع فوائد عظيمة و مهمة من هذه القصة ذكرها شيخنا العلامة الفوزان في كتابه ((إعانة
 المستفيد شرح كتاب التوحيد)) (2/ 190 - 192).

﴿وانه كان له راقى هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾
 بِاللّهِ مِنْ بَعْدِ إِيْمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيْمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ
 صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (106) ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحْبُوا
 الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ (107) [النحل].

واته: ﴿هه ره كه سيك پاش برهوا هيئانى به خوا بى باوه پر بيته وه مه گهر كه سيك
 زورى لى كرابى دله كه شى دنيا بيت به باوه پر كهى، به لام كه سيك به
 خوشحاليه وه سنگى بو بى باوه پرى بكاته وه بى هيچ ريگرى و زور ليكردنيك
 شه وه توپه يى خويان له سهر شه بيت و سزايه كى زور كه وره شيان له پورى
 دوايدا بو هيه، چونكه شهوان ژيان و گوزهرانى شه دونيا يه يان هه لبرارد
 به سهر پاشه پور و پورى دوايدا، وه هه لبراردنى دنيا به سهر پاشه پورژدا كافر
 بوونه، وه به دنيا يه وه خوى گهره كه سانى بى باوه و شاره زا و زور لى
 نه كراو ريئيموى ناكات بو سهر ريگاي راست﴾.

وه هه روه ها شه رمويت: [لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
 الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً] {ال
 عمران: 28}

واته: ﴿نابى باوه پرداران جگه له باوه پرداران كهس بگرن به دوست و يارمه تى
 دهر و پشتو په ناي خويان و هه ره كه سيكيش وا بكات واته بى باوه پران بكات به
 دوست و پشتيوان شهوا هيچ به شيكى په يوه ندى ئيمان و باوه پرى به خواوه
 نيبه، مه گهر لييان بترسن و بتانه وى له شه پران خوتان بپاريژن، هه روه كو چون
 پيغه مبه ر ﷺ له گهل هوزى خوزاعدها په يمانى به ست له گهل شه وشدا هاوبه ش
 برپار دهر بوون﴾.

شه وه يه زور ليكردن و زور ليكراو، جا شه گهر مروقه قسه ي بى باوه پرى دهر پرى و
 ناچار كرا به وهى شه و قسانه بكات يان شه كوژريت و سزا شه دريت شه وه هيچى
 له سهر نيبه انشاء الله كه بيلى تا پرگارى شه بيت لهو زور ليكردنه له گهل
 دنيا بوونى دله كهى به باوه پر كهى، وه لهو كاته دا تهنه به زمان شه يليت و
 بهس، به لام دل هيچ كهس ناتوانى بزاني چون رهفتار و هه لسوكه وت شه كات

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى ئيسلام﴾ جگه له خوى پاك و بى گهرد وهكو نه فهرموى: [إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ] {النحل: 106}

جگه له كهسى زورى لى بكرى و دله كهى دنيا بيت به باوه ره كهى. ئەم ئايه ته له سهر هاوه لى پيغه مبهى ﷺ عه مارى كوپى ياسر ره زاي خويان لى بيت دابه زى هاوبه ش پهيدا كهران سزايان ئەدا و زوريان لى كرد بو نه وهى كه جنيو و قسهى ناشرين بلى به پيغه مبهى خوا ﷺ، وه ئه ويش ره زاي خوى لى بيت قسه يه كى كرد جنيودانى ده گه ياند بو پيغه مبهى ﷺ بهو قسانهى ويستى خوى دهرباز بكات له دهستى بى باوه ره كان، به لام هه رگيز له دلدا قين و رق نه بوو بو پيغه مبهى ﷺ وه ههروه ها رقيشى له دلدا نه بوو به رامبهى ئاينى پيرو زى ئيسلام به لكو زور دلى پتهو بوو به ييرو باوه ره كهى، وه له كاتيكا كه ئەو قسه يه شى گوت له پاشاندا زور په شيمان بويه وه و به په شيمان يه وه هات بو لاي پيغه مبهى ﷺ وه نه وهى لى به سهر هاتبوو بوى باسكرد، ئه ويش ﷺ پى ي فهرموو ((دلت چون ئه بينيت؟)) عه ماريش فهرمووى ((دلم زور دنيا ئه بينم به باوه ره كه م كه به هيزه)) فهرمووى ((ئه گهر هاوبه ش بريار دهران گه رانه وه ئازارت بده نه وه توش قسه كه بلي ره وه چونكه زه ره رى نيه له گه ل دنيا بوون له باوه ره كه ت)) □

وه پاشگه زبوونه وه و بى باوه رى له ييرو باوه ردا: برىتى يه له وهى مروقه باوه رى به شتيك هه بيت كه ئيسلامى پى هه لبوه شيته وه، ههروه كو چون باوه رى وا بيت كه نويز پيوست و فهرز نيه و بايه خ و سهنگى نيه به لكو ته نها وهكو خو دهرباز كردنيك ئه يكات وي نهى نه وهى دوو پرووه كانى له سهر بوون، ئەهات كاره كانى له روكه شدا نه كرد به لام له دلدا باوه رى پييان نه بوو، هه ر ته نها بو نه وه ئه يکردن تا خوى دهر خات كه پى ي بلي ن ئه ميش موسلمان ه وه

(1) أخرجه ابن جرير فى تفسيره (216/14) و ابن أبى حاتم فى الدر المنثور (170/5-171)، و أخرجه الحافظ ابن حجر فى فتح البارى (327/12) عند البيهقى و ابن المنذر، و الفاكهى، و عبد بن حميد من طرق مرسله ثم قال ((و هذه المراسيل تقوى بعضها بعضا))

{النساء:145} له بنی بنه وهی ئاگری دۆزه خدان و وه هه رگیز نابینی پشتیوانیان هه بیئت و بتوانی دهر بازیان بکات له ئاگری دۆزه خ.

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كانى ئيسلام﴾.....
 له گهل ئه وه شدا نوپژ ئه كه ن و پوژو ئه گرن و جيهاديش ئه كه ن له بهرئه وهى به
 دلله كانيان بى باوه پ بوون، بوون به بى باوه پ و چوونه ﴿فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ
 النَّارِ﴾ {النساء: 145}

واته: ﴿له بنى بنه وهى ئاگرى دۆزه خدان و چوونه ناويه وه﴾.
 له بهرئه وهى كه ئه وان باوه پريان به وه نيبه كه له زمانيانه وه دهرئه چييت له
 شاهيه تومان و يان ئه وهى ئه ندامه كانى له شيان ئه يكات له نوپژ و حج و
 زه كاتدان له كرده وه دروست و پيگه دراوه كان.

وه هه لگه پانه وه و بى باوه پ بوون له كرداردا: وه كو ئه وهى كه ئه چييت ئازهل بو
 جگه له خوا سه ر ئه برييت، جا ئه گه ر ئازهل بو جگه له خوا سه ر بري، ئه وا له
 دينى ئيسلام دهرئه چييت و بى باوه پ ئه بييت و هه ل ئه گه ريته وه له بهرئه وهى
 خوى به بهنده ي جگه له خوا ئه زانى چونكه سه ر بري پهرستشه، ئه گه ر سه رى
 برييت بو شتيك به گه وره ي دائه نييت وه كو بتيك يان گوړيك يان جگه له
 پهرستراوه كانى هاوبه ش پهيدا كه ره كان با قسه ش نه كات ((واته با نه شلييت
 ئه مه م بو تو سه ر بريوه وه كو چون بو لاي گوړه كه ي و له وييدا
 سه ر برييت. وه رگير))

جا ئه گه ر سه ر بري و كړنوشى برد بو گوړه كه ئه وه بووه هاوبه ش برياردەر با
 نوپژيش بكات و پوژوش بگرييت و قورئانيش بخوينى، چونكه ئه و كه سه
 دينه كه ي هه لوه شانده وه به و كرداره هاوبه ش پهيدا كه ره خوا په نامان بدات.

وه به لام پاشگه زبونه وه و بى باوه پ بوون به گومان بردن: گومان بريتي يه له
 دوو دلى، ئه گه ر گوماني هه بوو له دليدا كه ئايه ئه وهى پيغه مبه ر ﷺ
 هيناويه تي راسته يان نا، وه ئايا زيندوبونه وه هه يه يان نا، وه ئايه به هه شت و
 دۆزه خ هه يه يان نا، ئه وا ئه و كه سه بى باوه پ ئه بييت به گومانه كه ي جا با
 نوپژيش بكات و پوژو يش بگرييت و هه رچى كرده وه يه كيش بكات، ئه گه ر
 به ته واوى باوه پى دانه مه زرابى و گومان و دوو دلى هه بييت به راستيه تي ئه وهى

پيغه مبهري ﷺ و پيغه مبهري پيش ئه ويش سه لامى خوايان لى بيت و بليت
ئه گونجى ئه وه راست بيت و ئه وهش راست نه بيت، ئه وه بهو قسه يه
هله ئه گه ريتته وه له ئاينى ئيسلام با شايه تومانيش بهينى و بلى اشهد ان لا اله
الا الله و اشهد ان محمد رسول الله ﷺ بى باوه ربوون به واتاكهى، به لام ئه بيت
ئاگادار بيت ئه وهى له سهر ئيمه يه بينينى پروكه شه و ئه وهشى له ناو دلدايه له
دلنيايى و دوودلى و باوه رب و بى باوه ربى ئه وانه هيچ كهس نازانى جگه له
خواي پاك و بى گهرد و بهرز و بالا.

ئه مانه بنچينه كاني پاشگه زبوونه وهن

- 1- گوفتارى بى باوه ربى و هاوبهش برياردان بى هيچ زور ليكردينك.
 - 2- يان بىرو باوه ربى بى باوه ربى و هاوبهش برياردان.
 - 3- يان كردارى بى باوه ربى و هاوبهش برياردان.
 - 4- يان گومان له ئايندا و ئه وهى كه پيغه مبهري ﷺ هيناويه تى.
- وه ئه مانهش كو مه لى فه رمان و مه به ستن پيوسته له سهر موسلمانان به گشتى
و فيرخوازانى زانستى شهرعى به تايبه تى كه گرنگى پى بدن به هوى زوربوني
خراپه و ئاژاوه وه له م پرژگارهدا، وه له بهر زورى گومان دروست كردن له لايه ن
بانگه وازكارانى گومراو خراپه وه، له سهر موسلمانان كه گرنگى بدات به م كاره و
بو ئه وهى نه چيته دهري ئاينه كهى به ئه نجامدانى شتيك لايان.
وه خه لكى ده رباهى ئه م هلهو شينه ره وانه بوونه ته سى به شه وه دوو لايه ن و
دهسته و لايه نيكي نيوه نديش:

لايه ن و دهسته ي يه كه م

ئه وانه ي كه پوچون له به كافردانا ندا وه
حوكوم دان له سهر خه لكى به بى باوه ربوون، وه خه لكى به بى باوه رب دا ئه نين
به بى هيچ شاره زاي و تيگه يشتن و زانيارييهك، وه ئه وهش به رنامه ي ريبازى

﴿وانه كان له راقه ي هلهوشينه ره وه كانى نيسلام﴾.....
 ده رچوانه ((خه وارچ)) ئه وانه ي كه ده رچون له سه رده مى پيغه مبه ردا ﷺ وه
 له سه رده مى جيئشينه هيدايت دراوه كاندا وه له سه رده مه دوايه كانيشدا
 موسلمانان به بى باوه ر دائه نيئ و پوئ چن له بى باوه رداناندا، جا هر كه سيك
 پيچه وانه ي ئه وان بيئت به بى باوه رى دائه نيئ و خويى حه لال ئه كه ن، وه
 ده رچووه كان (خه واريجه كان) سى ريباز و بىروباوه ريان هه يه:

1- ريبازى يه كه م: خه لكى به بى باوه ر دانان به ئه نجامدانى تاوانه
 گه وره كان كه ناگه نه پله ي هاوبه ش برياردان ((وه كو زينا و دزى..
 وه رگير)).

2- ريبازى دووه م: ده رچوون له سه ر كاربه ده ستانى موسلمانان و له تكدردنى
 كوئونه وه و ريزى موسلمانان و شكاندنى گوپرايه لى ((واته هه رچى
 كاربه ده ستان بيلين ئه وان بى گوپى ئه كه ن.. وه رگير))

3- ريبازى سييه م: حه لال كردنى خويى موسلمانان:
 ((هه روه كو له عيراق و جه زائير و پاكيستان و صومال
 ده بيبين.. وه رگير)) وه ئه وه ش هوكاره كه ي به هووى ئه وه وه بووه كه
 خه واريجه كان ئه وه ده قانه يان وه رگرتووه كه له پروكه شدا به لگه يه
 له سه ر بى باوه رى يان به لگه يه له سه ر هاوبه ش برياردان، وه ريان
 گرتووه ته نها به پروكه شه كهيدا ئيتر نه هاتوون ئه وه ده قانه له گه ل
 ده قانيكى تردا كوئكه نه وه كه راقه يان ئه كه ن و پونيان ئه كه نه وه،
 چونكه بى باوه رى دابه ش ئه بيئت بو دوو به ش:

1- بى باوه رى گه وره.

2- بى باوه رى بچوك.

وه هه روه ها هاوبه ش برياردانيش دابه ش ئه بيئت بو دوو به ش:

1- هاوبه ش برياردانى گه وره.

2- هاوبه ش برياردانى بچووك.

«وانهكان له پراځه ی هه لوه شینه ره وه دکانی ئیسلام».....

هاوبهش بریار دانی گه وره بی باوه پری گه وره: له ئیسلام دهیان کاته دهره وه و وه ئیسلامیش هه لئه وه شینیتته وه.

وه هاوبهش بریار دانی بچووک و بی باوه پری بچووک: له ئاینی ئیسلام نایکاته دهره وه به لام هه ریه که له ئیسلام و باوه پر کهم ئه که نه وه.

ئه وان واته خه واریجه کان جیاوازی ناکهن له نیوان ئه مه و ئه وه دا، وه لای ئه وان بی باوه پری بچووک و هاوبهش بریار دانی بچووک نییه، به لکو لای ئه وان بی باوه پری و هاوبهش بریار دان یه که شته و ئه ویش دهرچوونه له ئاین، وه ئه وان به پروکه شی دهقه کان وهرئه گرن و دهقه کانی تر واز لی ئه هیئن که ئه وانه فراوانتر ئه کات و ئه یانکاته دوو به شه وه. له بهر نه بونی شاره زای و تیگه یشتن له ئاین لایان، وه نه بونی زانست و کهم تواناییان له پرووی زانستیه وه، تاوایان لیها ت خه لکی به بی باوه پر دائه نیئن زوړیش پوئه چن له بی باوه پرکردندا، به بی شاره زای و تیگه یشتن، وه دهقه کانی قورئان و سونه ت له شوینی خو یاندا به کارنا هیئن و له خو یانه وه حوکم ئه دهن، ته نها له بهرئه وه یه که ئه وان تیگه یشتن یان نیه له شه رعدا، ئه وان ته نها خو ینه رن و وته کان ئه خو یننه وه و له واتاکه ی هیچ تی ناگهن پاشان به و تیگه یشتنه کهم و کور تیه ی خو یانه وه له سه ر خه لکی جی به جیی ئه کهن و حوکم ئه دهن به سه ر یاندا.

ئا ئه وانه کو مه لی دهرچوانن و ئیستاش به داخه وه نه وه یان هه یه لی یان جیما وه، له وانه ی خه لکی به بی باوه پر دائه نیئن و پوئه چن له به کافرداناندا و خو ین پریژی به حه لال ئه زانن به ناحه ق و به به لگه ی ئه وه ی ئه و خه لکه بی باوه پر به بوچونی ئه وان. ئیستاش شو ین که وته یان هه یه له گه نجانمان و له نه زانه کانمان و له وانهش که خو یان به خو ینه وار و زانا دا ئه نیئن.

لایه ن و دهسته ی دووهم

مورجیئه ن ئه وانهى ئه لئین باوه پ له دلدايه و کردار به شیك نیه لی، وه هه ندیکیان ئه لئین گوڤتار ناچیتته ناوی و به شیك نیه لی ی ((واته له باوه پ)) به لکو ته نها باوه پهیئان به دل و به س. وه هه رچی کرداریشه ئه وه ناچیتته ناوی و به شیك نیه لی ی، جا هه رچی ئه ویت بیکات به ویستی خو ی بی باوه پ نابیت، وه ئه لئین له گه ل بوونی باوه پدا تاوان ئه نجامدان زیانی لی نادات، وه له گه ل بی باوه پیشدا گو ی پرایه لی هیچ سو دیکی نییه، ئه وه ری باز یانه، وه ئه مانه ئه وه ده قانه یان وه رگرتووه که ته نها به لئیندانی تیادایه، خوای گه وره به لئین به لیخو شبوون ئه دات لیبور دنی تیایه، وه نه هاتوون له نیوان ئه مه دا و ئه وه ده قانه دا باسی هه ره شه ئه کات که هو شدار ی دانی تیایه ده رباره ی بی باوه پری و هاوبه ش بریار دان و تاوانه کان و سه ریچی کردنه کان کو بکه نه وه، هاتوون ته نها پشتیان به ستووه به وه ده قانه ی که باسی به لئین دان ئه کات و به س به هیوا بوون پیشه یان بووه، وه ئه وه خه واریجانه هاتوون ته نها ده قه کانی هه ره شه یان وه رگرتووه و وازیان له ده قه کانی به لئین و لیبور ده یی و به هیوا بوون هیئا وه، لایه نی ترسیان وه رگرتووه و ترس و بیم لایان زیاتر بووه، جا به هو ی ئه وه وه لایه نی به کافردانان به سه ریاندا زال بوه خه لکیان به کافر دانا وه و خو ینیان یان هه لال کردووه و مالیشیان به تالان بردوون به وه ری بازه خراپه ی گرتوویانه ته به ر.

لایه ن و دهسته ی سی یه م

کو مه لی شو ینکه وتوانی سوننه تن که ئه مان له نیوان هه ردوو ری بازه که دا ناوهندن، ری بازی مورجیئه و ری بازی خه واریج، کو به ندی له نیوان ده قه کاند ئه که ن و ئه لئین بی باوه پری له قورئان و سوننه تدا دابه ش ئه بیت بو دوو به ش بی باوه پری گه وره و بی باوه پری بچووک

و هاوبه‌ش بریاردانی گه‌وره و بچوک، وه ئه‌و تاوانانه‌ی که ناگه‌نه پله‌ی هاوبه‌ش بریاردان خاوه‌نه‌که‌ی بی‌ باوه‌ر ناکات، هاوبه‌ش بریاردانی گه‌وره و بی‌ باوه‌ری گه‌وره له کۆمه‌لی موسلمانان ده‌ریان ئەکات، به‌لام هاوبه‌ش بریاردانی بچوک و بی‌ باوه‌ری بچوک له کۆمه‌لی موسلمانان ده‌ریان ناکات پیچه‌وانه‌ی خه‌واریج به‌لام باوه‌ر که‌م ئەکه‌نه‌وه به پیچه‌وانه‌ی مورجیئه‌وه که ئه‌لین هیچ شتی زه‌ره‌ری لی‌ نادات، ئه‌هلی سوننه‌ت له نیوان هه‌ردوو ده‌سته‌که‌ی دژ به‌یه‌کن، وه سوپاس بو‌ خوا کۆمه‌لی شوینکه‌وته‌ی سوننه‌ت ناوه‌ندن، توانیویانه کۆبه‌ندی بکه‌ن له نیوان هه‌ر یه‌که له ده‌قه‌کانی هه‌ره‌شه و به‌لینداند و هه‌روه‌ها له نیوان ترس و هیوادا، ته‌نها به هیوا بونیان وه‌رنه‌گرتوو هه‌روه‌کو چۆن مورجیئه‌کان وه‌ریانگرتوو، وه هه‌روه‌ها ته‌نها ترسیان وه‌رنه‌گرتوو هه‌روه‌کو چۆن خه‌واریج ده‌رچوو‌ه‌کان وه‌ریانگرتوو.

جا هه‌ر که‌سیک به‌ندایه‌تی خودای کرد له‌سه‌ر ترس به ته‌نها ئه‌وه ده‌رچوو واته‌ خروچی کردوو، وه هه‌ر که‌سیکیش به‌ندایه‌تی خودای ته‌نها له‌سه‌ر ئه‌وه کرد به ئومید و هیوا به ئه‌وه مورجیئه‌یه، وه هه‌ر که‌سیکیش به‌ندایه‌تی ته‌نها له‌سه‌ر خۆشه‌ویستی کرد ئه‌وه صوفییه، وه هه‌ر که‌سیک به‌ندایه‌تی خوای کرد له‌سه‌ر ترس و به هیوا بوون و خۆشه‌ویستی و به ئومید بوون و تۆقین له‌ سزای خوای گه‌وره ئه‌وه یه‌کتا په‌رستیکی سونییه، وه ئه‌وه درێژه پیدانی ئەم باب‌ه‌ته گه‌وره‌یه که هه‌لوه‌شیننه‌ره‌وه‌کانه.

جا زانینی ئەم هه‌لوه‌شیننه‌ره‌وانه گرنگیه‌کی زۆر گه‌وره‌ی هه‌یه هه‌تا مرو‌قی موسلمان له‌سه‌ر چاو پۆشنی دینداری بکات، تا له‌گه‌ڵ مورجیئه‌ نه‌بی‌ت، تا له‌گه‌ڵ خه‌واریج نه‌بی‌ت به‌لکو له‌گه‌ڵ کۆمه‌لی شوینکه‌وتوانی سوننه‌تدا بی‌ت، ئه‌وانه‌ی که کۆبه‌ندیان له‌نیوان ده‌قه‌کاندا کردوو کردار به‌ فه‌رمایشتی خوای په‌روه‌ردگار که ئه‌فه‌رمو‌یت: [هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ] {آل عمران: 7}

پراسته که یان خوا نه بی که سی تر نایزانی ❁.

فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا [آل عمران: 7]

ويکچووه کانه (متشابه) ❁.

که موحه کم و موه شابه، وه که لامی خوا ((قورئان)) دژیه ک نین، وه
 فهرموده کانی پیغه مبهری خوا ﷺ به هه مان شیوه دژیه ک نین، کو به ندیان
 کردووه له نیوان ئه مه و ئه وده، ږاڅه ی ئه مه یان (موته شابه) کردووه به وه
 (موحه کم) و هه ریه که یان په یوه ند کردووه به یه که وه، ئه مه ږیگه ی ږوچووانه له
 زانستی شه رعیدا، به لام کو مه لی گومپرایان ته نها یه ک لایه ن ئه گرن که ئه ویش
 ویچووه کانه ((متشابه)).

جا ویچووه کانه له ئایه تی هه ږه شه دا دهرچووه کانه وهریانگرتووه و
 ویچووه کانیش له ئایه تی به لئندا مورجیئه کانه وهریانگرتووه، بویه له ږیگه
 راسته که لایانداوه و گومپرابوون، جا ترس له سهر موسلمانان له دوو ږووه وه
 پهیدا ئه بیټ ئه وانیش:

لایه نی یه کم: بی ناگایی دهرباره ی ئه م هه لوه شینه ره وانه و خوشاره زاو
 فیرنه کردن و زانینیان. وه جیانه کردنه وه ی حه ق و ناحه ق له یه کتر.

لایه نی دووه م: به ناوی خواوه قسه کردن به بی بوونی زانیاری، جا زوړیک
 له وانه ی بانگه شه ی زانست ئه که ن له م ږوژگارده، بویرانه و چاونه ترسانه
 دهستیان داوه ته باسکردنی چهن دین بابته ی گه وړه و ترسناک له بابته ته کانی
 بیروباوهر، تاوایان لی هاتووه قسه یان دهرباره ئه که ن و فه توای پی ئه دهن و
 حوکم به سهر خه لکیدا ئه دهن به نه زانی و گومپرای، په نا به خوا ی گه وړه.

جا ئه وه ی پیویسته له سهر موسلمان که ږیگه ی کو مه لی راست بگریټ و
 ئه وده ش نایه ته دی تا خو شاره زا نه کات و هه ولی تیگه یشتنی ناینی خوا ی
 گه وړه نه دات، به ته نها به س نییه له بهرکردنی دهقه کانه، له بهرئو وه ی هه ندیک
 له وانه هه ردوو صه حیخی بوخاری و موسلیمیان له بهر له گه ل سوننه کانیشدا
 به لام له واکانیان تی ناگات وه ناشزانیټ ږاڅه یان بکات به لکو به بوچونی
 خو ی ږاڅه یان ئه کات، یان ږاڅه کانیان له کو مه له گومپراکانه وه وهرئه گریټ و
 وهری ئه گریټ له خه واریج و مورجیئه ئه وده ش ترسناکی و

لہبہرئہ وہ شہ پیئشہوا ((ابن القيم)) لہ بارہ یانہ وہ ئہ فہ رمویّت:

ولهم نصوص قَصَرُوا فِي فهمها

واته : خهواريجه کان دهقه کانیاں لایو به لام کهم بیربوون له تیگه یشتنیاندا
 بویه هه میسه له کورتیاں هیناوه له شاره زایی نهو دهقانه دا.

دهقه كانيان لايه و له بهر كرديشيان ههيه، قورئان ئه خويننه وه به شه و به پوڙ، شه و هه مووی شه و نوڤڙ ئه كه ن و پوڙيش به پوڙو ئه بن، به لام تيگه يشتنيان به ئه ندازه ی تووی خه رته له يه كه نيه. هه ر له بهر ئه وه كه وتونه ناو ئه و هه موو خرايه كاريه وه، تيگه يشتن له ئاين كاريكي زوڙ گه وره يه، وه تيگه يشتنيش

بريتييه له شاره زابووني دهقه كاني قورئان و سوننه ت گوماني تبادا نيه كه
 ئه بيٽ درمانه كان بناسيت له پيش هه موو شتيكدا پاش ئه وه درده كه بناسي
 كه له نه خوشه كه دا هه يه پاشان ئه وه درمانه ي بدهيتي كه بوئ ئه گونجيت، جا
 ئه گهر درمانه كه به درده كه ي خوارد ئه وه سودي ئه بيٽ باذن الله، وه ئه گهر
 درمانه كه بو درده كه نه بوو ئه وا زيان به خشه، زانا له شويئي پزيشكه له گهل
 نه خوشدا كه ئه بيٽ هه ردووكيان بزانيٽ و درمانه كان بزانيٽ و شويئه كاني
 درمانكردينش بزانيٽ و تابتوانيٽ بو هه موو نه خوشيك ئه وه درمانه ي بداتي
 كه بوئ ئه گونجيت، ئه مه چواندنيكي راست و دروسته ئه گهر جوان لي ي
 وردبيته وه، به لام ئه وه پيوستى به چارپوشنى و تيگه يشتن هه يه، ئيستا
 براكانم وا ئه بينن كه ئه وان زانا و شاره زاترن له زانايان، له به ره وه كه وتونه ته
 ئه وه هه موو خراپيه وه لاحول ولا قوه الا بالله، ئه مه ريگه ي خه واريجه كانه،
 هاوه لانيان به بي باوه ر دانا ره زاي خوا له هاوه لان بيٽ، وه وايان بيني كه
 هاوه لاني به ريز له سهر ريگه ي راست نين و له هيچ تي ناگهن و غيره تيان نيبه
 له پيناوي خوادا. ((ابن القيم)) ئه فهرمويت رحمة تي خوي لي بيٽ:

و الجهل داء قاتل و شفاؤه امران في التركيب متفقان

واته : نه زانين درديكي كوشنده يه چاره سه ره كه ي
 دوو پيكه اته ي له گهل يه كدا ريكه وتوون

نص من القرآن أو من سنة وطبيب ذاك العالم الرباني

واته : دهقيكه له قورئان يان دهقيكه له سوننه، پزيشكي ئه وه ش زانايه كي له
 خوا ترسه.

ئه وه مه ترسيه ي له م پوژده دايه زور گه وره تر و ترسناكه، ئه ليين سوپاس بو خوا
 گه نجان پروو له ئاينه كه ي خوا ئه كه ن، وه رابونيشيان هه يه وه كو ئه ليين به لام

ئهگهر ئهم رابوونه و پرووکردنه ئاينه پيئويني نهكريت ئهبيتته گومرايي و سهه
لي شيووي، وه گوماني تيا دا نيه كه ئهبيت پيئمايي بکري و راست بکريئه وه
پوشنير بکري به ئاين و ديني خوا ههتا ئهه رابونه له سهه چاو پوشني و
زانين و تيگه يشتن بيت، ئهگهر نا ئهه و ئهه رابونه ئهبيتته هو ي زيان گه ياندين به
موسلمانان ئهگهر ئاگادار نهکريئه وه و گه نجه کانيان و براکانيان پيئمايي
نهکهن بو شاره زايي و تيگه يشتن له ديني خوا.

وه سوپاس بو خوا وه سلاو و درودي خوي گه وره له سهه پيغه مبه رمان محمد
ﷺ و کهس و کار و هاوه له بهريزه کاني بيت.

پرسياره کان

پرسيار: ئايا جياوازي ههيه له نيوان ههلهوشينه ره وهكاني ئيسلام و
ههلهوشينه ره کاني باوه ردا ((الايمان))؟

وه لام: جياوازي نيه له نيوانياندا ههلهوشينه ره وهكاني ئيسلامي راست هه مان
ههلهوشينه ره وهكاني باوه پيشه، به لام ئهگونجيت مروقه موسلمان بيت به زماني
له هه مان کاتيشدا دوو پوو بيت ههروه کو چون خوي بهرز و بالا ئهفه رمويت
[وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ] {التوبة: 74}

واته: ﴿به دنيا ييه وه ووشه ي بي باوه ريان وت وه بي باوه پيش بوون له دواي
ئه وه ي كه موسلمان ببوون﴾

وه ده رباري باوه ردارانيش فه رمويه تي [لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ]
{التوبة: 66}

واته: ﴿پوزش مه هينه وه بي باوه ربوون له دواي ئه وه ي باوه رتان هينا بوو﴾.

پرسيار: ئايا به هانه و پوزش بو كه سيك ئه هينريته وه ئهم ههلهوشينه ره وه
نه زانيت؟

کارہی کردووه و ئه یکات ..وهرگیر))

ثانی وہابیہ کا نہ))

نەزانىنىيان بۇ ناھىيىرىيىتەۋە.

بکات و بگہریتہ وہ واتہ لیٰی وەرئہ گیری؟

په روږدگار ته وبه له هه موو گونا هباريک ودرنه گريټ، له هه لگه راوړه کان و جگه

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾.....

له وانيش، خواى پاك و بى گهر دئه فهرمويت: [وَإِنِّي لَعَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى] {طه: 82}

واته: ﴿وه بى گومان من به رامبه ره به و كه سهى تهوبه كار و په شيمان و برودار و رهفتار چاك بيت، پاشان ريگاي راستى گرتبى زور ليبورده و به خشه رم﴾.

وه ههروه ها ئه فهرمويت: [قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ] {الزمر: 53}

واته: ﴿ئهى محمد ﷺ له منه وه بلى: ئهى بهنده كانى من، ئهى ئه وانهى سته م و زياده پوييان له خويان كردوه له ره حمهت و به زه يى ميهره بانى خوا بى ئوميد مه بن به راستى خوا له هه موو گوناخى خوش ئه بيت﴾.

وه ههروه ها ئه فهرمويت: [إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ أَزْدَادُوا كُفْرًا لَّنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ] {آل عمران: 90}

واته: ﴿ئهو كه سانهى كه دواى باوه رهيئان بيباوه ربونه وه و ههرواش مانه وه له بيباوه ريده ههتامردن، مه به ست جوله كه كانه دواى باوه رهيئان به موسا پشتيان له عيسا ﷺ هه لكرد و كاتى موحه مه ديش ﷺ هات پشتيان له و يش وه رگيڤا هه تا ئاوابن هه رگيز تهوبه يان لى وه رناگري﴾.

به واتاي هه ركه سى هه لكه پرايه وه و تهوبه ي نه كرد هه تا مرد ئه وه بى باوه ري زياد كردوه به وهى كه به رده وام بوو له سهر بى باوه ري، به لام ته گهر په شيمان بوايه ته وه و بگه پرايه ته وه خواى كه ورهش تهوبه كه ي لى وه رته گرت، وه وتهى خواى كه وره كه ئه فهرمويت: [وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فُيْمِتْ وَهُوَ كَافِرٌ] {البقرة: 217}

واته: ﴿جا هه ر كه سيكتان له ئاينى خوى پاشگه زبيته وه و وه به بى باوه ريش بمريت ئه وا كاروكرده ويان له هه ردوو دونيا به فيرو ئه پروات﴾.

به لكه يه له سهر ئه وهى كه ته گهر بوايه به موسلمانى بمردايه و بگه پرايه ته وه ئه وه خواى په روه ردگار تهوبه كه ي لى وه رته گريت، له به رته وهى كه خواى كه وره تهوبه له هه لكه پراوه و جگه له و يش وه رته گري ته گهر بگه پريته وه بو لاي خواى به رزو بالا.

پرسیار: ئایا گومان ئه چیتته ناو بیروباهه وه؟

وهلام: جیاوازی ههیه له نیوان گومان و بیروباهه پدا، چونکه بیروباهه دوو دلی تیا دا نیه بهلام گومان دوو دلی تیا دا یه .

پرسیار: زانیان پهحمهتی خویان لی بیت زیاتر لهم ده ههلوهشینه ره وهیان هیناه، بۆچی زانی شارهزا به ئیسلام موحهمهدی کوری عبدالوهاب ئهم دهیهی تایبهتی کردووه له ههلوهشینه ره وهکان؟

وهلام: زانی پایه بهرز گرنگترینیانی باس کردووه و نهیوتووه لهم ده ههلوهشینه ره وانه هی تر نیه بهلکو فهرمویهتی ئه مانه گرنگترینیانه له ناویاندا وه ئه گهرنا ههلوهشینه ره وهکان گهلیک زۆرن.

پرسیار: ئایا جیاوازی له نیوان بی باوهری و هاوبهش بریارداندا ههیه؟

وهلام: بهلی، بی باوهری گشتگیرتره له هاوبهش بریاردان، له بهرئه وهی مروقی بی باوهر ئه گونجی که سیك بیت مل بۆ حهق نه دات و ملکه چی خوی پهروهردگار نه بی، باوهری به پهروهردگار نییه وینهی فیرعهون و ئه وانهی سیفه تهکانی خوا پهک ئه خه ن و باوهریان پی ی نیه و ئه وانهش ئه لێن خوا نییه په نا به خوا، بهلام مروقی هاوبهش بریاردهر باوهری به پهروهردگار ههیه بهلام له گه لێدا هاوبهشی بۆ پهیدا ئه کات، جا له نیوان بی باوهری و هاوبهش بریارداندا گشتیهتی و تایبهتی ههیه.

پرسیار: گرنگی زانیی ریگریهکانی به کافردانان چیه؟ وه باشتترین په رتووک که باس لهو بابته بکات کامهیه به بۆچوونی تو؟

وهلام: له سه ر مروق پیویسته که هوکارهکانی بیباوهر بوون بزانی، جا ئه گهر زانی کامانه ئه وه ده بیته ریگر له به کافر دانانی جگه له وانه، وه باشتترین په رتووکیش لهو بواره دا ئهم نامهیه که زانی به ریز نووسیویهتی و ئیمه خهریکی راقه کردن، له بهر ئه وهی نامه کهی (محمدی کوری عبدالوهاب) نامهیه کی کورت و کوکراوهیه، وه ههروه ها له هه موو په رتووکیدا که باسی

شهرىعت بکات لای هه موو مه زه به کان چه ندين بابته ته رخانکراوه و تايبه ته به هه لوه شينه ره وه کان و پروونکردنه وه يان .

پرسىار : حوکمى گيرانه وهى بيباوه پى چيه له لايه ن که سيکه وه که ته نها مه به ستي دهربريني خوشيه و هيچى تر ؟ واته قسه ي کوفرى بگيريتته وه . وه لام : دروست نيه باسکردنى بى باوه پى با بو خوشيش بيت ، به لام ته نها گيرانه وه و گواستنه وهى بيت که سى گويژه ره وه و گيرژه ره وهى بى باوه پى بيباوه پى نيه وه که سى قسه ي بيباوه پى بگيريتته وه بيباوه پى ناکريت ، وه نه گهر گويژايه وه به مه به ستي خوشى و پيکه نين (واته کوپ و کوپوونه وهى پى خوشبکات و بيانهيئتته پيکه نين.. وه رگير) نه وه کارىکى زور ترسناکه له پيشه وه باسمانکرد که خوى گهره نه وه که سانه ي به بيباوه پى دانا که قسه يان له پرووى پيکه نين و گالته و گه په وه ده کرد به رامبه ر به ئيسلام و پيغه مبه ر (ﷺ) و هاوه لاني ره زاي خويان لى بى .

پرسىار : ئايا نه گهر که سيک هه لوه شينه ريک له هه لوه شينه ره وه كانى ئيسلامى نه نجامدا بيباوه پى ده کريت له لايه ن هه رکه سيکه وه که بينى و پيى زانى يان ده بيت بيباوه پى نه کريت ته نها له لايه ن زانايانه وه نه بيت ؟ وه لام : هه رکه سيک هه لوه شينه ريک له هه لوه شينه ره وه كانى ئيسلامى نه نجامدا پيوسته به دوا داچوونى بو بکريت پى ده چيت نه زان بيت و پوزشى نه زانينى بو به يئريتته وه ، وه له وه ش ده چيت زورليکراوبيت بو نه نجامدانى وه کو (عه ممار) ره زاي خوى لى بى ، وه له وانته شه به هانه يه ک (عذر) يکى هه بى ، جا نه گهر پروون بوويه وه که هيچ به هانه يه کى نه بوو نه زانيش نه بوو نه وه حوکمى نه وهى به سه را نه دريت که له خوويه وه دهرچووه .

پرسىار : راده ي نه و زورليکردنه چه نده که وه ده کات له و که سه ي تپى ده که ويت هه لگه راوه نه بيت ، وه يا زورليکردن چه ند جورىکى هه يه ؟

وه لām: زۆرليکردن جياوازی ههيه به جياوازی ئهو بارودوخانهى تىي دهكه ويئت، دهگونجى له شتيكدا زۆرليکردن ههبيئت و له شتيكى تردا زۆرليکردن نهبيئت، جا زۆرليکردن دهگورپيئت به گوراني شوينه كانى، به لām ئهو زۆرليکردنهى پوزشى بۆ دههينرييته وه ئه وهيه كه ده ربازبوون ليى مه حاله وه ناشتوانريئت ده ربازبيئت ليى وهكو كوشتن يان ليدان يان هه پره شه كردن ته نها به ده ربپرينى ئه وه نه بيئت كه داواى لى ده كريئت، وهكو ده ربپرينى بۆ وشه ي بيباوه رى بۆ ويينه، ئه مه كاتيک ده بيئت كه به هيچ جوړيک نه توانيئت خوى پزگاربكات له زه برونهنگى سته مكار ته نها به وه نه بيئت كه ده رى بپريئت به مه رجى كه دلّه كهى ئارام و دلنیا بيئت به باوه ره كهى خواى گه و ره ده فه رمويئت: [إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ] {النحل: 106}

واته: ﴿ته نها كه سيك نه بيئت كه زۆرى لى كرابيئت و دلّه كهى دلنیا بيئت به باوه ر﴾.

پرسىار: زانا يان ده فه رموون كه سى ديارى كراو بيباوه ر ناكريئت ئه گه ر كه وته ناو بى باوه رپه وه مه گه ر كاتيک نه بيئت مه رجه كانى تيا دا هاتبيئت ه جى و ريگره كانيش لا برابيئت و به لگه شى له سه ر چه سپا بيئت (واته پيى و ترا بيئت و پيى گه يشتببيئت .. وه رگيپر) ئايا ئه وه راسته ؟

وه لām: به لى ئه وه راسته، به لām گه ياندنى به لگه به گه يشتنى قورئانى پيرو ز پيى ديته جى له سه ر ئه وه شيوه يه ي تيبگات ئه گه ر بيه وى تيبگات، ((واته كه سى ئايه ته كانى بۆ بخوينيئه وه و تىي گه يه نى .. وه رگيپر)) .

پرسىار: له م سه ر ده مه دا ده ببيستين بانگه شه ي عه لمانيه كان ده رباره ي جيا كردنه وه ي ده ولّه ت وئايين، ئايا ئه وان ه به و ئيشه يان پيى هه لده گه رينه وه له ئايىنى ئيسلام ؟

وهلام : گومانى تىادا نيه كه خهلكانى ناو پىبازه هاوچهرخه بى دینهكان ههلهگهپراونهتهوه وینهى عهلمانیهكان و نوڭگهريهكان و نهتهوهپیهكان و شیوعیهكان لهبهرئهوهى پیچهوانهى ئاینى پیروزی ئىسلام .

پرسیار : ئەگەر كهسیك بهكهسیكى ترى ووت : تو زانیاریت دهربارهى شته نهینیهكان هیه لهپرووی گالتیهوه ئایا نهو وتهیهى بهههلهگهلهگهپراونهوه دهژمیردرییت ؟ وهئایا حوکمیش دهرییت بهسهریدا بهههلهگهپراوه ؟

وهلام : ئەگەر مهبهستى گالتیه کردن بیّت یان ئەگەر مهبهستى نهوه بیّت كه پیى بلّی تو كهسیكى زیرهكى بهو دهرپینه ههلهیه نهوه زیانى لی نادات و ههلهگهپراونهوهش نیه ، لهبهر نهوهى باوهپى وایه كه زانستى نادیارهكان دهزانى ، بهلام ئەگەر وابزانى و باوهپى وابى كه شته نادیارهكان دهزانى نهوه پیى ههلهگهپریتهوه له ئاینى ئىسلام .

پرسیار : كهسیك جنیویدا به ئاینى خوا یان کاریكى کرد كه پیى بیباوهپر دهبیّت لهکاتى توورهبوونیكى زوردا ئایا به بیباوهپر دادهنریّت ؟

وهلام : ئەگەر مروؤ لهکاتى توورهبووندا گهیشته رادهیهك كه دهریکات له ههستکردن نهوه لیى ناگیرى چونكه وهكو شیى لیها توه ، بهلام ئەگەر توورهبوونهكهى نهدهگهیشته رادهى نهمانى ههستکردن نهوه لیى وهردهگیرى ، جا ئەگەر ژنهكهى تهلاق بدات یان قسهى بیباوهپى بى به زاریدا یان هاوبهش بریاردان بلّی نهوا لهم کاتهدا نهو حوکمهى بهسهردا دهریّت كه خوى وتوویهتى ئەگەر بزانی و عهقلی پی بشكى چى دهلیت.

پرسیار : ئەگەر كهسى وشهى بیباوهپى دهرپى و دهستبهجى تهوبهى کرد و گهپرايهوه ئایا دهبیّت خوى بشوات ؟

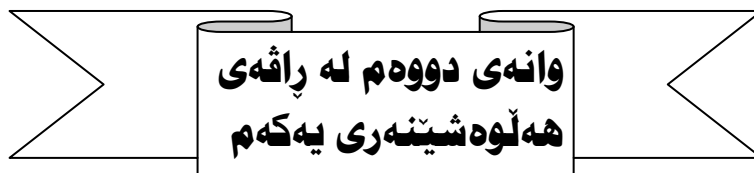
وهلام : خوشوردنى لهسهر نیه ، ئەگەر گهپرايهوه بو لای خوا و داواى لیخوشبوونى کرد و تهوبهیهكى راست و دروستى کرد پیویست به خوشوردن ناکات ، بهلام بیباوهپى بنهپهتى كههر بیباوهپووه ئەگەر گهپرايهوه بو لای

﴿وانه کان له راقه ی هه‌لوه‌شیننه‌ره‌وه‌کانی ئیسلام﴾.....
 خوا هه‌ندی له زانایان واده‌بینن که خوی بشوات ، به‌لام زۆرینه‌ی زانایان ده‌لێن
 ئەگەر بی‌باوه‌ری بنه‌په‌تی موس‌لمان بوو فه‌رمانی پێ ناکریت به‌خۆشۆردن ،
 له‌به‌رئه‌وه‌ی خه‌لکانی‌کی زۆر له‌سه‌رده‌می پێغه‌مبه‌ردا (ﷺ) موس‌لمان بوون و
 فه‌رمانی‌شی پێ نه‌کردوون به‌خۆشۆردن، وه‌ هه‌ندی‌کی تریان ده‌لێن هه‌لگه‌رانه‌وه
 ده‌ست‌نوێژ ده‌شکێنیت، ئه‌وه‌شیان له‌سه‌ر ئه‌وه‌وه‌ وتوو که کرداره‌کانی
 هه‌لگه‌رپاوه‌ پووچ ده‌بیته‌وه‌ با ته‌وبه‌ش بکات و بگه‌رپته‌وه‌ بۆ لای خوا
 ((ده‌ست‌نوێژی‌ش یه‌کی‌که‌ له‌وانه .. وه‌رگێر)) .

جا ئەگەر ته‌وبه‌ی کرد له‌سه‌ره‌تاوه‌ ده‌ست پێ ده‌کاته‌وه‌ ئه‌وه‌ گوته‌ی هه‌ندی‌ک له
 زانایانه .

وه‌ وته‌ی دووه‌میان : کرده‌وه‌ چاکه‌کانی له‌دوای ته‌وبه‌ له‌ هه‌لگه‌رانه‌وه
 ده‌گه‌رپته‌وه‌ بۆی و پووچ نابیته‌وه‌ ، ده‌ست‌نوێژه‌که‌ی ده‌مێنی و چه‌ج و کرده‌وه
 چاکه‌کانی ده‌گه‌رپته‌وه‌ بۆی ، وه‌ ئه‌وه‌ش راسته‌و دروسته‌ له‌به‌رئه‌وه‌ی خوای
 گه‌وره‌ فه‌رموویه‌تی: [وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ] {البقرة: 217}
 پێشتر مانامان کرد .

به‌لگه‌یه‌ له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی ئەگەر نه‌مریت به‌ بی‌باوه‌ری و ته‌وبه‌ بکات کرده‌وه‌کانی
 رابردووی هه‌لناوه‌شیته‌وه‌ ((مه‌به‌ست کرده‌وه‌ی باش و چاکه‌کانیه‌تی ..
 وه‌رگێر)).

﴿به‌ناوی خوای خاوه‌ن که‌ره‌م و په‌حمه‌تی بی ئه‌ندازه﴾

شه‌یخی ئیسلام (محمدی کو‌ری عب‌د‌ال‌وه‌اب) په‌حمه‌تی خوای لی بی
 فه‌رموویه‌تی (بزانه‌ که‌ هه‌لوه‌شیننه‌ره‌وه‌کانی ئیسلام ده‌ هه‌لوه‌شیننه‌رن)
 یه‌که‌میان : هاوبه‌ش په‌یدا‌کردن له‌ په‌رستنی خوای گه‌وره‌دا .

«وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كانى ئيسلام»
 خواى گه وره ده فهرمويت: [إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا] {النساء: 48}

واته: ﴿بيگومان هه رگيز خوا له دانانى هاوبه ش بوى نابورى ، وهله خوا ر هاوبه ش دانانه وه له هه ر گوناھيک ده بورى بۆ هه ر که سيک که خوى بيه وى﴾ .
 وه ده فهرمويت: [إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ] {المائدة: 72}

واته: ﴿چاک بزنان که هه ر که سيک هاوبه ش بۆ خوا دابنى بيگومان خوا به هه شتى له سه ر قه دهغه ده کات و جى وشوئى ئاگره و سته مکارانىش هيچ جوړه يارمه تى ده ريکيان بۆ نيه و رزگار نابن﴾ .
 وهله وانه ش سه ر پرين بۆ جگه له خوا وه ک که سيک سه ر پرين ئه نجام بدات بۆ په رى يان گوړ ، وه به ناوبانگترين هاوبه ش دانانه بۆ خواى گه وره .

﴿راهه﴾

سو پاس بۆ خواى هه موو جيهانه كان ، وه سلاوى خواو دروود له سه ر پيغه مبه رمان ﷺ وهله سه ر خزمه نزيکه كانى و هه موو هاوه لانى بيت .
 له پاشدا : بيگومان پيويسته له سه ر موسلمان که له ئاينه کهى بترسيّت زورتر له وهى که بترسيّت شتيک به سه ر خويى و ماله کهيدا بيت ، له چى بترسى له دينه کهى که تووشى بيت ؟ ده ترسيّت له وهى ئاينه کهى تووشى ئاژاوه و گومان بۆ دروستکردن ببيت ، هه روه کو چۆن پيغه مبه ر ﷺ ده فهرمويت ﴿إِنَّهَا سَتَكُونُ فِتْنًا كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمَظْلَمِ يَصْبِحُ الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا ، وَيُمْسِي مُؤْمِنًا وَيَصْبِحُ كَافِرًا ، يَبِيعُ دِينَهُ بَعْرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا﴾ .

واته (له کوّتا زه ماندا به لاو ئاشووبى وا پرووده دات وه کو پارچه شه وى تاريک به يانى ﴿پياو ، ژنيش﴾ هه لده سيّت موسلمان ه ئيواره ي لى ديت بيباوهره ، يان ئيواره موسلمان ه و به يانى ليديّت بيباوهر ده بيت ئاينه کهى به به شيكى که م له

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني ئيسلام﴾.....
 دونيا ده فروشيټ (. موسلمان هه تا له ژياندا بيټ و بژي دوو چاري به لاو
 ناشووب و گيچهل ده بيټ وه دوو چاري هه لگه پانه وه ده بيټ له ئايني ئيسلام
 وه له بهرئه وهش پيشه وای يه كتا په رستان ئيبراهيمي خه ليلي خوا ﷺ هاوار
 ده كاته په روه ردگاري و ده فره مويت: [وَأَجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ (35) رَبِّ
 إِنَّهُمْ أَضَلُّنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ]. {إبراهيم}.

واته: ﴿خوايه من و نه وه كانم به دوور بگريت له وه ي بت په رستين ، په روه ردگار
 نه وانه خه لكاننيكي زوريان سه رليشيواو و گومرا كردووه ﴾.
 نه وه ئيبراهيمه كه به ده ستي خو ي بته كاني شكاندو له و ريگه يه شدا سزادرا و
 خرايه ناو ئاگره وه له گهل نه وه شدا له خو ي ده ترسيټ كه هه لگه ريته وه له
 يه كتا په رستي و بت بپه رستي ، چونكه نه وانه ي نه و بتانه يان په رست جوړي
 بوون له مروقه و ژيري و زانينيان هه بوو په ييان به هه موو شتيك ده برد له گهل
 نه وه شدا ژيريان و شاره زاييان نه بووه بهرگرتنيان له وه ي كه بت بپه رستن ، جا
 ئيبراهيم ﷺ كاتي بيني نه و خه لكه زوره ي كه وتوونه ته ناو بت په رستي و
 دوو چاري نه و درده بوون ترسا له خو ي كه نه و يش دوو چار ببی به و
 نه خو شيه ترسناكه هه ربويه پارايه وه له په روه ردگاري كه جيگيرو دامه زراوي
 بكات له سه ر ئايني يه كتا په رستي و دلّه كه ي گومرا نه بيټ وه كو چون نه وان
 لايانداو گومرا بوون ، چونكه نه و يش وه كو نه وان مروقه و مروقيش دوور نيه له
 دوو چار بوون به به لاو ناشووب ، وه له بهرئه وهش پيغه مبه رمان محمد ﷺ
 ته و او تريني خه لك بووه له پروي باوه رو يه كتا په رستيه وه له خو ي ده ترسا و
 ده پارايه وه ده يفهرموو: (يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك) فتقول له عائشة
 أم المؤمنين تخاف على نفسك ؟ فيقول الرسول ﷺ
 (يا عائشة وما يؤمنني وقلوب العباد بين أصبعين من أصابع الرحمن)

10- أخرجه احمد ، والآجری فی الشريعة ، والنسائي في الكبرى ، وابن ابي عاصم في
 السنة رقم ، وصحيحه الالباني رحمه الله ، وقد وردت احاديث عن جمع من الصحابة في دعاء النبي ﷺ وفي كون

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وهكاني نيسلام﴾.....
 واته (ئەي هەلگير ره وهی دلەكان دلەم جيگير بکه له سهەر ئاينه کهت) دايکمان
 عائيشه ره زای خوی لی بیئت پیی دهفه رموو : له خۆت دهرسیت؟ پیغه مبه ریش
 ﷺ دهیغه رموو: (ئەي عائشه ئەي کي دلنایام دهکات له کاتی کدا دلی بهنده کان
 له نیوان دوو په نجه له په نجه کانی ره حماندایه). له بهرئه وه شه ههردوو دۆسته که
 ئیبراهیم و محمد سهلامی خوا له ههردووکیان بیئت ترسان له ئاينه کهیان و په نایان
 بو خوا برد به وهی پینموویان بکات له وهی که ئەو خه لکه زۆره تیی که وتوون .
 وه هه موو که سیکیش جگه له وان له بهر تره به وهی که بترسی ، موسلمان
 دهرسی له ئاین و له خۆیشی له خراپه ی بانگه وازکاره خراپه کان له ئاژاوه و
 به لاو گومانه کانیان ، به لای ئاره زوو به لای گومان ، له هه موو ئەمانه ئەبی
 بترسی، ئەگه ترساش ئەوه هۆکاره کانی پاراستنی گرتۆته بهرو خۆشی
 به دوور دهگریت له هۆکاره کانی تیاچوون ، به لام دهرسی و هۆکاری
 سهلامه تی ناگریته بهرو خۆیشی به دوور ناگریت له هۆکاره کانی تیاچوون ئەوه
 له و کاته دا بهس ترس بهس نیه به لکو دهبی له گه ل ترسه که شدا کردار بکات
 تاکو بیپاریزی لهم به لاو ئاشووبانه ، وه ئەوه ش کاریکی پر مه ترسیه
 وه ناشبیئت که ئەم هه لوه شینه ره وان به زانیئت و ههروه ها گومانه کان بوچوونه
 تی که ره کان ته نها به زانستی به سوود نه بیئت ، له بهر ئەوهی نه زان ده که ویته
 ناو ئەمانه وه و ناشزانیئت به لکو چاو له خه لکی دهکات و هه رکه سی گومانی
 باشی پییان برد وینه ی کاره که ی ئەوان دهکات ، به لام زانی له خوا ترس
 زانسته که ی بیگومان سوودی پی دهگه یه نی به فه رمانی خوا ، خۆیشی به دوور
 دهگریت لهم کارانه ، وه هه رکه سیکیش زیاترو زۆرتر خوا بناسی زیاتر لیی
 دهرسی ، جا مروف دهبیئت زانستی به سوود فی ربیئت به تایبه تی زانستی
 بیروباوهر ، جا بهو زانسته ی بیروباوهری راست و دروست دهناسیئت تا دهستی

«وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني ئيسلام»
 پيوه بگريئت ، وه ههروهه ها ههلهو شينه ره وه كاني بيروباوهرو خراپي و
 پووچيه كاني دهناسيئت تا خوئي پييان دوورخاته وه ، ههروهه كو چوئن حوزه يفه ي
 كوري يه مان دهفه رمويئت : (كان الناس يسألون رسول الله ﷺ عن الخير وكنت أسأله عن
 الشر مخافة ان يدركني) [11]

واته (خهلكي پرسيارى خيرو چاكه يان له پيغه مبهري ﷺ دهكرد به لام من
 پرسيارى شهري لم دهكرد له ترسي نه وه ي نهك تووشم بيئت و تيئي كهوم) ئيمه
 له ئيستادا له باريكي شله ژاوو ئاژاوو به لايه كي گه وره داين ، وه ههروهه ها
 گوماني گومراكهري ، بانگه وازكاراني خراپ و زور شتي تريش له لاتان شاراوو
 نيه ، بويه پيوسته مروؤ گرنگي بدات به ئاينه كه ي له خوئي بترسي كه تووشي
 نهو شتانه بيئت .

بينراوه كه دهليئ بوچي ئيوه خوئان فيري يه كتاپه رستي دهكهن و هوئشيارى
 دهدهن له باره ي هاوبهش برياردانه وه ؟ له كاتيكد ئيوه مندالي بيروباوهرو
 خاوهني پاكيه تين ، وه له ولائي يه كتاپه رستيدان ، پيوست ناكات كه
 يه كتاپه رستي بخوين و جوړه كاني هاوبهش برياردان بزائن و بيناسن ، وه
 پيوستيش ناكات پروگرامه كاني خوئندن سه رقال بكهن به خوئندن
 په رتوو كه كاني بيروباوهرو مندالان فيري نهو شتانه بكهن ، ئيوه هيچ كاتيكي
 پيوستيان به وه نيه كه گومانه كان بزائن چيه و بزائن ريبارزه گوږاوو خراپه كان
 كامانه و گومرايه تيه كانيان چين ، پيوستيان به وه نيه !!

نهو له خو بایبوون و نه زانين و گومرايه تيه ، پيوسته له سه ر مروؤ كه نهو
 بابته تانه بزانيئت له پيناوي نهو ي خوئي بپاريئي له خراپه و به لاو ئاژاوهيان ،
 ناتواني خوئ له شتي بپاريئي كه نايزاني و نايناسي و ، ههروهه ها ناشتواني
 كه دهست بگريئت به ههق و پاستيه وه كه نازاني كامه يه . له و كاته دا حهق به
 ناحهق ده بينيئت و ناحه قيش به حهق و نايزانيي كه وانيه ، نهو دهش كاريكي

¹¹ - اخرجه البخاري 3606 ، ومسلم 1847 عن حذيفة بن يمان رضي الله عنه

«وانهكان لهراقه ى ههلوهشینه ره وهكانى ئىسلام».....

زۆر گرنگه كه بتوانى جيايان بكه يته وه . وه دهلێن : ئیوه خهلكى به بیباوه پر دادهنێن ! بۆچی ئەم شتانه دهردهخه ن و دهيكه ن ؟

له وهلامياندا دهلێن : ئیمه ههچ كهسيك به بیباوه پر دانانی جگه له كهسانیک كه خواو پیغه مبه ره كه ی ﷺ به بیباوه پر یان دانابن ، به لام ئیمه له خومان دهرتسین كه تیى بكه وین بویه باسیان دهكهین و خوشمان به پاك و بى لهكه نازانین ، بویه هوکارهكانى پرگاربوون دهگرینه به رو به کاریان دههینین ، وه ئامۆژگارى خهلكى دهكهین و ئاگاداریان دهكهینه وه ، وه ئیمه به هه مان شیوه فیرى ئەم مه به ستانه ئه یین له پیناوى ئه وه ی بۆ خهلكى پروونبكه ینه وه فره مانى ئاینه كه یان ، وه بانگه وازى خه لكیش دهكهین بۆ لای خواى گه و ره له سه ر چاوپۆشنى هه تا خومان پیا ری زین و خواش به مانپاریزی له هه ر كه سی له به ندهكانى كه خۆى بیهوئى له راستیشدا ئەم كار ه زۆر زۆر مه تر سیداره .

وه هه لوه شینه ره وه كانى ئىسلامیش وه كو رابورد بریتیه له خراپیهكانى و ساخته و پووچیهكانى ، جا هه ركه سيك موسلمان بییت و شاهیدی بدات كه ههچ خودایهك نیه به ههق شایه نی په رستن بییت جگه له خودای گه و ره و (محر) یش ﷺ پیغه مبه ری خوایه ئىسلامه كه ی ویه كتا په رستیه كه ی هه لده وه شیته وه به هه لوه شینه ریك له هه لوه شینه ره وه كانى ئىسلام جا بزانی یان نه زانی پيشی ده بیته هه لگه راوه وه له ریزی بیباوه پراندایه . وه هه لوه شینه ره كانى ئىسلام گه لی زۆره هه ندیک له زانایان گه یاندویانه ته ﴿﴾ چوار سه د دانه ، به لام گرنگترینیان و ترسناکترینیان ئەم ده ﴿﴾

دانه یه كه زانای پایه به رز محمدی کوپرى عبدالوهاب په حمه تی خواى لی بى باسی کردوون، ئامۆژگاریهك بۆ موسلمانان و ترس له وه ی تیى بكه ون ، وه به ته نه اش له به رئه وه نووسیویه تی كه ئامۆژگاریهك بییت بۆیان و به زه یی هاتنه وه پیا یاندا و ترسیه تی له وه ی تیى بكه ون . نهك له به رئه وه ی كه موسلمانان به بیباوه پر بزانی و هكو دوژمنه كانى دهلێن به لكو ته نها له به رئه وه ی ئامۆژگارى

موسلمانانې پي بکات و بيريان بهيښته وه و فيريان بکات له پيناوې نه وه ې که خويانې لي بپاريژن و دوور بکه ونه و لي .

هه لوه شينهرې يه که م : توند ترين و مه تر سیدار ترين هه لوه شينره له هه لوه شينره وه دكان که نه ویش بریتیه له هاو بهش دانان بو خوا له په رستنیدا ، به رزوبلندی هه ربو نه وه .

وه په رستش له په رستنې وه و له خو به که م زانې و ملکه چي و خوشه ويستی و نزيکبو ونه وه له خوا به وه ې بوې داناوین و هرگير او ه ، نه مه مانای په رستش .

وه هه ندې له زانايان به وه پينا سه ې ده که ن که (نه و په پري خوشه ويستی له گه ل نه و په پري خو به که م زانينه بو خوا ې گه وره) ^{□□} نه مه پينا سه که يه تي به کورتي .

به لام پينا سه که ې به فراوانې نه وه يه که شهيخي ئيسلام (ابن تيميه) رحمة تي خوا ې لي بي کردو ويه تي که نه ویش ((ناويکي کوکراو يه بو هه موو نه و کرده وانه و گو فتاره شار او ه و نه ينيانه ې که خوا ې گه وره پي خوشن لييان رازيه)) ^{□□}

نه مه په رستش به مانا فراوانه که ې ناويکي کوکراو يه بو هه موو نه و کرده وانه و گو فتاره نه يني و ناشکرا يانه ې که خوا ې گه وره پي خوشن و ليان رازيه ، ناشکرا يه له سهر زمان و نه دما مه کاني لاشه ، وه شار او ه شه له دلداو بریتيه له خوا نزيکبو ونه وه به وه ې بوې به شهر داناوین .

وه جوړه کاني زورن که و هرگير او ن له قورئان و سوننه ته وه .

وه گوته ې ئيمه ش که ده ليين ((بریتيه له خو به که م زانين و ملکه چي و خوشه ويستی)) خو به که م زانين و ملکه چي زوره مليي لي دهر ده چي تي ، هه موو خه لکي به نده ې خوان باو ه پردارو بي باو ه پريان به واتاي نه وه ې که هه موويان ملکه چن بو نه و قه ده رانه ې که خوا ې گه وره بوې داناو ن ، نه وان به نده ې خوان

¹²- انظر : مجموع الفتوى (10 / 153)

¹³- مجموع الفتوى (10 / 149)

چون بيهوى وايان لى دهكات و پهفتاريان له گه لدا دهكات ، هيچ كهسيك به دهر نيه له برپارو قهدهرى خوى گه وره وهكو دهفه رمويّت: [إِنَّ كُلَّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتَى الرَّحْمَنَ عَبْدًا] {مريم: 93}

واته: ﴿به راستى هه رچى له ئاسمانه كان و زهويدايه سه رجهم به بهنديتى و خولامه تى دينه لاي په روه ردگارى به خشه رو ملكه چ دهن﴾.

ئه مه به ندايه تى كردنى گشتيه و به ويستى هيچ كهس و شتيك نيه به لكو به زوره ملييه تيه ، خوى گه وره دهفه رمويّت: [وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ] {آل عمران: 83}

واته: ﴿كه هه رچى له ئاسمانه كان و زهويدايه بيانه وى و نه يانه وى موسلمان و ملكه چى فه رمانى نه ون و هيچ كهسيك ناتوانى له ژيړ ده سه لاتی خوا خوى لابdat ، وه هه موانيش ته نها هه ر بو لاي نه و ده گه پيښينه وه﴾.

وه گوفتيشمان كه گوتمان ((وه بريتيه له نزيكبوونه وه ليى به وهى به شهرع و په وای داناوه)) نه وهى ليى دهر ده چيى كه به شهرع و په وای دانه ناوه له و شتانه ي تازهن و داهيڼراون له ديندا و خه لکی ده لين ئيمه په رستش خوا ده كه ين پييان و خواش دايه ناون . وه گوماني تيا نيه كه نزيكبوونه وه له خوى گه وره به وه ده بيت كه به شهرعى داناوه بو به نده كانى له سه ر زمانى پيغه مبه ره كه يه وه ﷺ ، به لام نه گه ر يه كيک بيت و په رستشيك دابهينيىت له خو يه وه يان له لايه ن ماموستا كه يه وه يان فلانه كهس ، فيساره كهس جگه له پيغه مبه ر ﷺ نه وه په رستشيكى داهيڼراوه و پووچ و په رچ كراوه يه و دهر يته وه به سه ر خاوه نه كهيدا ، هه روه كو پيغه مبه ر ﷺ دهفه رمويّت: ((من عمل عملاً ليس عليه امرنا فهو رد)) واته (هه ركه سيك هه ر كاريك بكات و

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كانى نيسلام﴾.....

فه رمانى ئيمه ي له سهر نه بيټ ئهوا ده دريټه وه به سهر خاوه نه كه يدا (وه ههروه ها ده فه رمويټ : ((من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد))¹⁵

واته (ههركه سيك شتيك لهم ئاينه دا دابهيني و له ويش نه بيټ ده گيردريټه وه بو خاوه نه كه ي و په رچ ده كريټه وه)

وه ههروه ها ده فه رمويټ : ((وإياكم ومحدثات الأمور فإن كل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار))¹⁶

واته (ئاممان ورياي شته تازه كان بن كه ده خرينه سهر ئاين ، چونكه هه موو شتيكى تازه له ئايندا داهينراوه ، وه هه موو داهينراويكيش گومراييه ، وه هه موو گومراييه كيش له ناو ئاگر دايه))

ئا ئه وه يه پيناسه ي په رستش .

وه به لام هاوبه ش برياردان بريټيه له ئه نجامداني هه ر شتيك له جوړه كانى په رستن بو جگه له خواى به رزو به ريز .

وتمان : په رستن چه ندين جوړى هه يه كه له قورئان و سوننه ته وه وه رده گيريت ، ئه گه ر كه سيك هه ر شتيك لهم جوړانه ي په رستش بو جگه له خوا ئه نجام بدات ئه وه هاوبه ش دانره وه هاوبه ش دانانى گه وره وه له ريزو كو مه لى موسلمانان ده رچووه ، جا ههركه سيك بو جگه له خوا ئاژهل سه ريپرى و شتيكى له سهر خوى دانا كه جى به جيى بكات بو جگه له خوا و يان كړنووش بو جگه له خوا ببات و يان هاوار بو جگه له خوا به ريت له وانه ي مردوون و ديارنين و شاراوه ن، يان په نا ببات بو مردوان و جگه له مانه ش بيگومان هاوبه شى داناوه بو خواى به رزو به ريز ، له به رته وه ي په رستشه كان به هه موو جوړه كانيه وه ده بيټ ته نها بو خواى گه وره ئه نجام بدريت و به و ئامانجه ش دروستى كردوون خواى گه وره ده فه رمويټ : [وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ] {الذاريات: 56}

¹⁵ - أخرجه البخارى 2697 . ومسلم 1718 عن عائشة رضى الله عنها .

¹⁶ - أخرجه ابوداود 4607 ، والترمذي 2676 ، وابن ماجه 42 ، وقال الترمذى : (هذا حديث حسن صحيح)

﴿وانهكان لهراقهى ههلوهشینه ره وهكانى نیسلام﴾.....
 واته: ﴿مروؤ و جنۆكهه بهدى نههیناوه تهنه بۆ پهرستش و بهندایه تیگردنى
 خووم نه بیئت﴾.

وه ههروهه دهفهرمویت: [وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا] {النساء: 36}
 واته: ﴿ئهى خه لکینه! تهنه خوا پهرستن و هیهج شتیك مهكه نه هاوبه شى نه
 مروؤ، نه دار، نه بهرد، نه بت﴾.

وه بهندایه تیگردن و پهرستن دانا مه زرى تهنه به دوو مهرج نه بیئت

مهرجى يهكهه: دلسۆزى و نیازپاكیكهى تهواو بۆ خواى بهرزو بهرپرز، تا زۆر
 بى خهوش و بیگهرد بیئت له هاوبهش دانان، جا ئهگهر هاوبهش دانانى تیا
 بوو ئهوا وهرناگیرى، خواى گهوره دهفهرمویت: [وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِكَ لَنْ أَشْرَكَتَ لِيَحْبُطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ] {الزمر: 65}
 واته: ﴿سویند ئه خووم كه بى گومان سروش (وه حى) كراوه بۆ توو بۆ ئه
 پهيامبه رانهى پيش له توو بوون كه ئهگهر گريمان به هاوبهش قایل ببیت بۆ خوا
 ئهوا بیگومان هه موو كرده وهكانت پووچهل ده بى و له زیانمه ندانىش ده بیئت﴾.
 وه ههروهه دهفهرمویت: [وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ]
 {الأنعام: 88}

واته: ﴿له گهل ئه وه شدا ئهگهر ئه و پهيامبه رانه سهلامى خوايان لى بیئت
 هاوبه شیان بۆ خوا دانا با هه موو كاره كانیان سه رجهم پووچهل ئه بوویه وه،
 باشه ده بى حالى خه لكانى تر چۆن بیئت ئهگهر هاوبهش و شهريك بۆ خوا
 دابنن؟﴾.

مهرجى دووهم: ده بیئت به گویرهى سوننه تی پیغه مبه ر ﷺ بیئت واته ريك وهكو
 ئه و وایئت، ناشبیئت شتى نوئ و تازه بهینریته ناویه وه له بهر پۆشناى
 فهرموودهى خوئ كه دهفهرمویت ((ههركه سیك هه ر كاریك بكات فهرمانى
 ئیمهى له سه ر نه بیئت ئهوا وهرناگیرى)) واته ده دریتته وه به سه ر خاوه نه كهیدا،
 جا ههركه سیك هه ر شتیك له جوړهكانى پهرستن بۆ جگه له خوا ئه نجام بدات

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾.....

ئهوا هاوبه شى داناه جا هه رچيهك بيٽ ئه وهى بوى ئه نجام دراوه ئيتىر بتيك بيٽ ، به رديك بيٽ ، داريك بيٽ ، پهريهك بيٽ ، يان مروقى زيندوو بيٽ يا مردوو بيٽ ، به هه رحال هه ركه سى جورى له جوره كانى په رستش بو جگه له خوا ئه نجام بدات ئهوا هاوبه شى بپيارد اوه ، هاوبه ش دانانيش گه وره ترين تاوانه ، له بهر ئه وه يه له پيش هه موو قه دهغه كراوه كانه وه دانراوه ، خواى گه وره ده فهرمويت: [قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا] {الأنعام: 151}

واته: ﴿بهو بيباوه رانه بللى وهرن با ئهو شتانه تان بو بخوينمه وه كه په روه رد گارتان ياساغى كردوو له سهرتان كه به هيج شيويهك نابى شتيك بكه نه هاوبه شى خوا﴾.

وه هه روه ها ده فهرمويت: [لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعَدَ مَذْمُومًا مَخْذُولًا] {الإسراء: 22}

واته: ﴿هه رگيز نه كهى ئهى مروقه هاوتاو هاوبه ش بو خوا دابنييت چون ئهو تاكو ته نياو بى هاوتاو بى هاوبه شه ، دهنا ئه و كاته به سه رزه نشت كراوى و بى يارو ياوه ر داده نيشيت﴾.

هه روه ها ده فهرمويت: [وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُلْقَى فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَذْحُورًا] {الإسراء: 39}

واته: ﴿هه رگيز په رستراوى كى تر له گه ل خوا دا دامه نى ئه وسا به لومه كراوى و ده ركراوى له په حمه تى خوا بى يارو ياوه ر تووږ بدرييته ناو دوزه خه وه بى ئه وهى هيج كه سيك هه بيٽ لىټ بپرسيتته وه﴾.

هه روه ها ده فهرمويت: [فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ] {الشعراء: 213}

واته: ﴿جا كه واوو تو له گه ل خوا دا هاوار مه كه ره كه سيكى ترو مه يپه رسته دهنا له ريزى سزا دراوان ده بيت﴾.

دروست نيه بو هيج كه سيك كه له په رستندا هاوشيوه به كار بينى له گه ل خوا دا ، له بهر ئه وهى په رستن ته نها مافى خواى به رزو به ريزه ، كه سى تر شا يه نى ئه و په رستنه ي نيه جگه له خواى گه وره .

كهسى وا ههیه كه هاوبهش دانان بهوه راقه دهكات كه تهنه پهرستنى بتهو بهس ، وه ههرجى پهرستنى دۆستانى خواو پیاوچاكان و گوڤهكان به پهرستن دانانى بهلكو ئهوه تهنه بهكارهینانیانه بو پارانهوه و داواکردن له خوا وینهى ئهوانه جا هاوبهش دانان لای ئهوه كهسانه تهنه بت پهرستیه و بهس .

ئیمهش دهلیین پهرستنى بتهكان جوریکه له جورهكانى هاوبهش دانان بو خوا، وه هاوبهش دانان بانگکردن و هاوارکردنى جگه له خوايه ئیتر بت بیئت یان شتى تر ، هاوبهش پهیداكه رانییش جوراو جورن و كۆمهلیكى زور پهرستراویان ههیه ، ههیه تهنه بتهكان دهپهرستی و پهرستى بو دهكات ، ههشیانه كه خوړو مانگ دهپهرستى ، ههشیانه شهیتانهكان دهپهرستى ، ههشیانه بهردهكان و دارهكان دهپهرستی ، ههشیانه پهیهكان دهپهرستی ، وه ههشیانه كه مهسیح و عوزیر سهلامى خویان لی بیئت دهپهرستی ، وه ههشیانه كه دۆستانى خواو پیاوچاكان دهپهرستی ، جا ئهوان جوراو جورو جیاوازن له پهرستنهکانیادا تهنه به پهرستنى بتهكان وازیان نههیناوه بهلكو بتهكان جوریکه له جورهكانى پهرستراوهکانیان .

وه ههندیکیشیان دهلیین هاوبهش دانان ئهوهیه كه باوهرت وا بیئت كه كهسیك ههبیئت لهگهڵ خوادا دروست بکات و پۆزى بدات و کاروبارهكان ههلسوړینی . جا ئهگەر باوهرت وا بوو كه كهسى نیه لهگهڵ خوادا پۆزى بدات و دروست بکات و سوود و زیان بگهیهنى ئهوا كهسیكى یهکتا پهرستى ، ئیمهش دهلیین ئا ئهم وتهیه تهنهت هاوبهش دانهرهكانى پیشینیش شتى وایان نهوتوه و ئهوهش یهکتا پهرستیه له پهروهر دگاریهتیدا و ئهوانیش لهوانه دا هاوبهش بو خوا دانانین ، هیچ کاتیك باوهریان وا نهبووه كه بتهکانیان دهتوانن دروستکاربن و پۆزیدهربن و ژیهنهر و مرینه ربن و کاروبارهكان ههلهسوړینن بهلكو تهنه بتهکانیان کردووه به ناوهندیك له نیوان خویان و خوادا ، خوی

«وانه کان له پاقه ی هه لوه شینه ره وه کانی نیسلام»
 گه وره ده فهرمویت: [وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ] {یونس: 18}

واته: ﴿ شَتَانِيكْ ده په رستن جگه له خوا كه نه سوو ديان پي ده گه يه نن و نه ده شتوانن زيانيان لي دوورخه نه وه ، وه ده شلین كه نه وانه تكاكارمانن لای خوا .

نه یان وت نه وانه ده توانن دروست بکه ن و پوژی بدن به لکو وتیان تکامان بو ده کهن لای خوا ، ده بڼه ناوهند له نیوان نیمه و خوا دا ، نه م وته یه ش قسه یه کی پووچه ، نه وه ش قه تیس و گه مارو دراوه له هاو به ش داناندا له یه کتا په رستی په روهر دگاریه تیدا ، به لکو هاو به ش دانانی خراپ و چه په ل له یه کتا په رستی خوای تاك و ته نیا دا بریتیه له نه نجامدانی شتیك له جوړه کانی په رستن بو جگه له خوا ، وه نه وه ش نه و هاو به ش دانانه یه كه خوای گه وره به نده کانی لي ناگادار کردو وه ته وه ، پیغه مبه رانیشی له و پیناوه دا نار دووه سه لامی خویان لي بیت بو دژایه تی کردنی و جیهادیشی به ره و دا ناووه بو لادانی و نه هیشتنی ، به لام هاو به ش دانان له په روهر دگاریه تیدا ده توانریت بووتریت له ناو مرو قایه تیدا بوونی نیه (چونکه هه موو که س بوونی خوا ده سه لمینی ته نانه ت نه وانه ش که هیچ پوشنبیری هکیان نیه له ناو دارستانه کانی نه مه زون و هیلی یه کسانیدان ، کو مونیست و شیوعیه کانیش نه وه ش که به دم ده یلین به کرده وه به دروی ده خه نه وه وه کو ستالینی گه وره یان که له ناو ده ریادا گیری خواردو له شه پوله کانی ترسا هاواری بو خوا برد تا پرزگاری بکات که نه مه به لگه یه له سهر باوه ربوونی به خوا با به کرده وه ش دژایه تی بوونی بکات .. وهر گیر) .

که باوه ری و ابیت که بته کان توانای دروست کردن و هه لسوراندن و پوزیدانیان هه بیت ، به لکو ده لین نه وانه نیوه ندمانن و تکامان بو ده کهن لای خوا ، نه و پاقه یه ش بو مانای هاو به ش دانان پاقه و شیکردنه وه یه کی زور پووچه .

وه له نیو خه لکیشدا کهسانیک هه که هاوبهش دانان به وه مانا و راقه دهکهن که هاوبهش دانان تهنها (هاوبهش دانانى دهسه لاتداریه تیه) جگه له وه له بیر دهکهن و دهلین : یه کتاپه رستی بریتیه له وهی تهنها خوا به حاکم و دهسه لاتدار دابنئی وه هاوبهش دانانیش ئه وهیه که دهسه لاتدارانیک به هاوبهش دانهر دابنریت که شهرعى خوا جی به جی ناکه .

ئیهمهش دهلین ئه وه جوریکه له جورهکانى هاوبهش دانان له بهرئه وهی کارى یاسا دانان بهس ئیشى خواى بهرزو بهرپزه ، وه فرمان کردنیش به وهی خوا دایبه زاندوو په رستشه ، به لام هاوبهش بو دانان تهنها له جورهدا کو بو وه ته وه ؟ ، به لکو هاوبهش دانان گشتگیرتره له هاوارکردن و پارانه وه و سه ربړین و له سه رخوپیویستکردن و داواى فریا که وتن دهگریته وه ، به لام ئه م هه موو جوره کو بگریته وه له جوریکدا و بووتریت ئه وه هاوتادانانه ئه وه هه له و گومرا کردنه ، جا دروست نیه که ئه م بیرکردنه وه بچیته ناو بیرو هویشی فیرخوازی زانست تهنها خه لکانیک وا بیر دهکه نه وه که له پشت ئه وه وه مهبه سستی خوینیان ههیه ، جا ئه گهر که سیك فرمان بکات به شریعت و به سه ر خه لکدا و له ناو دهوله تدا جی به جیی بکات به لام له هه مان کاتدا هاوار بکاته جگه له خوا ئه و هاوبهش دانهره ، پوخته ئه وهیه که پیویسته بزاین کامهیه مانای هاوبهش دانان له بهرئه وهی ئه مان راقهى دهکهن به مانا و راقهیه که که وا نیه ، ئه گهر بییت و له قورئان ورد بیته وه دهبینیت که تهنها مانا و واتای هاوبهش دانان بریتیه له په رستنى جگه له خوا ، ههروه کو خواى گه وره دهفرمویت: [وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ] {یونس: 18}

واته: ﴿ئهوانه جگه له خوا دهپه رستن له کاتیکدا نه سوودیان پی دهگهیه نن و نه زیانیشیان لی دوور دهخه نه وه ، دهلین ئه وانه تکامان بو دهکهن لای خوا﴾ . وه ههروه ها دهفرمویت: [قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ] {سبا: 22}

﴿وانه كان له راقه﴾ ههله شينهره وهكاني نيسلام.....
 واته: ﴿ئەي مۇھەررەر پەيخان بۆلۈش ئەوانەي ۋا پەيتان ۋابوۋ كە خوان ۋ ئەتان
 پەرستەن جگە لە خوا دە ئىستە داۋايان ئى بگەن با خىرو خوشيتان بۆ فەرەھەم
 بىنن ۋ بەلاۋ نەھامەتتەن ئى دور بگەنەو ، خو ئاشكراشە بە ئەندازەي
 پروشيەك دەسەلاتيان نىە نە لە ئاسمانەكان ۋ نەلە زەويدا تا ھاۋكاريتان
 بگەن﴾.

ئەو ھاۋبەش دانانە لە پارانەو دا ، ۋە ھەرۋەھا سەرپرەنیش بۆ جگە لە خوا
 ۋەكو دەفەرەمويت: [فَصْلٌ لِّرَبِّكَ وَأَنْحَرُ] {الكوثر:2}

واته: ﴿جا نويز بگە بۆ پەرۋەردگارت ، ۋەلە سوپاسى ئەو ھەموو چاكەدا ھەر
 بۆ ئەو قوربانى سەر پرە ، واتە ۋەكو قورەيش مەبە كە ئازەلەيان ھەم بۆ خوا ۋ
 ھەم بۆ بگەنەكانيان سەرپرەي ، نەخىر دەشى تۆ تەنھا قوربانى بۆ خوا
 بگەيت﴾. ۋە ھەرۋەھا دەفەرەمويت: [قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ
 رَبِّ الْعَالَمِينَ (162) لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ (163)].
 {الأنعام}.

واته: ﴿بۆ بە راستى نويزو ھەج ۋ قوربانى ۋ ژيان ۋ مردن ھەموو ھەر بۆ
 خواي پەرۋەردگارى جىھانەكانە كە ھىچ ھاۋەلىكى بۆ نىە ۋە ھەربەو ھەش
 فەرمانم پى دراۋە دەبى ھەر بۆ خوا بژيم ۋ بمرم ديارە يەكەم كەسىشم لە پىزى
 موسلمانانى ئەم ئوممەتەدا﴾.

سەرپرەن ۋ نويزکردن بۆ جگە لە خوا ھاۋبەش دانانە ۋ ھاۋبەش پىياردانىش
 زۆر جۆرى ھەيە . ئەو ھەيە كە پىكيان دەخات ئەو ھەيە كە ھەركەسىك شتەك لە
 جۆرەكانى پەرستەن بۆ جگە لە خوا ئەنجام بدات ئەو ھاۋبەش دانەرە .

ۋە ھاۋبەش دانانىش دوو جۆرە

جۆرى يەكەم: ھاۋبەش دانانى گەرە:

جۆرى دووھم: ھاۋبەش دانانى بچووك .

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كانى نيسلام﴾.....
 ④ □ ⊕ ◆ ✍ ↗ ↓ ✎ له جگه له هاوبهش دانان بو خوا
 خوش دهبيت گهر ويستى لى بيت ، وهكو داوين پيسى و دزى و ئارهق
 خواردنه وه و جگه له وانهش له قه دهغه كراوه كان و گوناوه گهره كان كه ناگه نه
 پلهى هاوبهش دانان له ژير ويستى خوادايه نه گهر بيه وي له خاوه نه كانيان
 خوش دهبيت وه نه گهر ويستيشى لى نه بى ئه وا به گوي رهى تاوانه كانيان سزايان
 دهدات له ئاگرى دوزه خدا و پاشان دهر يان دهينى دهيا خاته ناو به هه شته وه
 له بهر بوونى باوهرو يه كتاپه رستيه كه يان ، نه وانه پييان دهكوتريت ((
 سه ريچى كارانى ناو يه كتاپه رستان)) ، به لام نه گهر لييان خوش نه بيت نه وا
 به هه تا هه تايى له ناو ئاگردا نامينه وه وهكو چون بيباوه ران و بت په رستان و
 هاوبهش دانه ران ده ميننه وه تيايدا .

چواره ميان : هاوبهش دانان دهبيت هوى پووجهل كردنه وهى هه موو
 كرده وه كان خواى گهره ده فهرمويت: [وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
 لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ (65) بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ
 الشَّاكِرِينَ (66)] . {الزمر}.

واته: ﴿بيگومان وهى كراوه بو توو بو نه و پيغه مبه رانهى له پيش تووه بوون
 كه نه گهر گريمان به هاوبهش رازى بيت بو خوا نه وا بيگومان هه موو
 كرده وه كانت پووجهل ده بى و له زيانمه ندانيش ده بيت ، به لكو ده بيت ته نها
 خودا بيه رستى و له گهل سوپاس گوزار انيش دابيت﴾.

له بهر نه وه شه كه ده لين هاوبهش دانان كرده وه كان پووجهل دهكات وه وه
 هه ليد وه وشينه ته وه هه روهكو چون كاتيك مروقه پيسايى دهكات يان باى لى
 دهبيت وه و كارى سه رجيش له گهل هه لالى خويدا نه نجام دهدات پاكيه تى
 نامينى و دهستنويزى ده شكيت .

جا مروقه نه گهر دهستنويزى گرت و نه وانهى له پيشه وه باسم كرد لى پروو
 بدات نه وا دهستنويزه كهى ده شكيت ، به هه مان شيوهش نه گهر مروقيك
 شايه تمانى هينا و تى (اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمداً رسول الله) و

﴿وانه کان له راقه ی هلهوه شینه ره وه کانی نیسلام﴾.....
 پاشان هاو بهشی دانا بو خوا هاو بهش دانانی گه وره نهوا شایه تمان و
 یه کتاپه رسته یه که ی هلهوه شینه وه و کرده وه کانیشی پووچه له ده بنه وه ،
 له بهر نه وه هاوه لدانان کرده وه کان پووچه له ده کاته وه هه روه کو چون نهوانه ی که
 رابورد به سهر مرو قدا دیت پاکیه تی هلهوه شینه وه ، وه خوی گه وره له دوی
 نه وه ی باسی هندی له پیغه مبه ران سه لامی خویان لی بی ده کات له سووره تی
 نه نعامدا ده فرمویت: [وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ
 {الأنعام: 84}]

واته: ﴿له پیش ئیبراهیمیشدا نوحمان رینمایی کردو بوویه پیغه مبه ر ، وه له
 ناو نه وه کانی ئیبراهیمیشدا داوودو سوله یمان سه لامی خوا له هه موویان﴾.
 تا ده فرمویت: [وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ] {الأنعام: 88}

واته: ﴿له گهل نه وه شدا نه گهر بویه نهو پیغه مبه رانه هاو بهشیان بو خوا دانابا
 هه موو کارو کرده وه کانیاں سه رجه می پووچه له ده بوویه وه ، نه ی ده بی حالی
 خه لکانی تر چون بیته نه گهر هاو بهش بو خوا دابنن؟﴾.

له گهل نه وه شدا که نهوانه په یامبه ر بوون به لام نه گهر بویه هاو بهشیان بو خوا
 دانابایه نهوا هه موو کرده وه کانیاں پووچه له ده بوویه وه ، هه روه کو چون خوی
 گه وره به پیغه مبه ر ﷺ ده فرمویت: [لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ
 الْخَاسِرِينَ] {الزمر: 65} نه گهر وا دابنن توش هاو بهشت بو خوا دانایه
 نهوا هه موو کاره کانت پووچه له ده بوویه وه ((.

هیچ کرده وه یه که مرو ق کردوویه تی سوودی نیه له گهل هاو بهش داناندا بو
 خویان له پیشدا کردییتی و ته و به ی نه کردی لی له بهر نه وه ی هاو بهش دانان
 کرده وه کان هلهوه شینه وه ، نه گهر له سهر نه وه ش مرد نهو لهوانه ده بیته
 که له ناو ئاگردان بو هه تا هه تای تیایدا ده مینیتته وه ، پیغه مبه ر ﷺ

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كاني ئيسلام﴾
 ده فهرمويت: (مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ نِدَاءً دَخَلَ النَّارَ ، وَقُلْتُ أَنَا ۖ وَمَنْ مَاتَ وَهُوَ لَا يَدْعُو اللَّهَ نِدَاءً دَخَلَ الْجَنَّةَ) ۖ

واته ((ههركه سيك بمریت و له گهل خوادا هاوار بكاته كه سيكي تر ده چيته ئاگره وه ، وه منيش ده ليم ههركه سيك بمریت و له گهل خوادا هاوار نه كاته كه سيكي تر ده چيته به هه شته وه))

پينجه ميان : هاوبه ش دانان خوین و مالى هاوبه ش دانهر حه لال دهكات و پيوستى دهكات كه جيهادى دژ بكریت ، پيغه مبه ر ﷺ ده فهرمويت:
 ((أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ - فَإِذَا قَالُوا عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا يَحِقُّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ)) ۖ

واته ((فه رمانم پي كراوه كه بجهنگم له گهل خه لكيدا هه تا ده لين هيچ په رستراويك نيه به حهق شايه نى په رستن بيت جگه له الله جا ئه گهر وتيان ئه وا خوین و مالىان لای من پاريزراو ده بيت ، مه گهر كاريك بكه ن ئيسلام حه قى خوى لييان بویت وه كو ئه وهى پياوى بكوريت به ناهه ق ئه وا خوینی حه لال ده بيت ، يان دزى بكات ، وه ليپرسينه وه شيان له سه ر خوايه)) . خوین و مال پاريزراو نابيت مه گهر به يه كتا په رستى ، به لام هاوبه ش دانان خوین و مالى ئه و كه سه حه لال دهكات كه ئه نجامى ده دات به شه ر كردن له گه لياندا .

ئا ئه وه هاوبه ش دانان و ئه وه ش ئه و سزايانه ي كه به هوى ئه نجامدانيه وه له سه رى ده كه وى له دونيا و دواپوژدا ، وه گه ليك جوړى هه يه گه وره ترينيان پارانه وه يه جگه له خوا ، وه هاوار كردن و داواى فرياكه وتن جگه له خوا له وهى كه جگه له خوا تواناي كردنى و ئه نجامداني نيه ، وه سه ربهرين بو جگه له خوا ،

¹⁷- اي الراوي عبدالله بن مسعود ﷺ وقد جاء قوله هذا مرفوعاً عن النبي ﷺ من حديث جابر ، رواه مسلم (﴿ ﴾)

¹⁸- أخرجه البخاري ﴿ ﴾ ، ومسلم (﴿ ﴾) عن عبالله بن مسعود

¹⁹- أخرجه مسلم (21) من حديث ابي هريرة ﷺ وقد اخرج نحوه بذكر الصلاة والزكات ، البخاري (25) ومسلم (22) من حديث ابن عمر ﷺ

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كاني نيسلام﴾.....
 وه كړنوش بؤ جگه له خوا وه له سه رخو پيوستكردن بؤ جگه له خوا ، وه
 چه مينه وه بؤ جگه له خوا و جگه له مانه ش ، جا ههركه سيك شتيك له
 جوړه كاني په رستن بؤ جگه له خوا نه نجام بدات نه وه هاوبه شي گه وره ي داناوه
 بؤ خوا .

جوړي دووهم : هاوبه ش داناني بچووك : بريتيه له وه ي كه له قورئان و
 سوننه تدا هه يه كه نه وه هاوه لداناني بچووكه و به لگه كان له سهر نه وه ن كه نه و
 كه سه ي نه نجامي ددات له ريزي موسلمانان دهرناچييت . (به لام ده بيت
 ناگادارين كه هاوبه ش داناني بچووك له زينا كردن و پياو كوشتن و دزي كردن
 گه وره تره .. وهرگيږ) .

ده شبييت به دوو جوړه وه :

جوړي يه كه م : هاوبه ش داناني بچووك له دهرپریندا :

وه كو سویند خواردن به جگه له خوا ، پیغه مېهر ﷺ ده فهرمويت (مَنْ حَلَفَ بغير
 الله فقد كفر أو أشرك) [۱] واته (ههركه سي سویند به جگه له خوا بخوات نه و بيباوه ر
 بووه هاوه لي داناوه بؤ خوا) وينه ي نه وه ي بليت (خوا نه بوايه و تو) (نه وه ي خوا ويستي
 لي بي و توش بته ويت) نه مه هاوبه ش دانانه له دهرپریندا .

جوړي دووهم : هاوبه ش داناني شاراوه كه له دلدايه . نه مه شيان چه ندين
 جوړه :

له ديارترينيان پروپاماييه كه بريتيه له دهرخستني نه وه ي خوي ده يه وييت له
 كرده وه كان ، نه مه ش ده بيته دوو جوړه وه :

﴿- پروپامايي دوو پرووه كان نه وانه ي كه له بنه وه ي ناگري دوزه خدان نه وانه ي
 كه كرده وه كانيان واپيشاني خه لكی دده ن كه باوه پدارن به لام له دل وه
 بيباوه رن ، نه مه يان په نا به خوا پروپامايي بيباوه ريه ، له بهر نه وه ي

20- أخرجه أحمد () والترمذي () ، وأبو داود () فقال الترمذي (هذا حديث حسن)
 ، والحاكم () و () / () وصَحَّحَهُ من حديث عبد الله بن عمر ؓ

﴿وانه كان له راقه﴾ ههله شینه ره وه کانی نیسلام.....

خاوه نه کانیان باوه ریایان به خوای به رزو به پیز نیه ، به لکو ته نها له به ره وه کرده وهی چاک ده کهن تا به رژه وهندی دونیایان ده ست بکه ویت .

﴿-ئه و پروپاماییه که موسلمان نه نجامی ده دات . پیغه مبه ر ﷺ به هاوه لانی فهرموو کاتیک چوو بو لایان و ئه وان باسی ده جالیان ده کرد له نیوان خویندا (ألا أُخبرُكم بما هوَ أخوفُ عليكم عندي منَ المسيحِ الدجالِ ؟) قالوا بلى يا رسولَ الله ﷺ . قال : ((الرِّياءُ ، يقومُ أحدهمُ فيُصلي ويُزينُ صلاتَهُ لما يرى منَ نظَرِ رجلٍ إليه)) ۱۱۱ واته ((نایا هه والتان نه دهمی به وهی که لای من له مه سیحی ده جال تر سناکتره که تووشتان ببی ؟ فهرموویان به لی ئه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ ، ئه ویش فهرمووی : پروپاماییه ، که یه کیان هه لده سی نویت ده کات نه وهنده نویت ده که ی به جوانی ده کات و ده پرازینیت وه تا پیاویک سهیری بکات و سهری سوور بمینی له و نویت ده که کردوویه تی)) شتی ئاوا له موسلمان و ئیمانداریش ده وه شینته وه که بیکات ، ئه گهر بینی شتیک له و پروپاماییه له خویدا هه یه هه ول بدات به رگری بکات و بگه ریت وه بو دلسوزیه که ی بو خوای به رزو به پیز ئه وای زانی پی ناگه یه نی ، به لام ئه گهر به رده وام بیت له سهری و له گه لیدا بیت له سهره تای کاره که یا یان له ناو کاره که یدا تووشی ببی و به رده وامیش بیت له سهری ئه و له و حالته دا کرده وه که ی هه لده وه شینیت وه و پووجه لی ده کات وه به پیی به هیترترین بوچوونی زانیان ، وه هه روه ها له بهر ناوبانگ ده رکردنیش کرده وه بکات هه ر خراپه ئه وه ش به وه ده بیت که زیکرو قورئان بخوینیت وه له به ره وهی که خه لکی گوئیان لی بی و به شان و بالیدا هه لبدن ، له و کاره شیدا ده که ویت خویندنه وهی هه موو شتی ره وای بیت یان ریگه پی نه دراو بیت بهس له به ره وهی کاتی خه لکی گوئیان لی ده بیت به باشه باسی بکه ن و پیایدا هه لبدن ،

²¹ - أخرجه أحمد (11252) ، وابن ماجه (4204) ، والحاكم (329/4) ، وصحیحه الحاكم وحسنه

یان هر له دلیدا دروست بیټ که خه لکی باسی بکه ن به باشه ئه وه هاوبه ش دانانی بچووکه .

وہ ہر وہاں لہ ہاوبہش دانانی شاراوہیہ کہ مروّٰۃ لہ کردنی کارہکانیدا
مہبہستی دونیا بیّت ، کردہوی باش دہکات مہبہستی بہرّہوہندی دونیایہ
کہ دہستی بکہویت ہر وہکو خوی گہورہ دہفہرمویت [مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ(15) أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ]۔ {ہود}۔

واته: ﴿ههركهسيك تهنها ژيانى ئهم دونيايه و جوانيهكانى بوى و پاشهپروژ پشتگوى بخات ، ئەوا ئيمه هەر لەم دونيايهدا به تيرۆ تهسهلى پاداشتى گشت ههول و كردهوه چاكهكانيان وهكو سهردانى خزمان و... هتد، دهدينهوه به تهنروستى و ئاسوودهى و پوزى و ناوو ناوبانگى دونيا هيچيشيان لى كه م ناكريتهوه ، ئەوانه له دواروژدا جگه له ئاگر هيچ بهش و بههرهيهكيان نيه﴾.

جا ھەرکەسیک بەندایەتیەک بکات و مەبەستی دەستکەوتنی بەرژەوهەندی
دونیایی بێت ، وەک ئەوێ خۆی فیڕی زانستی شەری دەکات بۆ
دەستکەوتنی دنیا ، بەلام ئەگەر کەسیک خۆی فیڕی زانستی دونیایی بکات
تا بە ھۆیەو خۆی لەسەر بژێنێ وەک فیڕبونی پیشەو کاریک وەک
ژمیریاری و پیشەسازی و خویندن و ھتد ھیچ تاوانبار نابێت چونکە ئەوانە
ھۆکاری بژیوی ڕیگە پێدراون و بە پەرستش ناژمێردرێ ، بەلام ئەگەر کەسیک
نویژ بکات یان جیھاد بکات یان فیڕی زانستی شەری بێت و حەج بکات لەبەر
دەستکەوتنی بەرژەوهەندیەکی دونیایی ئەوا نابێت چون ھەریەک لەوانە
پەرستنەو بۆ جگە لە خوا نابێ ئەنجام بدرێت لەژێر ئەو ئایەتە سەرەو دا
جیئ دەبیتهو کە باسما کرد [مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ
أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ] {ھود:15} ھەرەشەییەکی زۆری لەسەرەو
جۆرکیشە لە جۆرەکانی ھاوڵدانان ، ییغەمبەر ﷺ دەفرمویت: (تَعَسَّ

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كانى ئىسلام﴾.....
 عبد الحميدة ، تعيس عبد الحميلة ، تعيس عبدالدينار والدرهم إن أُعطي رضي وإن لم يُعط
 لم يرضي) □□

واته ((تيا بچن بهنده دینار و درهم پوشاک و جوانیه‌کانی دنیا نه‌گهر پیی
 بدریت رازی ده‌بیئت به‌لام نه‌گهر پیی نه‌دریت رازی نابیئت . نه‌وه‌ش جوریکه له
 هاوبه‌ش دانان بو خوا ، جا پیویسته مروّڤ کاره‌کانی به دلسوزی نه‌نجامبدات
 بو خوا نه‌گهر شتیکیشی بو هات له دنیا و خوشیه‌کانی نه‌وه رۆزیه‌که له لایه‌ن
 خواوه بوی هاتوه ، به‌لام نه‌گهر بیئت کرده‌وی دواپوژ نه‌نجامبدات بو نه‌وه‌ی
 دنیای ده‌ست بکه‌ویت نه‌وه‌یه که لومه کراوه له هاوبه‌ش دانانیسه و
 هه‌ره‌شه‌ی توندی له‌سه‌ره ، بویه له‌سه‌ر موسلمان پیویسته کرده‌وه‌کانی ته‌نها
 له‌به‌ر خوا نه‌نجام بدات و مه‌به‌ستی هه‌ر نه‌و بیئت .

وه گه‌لیک جیاوازی هه‌یه له نیوان هاوبه‌ش دانانی گه‌وره و بچووکدا که بریتین له

﴿-هاوبه‌ش دانانی گه‌وره خاوه‌نه‌که‌ی له ریزی موسلمانان ده‌کاته ده‌روه ،
 به‌لام هاوبه‌ش دانانی بچووک خاوه‌نه‌که‌ی له ریزی موسلمانان ناکاته ده‌روه
 به‌لکو تاوانیکی گه‌وره‌یه و له گونا‌هه گه‌وره‌کانه ، وه هۆکاریشه بو نه‌وه‌ی
 هاوبه‌ش دانانی گه‌وره نه‌نجام بدات .

﴿-هاوه‌لدانانی گه‌وره هه‌موو کرده‌وه‌کان هه‌لدوه‌شینیتته‌وه ، به‌لام به
 پیچه‌وانه‌وه هاوبه‌ش دانانی بچووک نه‌گهر پروپامایی بیئت یان بو ناوبانگ
 ده‌رکردن بیئت ته‌نها نه‌و کرده‌وه‌یه‌ی پیی هه‌لدوه‌شینیتته‌وه که تیئ که‌وتوه و
 کرده‌وه‌کانی تر پووچه‌ل ناکاته‌وه که بو پروپامایی نه‌بووه و تیای نیه .

﴿-هاوبه‌ش بریاردانی گه‌وره خوین و مال هه‌لال ده‌کات به پیچه‌وانه‌ی
 بچووکه‌که‌وه که نه خوین و نه مالی مروّڤ هه‌لال ناکات چونکه له بازنه‌ی
 ئیسلام ده‌ری ناکات و هه‌ر موسلمان هه .

زانايانيش جياوازيان ههيه له وهدا كه ئايا هاوه لداناني بچووكيش وهكو هه موو
تاوانه كاني تر ده كه ويته بهر ليخوشبوون جگه له هاوبهش داناني گه وره يان
ئه ويش ناكه ويته بهر ليخوشبوون ، له بهرئه وه ي خوي گه وره به شيويه كي
گشتي باسي كردوه و فهرموويه تي [إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ] {النساء: 48}
واته: ﴿خوي گه وره له وه خوشناييت كه هاوبه شي بو پيدا بكرت﴾.

ئه مهش هه ردوو جوړه كه ده گريته وه ، گه وره و بچووك له هاوبهش دانان . به لام
جياوازيان ههيه چونكه هاوبهش داناني گه وره خاوه نه كه ي به هه تا هه تايي له
ئاگري دوزه خدا ده هيليتته وه به پيچه وانه ي هاوبهش داناني بچووكه وه كه
خاوه نه كه ي به هه تا هه تايي له ئاگري دوزه خدا ناهيليتته وه ، به لكو ده بيت سزا
بدرت و ليخوشبوونيش ناگريته وه ، به لام له هه مان كاتيشدا بو هه تا هه تايي
له دوزه خدا نامي نيتته وه .

ئه مانهش چهند جياوازيهك بوون كه له نيوان هاوبهش داناني گه وره و بچووكدا
بوون وه هه ره مووشيان مه ترسيدارن هيج په ناو هيزي نيه جگه له په ناو
هيزي خوا نه بيت﴾.

ناشوتريت ئه مه هاوبهش داناني بچووكه و مروقه ئاسانكاري تيا بكات
له بهرئه وه شه عبدالله ي كوري مه سعود ﷺ ده فهرمويت (لَنْ أَحْلِفَ بِاللَّهِ كَاذِبًا
أَحْبُّ إِلَيَّ أَنْ أَحْلِفَ بغيره صادقاً) □□

واته ((ئه گه ر بيت سويند به درو بخوم به خوا پيم خوشتره له وه ي سويند به
جگه له خوا بخوم و راست بكه م)) له بهرئه وه ي خراپي درو كردن كه متره له
خراپي هاوبهش دانان بو خوي گه وره .

²³ - أخرجه عبد الرزاق في المصنف () () ، والطبراني في الكبير () ، وقال الهيثمي في
مجمع الزوائد () / () : رجا له رجاك الصحيح .

هاوبه‌ش دانه‌رانی یه‌که‌مینه‌کان و پیښین هاوبه‌ش دانانه‌که‌یان به‌س ئه‌وه نه‌بوو که بته‌کان بپه‌رستن به‌لکو ئه‌وان جیاوازی‌وون له په‌رستنه‌کانیاندا هه‌روه‌کو زانای پایه به‌رز له یه‌رتووکه‌که‌یدا ((کشف الشبهات)) وه له ((القواعد

الاربع)) دا باسی کردوو ، وه ئه وهش كه پيغه مبه ر ﷺ له ناو خه لكانيكدا دهركه وت پهيدا بوو كه له په رسته نه كانياندا جياوازي بوون له گه ل ئه وه شدا دژايه تي هه مووياني كردوو جهنگا له گه لياندا و جياوازي له نيوان هيچ كاميكيانا نه كرد ، جياوازي نه كرد له نيوان كه سيكدا كه بتي ده په رست له گه ل كه سيكدا كه ((گوڤيان داريان به رد يان دوستي له دوستاني خواي ده په رست)) به لكو له گه لياندا جهنگا و جياوازي نه كرد له نيوانياندا ، جياوازي نيه له نيوان كه سيك كه بت يان داريان به رد يان فريشته يان په ري يان مروڤ بپه رستي ، ئه وهش زور پوون و ئاشكرايه .

وه له گومان و دوو دلييه كانيان ده لين : ﴿ئيمه پياوچاكان و دوستاني خوا ناپه رستين له بهرئه وه ي سوود ده گه يه نن يان زيان ده گه يه نن به لكو له بهرئه وه ده يان په رستين تا تكامان بو بكه ن لاي خواي گه وره﴾ ، لييان نزيك ده بوونه وه به گوماني خويان به سه ربرين بويان و له سه رخوپيويست كردن و داواي فرياكه وتن لييان تا ئه وانه تكيان بو بكه ن لاي خوا ، به لام هاوبهش دانهره كو نه كان باوه ريان وابوو كه ئه م شتانه سوود و زيان ده گه يه نن جگه له خواي به رزو به ريز ، ده لين : ﴿ئيمه ئه و باوه رهمان نيه و ده شزانين كه ئه وانه نه سوود ده گه يه نن نه زيان ، به لام وه كو تكاكار وهرمانگرتوون و به س﴾ .

وه لام ي ئه م گومانهش ئه وه يه كه خواي گه وره له باره ي هاوه لدانه ره كو نه كانه وه باسي کردوو [وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ] {يونس: 18}

واته: ﴿جگه له خوا ده په رستن له كاتيكد كه ئه و په رستراوانه ناتوانن زيانيان لي دوورخه نه وه و سووديان پي بگه يه نن وه ده شلين ئه وانه تكاكارمانن لاي خوا﴾ .

جياوازي نيه له نيوان هاوبهش داناني ئه وانه و هاوبهش داناني كو نه كاندا ، هه ره موويان مه به ستيان تكا كردنه بويان كه تكيان بو بكه ن ئه م په رستراوانه ،

﴿وانه کان له راقه ی هه لوه شینه ره وه کانی نیسلام﴾
 تکا کردن حق و راسته به لām نه وه ریگای به ده ست هیئانی نیه به لکو چه ندین
 ریگهی رهوا هیه که خوای گه وره و پیغه مبهری خوا ﷺ پرونیان کروو ته وه ،
 له ریگه رهوا که ی نیه که تکا کار بکریته خوا و ئازهلّی بو سه رب پردیّت و شتی
 بو له سه رخو پیویست بکریّت و داوای فریاکه وتنی لی بکریّت ، نه وه یه کرداری
 هاوه لدانه ره کوئنه کان و جیاوازی نیه .

وه له گومانه کانی تریان ده لّین : ﴿هاوبه ش دانه ره پیشینه کان نالّین هیچ
 په رستراویک نیه به حق جگه له الله شایه نی په رستن بیّت به لām نه وه یه که
 هاوار ده که نه دۆستانی خوا و پیاوچا کان و ده یان په رستن ده لّین (هیچ
 په رستراویک نیه به حق شایه نی په رستن بیّت جگه له الله و محمد ﷺ یش
 نیردراوی خوا یه) جا چۆن نه وه ی نالیّت و نه وه ش ده یلی هه روه کو یه ک وایه و
 به یه کچاو سهیری ده که ن ؟﴾ .

ده لّین : پا کو بیگه ردی بو خوا ، نه وه و تیان (لا إله إلا الله محمد رسول الله)
 به لām هه لیانوه شانده وه ، وه ((لا اله الا الله)) سوودی چیه نه گه ره له
 هه لوه شینه ره وه کان نه پیا ریژی ، نه وه دهریانبری به زمانیان به لām به کرده وه ی
 هاوه لدانان بو خوا هه لیانوه شانده وه ، مانای ((لا اله الا الله)) چیه ؟ مانا که ی
 نه وه یه که هیچ په رستراویک نیه به حق جگه له الله ، نه وه نه هم وشه یه ده لّین
 به لām کرده وه ی پی ناکه ن .

نه مانه گو ره کان و دۆستانی خوا و پیاوچا کان ده په رستن و ده شلّین ((لا اله الا
 الله)) ، هاوبه ش دانه ره پیشینه کان زۆر شاره زاتر بوون به و اتا و مانای ((لا اله
 الا الله)) ، له بهر نه وه ی کاتی که پیغه مبهر ﷺ پیی فهرموون ... ((قولوا : لا اله
 الا الله)) قالوا : [أَجْعَلُ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ] {ص:5}

واته : ﴿ ((بلّین لا اله الا الله)) و تیان (محمد ده یه وه ی خوا کان بکات به یه ک)﴾ .
 ده یان زانی مانای ((لا اله الا الله)) ، وه هه رکه سیکیش بیلی ده بیّت په رستنی
 جگه له خوا وازلی بی نی ، نه وه خه لکه له نه زانین و گیلیه تیان له نیوان هه ردوو

﴿وانهكان لهراقةى ههلوهشینه ره وهکانی نیسلام﴾.....
 ههلوهشینه ره وه که دا کۆبه ندیان کردوو ، له نیوان (لاله الاله) و په رستنی
 جگه له خوا

((واته ئه وه وشه یه ش ده لێن به لام په رستن بۆ جگه له خواش ده که ن ئه مه
 نه فامیه تی موسلمانى نه زانی ئه م سه رده مه یه .. وه رگێر)) .

ئه مانه هیه کات به ئه ندازه ی هاوبه ش دانه رهکانی کۆن له مانای ((لاله الاله
 الله)) تینه گه یشتوون ، ئه وه یه ئه و په ری گیلیه تی و نه فامی ﴿ولا حول ولا قوه
 الا بالله العلی العظیم﴾ ، به لام ئاره زوو په نا به خوا مروؤ ده خاته گومراییه وه .

وه له گومانهکانی تریان ده لێن : ﴿هاوبه ش دانه رانی پیشین دارو به ردو
 بیگیانیان ده په رست به لام ئیمه هاوار ده که یه پیاوچاکان و دۆستانی خواو
 ده یانکه یه نیوانی خۆمان و خواو به هۆیان وه لی نزیك ده بیینه وه چونکه
 ئه وان ریزیکیان هیه لای خوا ی گه وه ، خوا ی گه وه ده فره مویت : [يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ] {المائدة: 35}

واته : ﴿ئهی ئه وه که سانه ی که باوه رتان هی ناوه ده بی له نافرمانی خوا خو
 بیاریزن و به رده وام به فره مانى بن ، بۆ نزیکبوونه وه شتان له خوا هه ره وکارو
 کرده وه یه که ده زانن نزیکتان ده کاته وه له و بیگرنه بهر تاره زامه ندی ئه وه به ده ست
 بینن﴾ .

ئیمه ش وه کو هۆکاریک گرتوو ماننه ته بهر و ریگیه کن بۆ نزیکبوونه وه له خوا
 له وه لامیاندا ده لێن : ریگای نزیکبوونه وه له خوا له قورئاندا بریتیه له
 گوێپرایه لی و په رستش ، ئه وه یه ده یگه یه نی به خوا به گوێپرایه لی کردنی و
 جیبه جیکردنی فره مانهکانی و وازه یان له قه ده غه کراوهکانی ، ریگای
 نزیکبوونه وه له خوا ئه وه نیه که تو له نیوان خو ت و خوا دا ناوه ند دابنیی ،
 ئه مه نه له قه رئاندا هیه وه نه له سوننه تیشدا وه هیچ کام له زانا
 باوه رپییکراوه کانیش شتی وایان نه وتوو ، به لکو ریگای نزیکبوونه وه له خوا
 له قورئانه که یدا بریتیه له گوێپرایه لی کردنی وه که ده فره مویت ((ئهی ئه وه

كه سانه ي باوه رتان هيئاوه له خوا بترسن و هو كاري نزيكبوونه وه له خوا بگرنه بهر)) واته نزيكبوونه وه له خوا و گوپرايه لي كردني ، به لام يه كي بيت و به وه ماناي بگات كه بريتيه له چند ناوه نديك له نيوان بهنده و خوادا تا به هويانه وه له خوا نزيك بيته وه نه وه مانا كردنيكي پووجه و داهينراوه و هيچ كه سي له زانايان و پيشه واياني ((شيكه ره وه ي قورئان)) و ايان نه فهرمووه سوپاس بو خوا ، به هرحال نه مانه گومانه پووجه كانيانه كه هيچ بايه خيكيان نيه سوپاس بو خوا به لام هر نه گومانانه كه پشتيان پي به ستووه له كاتي نه جامداني كرده وه كانياندا .

وه هه نديكيش هيه پاساو و پوزش بو نه جوره كه سانه دهيننه وه و ده لين : نه وانه ي كه گوپ ده پهرستن نه زانن ، چهندي نه قسه يه ده بيستين لييانه وه و له پهرتوو كه كانياندا ده خوينينه وه كه ده لين ((نه كرده وه يه يان دروست و ريگه پيدر او نيه به لام نايزانن بويه ده يكه ن .

پييان ده لين : چون نه وانه نه زانن له كاتيكا كه قورئان ده خويننه وه و هر له و قورئانه شدا هاوبه ش دانان بو خوا قه دهغه كراوه و داناني نيوه نديش له نيوان بهنده و خوي به رزو به ريزدا به هه مان شيوه قه دهغه كراوه و ياساغه . ههركه سيكيش قورئاني پي بگات و عه ره بيش بيت له مانا و مه به ستي تي بگات نه واهه به لگه ي له سهر دروست بووه ، خوي گه وره ده فهرمويت : [وَأَوْحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ] {الأنعام: 19}

واته : نه قورئانه شم به وه ي بو هاتوو كه نيوه و ههركه سيكي تريش نه قورئانه ي ده گاتي پي بترسينم و ناگادار كه مه وه .

جا ههركه سيك قورئاني پي بگات و عه ره بيش بيت نه واهه به لگه ي له سهر دروستبووه ، وه نه گهر عه ره بيش نه بيت نه واهه بو ي وهرده گيردريته سهر زماني خوي تا له مانا و مه به سته كه ي تي ده گات .

وه ئهوانهى كهله ولاتانى عهريدا گوڤهكان دهپهرستن عهريبن و زور به جوانيش بهعهربى قسه دهكهن بهلكوپى دهچيىتى هى وايان تيا بيت كه پهرتووكى بهناوبانگى ((سيبويه))ى لهبهريىتى ، وهله زمانيشدا زور شارها بيت و پهوانبىيىزى زمانهوانى بزاني و لهگهل ئهوهشدا گوڤ دهپهرستى ، ئايا كهسى ئاوا پوزشى بو دههينريىتهوه بهوهى كهنهزانه بويه وا دهكات ؟ له ولاتانى عهريدا چهنده زوره بوونى گوڤو نهزگا كه قورئانيش به زمانى خويان دابهزيوه و قهدهغهى كردوو لىيان ، ئيوه چوڻ دهليىن ئهوانه نهزانن بويه ئه و كاره دهكهن ؟ تاكهى نهزانن ؟ لهبهريىتهوهى له دواى ناردنى پيغهمبهر ﷺ و دابهزىنى قورئان نهزانن لاچوو زانست شوينى گرتيهوه و بهلگهش لهسهر هه موو كهسى دروستبوو ، ئايا به نهزان دادهنرى كه قورئانى لهبهريه وه ولاتى عهريدا دهژى ، قورئان دهخوينيىتهوه و گوئى لىيه ، وهبه ههميشه يى قسهى زانايان دهبيستىت بهتاييهتى له دواى ئهوهى كه هوكارهكانى راگهيانندن پهيدا بوو هه موو قسهكانيان بو خهلكى دهگوازيىتهوه ، بهيانيان و ئيواران قورئان دهخوينريىتهوه و ئهمانهش دهبيستىن له پوژههلات و پوژئاوا و هه موو شوينيك ، چوڻ دهگوتريىت ئهوانه بهلگهى قورئانيان پى نهگهيشتوو ؟ ئهوانه نهزانن ! لهگهل ئهوهى زورينهيان خاوهن شههادى بهرزن لهبوارى زمانى عهربى و زانسته شهريهكان و خويندنهوهكانى قورئان و فيقهو بنچينه زانستيهكان .

بهكورتى ئهوانه هيچ بيانوويهكيان نيه و بهلگهيان بهدهستهوه نيه ، بهلگهكانيشيان زور بى مانان لهلاى پهروهردگاريان ، داوا له خوا دهكهن رينمووييان بكات بو ههق و راستى ، وه ههقيان بو پروون بكاتهوه ، واز له ملهجيپيش بينن ، وه واز له چاوليكرى كويرانه بينن ، وه بگهريىنهوه بو لاي قورئانهكهى خواى گهوره و ريو شوينى پيغهمبهرهكيان محمد ﷺ بگرن ههتا بتوانن بهچاكي ئىسلامهتياههكيان بكهن و ئاينهكهيان راستتر بكهنهوه و بين به

﴿وانه کان له پاقه ی هه لوه شینه ره وه کانی نیسلام﴾.....
 نه ته وه ی محمد ﷺ و نه بنه نه ته وه ی هاوه لدانه ران و شوینکه وته ی ئه بوجه هل و
 ئه بوله هه ب .

ئه مه ش له راستیدا کاریکی گه وره و مه ترسیداره ، ئیوه ئه ی به نده کانی خوا
 ده خویننه وه و ده بیستن ، وه هه یشتانه پویشته وه و به چاوی شته
 سه رسورپه ره کانیانی دیوه له هاوبه ش دانانیان و بت په رستیان و هیچ
 ناموژگاریه کیش وه رناگرن هه ر گویش ناده ن به وه ی که بانگیان ده کات بو حق
 مه گه ر یه کی خوا خو ی بیهوی ، کاریکی زور مه ترسیداره دروستیش نیه بو
 فیرخوا زانی زانست و زانایان که بی ده نگ بن له به رامبه ریاندا ، به لکو
 له سه ریه تی که بو ئه و خه لکه پروون بکاته وه و بانگه واز بو لای خوای گه وره
 بکات ، وه پیو یستیشه له سه ر کار به ده ستانی موسلمانان دژ به وانه جیهاد
 بکه ن تا ئاین هه ر بو خوا بیّت و به س .

بانگه واز بو لای خوا چ مانایه کی هه یه که ئیمه بی ده نگین له ئاست ئه وانه دا ؟
 بانگیان ده که یین بو راستگو یی و ساخته نه کردن له کرین و فروشتندا و داوین
 پیسی ئه نجامنه دان به لام واز له هاوبه ش دانان ده هینین و بانگیان ناکه یین بو
 واز لییه نانی ! ئه وه ی زور مه ترسیداره وازی لی دینین و بانگه وازی
 یه کتا په رستی ده ست پی ناکه یین و هاوبه ش دانان بو خوا پشتگو ی ده خه یین !،
 وه کو ئاشکرایه که هاوبه ش دانان بو خوا ناچیتته ناو باز نه ی لیخو شبوونی
 خواییه وه به لام هه موو تا وانه کانی دی ده چنه ژیر لیخو شبوونی خواییه وه بو
 که سی که خو ی بیهوی ، ئه وه ی که ئیمه له لق و پوپه وه ده ست پی ده که یین و
 واز له بنه رته که دینین پیگه ی دروستی بانگه واز نیه بو ئاینی خوای گه وره ،
 چونکه پیغه مبه ران سه لامی خوایان لی بی یه که م شتیک که ده ستیان پی
 کردو وه له بانگه واز کردنی خه لکیدا بو لای خوا ئه وه بو وه بیرو باوه رپانی
 راست کردو وه ته وه ، به قه لاغه کان و لا کان ده ستیان پی نه کردو وه که هیچ
 سوودیکی نیه له گه ل نه بوونی یه کتا په رستی و بیرو باوه ری راست و دروستدا .

«وانهكان له پاقه ی هه لوه شینه ره وه کانی ئیسلام».....
 نه گهر وا دابننن مرققک وازی له داوین پیسی و ئارهق خواردنه وه و سوود
 وه رگرتن و وازی له هه موو قه دهغه کراوه کانی هیئا به لام له هه مان کاتدا که سیکی
 هاوبهش دانه بوو ئهوا وازهینانی هه موو ئهوانه هیچ سوودیکی پی ناگهینن،
 نه گهر شهو و پوژ نویت بکات و هه موو مال و سامانه که ی بکات به خیر به لام
 هاوبهشی گهره نه نامبدات بو خوا ئهوا هیچ سوودیکی پی ناگهینن ئهوا
 کرده وه چاکانه ی .

به لام نه گهر یه کتاپه رسته که ی هه بوو ، پاریزراو بوو له هاوبهش دانان بو
 خواو دلسوزبوو بوو و له هه مان کاتیشدا تاوانه گهره کانی نه نامدهدا که
 ناگه نه پله ی هاوبهش دانان بو خوا ئومیدی ئهوه ی لی ده کریت که بهر
 لیخوشبوونی خوایی بکه ویت ، نه گهر سزاش درا ئهوا به هه تا هه تایی له
 ناگری دۆزه خدا ناهیلریتته وه ، جا چون ئیمه کاره مه ترسیداره که وازی بینن و
 پروکهینه کاری تر جگه له هاوبهش دانان و مه ترسیه که ی و بشلین ئهوه
 کاره و بانگه وازه بوو لای خوی بهرزو بهرپز .

ئیسنا دهزانن که هه ولی بانگه وازکردنی خه لکی و زۆری بانگه وازکاران و بوونی
 دامه زراوه و ناوه ندەکانی بانگه واز به لام له هه مان کاتدا نزرگاگان ههروه کو
 خویانن به لکو تا دیت زیاتریش ده بییت له جیهانی ئیسلامیدا ، صوفی
 گهریه تی و داهینراویه تی له دیندا زۆرتر ده بییت ، کوا بانگه واز بوو لای خوا ؟
 کوان ئه م هه ولانه و به ره مه کانیان ؟

جا پیویسته له سه رمان که ئاگاداری بدهین له م کاره و بانگه وازیشمان له سه ر
 چاوپوشنی بییت و به وه ده ست پی بکهین که پیغه مبه ران سه لامی خویان لی
 بی ده ستیان پی کردوه ، ئه ویش راستکردنه وه ی بیرو باوه ره پاشان بینا
 کردنی شتی تر ، له بهرئه وه ی ئه وه بنه رته و جگه له و له سه ری بنیات ده نریت،
 جا نه گهر بنه رته که دروستبوو ئهوا بینا که ی دروست ده بییت ، به لام نه گهر
 بنه رته که ی خراپبوو ئهوا بینا که ده پروخییت و خاوه نه که ی هیچ سوودیکی لی

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وهكاني نيسلام﴾.....
 نابيني ، خواي گه وره دهفه رمويّت: [أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ
 وَرِضْوَانٍ خَيْرٍ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ شِقَاٍ جُرْفٍ هَارٍ فَأَنْهَارَ بِهِ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ
 وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ] {التوبة: 109}

واته: ﴿ئاخو ئه وهى بنه په تى مزگه وته كهى خوئى له سه ره خواناسين و ته قوا و
 په زامه ندى خوا دا پر شتبيى - وهكو مزگه وتى قوبا - چا كتره يان ئه وه كه سهى كه
 بنه په تى مزگه وته كهى له سه ره ليوارى ئاودپى فشه ل و پوخه ك داناوه ، ديواريك
 له سه ره قورپى كرابى لافاو هيى نابيتى و به ره و پووخان ملى نابيت ئه بى چوَن
 بينايه كى له سه ره بكرىّت؟! ئينجا له ناكاو به و فشه ل و پووخه كه وه ده كه ويته
 ناو ئاگرى دوزخه وه ، واته ((ئايا كه سيك بناغه ي ئاينى خوئى له سه ره
 دلسوزى و ته قوا دا پر شتبيى وهكو كه سيك ده بى كه له سه ره پرپو پاگه نده و
 دوو پرووى دا پر شتبيى ؟ هه رگيز خوا پر نيمايى خه لكاني سته مكار ناكات ﴾.

ئه وه نمونه يه كى پروونه له سه ره كه سى كه ئاينه كهى له سه ره بيروبا وه پى راست و
 نيه تى چاك بنيات نابى ، له گه ل كه سى بنيادى نابى له سه ره هاو به ش دانان و
 شتى تر كه پيچه وانه ي دينى خوايه ((ئايا وهكو يه ك وان ؟ .. وه رگير)) .
 داواكارين له خواي په روه ردگار كه حق و راستيمان نيشان بدات و پر يزي
 شوينكه وتنيشمان پى ببه خشى وه ناهه قيشمان به شيوه ناهه قه كهى پى
 بناسينى و پر يزي دووره په ريزيشمان ليى پى ببه خشى چونكه هه رخوى
 بيسه رو وه لامده ره ﴾.

پرسیاره کان

پرسیار : هه ندی له زانایان باسیان کردووه که هه موو تاوانه کان به شیکن له هاوه لدانانی بچووک ، ئایا ئه م وته یه راسته ؟

وه لام : هه موو تاوانیک هاوبه ش دانان نیه ، هه یانه هاوبه ش دانانه و هه شیانه هاوبه ش دانان نیه ، وه کردنی هه موو تاوانیک به هاوبه ش دانان بو خوا هه له یه .

پرسیار : به پریژتان باستان کرد که زانایان په حمه تی خویان لی بی را جیاییان هه بوو ده رباره ی هاوبه ش دانانی بچووک که ئایا ده که ویته بهر لیخو شبوونی خویان نا ، ئه وه ی که په سه نده له بوچوونه جیاوازه کانیاندا کامه یه ؟

وه لام : په سه ند ئه وه یه که خوا باشت ریش ده زانی که ناکه ویته بهر لیخو شبوونی خوییه وه له بهر گشتیه تی ئایه ته که ، به لام خاوه نی ئه نجامده ری هاوبه ش دانانی بچووک به هه تا هه تایی له ناو ئاگری دوزه خدا نامینیته وه وه کو چوون ئه نجامده ری هاوبه ش دانانی گه وره تیایدا ده مینیته وه .

پرسیار : ((التَّبرُّك)) به پیروژ دانان که ی ده بیته هاوبه ش دانان و که ی نابیته هاوبه ش دانان ؟ وه لام : ئه گهر باوه ری وابوو که فه پرو پیروزی جگه له خواوه به ده ست دیت ، وه ک ئه وه ی داری به ردی به پیروژ بزانی و باوه ری وابی که فه پرو کامه رانی ده به خشی ئه وه هاوبه ش دانانی گه وره یه ، به لام ئه گهر باوه ری وابوو که ئه و شته هوکاره بو ده سته که وتنی فه پرو پیروزی ، وه شادی و

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني نيسلام﴾.....

فهرو پيروزي له خواويه به لام ئه وه هويه كه بو دست خستني لهو كاته دا دهبيته هاوبه ش داناني بچوك - خوا په نامان بدات له ههردووكيان .

پرسیار : ئه گهر پياويك قوربانیه كه ی لای قهبری فلانیكدا سهربري به هیوای ئه وه ی پيروزي دابه زیتته سهر قوربانیه كه ی ، ئایا ئه وه سهربرينه به هاوبه ش دانانی گه وره ده ژمیردری یان بچوك ؟

وه لام : ئه گهر سهری بری بو مردووه كه ، یان سهری بری بو گوږه كه ئه وا به هاوبه ش دانانی گه وره ده ژمیردری ، به لام ئه گهر بو خوای سهربري به لام وا گومان ده بات كه ئه وشوینه به ریزه لای خوا بویه له ویدا سهری ده بری ئه وا هاوبه ش دانانی بچوكه و ریگه یه كیشه له ریگه كانی تووش بوون به هاوبه ش دانانی گه وره . خوا بمانپاریزی .

پرسیار: ئایا بو جیگیربوونی ئه وه ی كه سیك هه لگه راوه ته وه مهرجی باوه ر پیكراو هیه ؟

وه لام : مهرجه كانی هه لگه رانه وه :

یه كه م : پیویسته كه سیك نه بیته پوزشی نه زانینی بو بهینریته وه ، وه كه ئه وه ی هیچی پی نه گه یشتبی ، یان له شوینیكدا ژیابی دور له موسلمانان ، هیچی نه بیستبی و هیچی پی نه گه یشتبی ، ئه وه حوكم نادری به سهریدا تا بوی پروون نه کریته وه و بوی شی نه کریته وه كه ئه وه هاوبه ش دانانه و بی باوه ریه .

دووه م : زور لینه كردن ، به لام ئه گهر زوری لیكرا له سهر وتنی وشه ی بیباوه ری و قسه ی بیباوه ری له گه ل دروستی ئیمانیه كه ی له دل و بیرو باوه ریدا ، ئه وجوره كه سه پاساوی زورلیكردنی بو دهینریته وه [إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ] {النحل: 106}

واته: ﴿مه گهر كه سی زوری لیكرا بی و دله كه ی دلنیا بی به باوه ر﴾.

پرسیار : بوچوونی به ریزتان ده رباره ی كه سیك چونه كه ده لی هه ردوو په رتووكی (نواقض الإسلام) و (كشف الشبهات) خه لكی فیری به كافر دانان

«وانهكان له راقه‌ی هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌كانی ئیسلام»..... ده‌كه‌ن و هانیان ده‌دات بۆ ئه‌و كاره‌ ، جا باشت‌ر ئه‌وه‌یه‌ نه‌خوین‌رین و خه‌لكی فی‌رنه‌كرین ؟

وه‌لام : ئه‌ی ئیمه‌ له‌كاتی خوین‌دنی وانه‌كه‌ماندا نه‌مان وت كه‌ هه‌یه‌ ده‌لیت پیتان بۆچی خه‌لكی فی‌ری ئه‌م شتانه‌ ده‌كه‌ن ؟ بۆچی راقه‌ و شیان ده‌كه‌نه‌وه‌ ؟ خه‌لكی موس‌لمانن و ناوی ئیسلامیش به‌سه‌ بۆیان جا هه‌رچی ده‌كه‌ن با بیه‌كن ، ئه‌مه‌ قسه‌یه‌كه‌ ده‌یلین و وتووشیانه‌ ، ئه‌وانه‌ دوژمنی یه‌كتاپه‌رستین ده‌یان‌ه‌وی یه‌كتاپه‌رستی نه‌مین و له‌ناو بجی و ته‌نانه‌ت ناویشی نه‌هی‌نریت ، ئه‌وه‌ مه‌به‌ستیانه‌ ، به‌لام ئیمه‌ هه‌ر ده‌یخوین‌ن إن شا‌الله ، وه‌ له‌ قوتا‌بخانه‌كانیشدا ده‌بیته‌ پرۆگرام و راقه‌ش ده‌كریت له‌ مزگه‌وته‌كاندا به‌ كویرایی چاویان ، ئه‌وه‌ش پیویسته‌ له‌سه‌ر زانیان كه‌ هه‌لسن به‌و كاره‌ پیویستیشه‌ له‌سه‌ر خه‌لك كه‌ فی‌ری بن له‌به‌رئ‌ه‌وه‌ی ئه‌وه‌ بنچینه‌ی ئاینه‌ .

پرسیار : پیاویك ده‌پاریته‌وه‌ جگه‌ له‌ خوا ، منیش هه‌واڵم داوه‌تی كه‌ ئه‌و كاره‌ هاوبه‌ش دانانه‌ بۆ خوا ، وه‌لامی نه‌دایه‌وه‌ وازی لی ناهین ، ئایه‌ حوكم بده‌م به‌سه‌ریدا به‌ هاوه‌لدانان ، یان ده‌بیته‌ له‌لایه‌ن زانیه‌ك له‌ زانیانه‌وه‌ ئه‌و حوكمه‌ بدریت به‌سه‌ریاندا ؟

وه‌لام : حوكم ناده‌ین به‌سه‌ریدا هه‌تا گوئی لی نه‌گرین ، وه‌ بارو دۆخه‌كه‌شی نه‌زانین ، ئایا ژیری ته‌واوه‌ یان تیكچوووه‌ ، ئه‌وه‌ پیویسته‌ بگه‌رین‌ریت‌ه‌وه‌ بۆ لای زانیان و زانی شوینه‌كه‌ی خوی لی ئاگاداربکیته‌وه‌ تاله‌گه‌لیدا ئه‌وه‌ی پیویست ده‌كات بۆی ئه‌نجام بده‌ن .

وانه ی سییه م له راقه ی هه لوه شینه ری دووهم

زانای به پریز (محمد بن عبدالوهاب) رحمه تی خوی لی بی
ده فهرمویت ((وه هه رکه سی له نیوان خوی و خوادا کۆمه لی ناوه ند
دابنی لییان بیاریته وه و داوی تکایان لی بکات و پشتیان پی
ببهستی به کۆی دهنگی زانایان بیباوه ر بووه)) .

﴿ راقه ﴾

ره حمه تی خوی لی بی فهرموی ((دووهم)) واته دووهم له هه لوه شینه ره وه کانی
ئیسلام ((هه رکه سی که له نیوان خوی و خوادا نیوه ند دابنی و لییان بیاریته وه
و داوی تکا کردنیان لی بکات و پشتیان پی ببهستی بیباوه ر بووه به
یه کدهنگی زانایان)) .

وته ی (هه رکه سی له نیوان خوی و خوادا کۆمه لی ناوه ند دابنی) واته ئه و
ناوه ندانه له دروستکراوان ده بنه ناوه ند بۆی لای خوا به گومانی خویان ئه م
باسه – باسی ناوه ند دانان له نیوان خوا و دروستکراوانیدا – فراوانی تی دایه
هه ره کو زانای به پریز فهرموی .

جا هه رکه سی بلی گومانی تی دایه که ده بی ناوه ند هه بی له نیوان خوا و
به نده کانی دا پرسیاری لی ده کری : مه بهستی به ناوه ند چیه ؟

²⁴ - أنظر مجموع الفتاوى (121/1 - 123)

ئهگهر مه بهسته كه ئه وه بئىت : كه پئويست دهكات ناوه ند هه بئىت بۆمان له نيوان ئيمه و خوادا له گه ياندى پهمه كه دا ئه وه زور راست و دروسته . ئهم ناوه نديتیه پئويستیه و بئى ئه و نابئى ههركه سيش مله چيرئى بكات له وه دا بئباوه ره ، بئى ناوه ند نابئىت له گه ياندى ئاينه كه دا كه ئه وانيش پهمه رانن له فرشته و مرقه كان ههركه سيكيش ئهم ناوه ند بهرپه رچ بداته وه بئباوه ره ، ههركه سئى فرشته كان و پيغه مبه ران به راست نه زانئى ئه وانه ئى كه شه رعى خوا دئين و بلئى پئويستمان پييان نيه ئيمه خو مان پهمه ندى به خوا وه دهكه ين و ئه وانيشمان ناوئى وه كو صوفيه كان ده لئىن ئه وان راسته وخو له خوا وه وه ريده گرن به بئى ناوه ند به يه كدهنگى زانايان ئه وكه سانه بئباوه رن .

وه ناوه نديكى تريش هه يه ههركه سئى باوه رى پئى بئى و بيسه لميئى ئه وه بئباوه ره بئگومان ، هه رئه وه شه كه زانائى بهرپز باسى كردوه ، كه بريتيه له دانانى ناوه ند له نيوان خوئى و خوادا . هاواريان دهكاتئى و لييان دهپاريتته وه و داواى تكاردن يان لئى دهكات و پشتيان پئى ده به ستئى ئهم جو ره له ناوه ند ههركه سئى باوه رى پئى بئىت بئباوه ره به كوئى دهنگ .

له بهرئه وه ئى ناوه ند نيه له نيوان ئيمه و خوا له په رستنيدا ، به لكو پئويسته له سه رمان كه خوا بپه رستين و هاواريكه ينى راسته وخو له خوئى به بئى هه يچ ناوه نديك ، وه پشتيشى پئى به ستين به بئى بوونى ناوه ند له نيوان ئيمه و خوادا، خواى كه وه ره ده فه رموئى: [ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ (60)] . { غافر } .

واته: ﴿لِيْمَ بپارينه وه وه لامتان ده ده مه وه﴾ نه يفه رموو ليْم بپارينه وه با فلانه كه س له نيوانماندا بئىت ، يان ناوه ند دابنيئى ، ئهم ناوه ند دانانه ههركه سئى باوه رى پئى بئىت بئباوه ر ده بئىت ، ئه وه ش به وه ده بئىت كه چه ند ناوه ندى له نيوان خوئى و خوادا داده نيئى و چه ند په رستشيكى بو دهكات له پيئاو ئه وه ئى له خوا نزىكى بكه نه وه ، ههروه كو هاوبه ش دانه ره كو نه كان كه

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كانى نيسلام﴾
 ده يانوت: [وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ
 شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ] {يونس: 18}

واته: ﴿جگه له خوا ده په رستن له کاتيکدا که نه و په رستراوانه ناتوانن زيانيان
 لي دوورخه نه وه و سوو ديان پي بگه يه نن وه د شليني نه وانه تکاکارمانن لاي
 خوا﴾ خواي گه وره نه مه ي ناونا په رستن وه دواي نه وه ده فره رموييت: [قُلْ
 أَتُشْبِهُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
 يُشْرِكُونَ] {يونس: 18} هه مان نايه تي پيشوو .

واته: ﴿بلي ئاخو هه وال به خوا ددهن به هاوبه شيك خوي نه زاني پيي له
 ناسمانه کان و له زهويدا ، خوا پاكو خاوين و بي خه وشه ، به رزو بلنده له
 هه رشتيک بي باوه ران ده يکه نه هاو هل و هاوبه شي﴾ .

نه مه شي به هاوبه ش دانان ناو برد و خويشي پاك راگرت ليي ، نه وه حالي
 گوړپه رستان و جي نه زرگا په رستاني نه مړويه ، دوستاني خواو پياوچاكان
 ده که نه نيوهند له نيوان خويان و خوادا ، نازهلين بو سهرده پرن له لاي
 گوړه کانياندا ، نه زريان بو نه نجام ددهن و داواي فرياکه وتنين لي ده کهن و
 لينان ده پارينه وه جگه له خوا ، نه گهر پيشيان بوتريت نه وه هاوبه ش دانانه
 ده لين نه وانه ناوهندن له نيوان نيمه و خوادا ، نيمه باوه رمان وا نيه که نه وانه
 تواناي دروستکردن و پوزي دان و هه لسوراندني کاروباريان هه بيت به لکو
 کردوومانن به ناوهند له نيوان خومان و خوادا پيوستيه کانمان به خوا
 ده گه يه نن ، نازهلين بو سهرده پرن و شت له سهر خويان پيوست ده کهن که
 بويان نه نجام بدهن به به لگه ي نه وه ي نه وانه نيوهندي نيوان خويان و خوان ،
 وه هه رنه وه ش کاري هاوبه ش دانهراني پيشوون وه کو خواي گه وره
 ده فره رموييت: [أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ
 إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا
 يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ] {الزمر: 3}

«وانهكان له پراځه ی هه لوه شینه ره وه دکانی نیسلام».....
 واته: «ئوانه ی که له باتی خوا چه ند دۆست و بتیکیان بۆ خویان گرتووه، وه به بی هیچ به لگه یه کیش ده لێن ئیمه هر له بهرئه وه ئه و بتانه ده په رستین که له خوامان نزیک بکه نه وه و تکامان بۆ بکه ن لای، که چی ئه گهر پییان بوترايه ئه ی کێ ئیوه ی دروست کردووه؟ ئه ی کێ ئاسمانه کان و زهوی به دیهیناوه؟ له وه لامدا ئه لێن - الله - ئیتر پییان ئه و ترا ئه ی بۆچی خوا به تاک و ته نها ناپه رستن؟ وشه ی - ما نعبدهم - وه لامیان بوو، جابا هر وا بکه ن بیگومان خوا هه ق و ناهه ق جیا ده کاته وه و بریاری خۆی ده رباره ی ئه و دوو به ره کیه ی نیوانیان ده دات، ئه و کاته موسلمانان ده چنه به هه شته وه و بیباوه رانیش بۆ دۆزه خ ده نیردرین، دیاره ئه و که سانه گومراو سه رلیش یواوون خۆ به راستی خوایش مری درۆزن و سپله رینمووی ناکا».

ئه و کرده وه یه ی به درۆزن و بیباوه ری ناو برد، به لام که سیك ئه و نیوه ندانه به کار ده هیئت و باوه ری وایه که هوکارن و لییان ناپاریته وه و ئازهل سه رنا بریت و شت له سه ر خۆی پیویست ناکات بۆی و باوه ریشی وایه که په رستن ته نها بۆ خوا ده کریت و جگه له خواش که سی دی ناپه رستی، به لام ده یانکاته ناوه ند له سه ر ئه وه ی که ئه وانه هوکارن نزیک ی ده که نه وه له خوا به گومانی خۆی و داوا له خوا ده کات به خاتری ئه وان و ریزی ئه وان ئه و کاره ی بۆ بکات، ئا ئه و کاره ی داهینراوه و پیشینانمان نه یان کردووه و هوکاری کیشه بۆ هاوه لدانان بۆ خوا، له بهرئه وه ی خوا فه رمانی پیمان نه کردووه که ناوه ند بگرین له نیوان خۆمان و خوادا بۆ پارانه وه و داوا ی تکا کردن له خوا، ئه وه هو نیه بۆ وه لامدانه وه ی پارانه وه که بجیت یه کی له پیاوچا کان یان له پیغه مبه ران سه لامی خویان لی بیت بکه یته نیوه ندی خۆت و خوا، چونکه ئه وه قسه یه ک به ناوی خوا وه ده که ییت بی ئه وه ی زانیاریت هه بیئت پیی، خوا ی گه وره فه رمانی کردووه پیمان تا لیی بیاریینه وه به لام فه رمانی پی نه کردووین که ناوه ند بگرین له نیوان خۆمان و خوادا، پیویسته جیاوازی بکریت له نیوان ئه م

﴿وانه كان له راقه ي هله شينه ره وه كاني نيسلام﴾.....
 دوو باره دا ، حاليك كه ناوهنده كان ده پهرستي و ئازهلان بو سهرده پري و
 شت له سهر خو ي پيوست دهكات بو يان و خوييان لي نزيك دهكات وه ، وه
 حاله تيكيش كه نا پهرستي به لكو تهنه ده يانكاته نيوهند تا پيوستيه كه ي
 بگه يه نيته خوي به رزو به ريز ، له بهر ريزو چاكي و گه وره يي نه و ناوهنده لاي
 خوا ، نه وه پووچه و داهينراوه له بهر نه وه ي داهيناني شتيكه له نايندا كه خوا
 مو له تي نه داوه به كردني وه يه كيكيشه له هو كاره كاني هاوبهش دانان بو خوا ،
 نه مانه ي دوايي تهنه به وه وه نه وه ستاون كه تهنه نه وانه بكه نه ناوهند و هيچ
 شتيكيان له پهرستن بو نه نجام نه دن به لكو زورينه يان ده يان پهرستن و شتيان
 له سهر خو پيوست كردوه بو يان و ئازهلان بو سهرده پرن ، وه كو چون لاي
 جي نه زرگه كان ده يكه ن ، به خو له كه ي فهورپيروزي داوا ده كهن و كه لوپه له كاني
 ناوي به كاردينن بو داوا كردن و دهستي پيا ده يئن و ماچي ده كهن و له چهند
 كاتيكي ديارى كراودا سهرداني ده كهن (وهك پوژي چوارشه ممه لاي خو مان ..
 وه رگير) و له ده وريدا ده ميننه وه وه ئازهل لي زور دينن و له مه يداني نه زرگه كه دا
 سهر يان ده پرن به مه به ستي خو نزيك كردنه وه له گو ره كه و پازي كردني ،
 خاوه ني گو ره كانيش به گوماني خويان له خوا نزيكيان ده كنه وه و
 پيوستيه كانيان ده گه يه نن به خوا ، نه وه يه كاريان و ناينيان ههر له كو نه وه و
 له وكاته وه ي كه مزگه وته كان له سهر گو ره كان دروستكران ههر وه كو چون
 پيغه مبه ر ﷺ هه واليدا و هاتيشه جي ، نه وانه هه روه كو گا ور و جووله كه كان
 كه وتنه ناو نه و تا وانه گه وره يه وه كه نه ويش دروستكردني مزگه وته له سهر
 گو ره كان وه كو پيغه مبه ر ﷺ فهورموويه تي :
 ((نه وانه ي له پيش نيوه وه بوون ده هاتن گو پري پيغه مبه ر و پياو چا كه كانيان
 ده كرده مزگه وت ، جا ئاگا داربن نيوه گو ره كان نه كه نه مزگه وت من قه ده غه ي
 نه وه تان لي ده كه م)) □□ نه وه قه ده غه بوو له سهره تاي نه م ناينه پا كه دا و

واته: ﴿ئەوانەى ئەوان دەیانپەرستىن و ھانىيان بۆ دەبەن ، (بۆ نموونە : جوولەكە بۆ عوزەير ، گاور بۇعيسا ، ھاوبەش دانەرەكان بۆ فريشته) خوشيان ھەتا لە خواوہ نزيكترين ، ھيشتا ھەر لە ھويەك دەگەرپين كە خويانى زياتر لە پەرودگار پي نزيك بكنەنەوہ ، ئيتړ ئيوہ چۆن ئەوانە دەپەرستىن ؟! بە ئوميدى پرەحمەت و ميھرەبانى ئەو پەرودگارەن ، وە لە تۆلەو سزايىشى دەرستىن﴾.

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كانى نيسلام﴾.....

به هه مان شيوه هه روه كو ئايه ته كه ي تر (الوسيلة) يان به ناوه ندگرتن له نيوان خويان و خوادا راقه و شى كردوته وه كه ئه وش راقه يه كى پووچه و هيچ كام له پيشه وايانى شيكه ره وه ي قورئان وايان نه فهرمووه ، به لكو ئه و پيشه واهه به ريزانه (الوسيلة) يان به گوپرايه لى خواي گه وره و نزيكبوونه وه لى به نه نجامدانى په رستشه كان ليكداهه ته وه به ته نها بى هاوه لدانان بوى ، نزيك بوونه وه ليشى ته نها ريگه يه كه پيى بگات په رستشكردنه بوى به تاك و ته نها .

جا كه وا بوو (الوسيلة) بريتيه له په رستنى خواي گه وره به نه نجامدانى فهرمانه كانى و دووركه وتنه وه له قه ده غه كراوه كانى . به لام فهرمووده ي خواي گه وره كه فهرموى (ئه وان ه ي ئه وان ده يان په رستن و هانا و هاواريان بو ده بن خويشيان هيشتا هه ره له هويه كه ده گه رين كه خويانى زياتر له په روه ردگار پي نزيك بكه نه وه ، ئيتريئوه چون ئه وان ده په رستن ، به ئوميدى په حمهت و ميهره بانى ئه و په روه ردگارهن و له توله و سزايشى ده ترسن) .

واتا كه ي ئه وه يه كه ئه وان ه ي فريشته كان ده په رستن له عه ره به كان و وه ئه وان ه شى كه عيسا ﷺ ده په رستن له گا وره كان ، خواي گه وره به په رچه دان ه وه به وه ي ئه وان ه ي كه ئي وه ده يان په رستن جگه له خوا ئه وان ه به نده ي منن و خويان له من نزيك ده كه نه وه و ده مي په رستن و هيچيان به ده ست نيه ، له په روه ردگار يه تيشدا هيچى به ده ست بيه .

ئه وان ه به نده ي خوان و خويانى لى نزيك ده كه نه وه به په رستنى و به ئوميد و په حمه تى ئه ون و له سزاكه شى ده ترسن ، بويه دروست نيه بكرينه كو مه له ناوه نديك و بكرينه هو كار بو نزيك بوونه وه له خوا ، فهرمووده كه ي ((ئه وان ه ي ده يان په رستن)) واته هاواريان ده كه نى له لايه ن هاوبه ش دان ه رانه وه له فريشته كان ، وه هه ندى له پيغه مبه رانيش وه كو عيسا سه لامى خواي لى بى هه مويان به نده ي خوان و هيچيان به ده ست نيه كه بتوانن بيكه ن [يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ] {الإسراء: 57}

﴿وانهكان لهراقهى ههلهشینهروههكانى نیسلام﴾..... بهلكو خوڤان بهدواى هوکاردا دهگهړین تا له خوا نزيك ببڼه وه ، نهوانه ههژارن و پيوستيان به خواى گهورههيه [ویرجون رحمته ويخافون عذابه] به نوميدو پهحمهتى پهروهردگارن و له توله و سزایشى دهرسن ، نيتړ چوڼ دهبيت بکړينه خوايهکى دى و بپهرستړين جگه له خواى گهوره و لهگهل خوادا، نهوانه بهندنه و له سزای خوا دهرسن و بههيوای پهحمهتى نهون و خوښيان زياتر لهخوا نزيك دهکهنهوه به نهجامدانى پهستننهکان بوى و گوپرايهلى کردنى ، نهوه ليکدانهوهى دروستى ثايتتهکيهو زانايانیش ههروا راقهيان کردوه .

وتراویشته : خهلکانیک له مروؤ خهلکانیکيان دپهرست له پهریهکان ، بهلام پهریهکان موسلمان بوون و نهوانهى که نهامانيان دپهرست نهيانزانى بوو که موسلمان بوون واته پهریهکان ، خواى گهوره ههوالى دانى که نهوانهى نيوه دهيانپهرستن جگه له خوا موسلمان بوون ، جا چوڼ دهبيت نهوانه لهگهل خوادا بپهرستړين لهکاتیکدا که بهندنه و خوڤان لهخوا نزيك دهکهنهوه و بههيوای پهحمهتى نهون و له توله و سزایشى دهرسن ، بويه دروست نيه که بکړينه هاوبهش لهگهل خوادا لهپهرستندا ، وه بهمهش راقه کردنيان بو (الوسيله) که بریتيه له دانانى چهند ناوهنديک لهنيوان خوڤان و خوادا له دروستکراوهکانى ههلهشايهوه و بهلگهکانيان پوچ بوويهوه سوپاس بو خواى گهوره .

گوماني دووهم : نهوانه نهو ناوهندانه ددهنين له نيوان خوڤان و خوادا لهو پرووهوه که خوا به گهوره دهزانن ، خواى گهوره مهزنه ناتوانرى بيگهنى تهنها به دانانى نهو ناوهندانه نهبى وه نهوانه تکاکارن و تکا دهکهن لای و دهنه نيوهند له نيوان خواو بهندهکانيدا ، نهويه گهورهى و مهزنى خوا به گوماني خوڤان و ناتوانن پهيوهندی پيوه بکهن تهنها له ريگهى نهو ناوهندانهوه نهبيت، ههروهکو چوڼ پاشاکانى دنيا نهگهر يهکى بيهوى پهيوهنديان پيوه بکات و

﴿وانه کان له پاقه ی هلهو شینه ره وهکانی نیسلام﴾.....

بیانگاتی پیویسته له ریگهی تکاکارو ناوهندیکه وه بیټ ، شهوش هروایه به گومانی نهوان، بهو گومانه پووچانه ی نهوان چه ندین شت دیته ئاراهه ، لهوانه : یه کهم : نهوانه خوای گه وره یان وهکو پاشاکانی دونیا لیکردو پیوانه یان کرد ، شهوش کاریکی به تاله و پووچه ، شهوه گه وره یی نیه بو خوای گه وره به لکو شهوه کهم و کووریه بوی لهو پرووه وه که پیوانه یان کرده سهر دروستکراوهکانی شتیکیان له پهرستن نه جامدا بو جگه له خوا ، هاوبهش دانان که موکووریه بو خوای به رزو به ریز نه که گه وره یی و مه زنیه تی وهکو گومان ده بن . ((چونکه له به گه وره دانان نیه هاوه لدانان بوی .. وهرگیر)) .

دووه م : پیوانه کردنی خوا له سهر مروقه ناته واوی و کهم و کووریه بو خوای گه وره ، خوای به رزو بلند بار و دوخهکانی بهندهکانی باش ده زانی ، به لام ئاده میزاد و پادشاکان هیچ کاتی که هوال و بارودوخی ژیر دهست و خه لکی ولاته که یان نازانن مه گهر یه کی پیی بگه یه نی و پیی بلی چونکه شهوانیش مروفن وهکو شهو خه لکه ، به لام خوای به رزو به ریز هرچی له ئاسمانه کان و زه ویدایه دهیزانی و پیویستی به کهس نیه پیویستی بهندهکانی پی بگه یه نی .

سییه م : پاشاکانی دونیا پیویستی به وهیه که تکای تکاکاران وهر بگری، له به ره شهوه ی پیویستی به یارمه تی دهر و وهزیره کان هیه و شه گهر تکاکه یان وهر نه گری شهوا ده که ونه فرو فیل لی و دوژمنایه تی ده کهن ، جا له به ره شهوه شهو پادشایانه تکاکانیان وهر ده گرن با پیشیان ناخوش بیټ ته نها له بهر مانه وهی ده سه لاته که یان ، وه پاکیشانی بو لای خو یان تابه جی به جی کردنی داواکاریهکانیان ملکه چیان کهن بوخو یان ، به لام خوای به رزو بلند دهوله مهنده له وهی پیویستی به بهندهکانی بیټ ، پیویستی به وه زیرو تکاکار نیه وهکو پادشاکانی دونیا .

چواره م : پادشاکانی دونیا به زوری خیریان ناوی بو خه لکی و به زور و گران نه بیټ داوا جی به جی ناکه ن ، به لام خوای گه وره به ریزه و کهس ناتوانی

﴿وانه کان له پراقه ی هه لوه شینه ره وه کانی نیسلام﴾.....
 کاریگەر بیټ له سه‌ری له ویستی خیر و چاکه‌دا بو به‌نده‌کانی ، هه‌روه‌کوچون
 کاریگه‌ری ده‌کریتته سه‌ر پادشاکانی دنیا ، خوای به‌رزو به‌رین ته‌گه‌ر داوات
 لی‌کرد و هاوارت کردی ته‌وا نزیکه‌و وه‌لام‌ده‌ره پیویستی به‌ناوه‌ند نیه به
 پیچه‌وانه‌ی پادشاکانی دنیا وه‌که هیچ شتی‌ک ناده‌ن مه‌گه‌ر به‌داواکاریه‌کی
 زور و له‌دوای یه‌که وه‌کو زانراوه ، له‌به‌ر ته‌وه‌ی ته‌و پاشایانه ئاده‌میزان و
 سیفه‌تی ئاده‌میزاد و مرو‌فیش پ‌ژدی و پیسکه‌یی و نه‌دان و نه‌هیشتن و
 فی‌ل‌کردنه ، به‌لام خوای به‌رزو بلند به‌رینه‌و وه‌لام ده‌داته‌وه و نزیکه‌و
 ده‌وله‌مه‌نده .

پین‌جهم : پاشاکانی دنیا هه‌ژارن ، ته‌وه‌ی لایانه ته‌وا و ده‌بیټ ، هه‌ندی
 جاریش ده‌گونجی هیچیان لای نه‌بی و پیویستیان به‌قه‌رز کردن و فی‌ل‌کردن بیټ ،
 به‌لام خوای په‌روه‌ر دگار هه‌رچی له ئاسمانه‌کان و زه‌ویدایه هی ته‌وه‌و
 ده‌وله‌مه‌ند و به‌رینه‌یشه ، هه‌موو پیویستیه‌کانی به‌نده لای ده‌ست ده‌که‌ویټ ،
 وه‌کو خوای گه‌وره له فه‌رمووده‌یه‌کی قودسیدا ده‌فه‌رمویټ ((یا عبادي لو أن
 أولکم و آخرکم و إنسکم و جنکم قاموا فی صعيدٍ واحدٍ ، فسألونی فأعطیت کُل واحدٍ
 مسألتهُ ما نَقَصَ ذلکَ مما عندي إلّا کما یَنقُصُ المَخیطُ إذا أُدخِلَ البحرُ)) واته‌^{□□} ته‌هی
 به‌نده‌کانم ته‌گه‌ر هه‌ره‌مه‌موتان یه‌که‌مینتان و کو‌تاییتان ، وه مرو‌ف و په‌ریه‌کان
 له ده‌شتی‌کی پان و به‌ریندا وه‌ستان ، داوایان لی‌کردم ته‌وا هه‌رچی داواکاریانه
 جی به‌جی ده‌که‌م و پییان ده‌به‌خشم به‌هه‌ریه‌کی‌کیان ، هیچ که‌م نابیتته‌وه
 له‌وه‌ی لایمه ، هه‌روه‌کو ده‌رزی ته‌گه‌ر بخیرته‌ ناو ده‌ریا چه‌ند ناو له‌گه‌ل خوی
 هه‌ل‌ده‌گری و له‌و ناوه که‌م ده‌کاته‌وه ته‌وه‌نده‌ش له مولکی من که‌مه‌دکات)) .

جا ته‌گه‌ر هه‌موو دروستکراوه‌کان سه‌ره‌تا و کو‌تاییان مرو‌فو په‌ریان ،
 داواکاری هه‌موویان جی به‌جی بکات هیچ له مولک و سامانی ته‌و که‌م ناکات به
 پیچه‌وانه‌ی پاشاکانی دنیا وه‌که له‌وه‌ی هه‌یانه بیبه‌خشن ته‌وه ته‌وا و ده‌بیټ

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني نيسلام﴾
 سامان و مولكه كهيان ، خوي گه وره ده فره مويت: [مَا عِنْدَكُمْ يَنْقُذُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ] {النحل: 96}

واته: ﴿ئه وه ي ئيوه هه تانه ته واو ده بيت ، به لام ئه وه ي خوا هه يه تي هه ر ده مينى وله ناو ناچي﴾.

پيوانه كردني خوا له سهر دروستكراوه كاني به داناني ناوه ند ، پيوانه يه كي پووجه له له چه ندين پوه وه .

گوماني سييه م : ناوه نده كان له نيوان خواو به نده دا پياوچاكانن ، وه پيگه يه كهيان هه يه لاي خوي پاك و به رز ، ئيمه داوا له خوا ده كه ين به هويانه وه ، له به رئه وه ي ئيمه تاوانبارين و ئه وانه پياوچاكن و به ريژن لاي خوا ئيمه ش داوايان لي ده كه ين كه له خوا نزيكمان بكه نه وه و تكامان بو بكه ن لاي خوي پاك و بيگهر د .

وه لامي ئه و گومانه شيان ئه وه يه كه چاكي خه لكاني ترو كرداري كه ساني تر هيچي بوتو ره وا نيه ، كرداري ئه وان هي خويانه و توش هيچ سووديكت پي ناگه يه ني مه گهر كرده وه ي خوت بيت ، جا ئه گهر خوت كرده و ت نه بيت ئه وا هه رگيز ئه وانه هيچ سووديكت پي ناگه يه نن ، وه كو خوي گه وره ده فره مويت: [يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ] {الانفطار: 19}

واته: ﴿پوژيكي سه ختي وايه كه هيچ كه سيك بو كه سي تر هيچي به ده ست نيه تابتوانييت بوي بكات﴾.

وه هه روه ها ده فره مويت: [يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ (34) وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ (35) وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ (36) لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ (37)] . {عبس}

واته: ﴿له و پوژده دا برا له براي خوي وه له دايك و باوكي و له ژني و له كو په كاني راده كات ، چونكه هه ركه سيك سه ركه رمي كارو كي شه ي خويه تي و نايپه رژيته سهر ئه ووتر ته نانه ت په يامبه رانيش سه لامي خوايان لي بيت هه ريه كهيان ده ليت - نفسي نفسي - خوم خوم﴾.

چاكيه تي ئه وان سوود به تو ناگه يه ني تا خو ت كرده وهت نه بيت ، ئه ي بو چي خو ت كرده وه ناكه يت تا ببيت ه پيا و چاك و نزيك بيت ه وه له خوا ، به لام ئه گهر با وه رت و ابيت كه كرده وه ي جگه له خو ت نزيك ت ده كاته وه له خوا ، خوا ي به رزو به ريز ده فره مويت : [تِلْكَ أُمَةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ] {البقرة: 134}

واته : ﴿ئهمانه نه ته وه يهك بوون و پويشتن ئه وه ي كه كرديان به ده ستي خو يان هه رئه وه يه و ئيوه ش ئه وه ي ده يكه ن هه ر ئه وه ه ي ئيوه يه ، پرسيار له ئيوه ناكريت دهر باره ي ئه وه ي ئه وان كرديان﴾.

سوودت پي ناگه يه ني چاكي ئه وان و نزيكيان له خوا وه ئه گهر تو كرده وه ي چاكت نه بيت و له سه ر بيروبا وه ريكي راست و دروست نه بيت ، وه هه روه ها كرده وه كه ت هاوبه ش دانانه .

وه لام : هاوبه ش دانه ريش تكاي بو وه رناگيري ، له به رئه وه ي خوا ي به رزو به ريز ده فره مويت : [فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ] {المدثر: 48}

واته : ﴿تكاي تكاكاران هيج سووديكيان پي ناگه يه ني ، ئه گهر گريمان هه شبيت بو يان واته ئه گهر كه سانيكيش بيان ه وي تكيان بو بكه ن هيج سووديكي نيه بو يان﴾. جا هاوبه ش دانه ر تكاي بو وه رناگيري ، وه په رستني جگه له خواش ، هاوبه ش دانانه ، ئه گهر تو ش وا گومان ببه ي كه بو يه ده يان په رستيت تا بن به ناوه ند بو ت لاي خوا ئه وا تو هاوبه ش دانه ري بو خوا ، هاوبه ش دانه ريش تكا هيج سووديكي نيه بو ي ، جا بو يه پيوسته كرده وه ت چاك بكه يت له گه ل خوا ي پاك و بيگه ردا ، ئاو ريش مه د ره وه به لاي كرده وه ي كه ساني تر دا چونكه بو خويانه ، چاكييان و كرده وه يان ته نها بو خويانه ، هيج سوودت پي ناگه يه ني ته نها كرده وه چا كه كانى خو ت نه بيت ، جا ئه گهر خو ت كرده وه ي باشت نه بيت هيج كه سيك سوودت پي ناگه يه ني با ئه و كه سه نزيك ترين كه سيش بيت لاي خوا .

گومانی چوارهم : که بریتیه له گومانیکي به هیزو فراوان لایان : که عومهر ره زای خوی لی بی نه گهر تووشی سالی نه هاتی و بی بارانی ببوایه نه وه داوای بارانی له خوی گه وره ده کرد به عه باسی مامی پیغه مبه ر عليه السلام پیی ده فهرموو داوا له خوا بکه با بارانمان بو ببارینیت و ده فهرموو ((نهی خوی گه وره نیمه ته وه سولمان پی ده کردی به دوعای پیغه مبه ر عليه السلام توش بارانت بو ده باران دین ، وه نیمه نیستا ته وه سولت پی ده کهین به دوعای مامی پیغه مبه ر عليه السلام دهی بارانمان بو ببارینه ، جا خوی گه وره بوی ده باران دین ، عومهر ره زای خوی لی بی ده فهرموو ههسته نهی عه باس بیاریره وه ، عه باس هه لدهستا و ده پارایه وه بویان و خواش پاراننه وه که ی وهرده گرت و وه لامي ده دانه وه))

هاوبهش دانه ران وتیان : عومهر ته وه سولی کرد به عه باس نه م کارهشی به لگه یه له سه ر نه وه ی که دانانی نیوه ند له نیوان خواوبه نده دا ریگه پی دراوه و په وایه . له وه لامیاندا ده لئین : پاک و بیگهردی بو خوا ، عومهر ته وه سولی به پارانه وه که ی عه باس کرد نه که به خودی عه باس خوی یان به ریژه که ی لای خوا به لکو ته وه سولی به پارانه وه که ی کرد و فهرموو : ههسته بیاریره وه ، داوای پارانه وهش له پیواچاکان کاریکی دروسته و راسته ، وه پیغه مبه ریش عليه السلام به عومهری ره زای خوی لی بی که ده یویست بجیت بو نه نجامدانی عه مره و خوا حافیزی لی کرد و پیی فهرموو ((لا تنسنا یا اخی من صالح دعائك))

واته ((نهی براله له دوعا و پارانه وه چاکه کانت له بیرمان نه کهیت)) .

داوای پارانه وه له پیواچاکانی زیندوو کاریکی دروسته ، به لام مردوو داوای هیچ شتیکی لی نا کریت ، به لام پیوای چاکي زیندوی ناماده دروسته بو ت که داوای لی بکه ی بو ت بیاریره وه له خوا یان بیاریره وه بو موسلمانان، وه هه روه ها

²⁷ - أخرجه البخاري برقم ﴿﴾ من حديث أنس بن مالك عليه السلام

²⁸ - أخرجه احمد ﴿﴾ ، وابو داود ﴿﴾ ، والترمذي ﴿﴾ ، وابن ماجه ﴿﴾ من

حديث عمر بن الخطاب عليه السلام ، وقال الترمذي: هذا حديث حسن صحيح .

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني نيسلام﴾.....
 موعاويه ره زاي خوي لي بي كاتيک له سه رده مي نه ويشدا بي باراني بوو ويستي
 نويزه بارانه بکات فرماني به يه زيدي جوهرشي کرد که نه ويش ((ابن الاسود))
 بوو که له خوا بپاريتته وه نه ويش له خوا پارايه وه ^{□□} وه له بهر نه وهش شهرع زانان
 له باسي نويزه بارانه دا باسيان کردوه که دروسته و کاريکي باشه داوا له
 پياوچاکان بکريت که بپارينه وه له خوا که باران ببارينيت ^{□□} واته
 به پارانه وه کانيان ، نه گهر مه به ست به ته وه سول کردن له بهر خودي خويان و
 گه وره بيان و ريزيان بوايه نه وا هرگيز هاوه لان له پيغه مبه ^ﷺ لايان نه دده دا ،
 چونکه پيغه مبه ^ﷺ پله و پايه و گه وره يي لاي خوا هرما بوو به مردني پله و
 پايه و گه وره يي له ده ست نه دابوو لاي خوا ، له گهل نه وه شدا نه پارانه وه له خوا
 به گه وره يي پيغه مبه ^ﷺ وه نه راستيه تي و نه کرداري پيغه مبه ^ﷺ بو نه و
 کاره له گهل نه وه ي گه وره هر پيغه مبه ^ﷺ بوو وه باشتري دروستکراو بوو
 به لام لاياندا ليي بو مامه ي که هرگيز به نه ندازه ي برازا که ي ^ﷺ پله و پايه و
 گه وره يي نه بوو ، لادانيشيان له گه وره وه بو بچو کتر له و ته نها له بهر نه وه بوو که
 گه وره که (پيغه مبه ^ﷺ) مردبوو وه مردو ويش داواي هيچي لي ناکري به لکو
 داوا له زيندوو ده کريت ، داواي مال و پارانه وه و يارمه تي لي ده کريت نه گهر
 تواناي به سه ردا هه بوو وه ناماده يش بوو ، خوي گه وره ده فهرمويت:

[وَتَعَاوُنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى] {المائدة: 2} .2

واته: ﴿له سه ر چاکه و کومه ک و هاوکاري و پاريزگاري ، يارمه تي يه کتر بده ن﴾.
 نه وه بهر په رچ دانه وه يانه له کيشه ي داواکردني عومه ر له عه باس بو باران بارين
 ره زاي خوا له هه ردوو کيان بيت ، عومه ر ^ﷺ ته وه سولي به خودي عه باس و
 راستيه تي و ريزو گه وره يي عه باسه وه نه کرد چونکه نه وه کاريکي پووچه ،

²⁹ - أخرجه ابو زرعة الدمشقي في التأريخ (602/1) ، واللائكائي في شرح إعتقاد اهل السنة (214/9) ،
 215) وصحح اسناده الالباني ، وقال ابن الملقن : (مشهور، قال النووي) خلاصة البدر المنير (252/1)
³⁰ - انظر : المغني (346/3) ، الكافي (535/1)

﴿وانه کان له پراځه ی هه لوه شینه ره وه کانی نیسلام﴾.....
 به لکو عومهر ﷺ ته وه سولی به پارانه وهی عه باسه وه ﷺ کردو فهرمووی ههسته
 بپارپوه، نه وهش کاریکی ریگه دراوه و قهیناکه. له م کاته شدا:
یه کهم : داوا لیکنر دنی په واو ریډراو ، که چهند جوړیکه :

1 - پارانه وه له خوا ی گه وره و داوا لیکنر دنی به ناوه کانی و سیفه ته کانی خوا ی
 به رزو پاک و بیگهر د ، خوا ی گه وره ده فهرمویت: [وَلِلّٰهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰی فَادْعُوْهُ
 بِهَا وَذَرُوا الَّذِیْنَ یُلْحِدُوْنَ فِیْ اَسْمَائِهِ سَیُجْزَوْنَ مَا کَانُوْا یَعْمَلُوْنَ]
 {الأعراف: 180}

واته: ﴿ناوه کانی خوا هه موو جوان و پرشکوڼ ، دسا ئیوهش هه ربه و ناوانه وه
 بانگی بکه ن ، لاله و نزاو داوا هر به و ناوانه بکه ن﴾.

بپارپنه وه و داوا بکه ن پیان واته به و ناوه جوانانه داوا له خوا بکه ن و بیانکهنه
 وه سیله ی نیوان خوټان و خوا له کاتی پارانه وه کاند ، ده لیی ئه ی په حمان
 به زه ییت پیامدا بیته وه ، ئه ی غه فور لی م خوشببه ، ئه ی که ریم پریم پی
 ببه خشه و به پریمکه ، ئه ی ده ولهمه ند ده ولهمه ند مکه ، وه به وشپوه داوا ی لی
 بکه به ناوه کانی خوی ، هه روه کو چون ئه یوب سه لامی خوا ی لی بی داوا ی
 لیکنر د فهرمووی: [وَاٰیُوْبَ اِذْ نَادٰی رَبَّهٗ اَنِّیْ مَسَّنِیَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ
 الرَّاحِمِیْنَ] {الأنبیاء: 83}

واته: ﴿بیگومان دوو چاری به لا و نه خوشیه ک بووم نه توش له هه موو خاوه ن
 به زه ییه کان به به زه یی تری﴾.

داوا ی له خوا کرد به وهی که له هه موو خاوه ن به زه ییه کان به به زه یی تره خواش
 وه لامی دایه وه و به هانایه وه چوو .

وه یونس سه لامی خوا ی لی بیت له کاتی کدا که له زکی حووته که دا بوو له ناو
 چهن دین تاریکاییدا ، تاریکی ده ریا و تاریکی شه و و تاریکی سکی حووته که دا
 داوا ی له خوا کردو فهرمووی: [فَنَادٰی فِی الظُّلُمٰتِ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحٰنَكَ
 اِنِّیْ کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِیْنَ (87) فَاسْتَجَبْنَا لَهُ] . {الأنبیاء}.

واته: ﴿له ناو تاريكستاني شه وو ده ريا و ناو سكي نه ههنگه كه دا هاوارو بانگي له خوا كردو وتي : په روه دگارا بي له تو هيچ په ستر او يك شك نابهم و هه رتوش له هه موو عهيب و نهنگيځ خاوه ن پائه گرم ، بيگومان من له پريزي سته مكاران بووم ، سته م له خوم كردو په شيمانم ، سا ئيمهش به هانايه وه هاتين و وه لاممان دايه وه لهو تهنگانه و غه م و په ژاره يه ي تيي كه وتبوو پزگارمان كرد. يونس عليه السلام داواي له خوا به يه كتا په رستي كرد لا اله الا انت ، وه هاناو هاواري بو لاي خوا به پا كړا گرتني له لهنگي كرد واته خاوين پاگرتني خواي گه وره ، وه داواي له خوا كرد به داننان به تاوانه كهيدا (بيگومان من له پريزي سته مكاران بووم) خواش وه لام ي دايه وه و به هانايه وه چوو .

2- هه روه ها داوا كردن و پارانه وه به پارانه وه ي پياوچا كاني زيندو وه وه په واو ريگه پيدراوه ، هه روه كو چو ن عومر عليه السلام داواي پارانه وه ي له عه باس عليه السلام كردو هانا ي بو برد عليه السلام وه هه روه كو چو ن مو عاويه عليه السلام هانا ي بو يه زيدي جوړه شي عليه السلام بردو عليه السلام داواي پارانه وه ي ليكرد تا بارانيان بو بباريت له لايه ن خواي په روه دگاره وه ، هه ر له بهر نه وه شه شه ر زانان له باسي نو يژه بارانه دا به په وايان دانا وه داواي پارانه وه له پياوچا كاني زيندو وي ئاماده ((به لام با پياوچا كيش بي ت نه گه ر مر دبوو ناي ت ، وه ئاماده ش نه بي ت دم به دم به هه مان شي وه ناي ت واته ناي ت نه م له شاري و نه و له شاري كي تر بي ت و به وشي وه يه .. وه رگير)) . وه كو چو ن عومر عليه السلام نه و كاره ي كرد ، مه به ستيش به خودي خو يان و راستيه تي خو يان نه بو وه له بهر نه وه ي گه وره ن ، هانا بردن و داوا ليكردن به گه وره يي و دروستي كه سه كه و پله و پايه ي كه سه كه لاي خوا نه مانه هه ره مووي هانا بردن و داوا ليكردن يكي داهي نراو و قه ده غه كراون وه ريگه يه كيشه له ريگه كاني هاوبه ش دانان بو خواي گه وره .

³¹ - تقدم تخريجه

³² - تقدم تخريجه

دووهم : داوالیگردنی قهدهغهکراو ، بریتیه له هانا بردن و داواکردن لهخوای گهوره بهخاتری گهورهیی کهسیک و دروستی کهسهکه لای خوا یان به خودی کهسهکه ، ئهوه داوالیگردنیکی قهدهغهکراوه ، وه پښگهیهکیشه لهپښگهکانی هاوبهش دانان ، بویه پیویسته جیاوازی بکړیت لهنیوان داوالیگردنی رهواو پښدراو لهگهل داوالیگردنی قهدهغهکراودا .

زانای پایهبهرز تقی الدین ابن تیمیه رحمهته خوی لی بیت لهپهرتووکى
 ((التوسل والوسيلة - داوالیگردن و هو بهکارهینان بو نزیکبوونهوه لهخوا)) دا
 باسی کردووه کهبههوی داپوشین و تیکدانی نیوان جوړهکانی داوالیگردن -
 التوسل - لهم بابتهدها هله پرویداوه ، بویه پیویسته مروقه شارهزای
 داوالیگردنی رهواو پښدراو داوالیگردنی قهدهغهکراو ببیت تا نهکهویتته ناو
 تیکدان و هلهوه ، ئهوه بابتهتیکی زور گهورهیه ، پیویسته گرنگی پی بدری تا
 کارهکه تیکهلاو نهکړیت ، لهبهرنهوهی گومانهکانی ئهوانهی گومراکهرن بالی
 بهسهر هندی خهلکی بهگشتیدا کیشاوه ، بویه پیویسته وهلامی لهباریهوه
 بزانیته تا پروپوش نهکړین و خهلکی چهواشه نهکړیت دهربارهی زانینی مانای
 ((التوسل والوسيلة)) .

زانای پایهبهرز (محمدی کوری عبدالوهاب) رحمهته خوی لی بیت
 فهمووی((هرکهسیک لهنیوان خوی و خوادا چهند ناوهندیک دابنی و هاواریان
 بکاتی و لییان بیارپیتتهوه وهک ئهوهی بلیت : ئهی ئهحمهدی بهدهوی ، ئهی
 عبدالقادر ، ئهی حسین ، ئهی عهلی ، ئهی فلان بههاوارمهوه بی و پزگارمکه ،
 شیفای نهخوشهکههم بده ، ونبوهکهی بو بگیړهوه ، بانگیان دهکهن و هاواریان
 دهکهنی و ناویان دینن یهک یهک ، ئا ئهوه هاوبهش دانانی گهورهیه ،
 لهبهرنهوهی پارانهوهیه جگه لهخوا ، وه پارانهوهش لهگهورهترین جوړهکانی

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾
 په رستنه ، هه ره كو پيغه مبه ر ﷺ ده فره مويت : (الدعاء هو العبادة) واته
 ((پارانه وه په رستنه)) واته گه وره ترين جوړه كانى په رستن ، جا نه گه ر جگه له
 خوا پارايه وه نه وه گه وره ترين هاوبه ش دانانه بو خوا په نا ده گرین به خوا ، جا
 نه گه ر له فريشته يه ك يان پيغه مبه ري ك يان پياوچاكي ك يان په ريه ك يان مروقي ك
 پارايه وه .

هه ره ها زانای شاره زه به نيسلام په حمه تي خواى لى بيت باسى كردو وه كه
 شه يتانه كان خويان ده خه نه سه ر شيوه ي مردو وه كان ده رده چن بولاى خه لكى
 له ته نيشته گوړه كانداو ده لين ((من فلانه كه سم خاوه نى گوړه كه چيت
 ده وي ت ؟)) نه وه شه يتانيكه و خو ي له وينه ي مردو وه كه دا نيشان ده دات
 خه لكيش واگومان ده بن كه نه وه مردو وه كه يه ، نه وه ماناى نه وه يه كه شيخ
 باسى كردو . منيش ده ليم : هه ندى جاريش ده ستيان دريژ ده كن وه كو
 ده لين كه پيغه مبه ر ﷺ ده ستى دريژ كرد بو ره فاعى و ته وقه ي له گه لدا كرد ،
 نه وه ش درويه با پرويشى دابيت چونكه نه وه شه يتان بووه ده ستى دريژ
 كردو وه ، له بهر نه وه شه يتانه كان خويان ده خه نه سه ر شيوه ي خاوه ن
 گوړه كان و جى نزرگه كان ، يان له ناو گوړه كانه وه قسه ده كن و خه لكيش وا
 گومان ده بن كه مردو وه كه يه قسه ده كات و گوښان لييه ، جا نه وه يه گوښى له
 ده نگه كه ده بيت واده زانې و گومان ده بات كه ده نگى مردو وه كه يه ، وه نه وه ش
 گه ليك جار پووى داوه ، شه يتانيش نه و كاره بو يه ده كات تا هه ليان
 خه له تينى و تووشى هاوبه ش دانان يان بكات به وه ي كه بى ناگان ليى و نايزانن ،
 نه وانيش له گوړه كه ده پارينه وه و داواى تكاى لى ده كن .

تكا كردن يش راست و دروسته به لام داوا له مردو وه كان ناكري به لكو ته نها داوا
 له خوا ده كريت ، ده لين ((خوايه بمخه ره بهر شه فاعه تي پيغه مبه ره كه ت ﷺ))

³³ - أخرجه احمد (18386) ، وابوداود (1479) ، والترمذي (3247) ، وابن ماجه (3828) من حديث

النعمان بن بشير رضي الله عنه وقال الترمذي هذا حديث حسن صحيح

((خوايه بمخره بهر شه فاعه تى بهنده چا كه كانت له كاتيكا كه تكا ده كه ن))
 مه وه سته لاي گوږو بلييت : ئه ي فلا نه كه س يان ئه ي پيغه مبه ر ﷺ ت كام بو
 بكه ، له بهر ئه وه ي داوانا كريت له مردوو هيچ شتيك ، به لكو ده بيت ته نها داوا
 له خوا بكريت ، تكا كردن و شه فاعه ت ته نها مولكي خوايه و مولكي هيچ
 كه سيكي دي نيه . شه فاعه ت (تكا كردن) نابيت ته نها به دوو مهرج نه بيت :
 مهرجي يه كه م : كه خواي گه وره خو ي پي بدات پيي .

مهرجي دووهم : ئه و كه سه شي كه تكا ي بو ده كريت ده بيت له يه كتاپه رستان
 بيت ، هاوبه ش دانهر نه بيت ، ئه و دوو مهرجه ش وه رگيراو له قورئانه وه خواي
 گه وره ده فهرمويت : [مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ] {البقرة: 255}

واته : ﴿كي بيت له پوژي دواييدا بتواني شه فاعه ت بكات لاي ئه و ، هه تا ئه و
 خو ي موله تي نه دا ؟ دياره كه هه تا ئه و خو ي موله تي نه دات هيچ كه سيك
 ناتواني تكا بكات ، هاوبه ش دانهره كان پييان وابوو كه به تكان ده توانن
 شه فاعه تيان بو بكه ن﴾.

وه هه روه كو خواي گه وره ده فهرمويت : [وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى] {الأنبياء: 28}

واته : ﴿له دواپوژيشدا تكاو شه فاعه ت ناكه ن ، مه گه ر بو كه سيك خوا خو ي
 رازي بيت لي و خاوه ن بپواو موسلمان بيت﴾.

واته خوا له گوفتارو كرداري رازي بيت و يه كتاپه رستيش بيت ، به لكو كه سي
 هاوبه ش دانهر خواي گه وره له باره يه وه ده فهرمويت : [فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ
 الشَّافِعِينَ] {المدثر: 48}

واته ((تكا ي تكاكاران هيچ سووديكيان پي ناگه يه نييت)) .
 وه هه روه ها ده فهرمويت : [مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ] {غافر: 18}
 واته : ﴿ئه و كات سته مكاران هيچ دوستيك و پشتيوانيكيان نيه بتواني كه لكيان
 پي بگه يه ني ، وه هيچ تكاكاريكي شيان نيه تكا ي وه ربگيري ، هه موو
 په يوه نديه ك ده پچري﴾.

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾.....

وه ههروه ها دهه رمويّت: [وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى] {النجم: 26}

واته: ﴿فريشته يه كي زور له ناسمانه كاندا هه ن تكيان هيچ كه لك نابه خشى بؤ پهرستياره كانيان ، مه گهر ئه و بتانه ي ئيوه چوّن تكيان وهرده گيرى بؤتان ؟! مه گهر پاش ئه وه ي ههركه سيك خوا خو ي بيه وي رازى بى مؤله ت بدات فريشته تكي بؤ بكات ، ئه وه ش بؤ پيا وه چاك و يه كتا پهرسته كان ده بيت﴾.

خوای پهرودردگار باسى ههردوو مه رجه كه ي كرد: ﴿مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى﴾ {النجم: 26} ئه وه مه رجى يه كه م ، ﴿وَيَرْضَى﴾ {النجم: 26} ئه وه ش مه رجى دووهم .

خواش رازى نابيت مه گهر موسلمان بيت و يه كتا پهرست بيت و هه رگيز له هاوبه ش دانه ران رازى نيه و نابيت .

كه واته شه فاعه ت حه ق و دروسته تهنه داوا له خوای به رزو به ريز ده كريّت بو ي ، به لام داوا كردنى شه فاعه ت له مردووان پووچ و به تاله ، قسه كه شيان پووچ بوويه وه كه ده لين ئه وان داواى شه فاعه ت له مردووه كان ده كه ن وه ده شلين شه فاعه ت حه ق و راسته ، ئيمه ش ده لين: به لى شه فاعه ت حه ق به لام داوا كردنى له مردووه كان به تاله و پووچه ، به لكو به تاك و تهنه ده بيت داوا له خوا بكريّت ، خوای كه وه ره دهه رمويّت: [قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا] {الزمر: 44}

واته: ﴿بلى تكا و شه فاعه ت هه ره مووى تهنه بؤ خوايه﴾. تكا كردن مولكى خوايه ، خوای كه وه ره دهه رمويّت: [وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ] {الزخرف: 86}

واته: ﴿وه ئه و پهرستراوانه ي ئه وان له باتى خوا هاواريان لى ده كه ن و ده يان پهرستن ده سه لاتى شه فاعه ت و تكيان نيه ، به لام كه سيك شايه تى به حه ق دابى و برواى هيى نابيت وهك فريشته كان و عوزه يرو عيسا ئه وانه ده توانن داواى شه فاعه ت بكه ن وه ئه وان ده زانن حه قيقه تى شايه ده كه يان﴾.

واته: ﴿جگه له خوا شتانیځ دهپه‌رستن که نه سودیان پیده‌گه‌یه‌نیت نه‌زیانی‌شیان لیده‌دات، وه ده‌شلین ئه‌وانه تکا‌کارمان لای خوا﴾.

وه ئه‌وانه فریشته‌کان و عوزیرو عیسا ده‌په‌رستن ئه‌وانه‌ش خه‌لکانی‌کی چاک بوون جا نه‌قام و نه‌زانه‌کان جوړاو جوړن له په‌رستنه‌کانی‌اندا، هه‌یانه‌ بته‌کان ده‌په‌رستن و هه‌یانه‌ خوړو مانگ ده‌په‌رستن، وه هه‌یانه‌ که دارو به‌رد ده‌په‌رستن، وه هه‌یانه‌ فریشته‌کان و پیاو چاکان ده‌په‌رستن. [وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ] {الزمر: 3}

واته: ﴿ئهوانه ي كه له باتي خوا چهند دۆست و بتيكيان گرتووه، به بي هيچ بهلگه يه كيش ئه ليين: ئيمه هه ر بۆ ئه وه ئه و بتانه ده پهرستين كه له خوامان نزيك بكه نه وه و تكامان بۆ بكه ن لاي، كه چي ئه گه ر پييان بواترايه كي ئيوه ي دروست كردووه؟ كي ئاسمانه كان و زه وي به ديه ييناوه؟ له وه لامدا ده ليين: هه ر (الله) يه ئيتر پييان ئه و ترا: ئه ي بۆچي خوا به تاك و تهنه ها نا پهرستن؟ وشه ي (ما نعبدهم) وه لاميان بوو، جا با هه ر وابكه ن بيگومان خوا حه ق و ناحه ق جيا ئه كاته وه و برپاري خوي دهر باره ي ئه و دووبه ره كيه ي نيوانيان ده دات، ئه وكات موسولمانان بۆ به هه شت و بي باوه رنان بۆ دۆزه خ ده نيردرت، دياره ئه و جوړه كه سانه گومراو سه ر ليشتيواون، خواش به راستي مروقي دروژن و سپله ري نوين ناكات.

جياوازي نيه له نيوان پهرستني دوايه كان بۆ گوڤه كان له گه ل پهرستني يه كه ميه كان له هاوبه ش دانه ران، پهرستشي هاوبه ش دانه راني پيشين كه تهنه ها له سه ر بت پهرستي نه وه ستابوو وه كو ده ليين، وه له سه ر پهرستني داره كان و به رده كان نه وه ستاون، به لكو هه يان بووه كه پياو چاكانيان ده پهرستن به بهلگه ي قورئان، خوي گه وه باسي كردووه كه ئه وان فرشته كانيان ده پهرست، وه خه لكانيك له به نه ده كاني خوا، خوي گه وه ده فهرمويت :

[أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ] {الإسراء: 57}

واته: ﴿ئهوانه ي ئه وان ده يانپهرستن و هانو هاوريان بۆ ده بن خو شيان وه سيله ده گرنه به ر بۆ لاي په روه رديگاريان تا وه كو نزيك تر ببنه وه﴾.

كاره كه زۆر پوونه و دياره به لام هه له كان لاي ئه وان له ژماردن نايه، بويه پيوسته له سه ر فير خوازي زانستي شه رعي كه له سه ر چاو روشني بيت به م كارانه به تايبه تي ئهوانه ي كه ده چنه ريڤه وي بانگه واز كردنه وه بۆ لاي خوي گه وه، له به ر ئه وه ي دوچاري ئه م گومانانه ده بنه وه له لايه ن ئهوانه وه بويه

پيويسته ئەم شتانه بزنان و شارەزا بن، له پيئناو ئەوهي بتوانن په رچي ئەو گومان کارانه بده نه وه که خه لکيان له ناو بردووه به گوکارانه کانيان.

گوڤ په رسته کان پشت به مردووه کان ده به ستن، هه تا به مردووه که ده لپن ئەي فلان من هه ر هي توّم و پشت به توّ ده به ستم، وه پشت نابه ستن به خواي بيگه ردو پاک و به رن، له زمانيانه وه زيکري خوا ناييستي به لکو هه ميشه زمانيان له خزمهت ئەمانه دايه که دهيان په رستن جگه له خوا، پشتيان پيڊه به ستن و جيگه ي متمانه يانن، وه پشت به ستنيش له گه وره ترين جوړه کاني په رستنه، خواي گه وره ده فهرمويت: [إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ] {الأنفال: 2} واته: ﴿باوه پرداراني راسته قينه و دلسوژ هه ر ئەوانه ن که هه ر ناوي خوا هيئرا دليان له بهر گه وره يي ئەو ده که ويته له رزه وه ترسي ليڊه نيشيت، هه ر که نايه ته کانيش ده خوينرينه وه به سهرياندا باوه ريان زيادو به هيژ ده بيت، هه ر به په روه ردگاريشيان پشت ده به ستن په نايان هه ر به وه.﴾

واته له سيفه تي باوه پردارانه که به په روه ردگاريان پشت ده به ستن، له نايه ته که دا مه عموله که پيشخراوه بو گه ماروڊان ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ [الأنفال: 2] وه نه يه فهرمووه پشت ده به ستن به په روه ردگاريان به لکو فهرموي: به په روه ردگاريان پشت ده به ستن (پيشکه وتني (جارو مه جرور) که مه عموله که يه له سه ر عاميله که بو سودي گه ماروڊان و قه تيس کردنه، بو ويئنه [إِيَّاكَ نَعْبُدُ] {الفاتحة: 5} ناپه رستين جگه له توّ ئەوه به هيژ تره له وه که بوتري (نعبدوك) ده تپه رستين، له بهر ئەوه ده تپه رستين گه ماروڊان ناگه يه ني واته (ته نها خوا).

به لام به ته نها توّ ده په رستين، گه ماروڊان و قه تيس کردن ده گه يه ني: پشت به ستن به خوا په رستنيكي زور گه وره يه که بريتيه له متمانه به خوا و گه پانه وه ي هه موو ئەو کارانه بو لاي ئەو ئەمه ش قه ده غه ي ئەوه ناکات که هوکاري به سود بگريته بهر له گه ل پشت به ستن به خوا هه ردو وکيان کو

﴿وانه كان له راقه ي هلهوشينه روه كانى ئيسلام﴾.....
 دهكاته وه (واته گرتنه بهرى هۆكارى به سود له گهل پشت بهستن به خواى
 گه وره.. وه رگيپر).

ته نها پشت بهستن ناگرى و هۆكاره به سوده كات پشت گوى بخات، وه
 متمانهش ناكاته سهر هۆكاره كان و پشت بهستن به خوا پشت گوى بخات،
 بهلكو ههر دوه وكيان كو دهكاته وه، نه وهش ئيشى ئيمانداره، وه پيغه مبه ريش
 ﷺ گه وره ترين كهس بووه له پشت بهستن به خوا له گهل نه وهشدا هۆكارى
 گرتوته بهر، هيژى ئاماده كردووه بو جيهاد كردن، كراسى شهرو زرى و قه لغانى
 به كار هيناوه له جيهاد كردنيدا، ئه مانه هۆكارى به سودن باذن الله ، ههر له بهر
 ئه مه شه كه ده ليين: (متمانه نه كردن بهس له سهر هۆكاره كان هاوبهش دانانه و
 واز هينان له هۆكاره كانيش تانه دانه له شهريعه تى ئيسلام، له بهر نه وه دين
 هاتووه بو وه رگرتنى هۆكاره به سوده كان و به كار هينان)

ئه و هاوبهش دانه رانه پشت به مردووه كان و داره كان و به رده كان و
 دروستكراوه كان ده بهستن، وه پيغه مبه ريش ﷺ ده فهرمويت: (من تعلق بشي
 وكل اليه) (ﻟﻠﻪ)

واته: (ههر كه سيك خوى به شتيكه وه په يوه ست بكات ده دريته وه ده ست نه و
 شته).

(واته: باوه رى به ههر شتى هه بى سودى پي بگه يه نى زيانى لى دور خاته وه
 ده دريته ده ستى وه كو نه وهى باوه رى وابى نال چاو پيس لا ببات يان
 تو يكله دارى سهر گوپر برنج و شه كرو پون و چاى بو زياد بكات نه وه خواى
 گه وره ده يداته وه ده ستى نه و شتانه كه هه مووى هاوبهش دانانه بوى..
 وه رگيپر). ههر كه سيك خوى په يوه ست بكات به خوا و پشتى پي ببه ستيت
 به سيه تى خوا بوى، وه ههر كه سيكيش پشت به جگه له خوا ببه ستيت خواى

³⁴ اخرجه احمد (18781)، والترمذى (2072)، والحاكم (216/4) و حسنه محققو المسند، وذكرو شواهدة
 فانظرها .

گه وره دهیداته دهست ئه و دروست کراوه لاوازه، تیا دهچی چونکه پشتی به جگه له خوا بهست له کاتییدا که هه ر پشت به خوا ده به ستریت له هه موو شتییدا پشت به لاوازیکی وهکو خوی یان له خوشی لاوازتر بهست گومانیشی تیدا نیه که زیندوو وهکو مردوو نیه چونکه زیندوو دهتوانی بروات و بخوات و بخواته وه شت به دهست بیانی و کار بکات، به لام مردوو بیگومان کاری ته و او بووه، جا چون ئه گهر مردن کردنیان به خوا جگه له خواى گه وره له کاتییدا ئه مانه مردوون هیچیان به دهست نیه ته نانهت بو خوشیان، ناتوانی هیچ شتییدا به دهست بیانی بو خوی له بارمه دایه، جا چون پشتی پی ده سپیری و متمانه ده کریته سهری داواى پیویسته کانی لیده کری که هیچی لا نییه و ناشتوانی؟ به لام ئه گهر پاکیه تی مروؤ هه لگه رایه وه چاولیکه ری کویرانه دیت شه ی تانیش ئه م شتانه بو مروؤ جوان دهکات، به لکو ته نانهت ئه مان له م شتانه ناو ده نیی به یه کتا په رستی وه یه کتا په رستیش به بی باوه ری و هاوبهش دانان داده نیی، وه هه رکه سیکیش که ملیان بو نه دات پییان بلی که ئه م کارانه خراپه ده لیی تو دوستانی خوات خوش ناویت، له بهر ئه وه هاواریان ناکه یی و حه یوانیان بو سه رنابری، شت له سه ر خو ت پیویست ناکه یی بو یان، خوشه ویستی دوستانی خوا لای ئه وان ئه وه یه که بکریته هاوه ل بو خوا، به لی..... ئیمه دوستانی خوامان خوش ده ویت و شوینیان ده که وین و بو یان ده پارینه وه به لام که بیانکه ینه هاوبه شی خوا له گه ل خوا ی پاک و بیگه ردا خو منیان لی نزیك بکه ینه وه به په رستش کردن بو یان ئه مه هیچ کات خوشه ویستی پیاو چاکان و دوستانی خوا نیه به لکو هاوبهش دانانه بو خوا، وه پیاو چاکانیش پازی نابن به هاوبهش دانان یان بت په رستن له گه ل خوا ی به رزو به ریزدا، جا کی پیاو چاکانی خوش دهوی؟ یه کتا په رسته که پیاو چاکانی خوش دهوی و به دوستانیان ده زانن و بو یان ده پارینه وه وه شوینیان ده که ون و داواى لیخو ش بوونیان بو دهکات، نه ک وه ک که سی ده یان په رستی جگه له خوا،

ئازەلىيان بۇ سەردەبىرىۋ لەسەر خۇى شت پىۋىست دەكات بۇيان، كە ئەوان خۇيان پىۋى رازى نىن و ھىچىشىيان بەدەست نىيە، تۆ ئەگەر بىيىت و بە يەككىك بلىۋى لە خەلكى: تۆ پاشاى، وا ھەست دەكات كەتۆ گالتەى پىدەكەيت؟ ئايا بە مروقى سادە دەوترىت تۆ پاشاى يان ھاوشىۋەى پاشاى؟ وا دادەنى ئەو قسە كەرنە گالتە كەرنە پىۋى لە كاتىكدا لە شويىنىكدا كە نەگەشتوۋە پىۋى، ئەو كەسەى پىاۋ چاكان دەخاتە شويىنى خواۋ كارەكانى خوا بە ھى ئەو دەزانى لە راستىدا لە رىزىيانى كەمكردۆتەۋە بە سوكى زانىون و خۇشى ناۋن، بەلكو كەسانى ئەۋانى خۇش دەۋى كە شويىنيان دەكەۋن و بۇيان دەپارپىنەۋە.

پرسىارەكان

پرسىار: جىاۋازى چىە لەنىۋان هەلۋەشىنەرەى يەكەم و دوۋەم؟
 ۋەلام: دوۋەم جۆرىكە لە يەكەم، يەكەم گشتىيەۋ ئەۋە تايبەتەيىە، زانای پايەبەرزىش جەختى كردۆتەۋە لەسەرى چونكە بوۋنى ھەيە لە ناۋ خەلكدا، لە پەرسىتنى جىۋ نەزگاۋ پەرسىتنى گۆرەكان و دۆستان و پىاۋچاكان ئەمە زۆر بوۋنى ھەيە لە ناۋ خەلكدا، بەلام پەرسىتنى بەردەكان و دارەكان جگە لەمانەش، ئەمەيان كەس لە موسولمانان بە زۆرى دانى پىانانى، بەلام پەرسىتنى گۆرەكان زۆرىك لەۋانەى خۇيان بە موسولمان دەزانن، دانى پىادەنىۋىن و بە بەشىك لە ئىسلامىشى دەزانن، لەبەر ئەۋە جەختى كردۆتە سەرى باسى كردوۋە تايبەتى تىرى كردوۋە، ئەمە جۆرىكە لە يەكەم، بەلام دوۋەمىيان بوۋنى ھەيە، لە ژيانى زۆرىك لەۋانەى خۇيان بە موسولمان دەزانن، نالېن موسولمانان بەلكو دەلېن خۇيان داۋەتە پال ئىسلام و خۇيان بە موسولمان دەزانن،

پرسیار: جیاوازی چییه له نیوان کەسیکدا کە ناوەندەکە وەك هۆکاریك بگریت لهگەل کەسیکدا کە ئازەلی بۆ سەربرێ یان چەمینەووە و کړنوشی بۆ ببات، ئایا جیاوازی ههیه له نیوانیاندا؟

وەلام: ئەگەر هاواری بکات و لێی بپاریتەووە ئەو ههلوهشینهری یهکەمه، بهلام ئەگەر هاواری نهکاتی و ئازەلی بۆ سەرنبهبری شت لهسەر خوی پیویست نهکات بۆی، بهلام وا گومان دهبات کە هۆیهکە دهیگهیهنیته خوا دهلیین ئەمه داهینراوه و هۆکاریکە بۆ هاوبەش دانان لهبەر ئەو خوای گهوره ئەوهی نهکردۆته هۆکار بۆ ئەو کاره.

پرسیار: کۆمهلیک کەس هەن بە دەوری گۆرهکاندا دەسورپێنهووە و لهگەل هاوبەش دانەراندان و دهلیین: له پرووی خوشهویستی ئەو هاوبەش دانەرانهووە بۆمان ئیمەش ئەو کاره دهکەین، پاشان بانگیان دهکەین بۆ واز هیئان لهو سورانهوهیه جا ئایه حوکمی ئەو کاره چییه؟

وەلام: ههركهسیك لهگهلیاندا بسورپیتەووە ئەوا کرداری ئەوانی کردووە پازی بوو بە کارهکانیان یهک دهنگه لهگهلیاندا ، إنشاالله له ههلوهشینهری سییهمدا باسهکەى دیت، ههركهسیك هاوبەش دانەرەن بە بى باوەر نهزانیت، یان گومانى له بیباور بوونیاندا هەبیته... تا کۆتاییهکەى، دروست نییه بۆ موسلمان کە بهشداری هاوبەش دانەرەن بکات له کردارهکانیاندا بسورپیتەووە لهگهلیان لهسەر گۆرهکان له پیناو خوگونجاندن و پازیکردنیان به ههله دانەنایان، ئەو دروست نییه، وه ئەوهش له بهرنامهی بانگهواز نییه بۆلای خوا.

پرسیار: تا چەندە ئەم دەستەواژەیه دروستە(سۆنگەو ناوەندی من هەر خوایه، کاتیك مروۆ پرسیار دهکات لهوهی دهبیته ناوەندی بۆی له هەر شوینیکدا بیته؟

﴿وانهكان لهراقهى ههلوهشینه ره وهكانى نیسلام﴾..... وهلام: ئهگهر مه به سستی پشت به ستن بیئت ئهوا دهسته واژه کهى خراب به کار هیئاوه، به لام واتاکه ی راسته، به لام پیویسته بهو شیویه دهی نه بری له بهر ئه وهی بونی ئه وهی لیده کریت که خوی گه وره ده کریته ناوه ند بۆ لای جگه له خوی.

پرسیار: حوکمی ئه م قسه یه چییه: فلانه کهس بریاری په یوه ست بوونی خوی داوه، به لام فلانه کهس هه ژاره و جگه له خوا کهسی تری نیه؟ وهلام: به لام هه ژار جگه له خوا هیچ کهسی دیکه ی نییه، هیچ کهسی له خه لکی نایه وی نه یارمه تی بدات و سه یریشی بکات، به لام خوی به رزو به پرێز هه رخویه تی که یارمه تی ده داو هاوکاری لاواز و هه ژار ده دات، وتنی ئه و ده ر برینه قه دهغه نییه.

پرسیار: ئایا دروسته بۆ کهسی که ده پارێته و که بلییت: (اللهم انی أسألك بأسمائك الحسنی و صفاتك العلا). واته (خوایه گیان داوات لی ده کهم به ناوه جوانه کانت و سیفه ته به رزه کانت) ئایا ئه و پارانه ویه بهو شیویه ده بیته پارانه وه بۆ سیفه ته که؟

وهلام: داوات لی ده کهم به ناوه جوانه کانت و سیفه ته به رزه کانت، ئه وا داوا لی کردنه له خوا، به ناوه کانی و سیفه ته کانی پارانه وه نییه بۆ سیفه ته که، به لکو پارانه ویه له خوا، خوی گه وره ده فهرمویت: [وَلِلّٰهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰی فَادْعُوْهُ بِهَا وَذَرُوْا الَّذِیْنَ یُلْحِدُوْنَ فِیْ اَسْمَائِهِ سَیْجُزَوْنَ مَا کَانُوْا یَعْمَلُوْنَ] {الأعراف: 180}

واته: ﴿وه هه ر بۆ خوی گه وره یه ناوه جوانه کان و پیروژه کان جا ئیوهش بهو ناوه جوانانه داوا و نزا له خوی گه وره بکه ن لی بیارینه وه، واز بینن له وکه سانه ی که لاده دن له حه ق و راستی له ناوه پیروژه کانی خوی گه وره دا، به راستی ئه وانه له ئاینده یه کی نزیکدا پاداشتی کرده وه کانی خویان وه رده گرنه وه﴾، ئه و (با) ه بایی ته وه سوله، بۆ وینه (بره تکه استغیث ومن عذابک استجیر) ئه وه فهرموده یه.

﴿وانهكان لهراقهى ههلهشینه ره وهكانى ئیسلام﴾.....
 واته: ((به بهرزیت داواى فریاكه وتنت لیډه كهه له سزاشت داواى په نات لیډه كهه)).

پرسیار: نمونه چیه له سهر پارانه وهى سیفه تی قه دهغه کراو؟
 وهلام: وهك ئه وهى بللی (ئه ی پرووی خوا ئه ی به زه یی خوا وه هاوشیوه ی ئه و)
 پرسیار: ئایا جیاوازی هیه له نیوان داوا لی کردن به خودی كه سیك یان داوا کردن به گه وره ییه كه ی؟
 وهلام: جیاوازی نییه له نیوانیاندا هه ردووكیان قه دهغه کراو، داواناكریت له كه سیك به خودی خو ی یان به خانه دانى و گه وره یی خو ی.
 پرسیار: حوكمى كه سیك چیه كه ناوه ند دابنى له نیوان خو یی و خودا؟ به لام به بی ئه وهى هیچ شتى له په رستنى بو ئه نجام بدات، ئایا ئه وه هاوبه شدانانى بچوكه؟

وهلام: ئه وه داهینراوه، ریگایه كیشه بو هاوبه ش دانان.
 پرسیار: فهرمووده ی كویره كه به لگه ی به هیزو قسه ی بیدعه چیه كانه وه گومانى كیشیان تىگه یشتن له وه فره مووده یه چو ن ده بی ت و دروستییه تی فره موده كه چو نه؟

وهلام: فره مووده ی كویره كه ئه گه ر راست بی ت به هیچ شیوه یه ك داوا لی کردنى له پیغه مبه ر ﷺ تیا دا نییه، به لكو داواى پارانه وهى له پیغه مبه ر ﷺ تیا دایه، وه پیغه مبه ریش ﷺ زیندو ئاماده بوو داواى پارانه وه له زیندو و دروسته، ئه وه ش بریتیه له داوا لی کردن به پارانه وهى پیغه مبه ر ﷺ، هیچ به لگه یه كى بو ئه وان تیا نییه، هه ر چه نده له سه نه ده كه شدا قسه هیه.

**وانهه چوارهم له راقهه
ههلوهشینه ره سییهه**

که بریتیه له وهه (هه رکه سیه هاوبهش دانه ران به بی باوهه
نه زانیته و گومانی هه بیته له بیباوهه بوونیان یان پچکهه
پبازه که یان به راست بزانیته بی باوهه).

﴿راقهه﴾

ووتهه سییهه واته ههلوهشینه ره سییهه له ههلوهشینه ره وهکانی ئیسلام،
هه رکه سیه هاوبهش دانه ران به بی پروا نه زانیته، له بهر نه وهه پیویسته
موسولمان که هه رکه سیه خواو پیغه مبه ره که ﷺ به بی باوهه ریان دابنی
ئهویش به بی باوهه ری دانابی، خواو بهرزو بهریز هاوبهش دانه رانی به بیباوهه
داناوه ئهوانهه که بتهکان دهپه رستن جگه لهوانهش که جگه له خوا له گهل
بتهکاندا دهپه رستن، وه ههروه ها ئهوانهه که باوهه ریان به پیغه مبه ران یان
ههندیکیان نییه به بی باوهه ری داناوه ههروه کو چۆن له قورئان و سوننه تدا

هه يه، هاوبه ش دانهراني له جوله كه و گاورو بت په رستان به بي باوهر داناه،
 بويه پيوسته له سهر موسولمانان كه به دلي باوهر ي واييت كه نه وانه بي
 باوهرن، كردار به بي باوهر داناني خواو پيغه مبهري خوا ﷺ بويان، خواي
 گه وره ده فهرمويت: [لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ]
 {المائدة: 17}

واته: ﴿بي گومان له وانه ي وتيان خوا خو ي عيساي كوري مريهمه و له ودا
 جي بي بوته وه بي باوهر و كفرن﴾.
 وه ده فهرمويت: [وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا]
 {المائدة: 64}

واته: ﴿فه نحاسي يه هودي نه فامو نه زان گوتي: خودا ده ستي زنجير كراوه و
 به ستراره، بويه وا رڅو چروكه، رزو و روي به نده كاني خو ي نادا! ده ك
 ده ستي نه وان كه له پچه و ئيفليج بيت شه له ل لي ي بدا و هر نه وانيش رڅو و
 چروكن، وه له بهر نه وقسه شيان نه فريني خويان ليكرا بويه به رده وام چروك و
 به خيلن﴾.

وه هه روه ها ده فهرمويت: [لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ]
 {آل عمران: 181}

واته: ﴿بي گومان خوا وته ي نه و كه سانه ي بيست كه وتيان خوا هه ژاره نيمه
 داراو ده وله مه ندين﴾.

جگه له م قسانه ش خواي گه وره دهر باره يان ده گيريتته وه نه وانه خاوه ن
 په رتوكي ناسماني بوون، به سه بو باوهر پيكر دنيان كه نه وان بي باوهر بوون،
 به رامبه ر ﷺ كه خواي گه وره نار دويه تي بو هه موو خه لك ي، نه و پيغه مبهري
 ﷺ كه لاي خوشيان به نوسراوي هه يه له ته ورات و ئينجيدا، خواي گه وره
 ده فهرمويت: [الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ
 فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ
 الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ
 عَلَيْهِمْ فَاَلَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ

واته: ﴿ثُمَّ يَخْلُفُ عَلَيْهِمْ وَيُقِيمُ فِيهِمْ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَتَرَىٰ فِيهَا عِصْيَانَهُمْ وَأَعْيَانَهُمْ﴾ که نه خویندهواره که ناو و سیفه تهکانی له ئینجیل و ته وارتدا نوسراوه لای خوځان دهستیان دهکهوئ واته زور به چاکی دهیناسن، فرمانیان به چاکه پئ دهکات له شتی خراپ و نا پهسهندی رښان پئ دهگریټ وه هه موو شتیکی پاک و خاویښان بو حهلال دهکا و هه موو شتیکی پیس و زیان به خشیان لی یاساغ ئەکات، وهکو عارهق و گوشتی به راز و سود... هتد، وه بارو ته کلیفی قورس و کوټ و زنجیری له سهریان شه ته که درابوولای دهبا، مه به ست لابردنی ئه و شتانه که له سهر شانیان قورس و گرانبوو وهک خو کوشتن بو په شیمان بوونه وه، له په رستنی کوپله و، هه رامیه تی دهسکه و تی جهنگی، ... هتد، واته به هاتنی ئه و پیغه مبه ره ﷺ ئه و شته قورسانه گشت هه لگیان ئینجا ئه وانه ی بیرو رایان به و په یامبه ره هیئا به ریزو حورمه ته وه رایان گرتوو هاوکاری و پشتگیری لی کرد ئه و خه لکانه ی ئه مانه سیفه تیان بن به ختیارو سهرفرانن، ئه ی پیغه مبه ره ﷺ بلی: ئه ی خه لکینه چاک بزانن که من په یامبه رو نیراوی خوا م بولای سهرجه م ئیوه، نه که ته نها بولای هه ندیکتان، من ئه و خوایه نار دوومی که ده سه لات داریتی ئاسمانه کان و زهوی ته نها هی ئه وه.

فهرمودی ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ گشتیه که له هه موو خه لکی خاوه ن په رتوک و جگه ئه وانیش، خوی گه وه ده فهرموئ: [إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمَّا أَنْتُمْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيُّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَأْمُرُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ] {الأعراف: 158}

واته: ﴿مَنْ نَبِّرْهُ خَافَ بِأَمْرِ اللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوا خَافُوا بِأَمْرِ اللَّهِ﴾ من نیراوی خوا م بولای سهرجه متان، ئه و خوایه ی که ده سه لات داریتی ئاسمانه کان و زهوی ته نها هی ئه وه، هیچ په رستراویک نییه شایه نی په رستن بیټ ته نها خوئ نه بیټ، ژیه نه رو مرینه ره، جا باوه ر به خوا و پیغه مبه ره که ی بهینن، ئه و پیغه مبه ره ﷺ که باوه ری هیئا وه به خوا و وشهکانی، شوینی بکهون به و هیوایه ی رینمووی بکری.

﴿وانه كان له راقى هله وشينه ره ده كانى ئيسلام﴾
 وه ههروه ها ده فره مويت: [وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا] {سبا: 28}
 واته: ﴿ئيمه هه ربويه تۆمان نارد ئهى محمد ﷺ﴾ كه بۆ ته واوى خه لكى جيهان
 ببيتته موژده دهر و تر سينهر.

جا ههركه سيك باوه پ به هه موو په يامه كهى پيغه مبهه ﷺ نه هيئييت با دانيش
 به وه دا بينى كه ئه و پيغه مبهه رى خوايه ﷺ به لام بللى په يامه كهت تايبه ته به
 عه ره به وه بۆ كه سانى دى نيه، ئه وه بى باوه پ، جا چ جاي هه ر بيباوه پ بيت
 په يامه كهى له بنه پره ته وه باوه پى پينه بيت؟ ئه وه بى باوه پره كهى قورستره.
 هه ر كه سيك گومانى له بى باوه پى هاوبه ش دانهراندا هه بيت به گشتى ئيتر له
 بت په رستان بيت يان له گاورو جوله كه يان له و كه سانه بيت كه خويان داوه ته
 پال ئيسلام و هاوبه شيش بۆ خوا داده نيىن، پيوسته بيرو باوه پرت و ابيت كه بى
 باوه پ، هه موو ئه وانى كه له گه ل خودادا هاوبه شى بۆ داده نيىن و له گه ل ئه ودا
 شتى دى ده په رستن له داره كان و به رده كان و په يكه ره كان و بته كان و گوپره كان و
 جينزرگه كان ئه وه بى باوه پو هاوبه ش دانهره پيوسته به بى باوه پى بزانييت
 ته نانه ت ئه گه ر بانگه شهى موسولمان بوونيش بكات وه بليت ﷺ
 له بهر ئه وى هاوبه ش دانان بۆ خوا شايه تمان پوچ ده كاته وه ئيسلام
 هه لده وه شينيتته وه يه كتا په رستى خراپ ده كات، پيوسته له سه ر موسولمان كه
 هاوبه ش دانهران به بيباوه پ بزانييت ئه وانى كه جگه له خوا ده په رستن ئيتر له
 عه رب بن يان جگه له وانيش يان له گاورو جوله كه بن يان له وانى خويان به
 موسولمان ده زانن و خويان داوه ته پال ئيسلام ئه مه بيرو باوه پره و سازشى
 له سه ر ناكرييت، جا ههركه سيك هاوبه ش دانهران به بى باوه پ نه زانييت ئه وه
 وه كو ئه وان بى باوه پو هه لگه پراويه، له بهر ئه وه لاي ئه و باوه پو بيباوه پ وه كو
 يهك وايه، جياوازي نيه له نيوان ئه وه و ئه مه دا، ئه وه ش بى باوه پريه.
 ههروه ها ههركه سيك گومانى هه بيت له بيباوه پ بوونى هاوبه ش دانهران و بللى
 نازانم ئايا بى باوه پ يان بى باوه پ نين؟ ئه ميش ده بيتته بى باوه پ، له بهر ئه وه

دوو دلّه له ئاينهكه ي له نيوان بي باوهري و باوهرداردا، جياوازي ناكات له نيوان نهوه و نهودا.

وه له وهش توند تر نهوهيه كه (كه پچكه و ريبازكهيان به راست بزاني) واته: ههر كه سيك ريبازي هاوبهش دانهران به راست دابني، ئاي چهنده زورن نهوانه ي ريبازيان به راست دادهني و بهرگريان لي دهكهن، به تايبهتي گاورو جولهكه، ئيستا دهنگويه هيه كه بانگهشه ي نهوه دهكات كه ههرسي ئاينه ئاسمانيهكه بكرته يهك ئاين وهكو گومان دهبن (ئيسلام و يههودي و گاوريهتي) دهليين: هه موويان ئايني راست و دروستن، ههر هه موويان باوهريان به خوا هيه، به بي باوهريان نازانن، نهوه زور خراپتره بي باوهريهكه ي له وه ي تهنها گوماني هه بووه له بي باوهر بوونيان، له بهر نهوه ي ريبازكه ياني به راست و دروست داناوه و وتي: نهوانه باوهريان به خوا هيه و شوين پيغه مبهران سهلام ي خويان ليبييت دهكهون، جولهكهكان شوين موسا ﷺ و گاورهكانيش شوين عيسا ﷺ سهلام ي خوي ليبييت دهكهون.

ئيمهش پييان دهليين: نهوان شوين موسا و عيسا نهكه وتوون نهگهر شوين نهوان بكهوتنايه نهوا باوهريان به ﷺ دهبوو، چونكه ههرهكه له موسا و عيسا سهلام ي خويان ليبييت موژدهيان داوه به هاتني ﷺ، وه نهوهش هيه له تهورات و ئينجيلدا، تهورات كه دابهزييه سهر موسا ﷺ باسي ﷺ دهكات خوي گهوره دهفهرمويت: (ئيمانداري كامل نهوانه كه نهو پهيامدارو ههوالدهري خوايه كه نهخويندهواره، مهبهست له ئوممي هيچ شتيكي نهخويندبي و نهنوسيببي، نهو پيغه مبهره ي كه ناوو سيفهتهكاني له تهورات و ئينجيلدا نوسراوه و لاي خويان دهستيان دهكهويت واته زور به چاكي دهيناسن: [الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عِنْدَهُمْ فِي الثَّوْرَةِ وَالْإِنجِيلِ] {الأعراف: 157}

وه ئىنجىلىش كه دابه زىيه سهر عيسا ﷺ باسى ﷺ تيا بوو به لكو عيسا ﷺ زوربه راشكاوى باسى دهكات و دهفه رموئيت: [يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ] {الصَّف: 6}

واته: «ئهى نه وه كانى يه عقوب ﷺ بى گومان پيغه مبهرو نيروى خودام بو لاي ئيوه، ددانيش به ته واراتدا ده نييم له بهر دهستم دايه، مزگيى به هاتنى پيغه مبهريك دهدهم كه پاش خوّم دى ناوى ﷺ ه كى بوو دى عيسا ﷺ هات، نه وه پيغه مبهرمان ﷺ بوو وه ناوئيشى زوره ﷺ.

خوئى گه وره دهفه رموئيت: [الَّذِينَ آمَنُوا هُمْ عَرَفُوهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ] {البقرة: 146}

واته: «ئهوانه ي په رتوك و نامهمان پيدراون چاك ئهو په يامبه ره ده ناسن و هه رچيشى له گهل خوى هي ناوه ده زانن راسته، هه ر چوئى مندال و كو پرائى خوئيان ده ناسن، به راستى ده سته يه كيشيان نكوئى ئهو حه قه ده كه ن و راستى ده شار نه وه، وه چاكيش شار ه زان و ده زانن كه حه ق و راستى كامه يه ﷺ.

جا لي ره چو ن هه ولى به يه كتر كردن و نزى كردنه وه ي جوله كايه تى و گاوريه تى و ئيسلامه تى ده دري ت؟ جا جوله كايه تى و گاوريه تى له دواى نير درانى ئيسلام هه لوه شين درا يه وه، به ئيسلام، وه ئيسلاميش ئاينيكى راسته و هيچ ئاينيك نه ماوه جگه له ئاينى ئيسلام كه پيغه مبهر ﷺ هي ناى، جا هه ركه سيك نه چي ته ناو ئيسلام باوه ر به ﷺ نه هي ني ت ئي تر با جوله كه يان گا ور يان بت په رست يان بى ئاين بيت، هه ركه سى باوه ر به ﷺ نه هي نى بى باوه ر، ئه وانه ئي ستا كو پ رو سيمي نار ده به ستن بو نزى كبو ونه وى ئاينه كان له يه كتر، به لام به داخه وه كه سانيك پشتيوانيان لى ده كه ن، كه خوى به موسولمان ده زانى و خوئيان داوه ته پال ئيسلام و ئاماده ي ئه م كو نگرانه ده بن، ناوى ده نى، گفتوگوى نيوان ئاينه كان، يان گفتوگوى نيوان شار ستانيه تيبه كان وه هاوشيوه ي ئه وه ش،

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني نيسلام﴾.....

ئهوانه ئاماده ي ئهو كۆنگرانه نابن بۆ ئه وه ي كه بۆچوونه كاني گاورو جوله كه كان به تال بكه نه وه، به لكو بۆ ئه وه ئاماده ده بن كه نيوانيان له گه لياندا چاك بكن، وه به سيانه كه جوله كه و گاوردان ده نين به وه ي كه ﷺ پيغه مبه ره به لام ته ها ئه وه ش له رو كه شدايه ئه وان هيچ كات دان به هه موو په يامه كهيدا نانين، بى باوه رن به گشتييه تي په يامه كه ي، وه ك ئه وه ي كه ده لين: (رازي بن لي مان ئيمه ش رازي ده بين ليتان) خواي گه وره ده فه رموي ت : [وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ] {البقرة: 120}

واته: ﴿هه رگيز ئه م جوله كه و گاوردانه له تو خوشييان نايه ئه ي ﷺ هه تا په يره وي له ئاين و به رنامه كه يان ده كه ي، واته هه تا ده چيته سه ر دينى ئه وان، هه رگيز به ته ماي ره زامه ندى ئه وان مبه ﴾.

ئهوانه فيل ده كن ئه وه ي كه پيويسته ئه وه يه كه به بى باوه ر بزانين و بريارى بى باوه ريان بدري ت و نابي ت دوودلى هه بي ت له بى باوه ر كردنياندا هه تا باوه ر به هه موو په يامه كه ي ﷺ ده هين و شويني ده كه ون، خواي گه وره ده فه رموي ت: [فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ] {الأعراف: 157}

واته: ﴿ئينجا ئه وان ه ي بروايان به و په يامبه ره هيناو به ريزو حورمه ته وه را يانگرت و هاو كاري و پشتگيري لي كرد به جيهاد و تي كو شان و وه دواي ئه و پروناكيه ش كه وتن كه له گه ليا ني رداوه ﴾

ئايا ئه وان شوين ئه و رووناكييه كه وتن كه له گه ل پيغه مبه رمان ﷺ ني راوه، نه خير، با بشلين كه ﷺ پيغه مبه ره، به لام ئه وان شويني ناكه وتن له به ر ئه وه ئه وان بي باوه رن بيگومان پيغه مبه ر ﷺ ده فه رموي: (لا يسمع بي يهودي ولا نصراني ثم لا يؤمن بالذي جئت به الا دخل النار) (□□)

³⁵ اخرجه مسلم (153) من حديث ابي هريرة رضي الله عنه

ده‌شارنه‌وه، وه چاكيش ده‌زانن حه‌ق و راستي كامه‌يه).

تاینه، ئەو بەشتەرە لە بت پەرستی، بێ باوەری یەك گەلە.

يالْ بانگه وازی ئیسلام و دهلین: (براکانمان - برا گاوره کانمان)

پیښان دهلیښ: نه وانه باوه پریان نه هیڼاوه نه گهر باوه پریښ بیښن شوین ع ناکه ون، له بهر نه وه عیسا ع فهرمویه تی: نه ی نه وهکانی یه عقوب ع بیگومان من پیغه مبهرو نیراوی خوام بولای ئیوه دانیش به ته ورتدا ده نیم له بهر ده ستمدایه، مزگینیش به هاتنی پیغه مبهریک ده دم که پاش خوم دی ناوی (احمد) ۵. [وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ] {الصَّف: 6}

باوه پریښان به وه نه هیڼا به لام عیسا ع له کوتای زه ماندا داده به زیټ شوین ع ده که ویټ و حوکمیش به نیسلام ده کات و ده بیټه نویکه ره وهیه که له نویکه ره وهکان، هه رکه سیک بی باوه پریټ به هه وال ده ریک (نبی) نه و بیباوه پریټ بووه به هه موو هه وال ده ران، (الانبیاء) پیویسته شاره زابوون له م شته وه گهرنا گومانه پوچه کان که گاورو جوله که کانن ره و اجی پیده دهن بره وی پیبدریټ بلاوه بکات، نه وانه نایانه ویټ موسلمانان له سهر ئاینه که یان بمیننه وه، به لام نه وان ده یانه وی که موسولمانان رابکیشن بولای ئاینه که ی خویان خوی گه وره ده فهرمویت: [وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ] {البقرة: 120}

واته: ﴿هه رگیز نه م جوله که و گاوران له تو خوشیښان نایه نه ی ع هه تا نه چیته سهر ئاینی نه وان به ته مای ره زامه ندی نه وان مه به (نه وه که لامی خوايه)﴾.

خوی گه وره ش ده فهرمویت: [وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا] {البقرة: 135}

واته: ﴿خاوهن په رتوکه ئاسمانییه کان له جوله که و گاور به موسولمانه کانیاں ده وت وهرن ببن به گاورو جوله که ده که ونه سهر ریټی راست (واته بولایان که هه رکه سیک بیټ به جوله که یان گاور نه وه له سهر ریټی راست نییه، نه وه قسه ی خوايه که راستین گوته و قسه یه، جا چوڼ ئیمه به بی باوه پریان نه زانین؟

﴿وانه كان له راقه﴾ هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌ه‌کانی ئیسلام.....
چۆن گومانمان هه‌بیّت له‌ بێ باوه‌ر بوونیان؟ داوای سه‌لامه‌تی بیروباوه‌ر له‌ خوا ده‌که‌ن.

به‌ دُنیا‌یی‌یه‌وه‌ خواو پی‌غه‌مبه‌ره‌که‌ی ﷺ هه‌رکه‌سیکیان به‌ بێ باوه‌ر داناوه‌ که‌ هاوبه‌شی بو‌ خوا دانا‌بیّت جگه‌ له‌ خوا‌ی په‌رستی‌بیّت، هه‌رکه‌سیک بیّت، یان بیباوه‌ر بوبیّت به‌ یه‌کیک له‌ هه‌والده‌ران سه‌لامی خوا‌یان لی‌بیّت، یان باوه‌ری به‌ یه‌کیک له‌ په‌یامه‌کانی ئیسلام نه‌بیّت که‌ شه‌شن ئه‌وه‌ حوکمی بیباوه‌ری به‌سه‌ردا ده‌دریّت، دوودلی تیا ناکری و گومانی تی‌دا نییه‌، پی‌ویسته‌ به‌ راشکاوی بو‌تریّت و دوژمنایه‌تی ده‌ربریّت دژی.

پاشان داوای که‌ زانی‌مان پی‌ویسته‌ بێ باوه‌ر کردنی هاوبش دانه‌ران و بێ باوه‌ران هه‌رکه‌سیک بن، وه‌ ئه‌مه‌ش بیرو باوه‌ریکه‌ که‌ ئیسلامه‌که‌ی راست نابیّت و ئاینه‌که‌ی دانا‌مه‌زریّت مه‌گه‌ر به‌وه‌ نه‌بیّت، خه‌لکی لای موسو‌لمانان هه‌موویان وه‌ک یه‌ک نین به‌لکو جیاوازی ده‌کات له‌ نی‌وان هه‌ق و به‌تال و باوه‌ر دارو بێ باوه‌رو یه‌کتا‌په‌رست و هاوبه‌ش دانه‌ر هه‌روه‌ک و چۆن خوا‌ی گه‌وره‌ جیاوازی کرووه‌ له‌ نی‌وانیاندا له‌ حوکم دان له‌ سه‌ریان.

ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر بێ باوه‌رکردنی بێ باوه‌ران بنیات دهنریّت کۆمه‌لیک یاسای زۆره‌ به‌شیکی لی‌ باس ده‌که‌ین له‌وه‌ی که‌ ده‌کریّت

یه‌که‌م: که‌ پی‌ویسته‌ رقه‌به‌رایه‌تی بێ باوه‌ران و دوژمنایه‌تی کردنیان و دوستانیه‌تی نه‌کردنیان ئه‌گه‌ر نزیکترین که‌سیش بن له‌ موسو‌لمانه‌وه‌، خوا‌ی به‌رزو به‌ریز ده‌فه‌رمویّت: [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ (1) إِنْ يَتَّقُوا اللَّهَ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ (2) لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (3) قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي

﴿وانه كان له راقه ي هه لوه شينه ره وه كاني ئيسلام﴾
 إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ (4) [. {المتحنة} .

واته: ﴿ئهى ئه وانهى باوه پرتان هیناوه دوژمنى من و دوژمنى خوتان مهگرنه دۆست و خوشه ويست، چونكه نيشانهى ئيمان و باوه پرى راسته قينه ئه وهيه كه ناحهزو دوژمانانى دينى خواتان خوش نه ويئت و كه خوشه ويستيان بدهنى به ئاگادار كردنيان له نهينى خوتان، كه بى گومان ئه وان بيباوپر بوون به وهى هات بوتان له حهق واته كافر بوون به قورئان و ئيسلام، جگه له وهش له مهكه دا ئيوه و پينغه مبهريان ﷺ دهركرد له بهر باوه پرتان به خواى پهروه ردگارتان ئه گهر ئيوه له مهكه ده رچوون بوجيهاد له ريگهى مندا به نيازى به دهست هينانى ره زامه ندى من، دۆستايه تى دوژمنى من و خوتان مهكهن، كه نهينيه كانتانيان به دزى بدهنى له بهر خوشه ويستى وهكو نامه كهى (حاته ب) له كاتيكدان من زاناترم به وهى شار دوتانه ته وه به وهش ئاشكراتان كردووه، ههركه سيكتان ئه و كاره بكات ئه وه به دنيايييه وه رى راستى ون كردووه و سه رى ليشيووه تا ده فهرمويت: (به راستى بو ئيوه ههيه ئهى ئيمانداران له ئيبراهيم و له وانهى پروايان هينابوو له گه ليان، سه رمه شقييه كى چاك و جوان جا ده بيت ئيوهش ئهى پرواداران له وان چاو بكهن و خوتان له بته كان و له و خزمه دارو بته پرستانه به دور بگرن، ته نها خواتان خوش بوى، كاتى به قه ومه بى باوه ره كانيان وت به راستى ئيمه بيزارو به رين له خوتان و له وبتانهى له جياتى خوا ئه پيه رستن، وه بى باوه رين پيتان وه هه ميشه دوژمنايه تى و ركه به رايه تى له نيوانماندا په يدابوووه تا باوه ر به خواى تاك و ته نيا ديئن و هاوبه شى بو دانانين﴾.

مهروه ها خواى كه و ره ده فهرمويت: [لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنْهُ] {المجادلة: 22}

واته: ﴿هيچ كومه ليك نابيين كه باوه پى به خواو به پرژه كه ي تربيت دوستايه تي ئه وانه بكن دوزمنايه تي خواو په يامبه ره كه ي ده كن، هه رچه نده ئه وانه باوكيان يان كوړو نه وه يان براو عه شيره تيان بن ، ئه وانه ي كه له دوستايه تي دوزماني خوا خويان ده پاريزن كه سانيكن خوا باوه پى له نيو دلياندا چه سپاندووه و به هيچ شتيك له ق نابيت بويه (ئه بو عوبه يده ﷺ له روژي به دردا باوكي خوي كوشت، ئه بوبه كرى سديق ﷺ بريارى كوشتنى عه بدولر ه حمانى ﷺ كورى خويدا، موسعه بى كورى عومه ير ﷺ عوبه يده ي براى خوي كوشت چونكه ناحه زو دژ به ئيسلام بوون، وه پشتگيرى كردوون به سه رخستن له لايه ن خويه وه﴾.

وه هه روه ها ده فهرمويت: [فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَأِ انْفِصَامَ لَهَا] {البقرة: 256}

واته: ﴿ئينجا هه ركه سيك باوه پى به تاغوت نه بيت (تاغوت: هه ركه سيكه جگه له خوا رازييه به و په رستنه ي بوي ده كريت وه كو ئه و كه سه ي دانيشتووه له به رده م خه لكانيكي گيلدا يه كه ده ست و قاچى ماچ ده كن و ئه ويش رازييه پي و بانگه شه شي بو ده كاتي.. وه رگير). واته بيباوه پ بيت به تاغوت باوه پى به خوا هيئا ئه وه بيگومان ده ستى به هه نكل و ده سكيكي پته وه قايمه وه گرتووه، كه هه رگيز هه لئاوه شييت پسان و پچرانيشى بو نيبه﴾.

به لگه يه له سه ر ئه وه ي كه هه رگيز باوه پ به خواو باوه پ به تاغوت كو نابيته وه، به لكو پيوسته يه كه م جاربي باوه پ بيت پاشان باوه پ به خوا به ينييت، پيوسته بيباوه پ بوون به تاغووت و دوزمنايه تي كردنى بي باوه پان و رقه به رايه تيان با نزيك ترين كه سيش بن، له مروقي موسولمانه وه جا ئه گه ر بي باوه پره كه دايك و باوكي يان برايان كه ساني له هوژو تيره و عه شيره ته كه ي بيت، ئه و ئه و موسولمانه رقه به رايه تي ده كات و خوي دووره په ريز ده كريت ليى، خواي گه وره ده فهرمويت: [أَلَا تَقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدْعُكُمْ أَوْلَ مَرَّةٍ اتَّخَسَنَهُمْ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (13)]

﴿وانه كان له راقه ي هلهوشينه ره وه كاني نيسلام﴾ قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ (14) وَيَذْهَبُ غِيْظُ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (15). {التوبة}.

واته: ﴿نه به پیغه مبه ر ﷺ ریدراوه نه باوه ر دارانیش که داوا ی لیبور دن بو هاوبه ش دانه ران بکه ن ئه گهر چی خزمی نزیکیشیان بن به تایبه تی پاش ئه وه ی بویان دهر که وتوو که دوزه خی و بو کوفر کارده کهن، (ئهم ئایه ته دهر باره ی ئه بو تالیبی مامی پیغه مبه ر ﷺ هاته خواره وه﴾.

خو داوا کردنه که ی ئیبراهیمیش بو لیخوش بوون له باوکی ته نها له بهر ئه وه بوو له کاتی خو ی پیش ئه وه ی بی باوه ری باوکی بو دهر که وی ت به لینی دابوو داوا ی لیبور دن بو بکات، جا که زانی سور دوزمنی خوایه یه خه ی لی هله ته کاندووبه رائه تی لیکرد، چونکه ئیبراهیم پیاویکی زور ملکه چ وده ست به دوعا و هیمن و له سه ر خو بوو، به رامبه ر به خه لکانی نه زان، خو پاش ئه وه ی خوا خه لکیکی خسته یی ته سه ر راسته پری، ئیتر نه بووه جاریکی تر گومپرایان بکات، (ئهم ئایه ته سه باره ت به و موسولمانانه هاته خواری که داوی لیبور ددنیا ن کردبوو بو هاوبه ش دانه ره کان، له پاشا ترسان که خوا قاریان لیبگری، ئینجا هات بو دل دانه وه یان تا ئه و شتانه یان بو پروون بکاته وه که ده بی خو یانی لی بیاریزن).

له کاتی کدا که خوا ی گه وه ئهم ئایه ته ی دابه زاند هندی له موسولمانان به داخه وه بوون له وه ی که داوا ی لیبور دنیا ن بو باوکیان کردبوو، له هاوبه ش دانه ران که مردبوون، له م ئایه ته ترسان، خوا ی گه وره ش ئایه تی (115) ی سوره تی ته وه ی دابه زاند بو دل دانه وه یان و فی رکردنیا ن، جا له کاتی کدا که ئهم ئایه ته دابه زیبوو، وه پیش ئه وه ی موسولمانان بزائن که داوی لیخوش بوون بو هاوبه ش دانه ران قه ده غه یه لی ناگیری و گونا هبار نابیت.

دووهم: له وه ی له سه ر بی باوه ر کردنی هاوباش دانه ر دروست و داده مه زری ئه وه یه که ئه و هاوبه ش دانه رو بیباوه ره مرد سه ره رشتی ته ره مه که ی ناکات

مهگهر ههر نه بيٽ سهرپهرشتى بکات ئەوا لهو کاته دا ناچار ده بيٽ چونکه شاردنه وهى لاشه کهى پيويسته لهو کاته دا به خول داپوشي و ده بيٽ بنيزرئيت له گوپرستانى موسولماناندا نانيزرئيت به لکو له گوپرستانى بى باوه پراندا ده بيٽ بنيزرئيت، به لام ئەگهر بيباوه پرى وهك خوى هه بوو ئەوا موسولمانان نه ده بيٽ سهرپهرشتى تهرمى بى باوه پران بکهن وه نايشى شون و کفنى ناکه ن وهه لى ناگرن بو گوپرستان رى و ره سمى بو ساز ناکه ن و وهکو بو موسولمانانى ساز ده که ن و نامادهى له گوپر نانه که شى نابن و له گوپرستانى موسولماناندا ناييزن، خواى گه وره ده فهرمويت: [وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ] {التوبة: 84}

واته: ﴿هه رگيز نويژ له سهر که سى لهو دوو پرووانه مه که ن بمرى، چونکه نزاو نويژى تو ده بيته ميهره بانى، بارانى به زه يى خوا، دياره ئەوانيش شياوى ئەوه نين، وه له سهر گوپر که شى به پيوه مه وهسته بو داواى گوناھ پوشين و ليخوش بوون، ليبوردين، چونکه به راستى ئەوانه بهر له وهى بمرن حاشايان له خواو پيغه مبه ره کهى ئەو کرد ﷺ، ههر به فاسقى و ياخيانه ش مردن﴾.

واته: ئەو خوانه ناسانه له ناو کو مه لگه دا نابى پله و ريزيان بو دابنرى ئەم ئايته سه بارهت به عبدالله ى کوپرى دايك سهلول هاته خواره وه که دوو پروو بوو، جا موسولمان نامادهى تهرمى له گوپرانى بى باوه پر ناييت و نامادهى ناکات و کفنى ناکات و له گوپرستانى موسولمانانيشدا نانيزرئى، به لام سهردانى نه خوش له بى باوه پران ئەگهر له بهر بانگ کردنى بيٽ بو لاي خوا ئەوا موسولمان سهردانى نه خوشى بى باوه پر ده کات و بانگى ده کات بو لاي خوا، پيغه مبه ر ﷺ سهردانى جوله که يه کى کرد که نه خوش بوو بو ئەوهى موسولمان بيٽ ئەويش موسولمان بوو له سهر ئيسلامه تى مرد شايه تى دا به وهى هيچ خوايه ک نيه

﴿وانه كان له راقه ي هلهوشينه ره وه كانى نيسلام﴾.....
 شايه نى په رستن بيت جگه له الله محمدش ﷺ نيردراوى ئه و خوايه يه ^(۱۱) وه
 هه روه ها پيغه مبه ر ﷺ سهر داني مامى كرد له كاتى ئه و نه خوشييه يدا كه
 مرد و پيى فهرموو (يا عم قل لا اله الا الله) ^(۱۲). واته ئه ي مامه بلى لا اله الا الله
 واته جا ئه گهر سهر داني نه خوشى بى باوه ران مه به ست ليى بانگ كردن بيت بو
 نيسلام قه يدى ناكات، به لام ئه گهر مرد له سهر بى باوه ريه كه ي ئه و ا موسولمان
 سهر په رشتى ناكات، نزىكترين كه سى بيت باوكى بيت له كاتيكدا كه ئه بوو
 تاليب مرد له سهر كوفره كه ي (بى باوه ريه كه ي) پيغه مبه ر ﷺ سهر په رشتى له
 گوږناني نه كرد ئاماده ي نه كرد بو ئه وى له گوږ بنرى به لكو فهرمانى به
 كوپره كه ي عه لى كرد كه دايپوشى له زه ويا و له سهر زه وى به مرد وويى جيى
 نه هيلى تا بوگه نى لاشه كه ي خه لكى ئازار نه دات ^(۱۳).

سييهم: موسولمان ميراث له بى باوه ر ناگرى و بى باوه ريش ميراث له
 موسولمان ناگرى له بهر ئه وى خواى گه وره په يوه ندى نيوانيانى پچراندوه،
 هيچ كام له موسولمانان و بى باوه ران ميراث له يه كترى ناگرن، پيغه مبه ر ﷺ
 ده فهرموى: (لا يرث المسلم الكافر، ولا الكافر المسلم) ^(۱۴). و هذا في صحيح عن اسلمة
 بن زيد ^(۱۵)، واته: (نه موسولمان ميراث له كافر ده گريئ، نه كافر له موسولمانى
 ده گريئ) به لكو ده بيت ميراثى بى باوه ران بو نزىكه كانيان بيت له بى باوه ران و
 نزىكه كانيان له موسولمانان هيچ له و ميراثه ناگرن، جا بويه بى باوه رى له
 ريگره يه كانى ميراث گرته لاي زانايان، (واته له كاتى دابه شكر دنى ميراثدا
 يه كى له هوكاره كانى ميراث نه بردن بيباوه ريه وه رگير).

³⁶ اخرجه البخاري (1356)، و ابو داود (3059)، والنسائي في الكبرى (7258) و احمد (13977)، عن

انس بن مالك رضي الله عنه

³⁷ اخرجه البخاري (1360) و مسلم (39) من حديث المسيب بن حزن ^(۱۶).

³⁸ اخرجه ابو داود (3214) و النسائي، (2006) و صحيح الالباني.

³⁹ اخرجه البخاري (6764)، و مسلم 1614 من حديث اسامة بن زيد رضي الله عنه.

چواره‌م: دروست نییه که بی باوه‌ر ئافره‌تی موسولمان بخوازی بی به هاوسه‌ری له ترسی ئاینه‌که‌ی تا ئه‌و ئافره‌ته موسولمانه نه‌که‌ویته ژیر ده‌سته‌لاتی ئه‌و بی باوه‌ره، خوی پاک و بی‌گه‌رد ده‌فه‌رمویت: [وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ] {البقرة: 221} واته: ﴿ژنان و کچانی باوه‌ردار له خوا نه‌ناس و هاوبه‌ش دانه‌ران ماره مه‌که‌ن تا نه‌بنه خاوه‌ن باوه‌ری دامه‌زراو، چونکه بی‌گومان که به‌نده‌یه‌کی باوه‌ردار له پیاویکی ئازادی هاوبه‌ش دانه‌ره به ریژ تره‌و چاکتره هه‌ر چه‌نده ئه‌و هاوبه‌ش دانه‌ره قه‌دو قیافه‌و پله‌و پایه‌ی سه‌راسیمه‌تان بکات﴾.

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت: [فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَ هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ] {الممتحنة: 10}

واته: ﴿جا ئه‌گه‌ر زانیتان باوه‌ر دارن و ته‌نها له‌به‌ر ئیسلام هاتوون مه‌یانگێڕنه‌وه بۆ‌لای می‌رده کافرو بی باوه‌ره‌کانیان چونکه ئه‌و ژنانه حه‌لال نین بۆ ئه‌و پیاوه بی باوه‌رانه، وه ئه‌و پیاوه بی باوه‌رانه‌ش حه‌لال نین بۆ ئه‌و ژنه بروادارنه واته ژنی موسولمان ده‌بی‌ت ته‌نها بۆ پیاوی موسولمان بی‌ت﴾.

جا دروست نییه به‌هیچ شی‌وه‌یه‌ک ئافره‌تی موسولمان شوبکات به پیاوی بی باوه‌ر نه جوله‌که نه گاور نه بت په‌رست، به‌لام هه‌رچی سه‌باره‌ت به هیانی ژنی بی باوه‌ره له‌لایه‌ن پیاوی باوه‌ر داره‌وه ئه‌وه ئه‌گه‌ر ئافره‌ته‌که بت په‌رست بوو ئه‌وا به هیچ شی‌وه‌یه‌ک دروست نییه خوی گه‌وره ده‌فه‌رمویت: [وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَ وَلَأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ] {البقرة: 221}

واته: ﴿ژنانی خوا نه‌ناس و هاوبه‌ش دانه‌ر ماره مه‌که‌ن تا باوه‌ری دامه‌زراو راسته‌قینه دی‌نن، وه به‌پراستی که نیه‌کیکی باوه‌ردار بۆ هاوسه‌رگرتن له ژنیکی هاوبه‌ش دانه‌ر به‌ریژ ترو باشتره، ئه‌گه‌ر چی ئه‌م ژنه خوانه‌ناسه جوانی و مال و داراییه‌که‌ی سه‌رسامی کردبن و زۆریش هه‌زیان لی‌بکه‌ن، ژنان و

کچانی باوه پدار له خوانه ناس و هاوبه ش دانه ران ماره مه که ن، تا نه بنه خاوه ن
 باوه پری دامه زراو چونکه بیگومان که بهنده یه کی باوه پدار له پیاویکی نازادی
 هاوبه ش دانه رو خوانه ناس به پریز ترو چاکتره، هه رچه نده نه و هاوبه ش دانه ره
 قه دو قیافه و پله و پایه ی سهر سوپه ینتتان بکات ﴿﴾.

به لام نه گهر ئافره ته که جوله که بوو یان گاور بیټ نه و دروسته بو موسولمانان
 که بیانکاته هاوسه ری ژیانی به مهرجی که نه و ئافره ته داوین پاک بیټ و
 ناموسی پاراستبی، نه و هه ش له بهر فره میشتی خوی گه وره: [وَطْعَامُ الَّذِينَ
 أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ
 وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ] {المائدة: 5}

واته: ﴿سهر پراوی دهستی نه وانه ی نامه یان پی داروه ره وایه بوټان و ده توان
 بیخون، وه خواردن و سهر پراوی دهستی ئیوه ش بو نه وانه حه لاله و ری پی
 دراوه، وه ژنانی باوه پدارو داوین پاک و نازادیشتان بو حه لاله، هه روه ها نه و
 ژنه داوین پاکانه ش که له پیش ئیوه نامه یان پیدراوه (له و جوله که و گاورانه)
 بر وایان به ته ورات و ئینجیل هه یه ﴿﴾، (خو پاریزی ژنانیان نه وانه ی که داوین
 پاکن و زینا ناکه ن به لام نه گهر داوین پیس بوو هه رکاتی لای پیاویک بوو نه و
 دروست نییه بو موسولمان که ماره یان بکات، به لکو دروسته ئافره تی جوله که و
 گاور ماره بکات که داوین پاکن و ناموس پاریزن، له بهر نه وده ی ژن له ژیر
 دهسه لاتی پیاو دایه و له و هه ش ده چیټ نه و ئافره ته موسولمان بیټ که له ژیر
 دهسه لاتیدایه، دهسه لات ده بیټ موسولمان هه بیټ به سهر ئافره تی بی باوه پدا
 به پیچه وانه ی نه وده که نابیت بی باوه پ دهسه لاتی هه بیټ به سهر ئافره تی
 موسولمانه وه له بهر فره مووده ی خوا که ده فره مویت: [وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ
 عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا] {النساء: 141}

واته: ﴿دیاره هه رگیز خوا رینادات بی باوه ران دژی موسولمانان بن و زال بن
 به سه ریاندا ﴿﴾.

ئهوه دريژهي بابته تي ژن و ژن خوازي نيوان موسولمان و بي باوه پانه، جا ئه گهر ئافره تيک بته پرست يان بي دين يان هله گه پاره بوو ئهوا به هيچ شيويهه دروست نيبه موسولمان بيانکاته هاوسهري خو، به لام ئه گهر له خاوه نامه کان بن دروسته به مهر جيک پاريزراو بيت واته داوين پاک بيت زينا نهکات، له بهر ئهوهي ده چيته ژير دهسه لاتي پياوي موسولمانه وه بواري ئهوهي بو ده پر خسي که موسولمان بيت.

پينجه م: لهو شتانهش که له سه ر بي باوه ر داناني بي باوه ران و دووره پهريزي ليان داده م زريت ئهوهيه که پيوسته له سه ر موسولمانان که له ولاته که يان کوچ بکات، جا پيوسته له سه ر ئهو موسولمانانهي که ناتواني ئاينه کهي خوئ ناشکرا بکات که کوچ بکات بو ولاتي موسولمانان ههروه کو چون پيغه مبه ر ﷺ و هاوه له به ريزه کاني ره زاي خويان ليبيت به خويان و ئاينه که يان هله اتن موسولمانان نامينيته وه له ولاتي بي باوه راندا له کاتيکدا ناتواني ئاينه کهي ناشکرا بکات و له هه مان کاتيشتا تواناي کوچکردني ههيه، خواي پاک و بيگهر د ده فهرمويت: [إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا (97) إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا (98) فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا (99)]. {النساء}.

واته: ﴿بيگومان ئهوانه ي که فريشته گياني کيشان له کاتيکدا نا حه قيان له خويان کرد چونکه (دار الشرك) يان به جي نه هيشتوو کوچيان نه کرد بو نيشتيماني ئيمان (شاري مه دينه)، بهر له وه ئه لين باشه ئيوه له کويبوون بوچي ليره کوچتان نه کرد و له گه ل هاوبهش دانه راندا مانه وه؟! ئه لين ئيمه له ولاتي مه که دا بي دهسه لاتي و لاوان کرابوين نه مانده تواني بو هيچ لايه کوچ بکهين و به ناچاري هه ره شوينه مايينه وه، فريشته کان ده لين: ئايا زهوي خوا فراوان و ئاوه لا نه بوو تا لهوي کوچ بکهين و برونه جيگايه کي ترو به ئازادانه

خوا په رستی خوتان كړدايه، جا له روژي دوايدا شوين و جيگه يان دوزه خو
 ئه ویش چاره نویكى ناله بارو خراپه ئه و پیاو ژن و منالانه نه بی كه توانای
 هیچ خوده رباز كړدنیکیان نییه و شاره زای ریگهش نین و ری دهرناکهن، جا بی
 گومان خوا له وانه دهوریت، وه خوا هه میشته گوناھ پوښی لی بوردیه له
 خاوهن بیانو بیانو وهرده گریټ

جا ئه گهر كه سى ناتوانى كوچ بكات ئه و بیانوی هیه به لام كه سيك ده توانى
 پیویسته كوچ بكات، دروست نییه بوى كه دانیشی له نیوان هاوبه ش دانه راندا
 پیغه مېهر ﷺ ده فهرمویت: (انا بريء من يقيم بين اظهر المشركين) (۱۱۱)

واته: (من دووره په ریزیم له كه سى نیشته جی نیوان هاوبه ش دانه ران بیټ
) بویه پیویسته لسه كه سيك كه ناتوانیت ئاینه كه ی كه له سهر یه تی ئاشکرای
 بكات كوچ بكات، وه كوچ كړدنیش نزیكراوه ی جهاد كړنه له پیناو خوی
 گه ورده، باسی كوچ كړدن به نزیكراوه یی له گهل جهادا هاتوه له قورئانداو
 خوی گه ورده ده فهرمویت: [إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ
 اللَّهِ] {البقرة: 218}

واته: ﴿بیگوان ئه و كه سانه ی كه پروایان هیناوه كوچیان كړدو دهر به دهر
 بوون و له ری خودا جهادیان كړد﴾.
 جا كوچ كړدن زور گه ورده له ئیسلامدا كه بریتیه له راگويزان له ولاتی بی
 باوه رپیه وه بو ولاتی موسولمانان هله اتن به ئاینه كه یه وه.

⁴⁰ اخرجه ابو داود (2645) والترمذي (1604)، والنسائي (4780) وقد رجح ترمذي فيه الارسال و نقله عن شيخه البخاري.

وقال العلامة الخقق اسحاق ابن الشيخ عبدالرحمن بن حسن ال شيخ وهو ان صح مرسل فهو حجة من وجوه متعدد يعرفها علماء اصول الحديث منها ان المرسل اذا اعتضد بشاهد فهو حجة وقد اعتضد هذا الحديث باكثر من عشرين شاهدا و تشهد له الايات المحاكمات مع الكتاب في الشرع و اصول يسلمها اهل العلم 10هـ "سلوك الطريق الاحمد" ص24، ط مكتبة الهداية.

شه شه: له و شتانه ی که له بی باوه پ کردنی بی باوه پانه وه دروست ده بییت
ئه وه یه که ده ست پیشخه ری نه کریت له سه لام کردن له بی باوه په کان و
هاوبه ش دانه ره کان، پیغه مبه ر ﷺ ده فهرمویت: (لا تبدأوا الیهود و النصارى
بالسلام وان سلمو فقولوا: و علیکم)

واته: ده ست پیشخه ری جوله که و گا ور مه که ن به سه لام کردن ئه گه ر
سه لامیشیان کرد له وه لا میاندا بلین له ئیوه ش)

حه و ته م: له و شتانه ی تر پیش ناخرین له دانیشتنه کان و کوپو
کو بو ونه وه کاند او ریگه شیان بو فراوان نا کریت تا به ئاره زوی خویان بین و
برون، پیغه مبه ر ﷺ ده فهرمویت: (اذا لقیتموهم فی طریقهم فاضطهر و هم الی
اضیقیه) (۱۱)

واته: (ئه گه ر پیتان گه یشتن له ریگه دا ناچار یان بکه ن که له ریگه ته سک و
ته نگه به رتر ی نیا ندا برن ریگه یان لی ناگریی له تیپه رین و رویشتن به لام
ریگه شیان بو فراوان نا کریت پیش ناخرین له کاتی رویشتندا وه کو چون بو
موسولمانان فراوان ده کریت و ریگه یان بو ده کریته وه تا برن، وازیان
لیده هیئریت که له ریگه کانه وه برن وه ک سوکایه تیه ک بویان، چونکه خوی
گه وره سه رزه نشتی کردون.

هه شته م: ریگه نه دان پییان له چونه ناو مزگه وتی حه رام له مه که ی پیرو زو
ده ور به ری، خوی گه وره ده فهرمویت: [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ
نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ
اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ] {التوبة: 28}

⁴¹ أخرجه البخاري في الادب المفرد (1103) و مسلم (2167) والترمذي (1602) وابو داود (510) من حديث

ابي هريرة رضي الله عنه ، واحمد (7567)، وقال الترمذي: هذا حديث حسن الصحيح

• واما لفظه: "فان سلمو فقولوا: و علیکم" فاخرجه مسلم (2164)، والترمذي (1603)، و ابو داود
(5206) من حديث ابن عمر رضي الله عنهما

واته: ﴿ئهى ئهوانهى باوه پرتان هيئاوه چاك بزائن ههرچى هاوبهش دانهر و موشريكه ناپاك و پيسن له بيرو باوه پرو نيهه تياياندا، دواى ئهم ساله يان (سالى نويه مى كوچى) نابى نزيكى كه عبهى پيروز ببنه وه، ئهمه ئهو ساله بوو كه ئه بوبه كر ره زاي خواى ليبييت حه جى پيكردن و سورتهى به رائهش هات، خو ئه گهر له هه زارى ده ترسان به نه هاتنى ئه وان بو كرپن و فروشتن بو بازاره كانى مه كه دلنيا بن ئه گهر خوا بيه وى له روزى خوى ده له مه نتان ده كات، چوون به راستى خوا زانايه و كارزان و كار جوانه .

له كاتيكا كه ئهم ئايه ته دابه زى پيغه مبه ر ﷺ عه لى ره زاي خواى ليبييت نارد بو وه رزى حه ج كردن بانگى ده كرد كه له م سال به دواوه هيچ هاوبهش دانهرىك نابييت بىت بو حه ج كردن وه ناشييت به رووتى حه ج بكهن. (II)
قه دهغه كرا لييان كه ئيتير بچنه ناو حه ره مه وه له و ميژووه ئهم قه دهغه كردنهش تا روزى دوايى به رده وام ده بييت، خواى گه وره ده فهرمويت:
(چاك بزائن كه ههرچى هاوبهش دانهره پيسن و نابييت نزيكى مزگه وتى كه عبه ببنه وه)) مه به ست له قه دهغه كردن يان ته نها مزگه و ته كه ناگريته وه به لكو حه ره م و ده روره ريشى (فلا تقربوا المسجد الحرام بعد عامهم).

نويه م: وه له و شتانهى تر كه له به ر بى باوه ر كردنى هاوبه شدانهران و بيباوه ران ديته كايه وه ئه وه يه كه پيوسته له سه ر كار به ده ستان كه له دورگه ي عه ره بى وه ده ريان بنين (II)، له به ر ئه وه ي دورگه ي عه ره ب كانگه ي په يام و

⁴² اخرجه البخاري (369)، و مسلم (1347) من حديث ابوهريرة رضي الله عنه

⁴³ زاناي پايه بهرز (صالح الفوزان له سه ر ئهمه ده فهرمويت: ئهمه له تاييه ت مه ندى كار به ده ستانى موسولمانانه دروست نيه بو تاك تاكى خه لكى هه ستن به ده ركردن يان وه كو له ئيستادا نه زانه كان و گه نه كان ئه وانهى به بيرو بوچوونى خه واريجه كان كاريگه رن هه لده سن به كوشتنى ئه وانهى په يمانيان له گه لدا به ستراره دلنيا كراوانهى تيدا نيشته جيئ، سته م له و په يمانهى موسولمانان ده كن له گه ل ئه واندا ناپاكى ئه و په يمانه ده كن بيگومان پيغه مبه ر ﷺ ده فهرمويت: "هه ركه سى كه سى بكوزى كه په يمانى له گه لدا به ستراره بوئى به هه شت ناكات"

بانگه وازى ئيسلامه، جا دروست نيبه كه هيچ ئاينىكى تر جگه له ئاينى ئيسلامى تيدا بيت بويه نابيت نيشته جيى دورگه ي عه ره بى بن به شيوه يه كى به رده وام، نه گه ر هات به شيوه يه كى گه شتيارى يان بازرگاني يان بو كاري نيرواو له بالوين خانه يان بو ههركاريكى تر له كاره كان و نهركه كان، يان موسولمانان خويان هينايانن بوكاري كه جگه له وان كهس ليى نازانى نهوا قه دهغه نيبه و ريگري ناكرييت، به لكو نه وه ي قه دهغه كراوه نه وه يه كه بتوانن جيگري و چه سپاو خاوه نديتيا ن هه بيت له دورگه ي عه ره بدا، له بهر نه وه ي پيغه مبه ر ﷺ له كاتي مردنيدا فه رموي: (اخرجوا اليهود والنصارى من جزيرة العرب) (1)، واته: (گاورو جوله كه وه درنين له دورگه ي عه به ره بييدا) و ده فه رموي ﷺ ((لا يبقى في جزيرة العرب دينان)) 1 واته: (له دورگه ي عه ره بييدا دوو ئاين نامينن) جا عومهر ﷺ ئاموزگار يه كه ي پيغه مبه ري ﷺ جيبه جيكرد،

⁴⁴ ورد ذلك في جملة من الاحاديث منها.

- عن ابن عباس رضي الله عنه بلفظ (اخرجوا المشركين من جزيرة العرب) اخرجه البخاري (3053) ومسلم (1637) و ابو داود (3029).

- عن عمر الخطاب رضي الله عنه بلفظ: (لا اخرجن اليهود والنصرى من جزيرة العرب حتى لا ادع الى مسلماً) واته: "به رده وام ههول دهم به دهركردنى گاورو جوله كه له دورگه ي عه ره بى تاواي ليده كه م جگه له موسولمانى تيدانه بيت" اخرجه المسلم (1767)، و ابو داود (3030)

عن _ابي عبيدة بن جراح رضي الله عنه بلفظ (اخرج اليهود والحجاز و اهل النجران من جزيرة العرب) اخرجه أحمد (1691) و (1694) وصححه الالبانى.

(1) اخرجه الطبراني في الاوسط (1066) عن عائشة رضي الله عنها بلفظ لا يترك في جزيرة العرب دينان" واته: "دورگه ي عه ره بى وازى ليناهيئري به بوونى دوو ئاين تيايدا"، و اخرجه ابو عبيدة في الاموال

ص (107) رقم 272 موفوقا على عمر رضي الله عنه بلفظ "لا يجتمع" "كو نايته وه" و مالك في الموطأ (892/2-893) عن

ابن شهاب الزهري مرسلان رسول صلوات الله عليه قال: (لا يجتمع دينان في جزيرة العرب)، واته: (كو نايته وه دوو ئاين له جة زيرة عه ره بييدا) قال مالك: قال ابن شهاب: ففحص عن ذلك عمر بن الخطاب حتى اتاه الثلج واليقين ان رسول

الله صلوات الله عليه قال: لا يجمع دينان في جزيرة العرب فاجلى يهود خبير والنظر بالتمهيد (311/12-313) ط الفارح الحديث.

گا ورو جوله که ی له دورگی عه ره بی دهر کردو لیانی پاکرده وه، به لام نه گهر هاتنه ناوه وه یه کی کاتی بو کاریکی سهر شانیا ن له ئه رکه کانیان یان وه ک نی راو له دورگی عه ره بیدا، جا نه توان دروشمه کانیان دهر خه ن و نه شتوان که نیسه دروست بکه ن له ولاتی موسولماناندا به لکو ته نها کاره که له سهر ئه وه کورت دینی له نیوان خویاندا و له شوینه کانی نیشته جیبوونه کاتییه کانیاندا و بی باوه پری خویان دهر ناخه ن له ولاتی موسولماناندا تا خاچ دابنن له نا قوسه که یان بدن به لکو ئه وه له نیوان خویاندا دا بنیت له کاتی مانه وه یاندا دهر نه که وی له ولاتی موسولماناندا وه ئه وه ش تایبه ت نییه ته نها به جوله که و گا ورو وه به لکو هه موو ها و به ش دانه ران له گو پ په رستان و جگه له وانیش، که نه توان جی نزرگا دروست بکه ن وه نه توان که مزگه وت دروست بکه ن له سهر گو پ ره کان.

جا پیویسته له سهر کار به ده ستانی موسولمانان که ئه و جی نزرگایانه بروخی ن، وه هه ره ها ها و به ش دانه ریک نابیت ری پی بدری که ها و به ش دانه که ی دهر بخات له ولاتی موسولماناندا.

دهیم: وه له و شتانه ی که له ئه نجامی بی باوه پ کردنی ها و به ش دانه ران و بی باوه پ رانه وه دیته کایه وه ستایش نه کردن و پیا هه لدانه دانیان له بهر ئه وه ی خوی گه وره گله یی و گازهنده ی لی دا و ن و وه ئه وانه دو ژمنانی خوا و پیغه مبه رن ﷺ، جا چو ن ستایش ده که ن؟ هه ندی له خه لکی ده لئین: (ئه مانه سه ر راست و راستگو ن، مامه له یان جوانه پیا یانا هه لدهدات و ده لیت، موسولمانان هه یانه فیلباز و ناپاکن، ئیمه ش ده لئین موسولمانان ئه گهر هه ندیکیشیان سه ریچیان هه بی ت و فیلباز بن ئه وئا نه وان با شترینی خه لکی سه ر زه وین به لام بی باوه پ ران هه موویان دژی خوا و پیغه مبه رن ﷺ) (هه رچه نده ش شتی واجوانیشنیان هه بی ت له سیفه ته جوانه کان مامه له ی پی ده که ن له ژیا نی رو ژانه یاندا، جابه هیچ شیوه یه ک دروست نییه ستایش کردنیان له کاتی کدا خوا گله یی لیانه به وه ی

بى باوه پرن، وه ئه وهى پيويسته له سهر ئيمه گازهنديان لييكهين له بهر بى باوهريان به خواى گه وه.

يانزهيم: وه ههروه ها له وشتانهى كه له ئه نجامى بى باوه پرکردنى هاوبهش دانه ران و بى باوه پرانه وه ديتته كايه وه ئه وهيه قه دهغهيه خو چواندن پييانه وه له پوڤشاكه كانيان و نه ريتته كانيان كه تايبه ته به خو يانه وه، خو چواندن پييان له په رستنه كانيان توندو خراپتره، پيغه مبه ر ﷺ ده فهرمويت: (من تشبه بقوم فهو منهم⁽¹⁾)، واته: (ههركه سيك خو ي بچوئى به هه ر گه ل و نه ته وهيه كه وه ئه وه له وانه)، وه ئه وه له لقه كانى بى باوه پرکردنيان وه دوزمنايه تى كردنيان، له بهر ئه وه خو چواندن پييان له پوكه شدا به لگه ي خوشه ويستيان له نا خدا، وه ئه گه ر موسولمانيش رقى له و شتانه بيت كه خو چواندن پييان وه، وه پيويسته له سهر موسولمانان كه شانازى به ئاينه كه يانه وه بكه ن خو يان نه چوئىن به بى باوه پرانه وه له پوڤشاكدا وه له نه ريتته تايبه ته كانيان، وه خراپ تريش له وه ئه وهيه كه خو چواندن پيانه وه له ئاينه كه ياندا به وهى شتيك دابنيان له ئاينه كه ماندا كه له وهى ئه وان بچيت له شته داهيئراوه كان، بو وينه (ئا هه نكيئران به له دايك بوونه كانه وه) ئه وه خو چواندن به بى باوه پرانه وه ئه وانه ي ئاههنگ ده گيئرن به له دايك بوونى عيسا سه لامى خوا له خو ي و دايكى بيت. ئيمه خو مان نا چوئىن پييان وه له نه ريتيان و په رسته نه كانيان و پوڤشاكه تايبه ته كانيان وه.

ئه وهى ما وه ته وه بزانيان ئه و شتانه چين كه دروسته مامه له يان له گه لدا بكه ن پييان وه، چهند بريارو ياسا ههيه كه دروسته بو موسولمانان كه له گه ل بي باوه پراندا ئه نجامى بدن چونكه به شيك نيبه له خو شه ويستى و دلسوزى بو يان به لكو له و شتانهيه كه ريگه دراوه پيى له شته به سوده هاوبه شه كان جا دروسته بو مان

⁴⁵ اخرجه احمد (5114، 5115)، و ابو داود (4031) و غيرهما، و صححه الالباني والله اعلم.

يه كه م: كه مامه له بكهين له گهل بى باوه پاندا و بازگانيان له گهلدا بكهين و شتيان لي بكرين پيان بفروشين (له و شتانه ي كه دروسته كرين و فروشتينان پيوه بكرت له شهريه تي پيروزي ئيسلامدا.. وهرگي).

دووه م: وه دروسته بومان كه سودمهند بين له پسپوريان و به كرييان بگريين بو ههستان به و كارانه ي كه له لاي موسولمانان كه سانيك نين كه ههستن به نه نجام داني، به لام به كرييان ناگريين تا شاره زايان بكهين به كارهكان و شته تايبه ته كانى خو مان وهك نه وه ي بيانكهينه وه زيرو راويژكارهكان به لكو ته نها بو نه وه به كرييان ده گريين به لكو ههستن به و كارانه ي كه دووره له نهيني موسولمانانه وه وهك خهريك بوونيان له دروستكردي خانوبه ره و باله خانهكان و كاركردي له كارگه كاندا كه هيچ نهينييه كي تي دا نييه، وه پيغه مبه ر ﷺ بى باوه ريكي به كري گرت تا ريگه ي پى نيشان بدات له گه شتي كوچكرنيدا، (عه بدولاي كوري ئه ريقطي) به كري گرت تا ريگه ي پى نيشان بدات چونكه نه و پياوه كه سيكي هيمن و شاره زاو زي رهك بوو (□□).

سود له پسپوري شاره زايان وهرده يگريين به مه رجيك له نهيني كارو شته تايبه ته كانى خو مان ناگاداريان نه كهين و شاره زا نه بن.

سييه م: وه دروسته بومان له گهل ياندا په يمان ببه ستين نه گهر له وه شدا به رژه وهندي موسولمانى تي دا بوو، بى گومانه كه پيغه مبه ر ﷺ ناشته وايي ريكهوت له گهل جوله كه كانى ناو شاري مه دينه (□□)، وه ريكهوت له گهل هاوبه ش دانه ران له ناشته وايي حوده يبيه دا (□□)، جا نه گهر له وه دا كه ريكهوتنه و ناشته واييه به رژه وهندي موسولمانانى تي دا بوو يان موسلمانان تواناي شهركردنيان نييه له گهل بى باوه پاندا دروسته بويان په يمان ببه ستين و

⁴⁶ اخرجه البخاري (2263-2264) من حديث عائشة رضي الله عنها.

⁴⁷ انظر: زاد المعاد (126/3)

⁴⁸ اخرجه قصة الحديبية مطولا البخاري برقم (2731) و (2732) عن المسرور ابن مخرمة و مروان، ومسلم (1785) عن سهل بن حنيف عن البراء و (1784) عن انس رضي الله عنهم.

﴿وانهكان لهراقةى ههلوهشینهروههكانى ئیسلام﴾.....
 ناشتهواییان لهگه‌لدا بکه‌ن و ریکه‌ون لهگه‌لیان لهوه‌ی که‌به‌رژه‌وه‌ندى
 موسولمانانى تیدایه. (□□).

چواره‌م: دروسته بو‌مان که‌پاداشتیان بدهینه‌وه له کاتی‌کدا که چاکه‌مان لهگه‌لدا
 ده‌که‌ن، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویتی: [لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي
 الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
 الْمُقْسِطِينَ] {الممتحنة: 8}

واته: ﴿خواریتان لی ناگری لهو بی باوه‌پانه‌ی جه‌نگیان لهگه‌لدا نه‌کردوون له
 ئاینداو له مال و زیدی خو‌تان ده‌ریان نه‌کردوون وه‌ك خوزاعه که چاکه‌یان
 لهگه‌ل بکه‌ن و مامه‌له‌یان لهگه‌ل بکه‌ن به دادگه‌ری به‌راستی خوای گه‌وره
 دادپه‌روه‌وه خه‌لکانی دادپه‌روه‌ی خو‌ش ده‌ویتی﴾.

جا نه‌گه‌ر کاریکی جوانیان لهگه‌ل موسولماناندا کرد موسولمانانیش
 ره‌فتاریان لهگه‌لدا ده‌که‌ن و پاداشتیان ده‌ده‌نه‌وه و ریزیان ده‌گرن، به‌لام نه‌مه
 به‌شیک نییه له خو‌شه‌ویستی به‌لکو ته‌نها له رووی پاداشت کردنه‌وه‌یه و به‌س،
 وه باوکی بی باوه‌پیش پی‌ویسته له‌سه‌ر کوپه باوه‌پداره‌که‌ی که چاکه‌ی لهگه‌لدا
 بکات به بی نه‌وه‌ی که خو‌شی بو‌یت، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویتی: [وَوَصَّيْنَا
 الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي
 وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ (14) وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ
 فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ]. {لقمان}.

واته: ﴿ئیمه ده‌باره‌ی دایک و باوک به مرو‌فمان راگه‌یانداو ئاموزگاریمان کرد
 که: هه‌میشه رفتاری چاکه‌یان لهگه‌ل بکه‌ن، به تایبه‌تی لهگه‌ل دایکدا، دایکی
 به سک هه‌لیگرتوو به‌لاوازی له‌سه‌ر لاوازی، تا له داوینی به‌ربو‌ته‌وه (هاتوته
 نه‌م جیهانه‌وه شیر برینه‌وه‌شی دووسالی خایاند، که وایه نه‌ی مرو‌ف: به‌رده‌وام

⁴⁹ فائدة: قال الحافظ ابن حجر رحمه الله فيفتح (326/6):

"وهرچی سه‌باره‌ت به جیهاد کردنه ده‌گه‌رپته‌وه بو‌لای پی‌شه‌واو سنوری نییه له دیاریکردنی
 به‌رژه‌وه‌ندی موسولمانان که له چیدایه و نابی‌کە‌سی تر خو‌ی تی هه‌لقورتینی، نه‌وه‌ی که پی‌شه‌وا به
 باشی دانا بو موسولمانان نه‌وه و ده‌ده‌گری به مهرجی پی‌چه‌وانه‌ی بنچینه‌کانی ئیسلام نه‌بی‌ت " 1. هـ.

سوپاسى من بکه له سهر نیعمه ته کانم سوپاسى باوک و دایکیشت بکه له سهر
ئهو هه موو ئه زیهت و ئازاره له پیناوى تودا چیشته و یانه گپرانه وه شتان
هه ربولای منه دواى زیندوو بوونه وه ، هه میشه گوپرایه لیانبه وه له سنورى
ره زامه ندی خودادا، ئه گهر هه ولیشیان دا پییان داگرت له سهر ئه وه که شتیك
بکهى به شهريک و هاوبه شم، که هیچ به لگه یه کت پی نییه، ئه وسا گوپرایه لیان
مه که، له دنیا دا له گهل هه ردووکیاندا به شیوه یه کی چاک و په سه ند هاوه لی بکه،
هاورپی و هاوکاریکی چاکبه بویان به جل و بهرگو و خوراکى چاک دلخوشیان
بکه، بهرده وام هه ریگه ی ئه و بگره که به ره و من ریگه ی گرتوته به روگه راوه ته وه
بولام.

جا ، پیویسته له سهر مندال که باش بیئت بو دایک و باوک به لام به دل خوشی
ناون وه نابیئت خوشی بوین چونکه بیباوه رن.

خوای گه وره ده فره رمویت: [لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ
مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ
أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ
حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ] {المجادلة: 22}

واته: ﴿هیچ کومه لیک نابینیت که باوه ری به خواوبه پوژه که ی تره بیئت
دوستایه تی ئه وانه بکه ن دژایه تی خواو پیغه مبه ره که ی ﷺ ده که ن، هه رچه نده
ئه وانه باوکیان یان کوپو نه وه یان..﴾

دوستایه تی شتیکه و مامه له کردنی باش شتیکی تره، دایکی ئه سمائی کچی
ئه بو به کر (ره زای خوای لیبیئت) هات بو لای کچه که ی هاوبه ش دانهریش بوو
داواى مالی لیده کرد چونکه پیویستی بوو، ئه سمائیش هات بو لای پیغه مبه ر
ﷺ پیی وت: (دایکم هات و دهیه ویت په یوه ندی خزمایه تی جیبه جی بکات له

گه لمدان من كچی ئەومو ئەویش دایكمه ئایا رازی بېم و پەيوەندیهكە ی وەرگرم؟
پێغه مبهەر ﷺ فەرمووی: بەلێ: پەيوەندی که به دایکتەوه) (۱۱).

کاروباری ژيانی رۆژانه و مامەلە بازگانییهکان و پاداشت دانەوه و گۆرینهوه ی و بەرژەوهندی له نێوان موسولمانان و بێ باوه پاندا که زەرەری بۆ ئاین نییه، هاوبەش دانەرهکان نێردراویان دەنارد بۆ لای پێغه مبهەر ﷺ و دانوستانیان له گەل دەکردو دههاتن بۆ لای ئەویش له مزگهوتدا بوو، دانوستانیان له گەل دەکرد، ئەم کارانه بەشیکی نییه له دۆستایهتی به لکو بهشیکی له بهرژەوهندی بۆسوده رێدراوهکان له نێوان موسولمانان و بێ باوه پاندا، له بهر ئەوه خوای گه وره ریی داوه مامەلەکردن له گەلایاندا، وه ژن و ژن خوازی له وانە ی خاوهن نامەن له جوله که و گاور واتە دروسته ژنیان لی بێنی نهک به پێچه وانە وه ژنیان پیی بدهی، وه دروسته خوشه ویستیان و جیاوازی نهکردن له نێو ئیمه و ئەواندا، ئەوه رۆچوو له بهرامبه ریشدا رۆچوو یهکی زۆری تر ههیه که دهلی: دروست نییه پەيوەندیکردن به بێ باوه پانە وه هەرگیز نه به بازگانی، نه به بالوین خانه نه به پاداشت و چاکه کردن، له بهر ئەوه ی له دۆستایهتی کردنه له گەلایاندا.

پیی دهلێن: ئەوه له دۆستایهتی کردن نییه، پیویسته جیاوازی بکریت له نێوان ئەوه و ئەودا، له نێوان رۆچوو وشک هه لگه پراو، ئاین ناوه ندە نه رۆچوو و توند پره وه نه گویش به هێچ نادات و لاگره له نێوان هه ردووکیاندا یه. پیویسته بزاین ئەم پەيوەندیانه له گەل بێ باوه پاندا ههیه، کامه ی دروسته و کامه ی دروست نییه، به تایبه تی له ئیستادا که زۆر بوون ئەوانه ی له باره ی کاروباره کانی ئاینه وه قسه دهکەن به بێ زانست و زانیاری، یا قسه له باره ی ئاینه وه دهکات به گویره ی ئاره زووی، بۆیه پیویسته له سه ر فیڕ خوازی

⁵⁰ اخرجہ البخاری (5979)، ومسلم، (1003) من حدیث اسماء بنت ابی بکر رضي الله عنهما.

﴿وانهكان لهراقهى ههلهشینه ره وهكانى ئیسلام﴾.....
 زانستى شه رعى كه حوكمى شهرع له باره ی ئه مانه وه بزانی، ئه وهش زۆر گرنگه
 چونكه په یوه سته به بیرو باوه پرى موسولمانه وه.

پرسیاره كان

پرسیار: ئایا بیباوه پى كردنى بى باوه پى تایبه ته به بیباوه پى له بنچینه دا بى باوه پى بووه یان به بى باوه پى هه لگه پراوه ته وه له ئیسلام؟
 وه لام: به لى، بى باوه پى كردنى بى باوه پى گشتیه به هه ردوو جوړه كه ی بى باوه پى وه، (بنچینه یی و هه لگه پراوه یی) ش، هه ره هه مویان یه كه مامه له یان له گه ل ده كریت، به لام جیاوازیه كه هه یه ئه ویش ئه وه یه كه بى باوه پى هه لگه پرایته وه داواى گه پراوه ی لی ده كریت بو ئیسلام جا ئه گه ر گه پرایه وه بو ئیسلام ئه وه باشه ئه گه ر نا ده كوژریت، به لام بیباوه پى بنچینه ی دروسته په یمان له گه ل به ستنى، به لام هه لگه پراوه وازی لى ناهینرى له بهر ئه وه ی بیرو باوه پى خراپ كردوو ده ست درىژى كردو ته سه رى له داواى ئه وه ی كه حه قى ناسى و شاره زا بوو لى بویه پیویسته بكوژریت چونكه بووه ته ئه ندامیكى خراپ و بى كه لك.
 پرسىار: ئایا كه سیك له دلیدا گومانى هه بیته له باوه پى هاوبهش دانهراندا به زمان ده رى نه پرى بى باوه پى ده بیته؟ جیاوازی چیه له نیوان ئه وه و قسه ی ده رون؟

وه لām: گومان له دلدا ده بیټ، نه گهر دوو دل بوو له هاوبهش دانه راندا ئایه نه وانه بی باوه پڼ یان نا نه وه به وه هه لده گه ریته وه، به لām نه گهر به زمان ده ریبری نه وه خراپترو توند تره، به لām قسه ی دهرون به گومان دروست بوون نه وه هیچ زیانی نییه.

پرسیار: ده بینری له که ناله ئاسمانییه کاندایه ده لی جوله که و گاور برامانن له باوه پردا، حوکمی نه وانه چییه؟ ئایا به وه بی باوه پڼ ده بن؟ وه لām: هه رکه سی بلی که جوله که و گاور برامانن نه وه بی باوه پڼ ده بیټ به و قسه یه ی، مه گهر نه وه که سه ی که وا ده لیټ نه زان بیټ، نه وا بو ی پوون ده کریته وه نه گهر هه ر سور بوو له سه ر قسه که ی نه وا حوکمی بی باوه پڼی ده دریټ به سه ریدا، به لām نه گهر گه رایه وه ته و به ی کرد خوی گه وره ته و به که ی لی و ه ر ده گریټ.

پرسیار: ریخه ر چییه له بیباوه پڼ کردی دیاریکراودا (المعین)؟ وه هه یانه که ده لی: هیچ که سی که به بی باوه پڼ دامه نین به تایبه تی هه تا ده ر ده که ویټ بو مان نه وه ی بی باوه پڼی ده کات؟ واته: (نه و کرده وه یه که نه نجامی ده دات بی باوه پڼی بوونه زانیشی نه و جا به بی باوه پڼ دا بنری... و ه ر گپ).

وه لām: هه رکه سی بی باوه پڼی ئاشکرا بکات نه وا حوکمی بی باوه پڼی ده دریټ به سه ریدا، وه هه رکه سی هاوبهش بو خوا دابنیټ حوکم ده ده ریټ به سه ریدا به وه ی هاوبهش دانه ره، به لām له روژی دوایدا تو حوکم ناده یټ به سه ریدا به وه ی له ناو ئاگردایه، ده گونجیت که گه رایته وه ته و به ی کرد بی و تو نه زانی، که سی پرسیار کار هه ردوو کاره که ی تی که لا و کرد، باسی به کافر دانان، وه باسی حوکم دان به سه ر که سیکی دیاریکراودا که له ئاگردایه.

وانه ی پینجه م له راقه ی
هه لوه شینه ری چواره م

فه رمووده ی چواره م: هه رکه سی باوه ری وابیت که رینمونی و ریو
شوینی جگه له پیغه مبه ر ﷺ ته واو تره له رینمووی و ریوشوینی
ئه و، یان هوکمی جگه له و باشتره له هوکمی ئه و، وه کو ئه و که سه ی
هوکمی تا غوته کانی له هوکمی پیغه مبه ر ﷺ پی باشتره ئه وه بی
باوه ره.

﴿راقه﴾

ره حمه تی خوی لیبت فه رمووی: چواره م له هه لوه شینه ره وه کانی ئیسلام: -
(هه رکه سیک باوه ری وابیت رینمووی جگه له پیغه مبه ر ﷺ ته واو تره له
رینمووی ئه و یان هوکمی جگه له و باشتره له هوکمی ئه و تا کوتایی)

باسی یه کهم: هه رکه سی باوه پری واییت که رینمووی جگه له پیغه مبه ر ﷺ ته و او تره له رینمووی ئه و، وه رینمووی پیغه مبه ر ﷺ ئاینه که یه تی و ئه و ریگه یه یه که له سه ری ده روات له بانگه واز کردن بۆلای خوا و له فی کردن و له ئاکار و ره وشتدا، پیغه مبه ر ﷺ بیگومان ته و او ترین که سه له نا و خه لکدا له رینمووی کردندا هه ره کو پیغه مبه ر ﷺ خوی فه رمویه تی: (ان خیر الکلام کلام الله، وخیر الهدی هدی محمد) (۱۱)

واته: (باشترین وته و قسه وته و قسه ی خوایه، وه باشترین رینمووی رینمووی پیغه مبه ر ﷺ) ه.

جا ئه و ته و او ترینی خه لکه له روی رینووییه وه له مامه له کردنیدا له گه ل خه لکدا وه له گه ل بانگرا و اندا، له رینمووی کردنی له گه ل خه لکیدا، ئه وه بووه که به باشترین شیوه مامه له یان له گه لدا بکات، وه بانگیان بکات به باشترین ریگه و شیوه.

هه ره کو خوی گه وه ده فه رمویت: [وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ] {القم: 4}

واته: ﴿به راستی تو له سه ر خو ره وشتیکی ئیجگار په سه ندو گه وه ریت﴾.

هه وه ره ها ده فه رمویت: [فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لَئْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ] {آل عمران: 159}

واته: ﴿به هو ی رحمه ت و به زه یی و میهره بانی خوا وه یه تو ئه ی پیغه مبه ر ﷺ ئه وه نده نه رم و نیان بووی له گه لیان، سه ره پای ئه و هه موو سه ریچی و نافه رمانیییه یان له ئو حودا کردیان خو ئه گه ر که سیکی توندو قسه ره ق و دل ره ق بای ده وروبهریان چۆل ده کردی و لیت دوور ده که و تنه وه، ده سا تو له ئازار و هه له کانیان ببخشه له خواش داوای لیخوش بوونیان بو بکه تا له هه له و

⁵¹ اخرجه المسلم (867) عن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما.

تاوانه كانيان ببوري، وه له تهواو كاره كانيشدا پرس و راو مه شورته و راويژيان پي بكه.

ئه وه ره وشتييه تي ﷺ خه لكي فيرده كرده به باشتري شيوه، هه رگيز له فيركندا رغو توپه يي به كار نه ده هينا هه روه كو چون له چيروكي ئه و پياوه ي كه هاته ناو مزگه وت ميزي تيدا كرده رمانى به هاوه له كاني كرد كه وازي لايينن تا ميزه كه ي تهواو ده كات، پاشان فه رمانى به هيناني دولكه ئاوي كردو كرديان به سهر ميزه كه دا پاشان بانگي كردو پيي فه رموو (ان المساجد لم تبذللك، و انما بنين لذكر الله عز وجل) (۱۱).

بيگومان مزگه وته كان بو ئه مه دروست نه كراوه به لكو بو ئه وه دروست كراوه كه يادي خواي به رزو به پيزي تيدا بكري (دهييين، وه جگه له مانهش له چه ندين شويني ديدا كه به چاكترين ريگه و شيوه و تهواو ترين رينمويي مامه له ي له گه ل خه لكدا كردوه له كاتي فيركردنياندا.

ههر له و باره شه وه چه ندي به رگه ي ئازاري خه لكي گرتووه و توپهش نابيت، له كاتيكد كه خراپه كراوه ده رباره ي خو ي ﷺ، وه زور هيواش وهيمن و له سهر خو بو، له گه ل كه سه تاوان باره كه دا، به لام ئه گه ر قه ده غه كراوكاني خوا به زينرايه ئه وه توپه ده بوو هه رگيز له بهر خودي خو ي توپه نه ده بوو به لكو ته نها له پيناوي خوا دا توپه ده بوو، ئه وه ش شتيكي جيگرو زانراوه له سوننه ته كانيدا ﷺ (۱۲). وه هه روه ها له و كاته شدا كه پياوه كه هات بو لايي و داواي قه رزه كه ي ده كرده وه له قسه كردني له گه ل پيغه مبه ر ﷺ هاوه لان لي ي راپه رين پيغه مبه ر ﷺ فه رموي (دعوه فان لصاحب الحق مقالا) واته : (وازي لايينن چونكه خاوه ن حق قسه ي خو ي هه يه)، پاشان فه رمانى كرد له وه ي

⁵² أخرجه البخاري (219) ومسلم (284-285) من حديث انس بن مالك رضي الله عنه.

⁵³ أخرجه البخاري (6126)، ومسلم (2327) عن عائشة رضي الله عنها قال: "وما انتقم رسول الله لنفسه في شيء قط الا ان تنتهك حرمة الله فينتقم بها الله"

خو ی باشتری بده نی که داویه تی به پیغه مبه ر ﷺ، ئه وانیش له وه ی خو ی باشتریان دایه و پیغه مبه ر ﷺ فه رموی: (خیر کم احسنکم قضاء) (۱۱)

واته: (باشترینتان ئه وه یه له کاتی دانه وه ی قهرزدا باشتری بداته وه)

وه هه روه ها رینمویی پیغه مبه ر ﷺ له مامه له کردنی له ناو مال و خیزانه کانیدا، مامه له ی له گه ل خیزانه کانیدا به باشتترین شیوه ده کرد، وه ده یفه رموو: (خیر کم خیر کم لاهله وانا خیر کم لاهلی) (۱۲).

واته: (باشترینتان باشترینتانه بو مال و خیزانی منیش باشترینتانم بو مال و خیزانم).

ئه وه شتیکی زانراوه له ژیانیدا، کهس ناتوانی وه کو پیغه مبه ر ﷺ بیّت له رفتارو خو په وشت و رینمویدا.

جا چو ن ده بیّت له و باشتری بیّت؟ جا هه رکه سی و گومان ببات که که سی هه یه باشتره له پیغه مبه ر ﷺ له رینمویدا ئه وه بیگومان بیبا وه ره، بی با وه ری گه وه ره که ده ری ده کات له باز نه ی ئیسلام.

باس و بابه تی دووهم:

(هه رکه سی با وه ری و بیّت که حوکمی جگه له پیغه مبه ر ﷺ باشتره له حوکمی ئه و ئه وه بیگومان بی با وه ره.

له بهر ئه وه پیغه مبه ر ﷺ له خوا وه گه یه نه ره، حوکمی پیغه مبه ر ﷺ حوکمی که له خوا وه ده رده چیّت، هه ره کو خوی به رزو به ریز ده فه رمویّت: [إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ] {النساء: 105}

⁵⁴ أخرجه البخاري (2306)، ومسلم (1601) من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.

⁵⁵ أخرجه احمد (7402) عن أبي هريرة، والترمذي (3895) عن عائشة واللفظ له وقال ترمذي: هذا حديث حسن غريب و صحيح الالباني رحمه الله.

﴿وانه كان له راقى هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾.....

واته: ﴿ئيمه ئهم قورئانه مان بو ناردوى كه بيگومان هه مووى راست و حقه ساتوش ئهم قورئانه هه روهك خوا ريى پى نيشان داويت دادپه روه رانه داد په روه رى خه لك بكه﴾.

هه وره ها ده فهرمويت: [وَأَن احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ] {المائدة: 49}

واته: ﴿ديسان ده بيت هه بهو بهرنامه يه هه له ناو جوله كه و گا ورو خه لكانى تريشدا حوكم بريار بدهيت كه خوا ناردوويه تي﴾.

جا پيغه مبهه عليه السلام ته نها به وه حوكم دهكات كه حوكمى خوايه و خوا پيشانى داوه وه پيى نه فهرموو: به وهى ده يبينيت خوت به لكو فهرمووى: به وهى خوا نيشانى داويت، بويه پيوسته حوكمى پيغه مبهه عليه السلام وهربرى و ته سليمي بن ملكه چى بو بنوين، هه روه كو خوى گه وره ده فهرمويت: [قُلْا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا] {النساء: 65}

واته: ﴿سوينا بيت به په روه دگارت ئه ي محمد عليه السلام (نا بنه باوه ردار تا بو يه كلا كردنه وهى كي شه كانى نيوانيان تو نه كه نه دادوه و ئه وساش به رامبهه بهو برياره ي تو داوته هيچ تهنگيهه كيان دهست نه كه وى له دهرونيانداو به چاكي ته سليم و مل كه چ بن﴾.

ئو پيغه مبهه عليه السلام به حوكمى خوا دادوه رى دهكات، ئه گه به هه له شدا چوبى له هه ندى له كو شه كانيدا ئه وا خوى گه وره له سهه هه له رازى ناييت به لكو راسته كه ي بو روون دهكات وه وه دروستيش نيه ره خنه گرتن له سهه حوكم دانه كه ي، خوى گه وره ده فهرمويت: [وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا] {الأحزاب: 36}

واته: ﴿بو هيچ پياويكى باوه ردار نيهه كاتى خواو پيغه مبهه عليه السلام بريارى شتيكياندا سهه پشكرانيان بو هه بى له كاره كه ياندا واته بو يان نيهه خويان باريك هه لبرثيرن به لكو ده بيت بى بير ليكرده وه فه رماندارو ملكه چبن،

﴿وانه كان له راقه﴾ هه لوه شینه ره وه کانی نیسلام.....

هه رکه سیك سه ریچی بکات له فه رمانی خواو پیغه مبه ره که ی ﷺ بهو شیوه یه که جگه له بریاره کانی نه وان کاریکی دی هه لبرژی بۆ خوی نه وه بیگومان گومر ابووه و به گومر ابو نیکی ناشکرا.

هه روه ها ده فره مویت: [وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ] {الحشر: 7}

واته: ﴿وه هه رچی پیغه مبه ره ﷺ پیی دان وه ری بگرن واته به چی فه رمانی پیگردن چ له م ده سکه وته داوچ له هه رشتیکی تر دا جیبه جیی بکه ن، وه ری شی له هه رشتی لیگرتن ئیوه ش ده ستی لی به ل بگرن﴾.

وه هه روه ها ده فره مویت: [وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ (3) إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ (4)]. {النجم}.

واته: ﴿قسه و گو فتاری نه و پیغه مبه ره ﷺ له هه واو ئاره زوی خویه وه نییه، به لکو نه وه ی رایده گه یه نیئت ته نها وه حی و نیگای خوایه﴾.

ریو شوینی پیغه مبه ره ﷺ وه حییه له خواوه، سوننه تیش قورئان راقه ده کاته وه وه حی شه، سه رچاوه ی دووه مه له دوا ی قورئان بویه پیویسته ریژی لی بگری و ده کو چۆن ریژ له قورئان ده گری. هه روه ها ده بیئت وه ریش گیری ت هه روه کو چۆن قورئان وه ده گری ت، هه رکه کو خوی گه وره ده فره مویت: [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ] {الحجرات: 1}

واته: ﴿نه ی نه وان ه ی باه رتان هی ناوه پی شی خواو پیغه مبه ره که ی ﷺ مه که ن و له بریارو پی شنیاردا، خۆتان له نافه رمانیکی خوی گه وره بیاریژن، چونکه به راستی خوا بیسه ره به گو فتارتان زانایه به نیازو نه ی نییه کانتان﴾.

وه پیویسته له سه ر موسو لمان که نه حکامه کانی ئاین له قورئان و سوننه ته وه وه رگرن، که سوننه تی پیغه مبه ری خوایه ﷺ، له هیچ شتی کدا به بۆچوونی دوور له به لگه حوکم نه دات یان به باشی بزانیئت، به لکو هه رچی یاسا و نه حکامه کانه له قورئان و سوننه تی پیغه مبه ری خوا ﷺ وه ربگریت.

وه دروست نيه بۆ هيچ كهسي كه قسه ي فلاني پيش قسه ي خواو پيغه مبهري
خوا بخات ﷺ ، ههركه سي ئه و كاره بكات ئه وه پيش خواو پيغه مبهركه ي
ﷺ كه وتوه .

وه دروست نيه بۆي كه ژيري و بيري تيدا به كار بهيني يان بۆچووني جگه
له و ههريگريه له شتيكدا كه پيچه وانه ي قورئان و سوننه تي پيغه مبهري
خوا ﷺ بيت .

وه پيوسته يروباوه ر واييت كه هه رچي حوكمي خواو پيغه مبهري خوا ههيه
ﷺ هه ق و راسته و هه رچيه كه پيچه وانه ي ئه و دوانه بيت ئه وه پوچه ، ئه مه بيه
باوه ريكه كه موسولمانان باوه ري پيه تي ، جا ههركه سي بۆچووني واييت كه
حوكمي دروست كراو باشتره له حوكمي خوي گه وه وه حوكمي جگه له
پيغه مبهري ﷺ باشتره له حوكمي ئه و ، ئه وه بيگومان بي باوه ره ئه و يش له
ههلهوشينه ره وه كاني ئيسلامه .

بابه تي فه رمان ره وايي كردن به جگه له وه ي خوا دا ييه زانده وه

وه ههركه سي وا گومان ببات كه كات گوڤاوه ، وه وا گومان ببات كه حوكمي
قورئان و سوننه ت له كاتيكا بووه كه به سه ر چووه ، وه بارودوخ له كاتي
ئيستادا وا پيوست ده كات كه حوكمي گونجاو بهيئريه له گه ل كاتي ئيستادا
بگونجيت وه كو ده لين ئانه مه هه لگه رانه وه يه له ئايني ئيسلام .

ئه و كه سه ي ده بينيت كه حوكمي شه ريعه تي ئيسلام بۆ كار كردن ناگونجيت
له م كاته دا به لكو ده بيت كو مه ليك ياسا و رژيمي وا بهيئريه كه له گه ل كاتا
گونجاو بيت به گوماني خويان ، كه ئه وه ش بي باوه ريه به خوي به رزو به ريز ،
له بهر ئه وه شه ريعه ت گونجاوه بۆ هه مو كات و شويني ك تا رۆژي دوايش ، وه
پيوسته باوه ري واييت ، به لام ئه گه ر بۆي روون نه بوويته وه ئه وه له ناته واوي
خويه تي و وله ناته واوي هه ست كردنييه تي نه ك له ناته واوي شه ريعه ت بيت .

﴿وانهكان لهراقةى ههلوهشینه ره وهكانى ئیسلام﴾.....
 وهههیه دهلیت: (که جیبه جی کردنی سزای به زانندی سنوره کان و به ردباران کردنی داوین پیس له ژنی شوکردوو پیاوی ژن هیئراو وه برینی دهستی دز، وه کوشتنی کهسی هه لگه پراوه له ئیسلام ئەم یاسایانه توندن له گه ل کاتی ئیستادا ناگونجین که ژیان پیشکه وتوووه ژیرییه کان پیشکه وتنیان به خووه دیوووه، جا بویه گونجاو نییه جیبه جیکردنی سزای سنوره کان، وه نابیت ههستان به کوشتنه وهی بکوژ له بهر ئەوهی دپندهیه تییه) ئەم جوړه دوو رووانه له لایه ن هه ندیک دوو پرووه وه دهرده چیت هه لگه پراوه یه کی ئاشکرایه، له ئایینی ئسلام، له بهر ئەوه رهخنه گرتنه له حوکمی خوا، وه وا داده نیت که حوکمی خوا که مته رخه مه و گونجاو نییه، وه ئەوه شه هه لگه پراوه یه کی راشکاوه له ئایینی ئیسلام.

وه ههروه ها ئەوهی دهلی: (ئو سه رپشکه له وهی که حوکم به شه ریه ت بکات یا حوکم به یاسا دانراوه کان بکات، ئەگه ر ویستی حوکم به شه ریه ت دهکات وه ئەگه ر ویستی حوکم به یاسا کان دهکات که مروژ خو ی دایناوه ن)، جائه وهی که ئەم وتهیه دهلی هه لگه پراوه ته وه له ئایینی ئیسلام، له بهر ئەوه حوکمی خوا سه رپشکی تیدا نییه هه رکه سی بیه وی وه ریبگری هه رکه سیکیش بییه وی وازی لیبینی، به لکو حوکمی خوی گه وه ناچاریه هه ر ده بیت ملکه چ بین، خوی گه وه ده فره مویت: [وَأَن اَحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ] {المائدة: 49}

واته: ﴿ديسان ده بیت هه ربه و به رنامه له ناو جوله که و گا ورو خه لکانی تریشدا حوکم و بریار ده دیت که خوا ناردویه و نابی شوینی هه وا و ئاره زوی ئەوان بکه وی و چه واشه ت بکه ن﴾.

جا حوکمی خوا ناچاریه، وه جگه له حوکمی خوا هیچ به که لکی خه لک نایه ت کاره که ی سه رپشکی نییه، خوی گه وه ده فره مویت: [وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا] {الأحزاب: 36}

واته: ﴿بۆ هيچ پياو ژنيكى باوهردار نيهه كاتى خواو پيغه مبه ره كهى ﷺ برپارى له كاريكيان دا سهرپشكردنيان بۆ هه بيټ له كاره كه ياندا، هه ره كه سى سهرپيچى بكات له فهرمانى خواو پيغه مبه ره كهى ﷺ بهو شيوهى كه جگه له برپاره كاني ئه وان كاريكى تر هه لبرژيرى، بۆ خوى ئه وه بيگومان گومرا بووه به گومرا بونىكى ئاشكرا﴾.

جا فهرمان ره وايى كردن به وهى كه خوا دايبه زاندووه جوړيكه له جوړه بكاني په رستن، بۆيه پيوسته له سهر بهنده كان ملكه چى فهرمانى خواى به رزو به ريز بن، وه ده بيټ باوهريان وايټ كه هيچ شتيك وهكو ئه و نيهه و باشتري نيهه لى، هيچ كهس گومان نه بات كاره كه سهرپشكردنه و خه لكى ئازادن وهك ئازادى بوچوون و بير كردنه وه، وه هاوشيوه ئه وه له وهى بانگه زاي بۆ دهكات له بى باوه ران و دوو رووه كان و عه لمانيهه كان، ئه وانهى ئه مه و ته يانه بيگومان بى باوه رن، له بهر ئه وه گوپرايه لى فهرمانى خوا نابن له حوكمه كانيدا، پاك و بيگهردى بۆ خواى گه وره، ئه وانه خويان به گه وره ده گرن له بهرامبه ر حوكمى خواى به رزو به ريزدا، هه روه ها كه سى ده لى: حوكمى خواحه قه به لام پيوست به پابه ند بوون ناكات پييه وه، وه دروستيشه بۆ مروقه كه حوكم به جگه له حوكمى خوا بكات، وه له گه ل سهرده مدا بروت ئه گه رواى به باش زانى، ئه وه هه لگه راوه ته وه له ئاينى ئىسلام، له بهر ئه وهى دروست نيهه حوكم بكات به جگه له وهى كه خواى گه وره دايبه زاندووه، وه هه موو حوكمي كيش جگه له حوكمى خوا پوچ و به تاله.

وه هه روه ها ئه وه كي شه كاني نيوان خه لكى چاره سهر ناكات به لكو كي شه كانيان به دروستكردنى كي شهى تر زياد دهكات، ئه گه ر به وه بلييت: ئه مه حوكمى خواى به رزو به ريزه بويشى نيهه هيچى تر ته نها وه رگرتنى حوكمه كهى خوانه بيټ وهكو خواى گه وره ده فهرمويت: [إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا] {النور: 51}

واته: ﴿وتهو گوفتاری باوهږ داره کانیښ کاتی بانگ ده کریږ بولای خواو پیڅه مبه ره که ی ﷺ بۆ ئه وهی له نیوانیاندا داوه ری بکات، هر ئه مه یه که ده لیږن: ئه وای بیستمان و گوږپرایه لیښن﴾.

واته سه رپشک کردن نییه له حوکمی خواو پیڅه مبه ری خوا ﷺ ئه گهر ویستت وه ری بگری ئه گهر نه شته ویټ وه ری نه گری به لام ئه گهر به ویستی خوت بته وی له مافی خوت خوش بیت ئه وه شتیکی تره، به لام که بلایی نامه وی (رازی نیم) وه دهږوم بۆ دادگا یاساییه کان ئه مه هله گه رانه وه یه له ئاینی ئیسلام.

به لام ئه گهر که سیك باوه ری وابوو که دروست نییه فه رمانږه وایی کردن به جگه له وهی خوا دایبه زاندووه و پیڅه مبه ر ﷺ هیناویه تی به لام سه ریچی ده کات و بۆ ئاره زوویه ک له ده روونیدا له گه ل باوهږ بوونی ئه وهی که ئه و کاره ی قه دهغه کراوه و ئاره زووی پالی پیوه ناوه که ئه و کاره بکات، به جگه له وهی که خوا دایبه زاندووه یان چا وچنۆکی پالی پیوه ناوه وه که ئه وهی که به رتیلی درایه یان مالیکی درایه جا حوکمی کرد به وهی که جگه له خوا دایبه زاندووه واته یاسا ده ستر کرده کان له بهر ئه وهی مالیکی ده ست بکه وی وه له هه مان کاتیشدا باوه ری وایه که سه ریچی کردووه دژیشه به فه رمانی خواو پیڅه مبه ره که ی ﷺ. یان حوکمی کرد به جگه له وهی خوا دایبه زاندووه له بهر پیگه یی و ده شزانی که هه له یه ئه و کاره ی دروست نییه ئه واه له و کاته دا بی باوهږ نابیټ به بی باوهږ بونیکی ده رکهر له کو مه لی موسولمانان به لکو بی باوهږ بووه به بی باوهږ بوونی بچوک، بی باوهږی جگه له بی باوه ری. هه روه کو عه بدولای کوږی عه باس ده فه رمویټ ره زای خویان لیبیټ: ﴿﴾. ئه وه ش واده کات که بی

⁵⁶ اخرجه ابن جریر (306/6-307) و ابن ابی حاتم (1143/4)، والحاكم (313/2) وقال: (هذا حديث

صحيح لاسناد ولم يخرجاه). و اقره الذهبي، و لهذا الاثر طرق كثيرة ثابتة عن ابن عباس و تلاميذته طاوس و عطاء و غيرهم انظرها تفسير ابن جرير، و قال شيخ الاسلام ابن تيمية رحمه الله بعد اثبات هذا الاثر عن ابن عباس و تلامذته (وقد اتبعهم على ذلك احمد بن حنبل و غيره من ائمة السنة) الايمان ص 244، ط المكتب الاسلامي.

باوه پيه كه ي جگه بيباوه پ بيټ، ههركه سيك كه حوكم به جگه له وه بكات كه خوا دايبه زاندووه له بهر ئاره زوويه كي دهرووني نهك باوه پري وبيټ كه نه وه دروسته يان باشته له حوكمي خوا يان وهكو حوكمي خوا وايه، بهلكو ته نها نه وه ي پالي پيوه نا ئاره زووي بوو له سهر نه وه، يان چاوچنو كي كردن له بهر دهسكه وتني ماليك يان به دهسته يني پله و پايه يهك يان حوكمي كرد به پيچه وانه ي حوكمي خواو پيغه مبه ره كه ي ﷺ له پيناو نه وه دا كه حوكمه كه ي خوي گوريه وه به و حوكمه دهستكرده به بي نه وه باوه پري پي بيټ، نه وه به (بي باوه پري كرداري) ناو ده بريټ، نه وه بي باوه پري بچوكه و تاوانيكي گه وره شه له تاوانه گه وره كان و زور مه ترسي داره، به لام حوكمي نه وه ي به سهر دا نادرټ كه له كومه لي موسولمانان ده رچووه، له بهر نه وه ي بيرو باوه پره كه ي هه رماوه.

ههركه سيك حوكمي كرد به جگه له وه ي كه خوي گه وره دايبه زاندووه له نه نجامي كو ششيكي هه له كه له كو ش كردا به دهستي هيناوه تواناي كو شش كردني هه يه و اته زانايه وه له كاره كيشيدا كه كردوويه تي ويستي پيچه وانه كردني قوئان و سوننه ت نه بوو، نه وه دهيه ويټ حوكم به وه بكات كه خوا دايبه زاندووه به لام سهركه وتوو نه بوو بو راسته كه، نه وه وهكو نه وه وايه پيغه مبه ر ﷺ ده فهرمويت: (اذا اجتهد الحاكم فاصاب فله اجران فاذا اجتهد و اخطا فله اجر واحد) (11)

واته: (نه گه ر دادوهر كو ششي كردو پيكاي نه وه دوو پاداشتي بو هه يه، به لام نه گه ر كو ششي كردو به هه له دا چوو يهك پاداشتي بو هه يه.

هه له كه ي جيگه ي ليخوش بوونه له بهر نه وه به نه نقه ست نه وشته ي نه كردووه، وه نه و سور بووه له سهر نه وه كه دادوهر ي بكات به شه ريعة ت، وه كو شاوه بو دهسكه وتني حوكمي شه رعي، به لام سهركه وتوو نه بوو له به دهسته ينيانيدا، وه نه وه پاداشت وهر ده گريټ له سهر كو شش كردني و

⁵⁷. اخرجہ البخاري (7352)، ومسلم (1716)، من حديث عمر بن العاص رضي الله عنه.

﴿وانهكان لهراقهى ههلهشینه ره وهكانى ئیسلام﴾.....

نیه ته که ی و ویسته که یی و لیخوش بوونی بو هیه له بهر ئه وهی ویستی ئه و
ئه نجامدانى هه له نه بووه.

ئه مهش درێژهى ئه و کارو شتانه ی که له م بابته گه وره یه دا هیه که کیشه ی
سه ره کی ئه م سه رده مه ی ئیستایه.

وه له و شتانه ی که په یوهسته به م باته وه ئه وه یه که دادوهی به وهی که خودا
دایبه زاندووه ئه وه نییه که هه ندی خه لکی لی تی ده گهن، ئه وانه ی که ده درینه
پال بانگه وان که دادوهی کردنه له کیشه دارایی و مافه کاندایه ته نها وه داوای
هیچ ناکهن ته نها ئه وه نه بیته دادوهی بکات به وهی خوا ی گه وره دایبه زاندووه
ته نها له دادگا کاندایه به س به لی ئه وه راسته و هه قه که دادوهی بکات به وهی
خوا دایبه زاندووه له کیشه کاندایه که روودعات له دادگا کاندایه، کیشه کان و
به ره رکانیکان چاره سه ر بکریته، له نیوان خه لکیدایه به جیبه جی کردنی
شه ریعت، به لام دادوهی کردن به وهی خوا دایبه زاندووه کورتی هه لنه هی ناوه
به س له وه دا، به لکو پیویسته که دادوهی بکریته به وهی که خوا دایبه زاندووه له
بیرو باوه ره کاندایه که گرنگترین شته، جا گرنگترین شت بیرو باوه ره، وه
خه لکیش جیاوازن تییدا، گومانی تییدا نییه که ده بیته دادوهی به وه بکریته که
خودا دایبه زاندووه له نیوانیانداو بویان روون بکریته وه بیرو باوه ری راست و
دروست له بیرو باوه ری چه وت و پوچ، به لام که بوتری: واز له خه لکی بینن
له سه ر هه رچییه که هه ن له بیرو باوه رو راویان مه نین، هه رکه سه و بیرو باوه ری
خوی هیه، ئه وه دروست نییه قسه یه کی زور پوچ و به تاله، وه هه رکه سیکیش
ریگه بدا که هه ر مروقه و خوی بیرو باوه ری خوی هه لبریزی که ده یه وی و
خه لکیش ئازادن له بیرو باوه ردا ئه وه به و قسه یه هه لده گه ریته وه له ئاینی
ئیسلام. وه ئه وه ی پیویسته ئه وه یه که بیرو باوه ر به پیی قورئان و سوننه تی
پیغه مبه ر ﷺ بیته له هه رسی جو ره که ی یه کتا په رستیدا که ئه وانیش

﴿وانهكان لهراقهى ههلهوشينهروههكانى ئىسلام﴾.....
(يهكتايهتى كردنى خوا له پهروهردگاريهتيداو له بهنداياهتى و په رستنداو له ناو سيفهته پيروژهكانيدا).

جا يهكتايهتى كردنى خوا له بهنداياهتى و په رستندا پيوسته داوهرى بهوه كه خوا دايبهزاندووه تيايدا بهوه دهبيت كه ههرچى په رستن ههيه تهنهها بو خوا نهجام بدريت به تاك و تهنهها، په رستنى جگه لهوه هاوبهش دانانى گهورهيه و دهركهري نهجام دهريهتى له ئىسلام، پيوسته داوهرى كردن بهوه، وه ههر نهوهش بنچينهيه، وه پيغه مبهري ﷺ موعازى نه ناردووه بو يه مهن تهنهها له بهر نهوه نهبيت و پيى فهموو له كاتى ناردنيدا: (فليكن اول ما تدعوهم اليه شهادة ان لا اله الا الله وان محمد رسول الله) (۱۱).

واته: (با يه كه م شتى كه تو بانگيان ده كه يت بو لاي خوا نهوه بيت كه گهواهى بدن به حق كه هيچ خودايهك نيه شاينهى په رستن بيت تهنهها خوا نهبيت گهواهيش بدن بهوهى كه محمد ﷺ نيرراوى خوايه.

(نهينارد بو نهوهى كه كي شهكان چاره سهر بكات، به تهنهها بهلكو بو نهوهى نارد كه بانگهواز بولاي نهو ويرو باوهر بكات راستيشى بكاتوه، نهوه له لانهى توشى بووه، نهوهش نهو كارهيه كه هه موو پيغه مبهريان سهلامى خوايان ليبيت، دهستينا پيكر دووهو كه نهو يش دهستكر دنه به ويرو باوهر راست كردنهوهو باسكردنى، و دادوه ريش دهكات له سهر ههركهسى كه پيچه وانهى ويرو باوهرى راست و دروست بكات، بهوهى بى باوهرو هاوبهش دانهره، ههركهسه جگه له خوا پيه رستى ئاژل بو جگه له خوا سهر بپري و شت له سهرخوى پيوست بكات بو جگه له خواو داواى فرياكه وتن له مردووهكان بكات ئايا واز لهوه دههينريت و داوهرى ناكريت له سهرى بهوهى كه خوا دايبهزاندووه.

وه نه گهر كي شهى هه بوو له گهل كه سيكدا له سهر مهريك دهوتريت داوهريان بكن بهوهى كه خوا دايبهزاندووه وازى ليبيهنن وله سهر چ ويرو باوهريكه با

⁵⁸ اخرجه البخاري (1458)، و مسلم (19) من حديث ابن عباس رضي الله عنهما.

هاوبه شدارنه ریش بیټ، ئه وه دروست نییه، ناگونجیټ تهنها به وه نه بیټ که داد وهری به وه بکریټ که خوا دایبه زاندووه له پيش هه موو شتیټکدا له بیرو باوهردا.

وه ههروه ها داوهری له ناوه جوانهکانی و سیفته ته بهرزهکانی خواى گه وه داوهری دهکات له سهر (جههمییهکان و موعته زیلهکان و ماتوریدییهکان و خهوارایجییهکان و مورجیئهکان) به وهی که خوا دایبه زاندووه، وه روونبکریټه وه که بیرو بوچوونهکانیان وه هه رچی سه بارهت به یه کتایی کردنی خوايه له پهروه دگاریه تیدا هیچ کیشه و ناکوکییهکی له سهر نییه، به لام که بوتری واز له خه لکی بینن له سهر چ بیرو باوهریکن ئه وه کاریکی به تال و نا په سنده، ئه وه به پیچه وانهی هه موو بانگه وازی هه موو پیغه مبه رانه سه لامی خویان لیټیټ به گشتی پیغه مبه رمان محمد ﷺ به تایبهت.

وه ناوه جوانهکان و سیفته ته بهرزهکان کیشه و ناکوکی له سهر دروست بووه له نیوان کومله کا ندا له نیوان کوملهی سوننه و کوملهی جههمییهکان و موعته زیلهکان و ئه شعریهکان و ماتوریدییهکان، گومانیشی تیدا نییه که ده بیټ ئه و ناکوکییهی نیوان ئه م کومله لانه چاره سهر بکریټ که رووی داوه له نیوانیاندا به وه که بگه پرینریټه وه بو لای قورئان و داوهری به وه بکریټ که خواى گه وه دایبه زاندووه، وه روونیش بکریټه وه که کی راسته و کی هه له یه، و خه لکیش واز لی ناهینری به بی روونکردنه وهی هه ق و به بی داوهری نیوانیان و حوکی خواى گه ورهش گشتگیره له بیرو باوهرو له هه موو شتیکی تریشدا. و ههروه ها نابیټ به بی داوهری شه ریعت له په رستن و به ندایه تیکردنه کاند، له بهر ئه وهی چه ندین په رستن هه یه که له سهر قورئان و سوننهت بهرپوه ده چیټ، وه چه ندان په رستنیش هه یه که داهینراون تازهن هیچ بنه مایه کی له قورئان و سوننهتدا نییه، ئه مهش داهینراوه و پیویسته به تالیه تی و پوچییه تی روونبکریټه وه، وه بیگومان پیغه مبه ر ﷺ روونی

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى ئيسلام﴾.....
 كردۆته وه به شيوه يه كى فروان باسى كردوه فهرموويه تى: (من عمل عملا ليس عليه امرنا فهو رد) ﴿﴾ و قال ﷺ (اياكم و محدثات الامور فان كل محدث بدعة و كل بدعة ضلالة) ﴿﴾.

واته: (ههركه سيك كاريك بكات فهرمانى ئيمه ي له سهر نه بيئت ئه وه بو خوى ده گه پيخته وه وه رنه گيراوه) وه فهرموويه تى: (ئامان ئاگادارى شته تازه كان بن چونكه هه موويان تازيه كه داهيئراوه وه هه موو داهيئراويكيش گومرايهه) گومانى تيدا نيه كه ده بيئت داوه رى خوا جيبه جى بكرىت له پرستندا، وه هه رچى له گه ل قورئان و سوننه تدا يه كى گرته وه ئه وه راست و دروسته وه هه رچيه كيش پيچه وانه ي قوئان و سوننه ت بوو ئه وه پوچه و به تاله و دروستيش نيه ئاسانكارى له و كارهداو چاو لى نوقاندن لى، بوترى واز له خه لكى بينن راويان مه نين.

ده ليين: ئيمه كه س راوانايين خيرو چاكه مان ده ويئت بو خه لكى، وه ده مانه ويئت كه بگه ريئه وه بو سهر ريگه ي راست و بولاى هه ق، وه هه ر ئه وه ش چاكره بويان له دونيا و له دواروژدا، وه هه ر ئه وه ش كو بوونه وه ي راست و دروسته، به لام ئه گه ر وازمان ليهيئان له سهر ئه وه ي كه له داهيئراو هاوبه ش دانان و په كخستنى ناو سيفه ته كانى خوا ئه وه خه له تاندنى نه ته وه ي ئيسلامه، وه پيغه مبه ر ﷺ ده فهرموى: (الدين النصيحة) قلنا لمن يارسول الله قال (الله، و لكتابه، و لرسوله، وللائمة المسلمين و عامتهم) ﴿﴾

واته: (ئايين ئاموژكارييه، وتمان بو كى ئه ي پيغه مبه رى خوا ﷺ، فهرموى: بو خوا، ((واته ئايين فيرمان ده كات كه چوون خوا بناسين و بى پرستين و هاوبه شى بو دانه نين، چونكه ئه گه ر ئايين نه بيئت ئه وه ئيمه ئه و شتانه

⁵⁹ تقدم تغيرجه.

⁶⁰ تقدم تغيرجه.

⁶¹ أخرجه مسلم (95)، و ابو داود، (4944)، من حديث ابي رقية تميم بن اوس الداري رضي الله عنه.

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كاني نيسلام﴾.....
 ناناسين، و ده كه وينه هه له ي گه وره گه وره وه.. وه رگيڤر)) بو زياتر شاره زابوون
 ده توانن ته ماشاي په رتوكي ((جامع العلوم و الحكم)) لاپه ره (219-220) زاناي
 پايه به رز ئين و ره جه بي حه نبه لي بكن ان شا الله).

بو قورئانه كه ي وه بو پيغه مبه ره كه ي ﷺ، وه بو پيشه واياني موسولمانان وه
 بو ئه و خه لكه گشتييه ساده يه ي كه له و شوينه دا ده ژين)

وه هه روه ها خوي گه وره به دادوهر دانان له فه رمانكردن به چاكه و ريگري
 كردن له خراپه، له بهر ئه وه ي خوي گه وره فه رمان ي به گوږپرايه لي كردني
 كردووه و قه ده غه و ريگري له سهر پيچي كردووه، وه خه لكيش وازي لي به يږي و
 قه ده غه ي هيچيان له سهر نه كريت، وه فه رمانيان پي نه كريت و قه ده غه شيان
 نه كردريت ئانه وه په كخستي حوكم و فه رمان ي خوي گه وره يه، پيغه مبه ر ﷺ
 ده فه رمويت: (من راي منكم منكرا فليغيره بيده، فان لم يستطع فليسانه فان لم يستطع
 بقلبه وذلك اضعف الايمان) [1].

واته: (هه ركه سيك له ئيوه خراپه يه كه ده بيني ئه و به ده ست با بيگوږي، نه گه ر
 نه يته واني بيگوږي ئه وه به زمان ي هه ولي گوږاني بدات، نه گه ر نه يتواني به
 زمانيش ئه و به دل پيي ناخوش بيت، ئه وه لاواز ترين باوه ر كه يه كي
 هه يييت).

وه داوه ري و برياري خوا هه روه ها ديت له و كارانه ي كه سهر پيچين كه ئه وانه
 نه هاوبه ش دانان و نه بي باوه رپييه، وه ده شييت فه رمان ي خوي له سه روون
 بكريتته وه، وه كامه ش گوږپرايه لي و كامه ش سهر پيچييه ده بيت رووني بكاته وه،
 وه كامه ش چاكه يه و كامه ش خراپه يه، وه په يوه ستيش ده بيت به وه وه، ده ستي
 سهر پيچي كار ده گري تا كومه لكه پاريزراو ده بيت له تياچوون، به لام نه گه ر
 كاري فه رمان به چاكه و ريگري له خراپه وازي لي به يږي ئه وه هوكاره بو

⁶² اخرجه مسلم (78)، الترمذي (2172)، و النسائي (5008) و بان ماجة (1275) من حديث ابي

سعيد الخدري رضي الله عنه.

تیا چوونی کۆمه لگه به گشتی چاک و خراپی خه لکی ئه گهر خراپه یان بینی نه یانگۆری دوور نییه که خوای گه وره سزای هه موویان بدات، به سزایه ک لای خۆیه وه، (خوای گه وره په نامان بدات له تیا چوون و رزگارمان بکات).

وه داوهری به وهی که خوا دایبه زاندووه و گشتییه و تایبته نییه به بابته کانی به ربهره کانی و کیشه کانی له مال و دارایدا بهس هه روه کو خه لکی وا گومان ده بهن، به لام کاروباری بیروبپروا وازی لیدیئن، هه موو که سی ئه وهی دهیه وی هه لیده بژیری و ده شمینیته وه له سهر ئه وهی که دهیه ویته، ئه وه کاریکی گه وره و زۆر ترسناکه، جا داوهری به حکومی خوا گشتگیره بو هه موو ئه م شتانه و ئه وهی له مانه زۆرتره و هه موو کارو باریکی ده گریته وه.

وه پیویسته له سهر فرمانپروایان که داوهری به وه بکه ن که خوا دایبه زاندووه وه ئه وهش له کاره کانیانه، وه هه روه ها خه لکیش په یوه ست بکه ن به حوکمی خوای گه وره، خوای گه وره ده فره مویت: [إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا] {النساء: 58}

واته: ﴿بیگومان خوا فره مانتان پیده دا که هه موو ئه مانه ت و سپارده یه که بدنه وه ده ست خاوه نه که ی و هه رکات دادگای نیوان خه لک ده که ن، به دادگه رانه وه یه کسانی داوهری بکه ن واته به لای هیچ که سی کدا دامه پرن، به راستی خوای به هه ق به جوانترین شیوه و به شیوازیکی زۆر چاک ئامۆزگاریتان ده کات، که وابوو ئیوه ئه و سپاردانه ی له لاتانه بیده نه وه به خاوه نه کانیان و هه موو کاتیکیش به داد گه رانه بریار بدهن، بیگومان خوا هه میشه بیسه ره بو هه موو شتی و بینایه بو دیارو نادیار﴾.

ئهم ئایه ته ده رباره ی ده سه لات داران وه له باره ی ژیر ده ستانه وه ئایه تی دوا ی ئهم ئایه ته راسته وخو که خوای گه وره ده فره مویت:

﴿وانه كان له راقه﴾ هلهو شینه ره وه کانی نیسلام.....
 [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا] {النساء: 59}

واته: ﴿ئهى ئه وه كه سانهى باوه پرتان هيئاوه گوپرايه لى فه رمانى خواو پيغه مبه ر
 بن ﷺ﴾ (له هه مو كارو بارى كدا وه بهر فه رمانى كار به دهستان و كار سازانى
 خو تان بن، واته به قسهى ئه وه كار به دهستان و زانايانه بكه ن كه له خو تان بن،
 واته له چوار چيوه شهربه تدا گوپرايه لى ان بن، ئينجا له شتي كدا كي شه و
 ناكوكيتان بوو جا بيگيرنه وه بو لاي خواو پيغه مبه ر ﷺ واته به ته نها
 قورئان و سوننه ت حاكم و دادوهر تان بن، ئه وه گي پرا نه وهى كي شه و هه رايه بوى
 لاي قورئان و سوننه ت جوانترو چا كتره بو تان، چا كترين ره فتا ريشه بو
 داهاتو تان. ئه مه ش ده رباره ي ژير دهستان كه پيوسته له سهريان، كه
 دادوهر يان به رنه لاي قورئانه كهى خواو سونه ته كهى پيغه مبه ر ﷺ، جا
 پيوسته له سه ر فه رمان ره وايان كه داوهرى به شهربه ته كهى خوا بكه ن، وه
 پيوسته له سه ر خه لكى كه كي شه و ناكوكي به كانيان له هه موو كارو بارى كيان
 بگيرنه وه بو لاي شهربه تهى خوا دروست نيبه بيگيرنه وه بو لاي تاغوت و ياسا
 ده ستركرد هكان، خواى كه وه ره ده فه رموي ت: [أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ
 آمَنُوا بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ وَمَا أَنزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ
 أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا (60) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ
 تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ
 صُدُودًا (61)] . {النساء}.

واته: ﴿ئه رى ئه وان ه تان ديوه وا ده لى باوه پريان به وه بهرنامه و قورئانه يه
 دابه زينراوه بو ت و به وه په يامه ش پيش تو دابه زينراوه باوه ر ده كه ن، ده يانه وى
 بو برينه وهى داواو كي شه كانيان بچه لاي تاغوت و بهرنامه شه يتانه ييه كان؟!
 له كا تي كدا فه رمان يان پى درابوو به وه بهرنامه شه يتانيانه باوه ر نه كه ن و كار
 نه كه ن، وه شه يتانيش ده يه وى گومرا يان بكات، به گومرا كر دنيكى يه كجار
 دوورو بى سنور، بو يه ئاوا سه ر بو بهرنامه دونيا ييه كان شو ر ده كه ن

كاتيكيش بهو دوو روانه بگوتري: ورنه لای ئەم بهرنامه و شهريعه ته خوا دايبه زاندوو ورنه لای ئەم پيغه مبهري خوايه ﷺ تا كي شهكانتان بو بپرينيته وه، دهبيني دوو پرووه كان به توندني روت ليوه ده گيرن قه تيش بهو بهرنامه و پرياره ي تو رازي نابن.

وه هو كاري دابه زيني ئەم ئايه ته كه زانراوه ئەوهيه كه كي شهيه كه له نيوان پياوي له دوو پرووه كان له وانه ي گومانيان ده برد كه موسولمانان و پياويكي جوله كه، كابراي جوله كه ووتى: كي شه كه مان دابهينه لاي محمد ﷺ وه له كاتيكا دهشيزاني كه محمد ﷺ بهرتيل وه ناگري دوو رووه كه وتي نه خير كي شه مان دابهينه لاي (كه عبي كوري شهرفي) گه وري جوله كه، له بهر ئەوهي ئەو بهرتيل وه رنه گري، له گه ل ئەوهش وا گوماني ده برد كه ئەم كابرايه ئيمان داره، خوي گه وري شه ئەم ئايه ته ي دابه زاند: [أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ]

{النساء: 60}

مانا كه ي له پيشه وه كرد و مانه ته وه ئەو تاغوته كه كه عبي كوري شهرف (□□) بوو وه جگه له ويش كه داوهرى به وه ده كن كه له لايه ن جگه له خوا وهيه، جا ههركه سي داوهرى بكات به هه رشتي كه جگه له وهيه كه له لايه ن خوا وه دابه زي وه ته خوا وه به ئەنقه ست ئەوه ئەو كه سه تاغوته، تاغوتيش له سهركه شي و سته مكاريه وه هاتوو كه ئەو يش ده رچوونه له هه ق و راستي، : [أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ

⁶³ اخرج ابن جرير (185/5) و ابن ابي حاتم (993/3) بة ذمارة (5548) و (5549) من مراسيل الشيعي و السدي والمجاهد، وقد اخرج الطبراني في المعجم الكبير (12054) و ابن ابي حاتم في تفسيره (5547) و صححه الشيخ احمد شاكِر في اختصار ابن كثير (532/1): "و رجاله رجال الصحيح" عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: "كان ابو برزة الاسلامي كاهنا قضي بين اليهود فيها يتنافرون فيه، تنافر اليه ناس من المسلمين فانزل الله عز وجل (الم تر الى اللذين يزعمون) الى قوله (ان ارادنا الا احسانا وتوفيقا) وهذا اصح من الاول شواهد فلا مانع من تعدد اسباب النزول للاية كما هو مقرر في اصول التفسير.

﴿وانه كان له راقه ي هلهوشينه ره وه كاني ئيسلام﴾.....
 أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا (60) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتُ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا (61) [النساء: 61].
 تا ئه و شوينه ی خوای گه وره ده فره رمویت: [فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ] {النساء: 65}

واته: ﴿سویند به په روه ردگارت ئه ی پیغه مبه ر ﷺ﴾ نابنه باوه پردار تا بو یه کلا کردنه وه ی کیشه کانی نیوانیان تو ده کهنه داوه ر.

جا ده بیت پیغه مبه ر ﷺ بکه نه داوه ر تا له ژياندا ماوه و پاش خوښی ئه وه ی هیناو یه تی له قورئان و سونه ت بکه نه داوه ر له داوای مردنی دوا ی ئه وه ده فره رمویت: ((هه مان ئایه ت)).

واته: (ئه و ساش به رامبه ر به و بریاره ی تو داوته هیچ ته نگیان ده ست نه که ویت له ده رونیاندا وه به چاکیش ته سلیم و مل که چ بن)

جا بو یه پیویسته له سه ر فه رمانه وایان و ژیر ده ستان که داوه ری بکه ن و کیشه و گرفته کانی شیان بگیړنه وه بو لای شه رعه که ی خوای پاک و بی گه ردو بالا، وه هیچکات نه یگورنه وه به جگه له و، وه فه رمانه وایش نه لیت: ئیمه له ده ولته ته گه وره کان ده ترسین و ئه و شته ش ده سه پینن به سه رماندا، وه هیچکات دروست نییه بو یان چونکه ئه وان موسولمانن، پیویسته له سه ریان که پابه ندی ئیسلام بن، هه ر له لای ئه و ده ولته تانه ی هه یه له کلتوری نیو ده ولته تی و یاسا باوه کانی نیوانیان که هیچ ده ولته تیک ده ست و ده رنه داته کاروباری ده ولته تیکی تر له کارو باره رامیاریه ناوخوییه کاند، وه هه ر به بریاره کانی خو یانه، وه هه رچی سه باره ت به بریارو حوکمی خواجه ئه وه یه که گو یراه لی هیچ که سیك ناکریت له سه ریچی دروستکراو به دیه ی نه ردا، به لام ئه گه ر بگه ریته وه بو لای رژیم و ریږه وه کانیان ده بینین که دروست نییه لایان ده ولته تی ده ست و ده ردا ته رژیم و په یږه و ی ولاتیکی تر له کارو باری ناوخویدا، جا چو ن ئه وانه ده لین: ئیمه سه پینراوه به سه رماندا؟ ئه وه هیچ دروست نییه بو فه رمان ره وای موسولمانان که ملکه چی جگه له حوکمی خوای پاک و به رزو بیگه رد ببیت، خوای به رزو

بهريز به پيغه مبه ره كه ي ﴿﴾ دهفه مويّت: [وَأَن احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ] {المائدة: 49} واته: ﴿﴾ ديسان دهبيّت هه ره بهو بهرنامه له ناو جوله كهو گاورو خه لكاني تريشدا حوكم و بريار بدهيت كه خوا ناردوويه تي، نابي شوين هه واو ئاره زووي ئه وان بكه وي و چه واشه ت بكه ن، لهو ري نمايانه ي خوا بو ي ناردووي لا ريّت نه كه ن ﴿﴾ ئه و گوتاره هه موو فهرمانره وايه ك له فهرمانره واياني موسولمانان ده گريته وه له دواي پيغه مبه ره ﴿﴾ .

جا بابه تي داوه ري به وه ي خوا دايبه زاندووه بابه تيكي گه وره يه و دريژه پيدان و فراواني تي دايه هه روهك و راقه كاراني قورئان باسيان كردووه، حوكمي بي باوه ري نادري به سهر هه كه سيكا كه داوه ري به وه نه كرد له لايه ن خواوه دابه زيوه، به لكو دهبيّت به فراواني سهر بكريّت له نيوان كه سيكا واده بيني حوكمي جگه له خوا باشته ره له حوكمي خوا، يان يه كسانه به حوكمي خوا يان سهرپشكه له وه رگرتني و كار پيكردي يان به پيچه وان هه، ئه وه حوكم دهرريّت به سهريدا و به وه ي كه بي باوه ره و له كومه لي موسولمانان چوته دهره وه، به لام كه سيك وا ده بيني كه حوكمي خوا پيويسته په يوه ست بوون پيويه ي و هه ر ئه ويش هه قه به لام سهرپيچي كرد له بهر ئاره زوويه ك يان به رتيليك يان چاوچنو كييه كي دونيايي واي لي كرد، ئه وه حوكم دهرريّت به سهريدا به (بي باوه ري جگه له بي باوه ري) وه ئه وه له سنور دهرچوونه و خواي گه وره ش ده وفه مويّت: [وَلْيَحْكُمُ أَهْلُ الْإِنجِيلِ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ] {المائدة: 47}

واته: ﴿﴾ ئه و كه سانه ش بهو بهرنامه ي خوا ناردوويه تي بريارو حوكم نه دهن دياره ياخي و ناپاك و له سنور دهرچوون ﴿﴾

حوكم دهرريّت به سهريدا به له سنور دهرچوو يان ئيمان لاوازي، ئه وه ش هه لوه شينه ره وه ي چواره مه له هه لوه شينه ره كاني ئيسلام، كه زاناني پايه بهرز محمد بن عبدالوهاب باسي كردووه ره حمه تي خواي ليبي، بابه تيكي گه وره و

﴿وانهكان لهراقةى هلهوشينهروهكانى نيسلام﴾.....
 گرنگ له خو دهگريټ كه كيټشهى ئهم سهردهمهى ئيستايه، داوا له خواى بهرزو
 بهريز دهكهين كه يارمهتى كار به دهستانى موسولمانان بدات بو كار كردن
 بهوهى كه خو دايبه زاندووه، و يارمهتى سه پيچى كارانى نهو كار ههش بدات
 فهريمانه وايهتى بهوه بكهه خوا دايبه زاندووه، وه بهوهى بگهرينه وه بو ههق و
 راستى.

پرسیارهكان

پرسیار: حوكمى كه سى چييه كه دهلى: ئيمه شاره زاترين له پيغه مبهري عليه السلام به
 بهرژه وهندييه كانى بانگهواز؟
 وهلام: نهوه قسه يهكى پوچ و بى باوهرييه، نهوهش نه زان دانانى پيغه مبهري
عليه السلام، نهوه ده چيټه بهشى يه كه مى قسه كهى زاناي پايه بهرز كه ده فهرموى:

﴿وانه كان له راقه﴾ هه لوه شين ره وه كانى نيسلام
 (ههركهسى باوه پى وابوو كه رينمووى جگه له پيغمبهر ﷺ ته واو تره له رينمووى نهو، نهوه بى باوه ره).

پرسیار: گوتهى خواى گه وره ده فهرمويت: [قُلْ وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ] {النساء: 65}

واته: ﴿سویندبى به پهره دگارت نهى پيغمبهر ﷺ نا بنه باوه پدار تا بو يه کلايى کردنه وهى کيشه كانى نيوانيان تو نه که نه داوه﴾.

پرسیار: نه هيشتنى باوه پر لهم ئايه ته دا ئايا به لگه نيه له سهر بى باوه پى به ههردوو جوړه که يه وه به بى ليدهر کردن ئيتر باوه پى وابيى يان باوه پى وا نه بيت؟

وه لام: ده گونجيت پوزشيك هه بيت وه له بنچينه دا وايه نه وانه باوه پ نا هين تا بو يه کلاکردنه وهى کيشه كانى نيوانيان پيغمبهر ﷺ نه که نه داوه، به لام ده شگونجيت چه ند شتيك هه بيت كه بى باوه پريان لى دور بخاته وه ههروه كو نه وهى زانايان دريژريان پيداوه.

وانه ی شه شه م له راقه ی هه لوه شين ره ی پينجه م

زانای پایه بهرز په حمه تی خواى ليبيى ده فهرمويت: ((ههركهسيك شتيكى پيناخوشيبيى له وهى پيغمبهر ﷺ هيناويه تی با کرده و هشی پييكات نهوه بى باوه ره))

﴿راقه﴾

((هه‌رکه‌سیک شتیکی پینا‌خۆش‌بی‌ت یان رقی لی‌ی بی‌ته‌وه له‌وه‌ی پی‌غه‌م‌به‌ر ﷺ هی‌ناوی‌ه‌تی با کرده‌وه‌شی پی‌بکات ئه‌وه بی‌ با‌وه‌ره)) به‌لگه‌ش فه‌رموده‌ی خ‌وای گه‌وره‌یه که ده‌فه‌رمو‌یت: [ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَأُحْبِطَ أَعْمَالُهُمْ] {محمد:9}

واته: ﴿ئه‌وه‌ش له‌به‌ر ئه‌وه‌یه که به‌راستی ئه‌وان رقیان له‌و په‌یامه ده‌بو‌وه‌وه خودا دایبه‌زاندو‌وه‌ه جا خواش کاره‌کانیانی بی‌ناکام کردو‌وه‌ه﴾.
(حبوط) له‌ بنه‌ره‌تدا بریتیه له‌ ئاوسان و باکردنی سکی ئاژده‌لیک به‌ه‌وی جو‌ره گیایه‌که‌وه که ده‌یخوات سه‌ره‌نجام ئه‌یکوژیت و تیا ئه‌چیت هه‌ر به‌و شی‌وه‌یه‌ش کاری بی‌رواکان زۆر گه‌وره ئه‌بی‌ تا خ‌وای گه‌وره پوچه‌لی ئه‌کاته‌وه‌و سودی نامینیت بو‌یان))

واته پوچی کرده‌وه ،به‌لگه له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که رق لی‌بونی شتی‌ک له‌وه‌ی پی‌غه‌م‌به‌ر ﷺ هی‌ناوی‌ه‌تی هه‌لگه‌پانه‌وه‌یه له‌ ئیسلام و کرده‌وه‌ش پوچه‌ل ده‌کاته‌وه ،وه ئه‌وه‌ش که بنچینه‌ی با‌وه‌رو پایه‌کانی : با‌وه‌ر‌بو‌ونه به‌خ‌واو به‌ فریشته‌کانی و په‌رتو‌وکه‌کانی و به‌ په‌یام به‌ره‌کانی و به‌ پوژ‌ی د‌وای و قه‌زاو قه‌ده‌ر به‌ خ‌یر و شه‌ریه‌وه‌ه جا هه‌رکه‌سی‌ یه‌کی‌ک له‌وانه که‌م بکاته‌وه‌ه و با‌وه‌ری پی‌ی نه‌بی‌ت ئه‌وه‌ه با‌وه‌ردار نیه ،وه مه‌به‌ستیش به‌فه‌رموده‌ی خ‌وای گه‌وره قورئان و سونه‌تیش که پی‌غه‌م‌به‌ر ﷺ هی‌ناوی‌ه‌تی ده‌گری‌ته‌وه‌ه.ئ‌ه‌وه‌ی که خوا دایبه‌زاندو‌وه‌ه دوو به‌شه :
به‌شی یه‌که‌م : قورئانه که ئه‌ویش سروشی یه‌که‌مه‌و سه‌رچا‌وه‌ی یه‌که‌مه له‌سه‌رچا‌وه‌کانی ئیسلام.

به‌شی دو‌وه‌م: سونه‌ته که پی‌غه‌م‌به‌ر ﷺ هی‌ناوی‌ه‌تی له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌ویش سروشه له‌لایه‌ن خ‌وای به‌رزو به‌ریزه‌وه‌ه ،وه‌خ‌وای به‌رزو به‌ریز ده‌رباره‌ی پی‌غه‌م‌به‌ره‌که‌ی ﷺ ده‌فه‌رمو‌یت: [وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى (3) إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى (4)]. {ال‌نجم}.

واته: ﴿قسهو گوفتاری ئه و پیغه مبه ره ﷺ له ههواو ئاره زوی خویه وه نیه به لکو ئه وهی رایده گه یه نیت وه حی و نیگای خواییه﴾.

وه ههروه ها خوای گه وره ده فره مویت: [وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا] {الحشر: 7}

واته: ﴿وه هه رچی پیغه مبه ره ﷺ پییدان وه ری بگرن ، هه ره فره مانیککی به سه ردا دان به گوئی بکه ن ، وه قه ده غه ی هه رشتی کی شی لی کردن مه یکه ن و وازی لی بینن﴾.

جا سوننه ت سروهی دووه مه و سه رچا وهی دووه مه له سه رچا وهکانی ئیسلام. جا خوشه ویستی خواو خوشه ویستی ئه وهی دایبه زانده وه گه وره ترین جو رهکانی په رسته نه ، پاشان خوشه ویستی پیغه مبه ره ﷺ و سوننه ته که ی جا خوشه ویستی خواو خوشه ویستی پیغه مبه ره که ی ﷺ وا ده خوازن که هه رچی له لایه ن خواو پیغه مبه ره که ی وه ﷺ هاتوه خوشت بویت ، وه رق لیبونه وه له شتی که له وهی که له لایه ن خواوه یان له لایه ن پیغه مبه ره ﷺ هاتبی ت رق لیبونه وه له خوا یان رق لیبونه وه له پیغه مبه ره ﷺ ده خوازی که ئه وه ش هه لگه رانه وه و بیبا وه ری به رامبه ره به خوای به رزو به ریز.

جا ئه وهی پیویسته له سه ر موسولمان ئه وهیه که هه رچی له لایه ن خواو له قورئان و هه رچیش له لایه ن پیغه مبه ره ﷺ له سوننه ت هاتبی ت خوشت بویت شوین که وتنی بو خوشه ویسته که ی خواو پیغه مبه ره که ی ﷺ وه خوشه ویستی ئه و ئاینه جا ئه گه ر رقی له شتی که بو وه له وانه ئه وه به لگه یه له سه ر نه بوونی با وه ره که ی وه گوته ی ((با کرده وشی پیبکات)) به وه نابیته با وه ردار دوو پروه کان له کاتی که دا رقیان له خواو پیغه مبه ره که ی ﷺ ده بو وه ، رقیان له سروهی دابه زیو ده بو وه نه یان ده ویست هه روه ک و خوای گه وره ده فره مویت: [وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَىٰ الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا] {النساء: 61}

واته: ﴿کاتیکیش بهو دوو پروانه بگوتریت وهرنه لای ئەم بهرنامهو شه ریه تهی خوا دایبه زاندوو، وهرنه لای ئەم په یامبه ره ی خوا تا کی شه کانتان بو بپینیته وه، که چی دوو پروه کان ده بینى به توندی پوت لی وهرده گیپن و قه تیش بهو بهرنامهو بپیاره ی تو رازی نابن﴾ بوچی ده بنه ریگر؟ له بهرئه وه ی رقیان له قورئان و سوننه ته با کرده وه شی پیبکه ن له پوکه شدا به لام له دلّه کانیا ندا رقیان لیی ده بیته وه و کرده وه کانیا ن له پوکه شدا هیچ سودیک ناگه یه نیته له بهرئه وه ی ئەو کرده وه پوکه شانیا ن بو خو پاراستنیا ن وه کو قه لغان به کار دینن، وه گه رنا ئەوانه له بپیارى دهر و نیا ندا رقیان له قورئان و سوننه ته وه له بهر ئەوهش خوا حوکمی داوه به بی باوه ریا ن وه ئەوانه له بنه وه ی ناگری دۆزه خدان، له گه ل ئەوه ی ئەوانه کرده وه ده که ن له پوکه شدا به قورئان و سونه ت به لام له بهرئه وه ی له دلّه کانه وه رقیان لیی بووه وه بونه بی باوه ر خراپترین بیباوه ری و سزا که شیا ن خراپترین سزا، ئەوانه له بنه وه ی ناگری دۆزه خدان.

به لام ئەوانه ی هه ر له بنه پره ته وه بی باوه رن: ئەوانه له بنه پره تدا رقیان له هه موو په یامه کان و په رتوکه کانه، خوا ی گه و ره ده فه رموی ت: [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فِيمَنْ بُنِيَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ] {المائدة: 105}

واته: ﴿هه رکات پيشیا ن بگوتری گشت وهرن بولای ئەو کتیبیه ی خوا ناردویه تی و وهرن به ره و فه رمانی پیغه مبه ری ئەو ﷺ هه تا ریتان بو پون بیته وه ئەلین ئیمه هه ر ئەو ئاینه مان به سه که له باو باپیرانمانه وه ده ستمان که وتوو، وه هه ر ته نها له ویش پهیره یی ئەکه یین، که باو باپیرانی شیا ن هیچیا ن نه زانیوه و ریا ن دهر نه کردوو، ئاخو هه ر دوا یان بکه ون﴾.

ووتیا ن به سمانه ئەوه ی که باو باپیرانمانی له سه ر بووه له خو نه ریه ته کان و یاساکانی سه رده می نه زانی، وه له ئایه تیکی تر دا خوا ی گه و ره ده فه رموی ت:

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني ئيسلام﴾
 [وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ] {البقرة: 170}

واته: ﴿هههه كه به په پره وانی شهیتان بوتری، هههه په پره وی قورئان و نهو بهرنامه یه بکهه كه خوا ناردویه تی و هههه گیز به قسه ی شهیتان نه كههه ، پاساو دینه وهو ده لئین : ئیمه ههه له وه په پره وی ده كههه كه باو باپیرانمان له سه ری بوونو په پره ویان كردووه ، نهههه رچی باو باپیرانیشیان هیچیان له راسته پری نه زانیبی و رینما نه بووبن ؟ نهوان ههه شوینیان ده كههه ون﴾.

جا نهوانه ی رقیان له وه ده بیته وه كه له لایهه خوا دابه زیوه دهینه دوو دهسته

دهسته ی یه كههه : نهوانه ی ههه له بهه ره تدا بی باوه پرن ، وه نه مهش قسه یان بووه . دهسته ی دووهه : نهوانه ی بانگه شه ی ئیسلام ده كههه ، بهلام نهوان دوو پروون وه قسه ی نهه دهسته یه له پیشه وه خرا پیش چاوو پون بوویه وه .

بهلام باوه پردارانی راسته قینه : نهوانه ههه رشتیك له لایهه خواو پیغه مبه ره كه یه وه ﷺ بیت خوشیان دهویت ، له بهر نه وه شه خوی گه وه ره له باره یانه وه دههه رمویت: [إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ] {النور: 51}

واته: ﴿بهلام وتهو گوفتاری باوه پرداره كانیش كاتیك بانگ ده كرین بولای خواو پیغه مبه ره كه ی ﷺ بوئه وه ی له نیوانیاندا داد وه ری بكات ههه نه مه یه كه ده لئین نهوا بیستمان و گوپرایه لیشین ، نهوانه كه بو په زامه ندی خوا په له ده كههه سههه رازی راسته قینه ی دنیاو قیامه تن﴾.

ده لئین بیستمان و گوپرایه لئین له بهه ره وه ی نهوان خوشیان دهویت ههه رچیكه له لایهه خواو پیغه مبه ره كه یه وه بیته ﷺ وه هیچ تهه گیه كیش نابینن له دههرونیاندا له حوكمی خواو حوكمی پیغه مبه ره كه ی ﷺ ههروهه خوا دههه رمویت: [قُلْ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا] {النساء: 65}

واته: «سویندبیّت به پهروهردگارت ئه‌ی پیغه‌مبەر ﷺ نابنه باوه‌پدار تا بۆ یه‌کلا کردنه‌وه‌ی کیشه‌کانیان تۆ ده‌کهنه‌ دادوهر، ئه‌وساش به‌رامبەر به‌و بریاره‌ی تۆ داوته‌ هیچ ته‌نگیه‌کیان ده‌ست ناکه‌وی له‌ده‌رونیاندا، وه‌ به‌ چاکیش ته‌سلیم و ملکه‌چ بن».

واته‌ هیچ ته‌نگیه‌ک له‌ ده‌رونیان و دلّیاندا نابیّت، هه‌ربه‌وه‌ واز ناهینن که‌وا خویان نیشان بدن له‌ پوکه‌شدا مل که‌چن به‌لکو له‌ناخ و ئاشکراشدا هه‌رمل که‌چن، وه‌ هه‌روه‌ها دادوهری خواو دادوهری پیغه‌مبهری خویان ﷺ خوش ده‌ویّت له‌ نه‌ینی و ئاشکراو ناخیشیاندا.

((پاشان نابینن له‌ ده‌رونیاندا هیچ ته‌نگیه‌ک به‌رامبەر به‌و بریاره‌ی تۆ داوته‌ و به‌ چاکیش ته‌سلیم و ملکه‌چ ده‌بن)) هیچ کاتی‌ک په‌خنه‌ ناگرن له‌ حوکم و دادوهری خواو پیغه‌مبهره‌که‌ی ﷺ له‌به‌ر ئه‌وه‌ ئه‌وان ده‌زانن که‌ ئه‌وه‌ حه‌ق و داد گه‌ریه‌، وه‌ دواپۆژه‌که‌شی خوش و دلّ خوشیه‌ ئه‌وانه‌ هیچ شتی‌ک پیش ناخه‌ن به‌سه‌ر دادوهری خواو پیغه‌مبهره‌که‌یدا ﷺ ئه‌گه‌ر ئه‌و حوکمه‌ پیچه‌وانه‌ی هه‌واو ئاره‌زوو ویسته‌کانیشیان بیّت، ئه‌و باوه‌پ دارانه‌ واز له‌ بۆچونه‌کانیان و ویسته‌کانیان ده‌هینن حوکمی خواو پیغه‌مبهره‌که‌ی ﷺ وهرده‌گرن له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌وان ده‌زانن که‌ چه‌نده‌ها خیرو چاکه‌ی تیدایه‌ بۆ ئیستاو داها‌تویان، ئه‌وانه‌ ئه‌و باوه‌پ دارانه‌ن که‌ ئه‌گه‌ر حوکمی خواو پیغه‌مبهریان ﷺ پیبگات، ئه‌وانه‌ له‌جیاتى قورئان و سونه‌ت هیچ جیگه‌ریکیان ناوی جییان بگه‌ریته‌وه‌، وه‌ هیچ شتی‌کی‌ش ناده‌ن به‌سه‌ر قورئان و سونه‌تدا هیچ سه‌رچاوه‌یه‌ک یان هیچ حوکمی‌ک، ئه‌مه‌ سیفه‌تى باوه‌پ دارانه‌، وه‌ هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌شه‌ ده‌یان‌بینى سورن و ده‌ست پیش‌خه‌رن بۆ فی‌ربوونی قورئان و سونه‌ت و هه‌موو ئازار و ئاره‌حه‌تیه‌کی‌ش ده‌کیشن له‌پیناویدا له‌به‌رئ‌ه‌وه‌ی قورئان و سونه‌تیان خوش ده‌ویّت، دلّیان په‌یوه‌ستی قورئان و سونه‌ته‌و خوشیانده‌ویّت تامه‌زروی قورئان و سونه‌تن زیاتر له‌وه‌ی تامه‌زروی خواردن و خواردنه‌وه‌ن له‌به‌ر ئه‌و

هه موو خۆشه ویستیه ی که له دلایندایه بۆ قورئانه که ی خواو سونه ته که ی پیغه مبهری خوا ﷺ به پیچه وانیه ی دوو پرووه کانه وه که ئه وان راده که ن له قورئان و سوننه ت و فیروبونیا ن ،یا ن هه ر قورئان به زمانیا ن ده خویننه وه به س وه هه لدین له سوننه تی پیغه مبهری خوا ﷺ خوا ی گه وره ده فره رموی: [وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّاْ رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ] {المنافقون:5}

واته: ﴿کاتی پیا ن بگوتری: وه رن بۆلای په یامبهری خواو داوا ی لیبور دنتان بۆ بکات سه ریا ن با ئه دهن و گالته یا ن لی دی: و ده یا ن بی نی پشت هه لده که ن و خویان به گه وره ده زانن بی نه لای پیغه مبهری ﷺ ئه مه نیشانه یه له سه ر ئه وه ی ئه وان رقیان له قورئانه که ی خواو سونه ته که ی پیغه مبهری خوا یه ﷺ.﴾

وه هه روه ک و با سمان کرد هیچ جیاوازیه ک نیه له نیوان قورئانه که ی خواو سونه ته که ی پیغه مبهری خوا ﷺ له به ره ئه وه ی هه ردووکیان هه ر لای خوا وه ن ، وه ته نها ئه وان ه جیاوازی ده خه نه نیوان قورئان و سونه ته وه که گو مپران ، ئه وان ه ی که ده لین جگه له قورئان هیچی که وه رنا گرین له به ره ئه وه ی قورئان له کاتی گواسته نه وه و گیرانه وه یدا پی ده چی و ده شی و گو مان هه لئا گری به پیچه وانیه ی سوننه ته وه که له زنجیره ی گیرانه وه که یدا گو مان لای ئه وان دروست ده کات و گو مان هه لگره ، به لام له لای موسو لمانان به هیچ شیوه یه ک گو مان هه لگر نیه ، له به ره ئه وه ی له گیرانه وه ی که سانیکی متمانه پیکرا و جیگیره له قسه و راستگو یه تیدا به هیز له به رکردندا ، گواستویانه ته وه به و په ری ئه مانه ته وه ، موسو لمانان گو مان له فره موده کانی پیغه مبهری خوا ناکه ن ﷺ وه ئه و فره مودانه له لایه ن خوا ی به رزو به ریزه وه یه ، به لام خه لکانی کو مه لی گو مپرای ی وه ئه وان ه ش له دلایندا که موکورتی هه یه وه کو خه واریج و مو عتزیله و پاشما وه ی کو مه له کانی تریش ، ئه وان ه هه موویان گو مانیان له سوننه تدا هه یه ، هه ندیکیا ن گو مانیان له و فره موودانه دا هه یه که ته نها که سی ک ده یگیریت ته وه ، وه هه ندیکیا ن له هه موو سوننه ت گو مانیان هه یه وه هیچ نرخ و پیگه یه کی بۆ

دانانی و ده لێن قورئان به سه ، هه ندیکیان گومانیان له هه ندیک سوننه تدا هه یه ده لێن وه رینا گرین مه گهر کۆمه لێکی زۆر له هاوه لāن فه رمووده که بگێر نه وه ، وه هاوه له کان که که سیك ده یگێرێته وه په ده ده که نه وه ده لێن ئه وه گومان ده که یه نه یته ، به لām کۆمه لی هه ق ده لێن : هه ر فه رمووده یه که جیگێر بیته که راسته وه له لایه ن پیغه مبه ره وه ﷺ بیته ئیتر کۆمه لی گێراییتیانه وه یان تاکه که سی ئه وه راست و دنیایی ده که یه نی و به لگه یه له بیرو باوه ره کان و په رسته نه کان و مامه له کاند له به ره وه ی گومانیان تیادا نیه ، به لām کۆمه لی گومرایان ئه وانه ده لێن که هه وāله کان که تاکه که سی گێراییتی وه ناکرێته به لگه له بیرو باوه ره کاند ، له به ره وه ی گومان ده به خشی به گومانی خویان وه بیرو باوه ره کانیش له سه ر دنیایی بنیاد ده نریت .

وه ئه وه ی جیگه ی سه رسو پرمانه ئه وه یه که ئه وانه بیر و باوه ره کانیان له سه ر هه ردو زانستی (الکلام والمنطق) بنیاد ده نین و ده لێن : ئه وانه دنیایی ده به خشن ، به لām که لامی خوا دنیایی ناگه یه نه یته لای ئه وان ، وه سوننه ت دنیایی ناگه یه نه یته لای ئه وان ئه وه گومرای و دو پرانه .

به لām کۆمه لی سوننه ت و هه ق ده لێن : ئه وه ی راسته له پیغه مبه ره وه ﷺ ئه وه دنیایی و زانست ده به خشی و ده کرێنه به لگه له بیرو باوه ره کان و په رسته نه کان و مامه له کردنه کاند ه یچ جیاوازیه که نیه له وه دا ئه مه ریگه ی کۆمه لی سوننه ت و شوینکه وته ن .

وه پوخته و ئه نجام ئه وه یه که هه رکه سیك له دلیدا رقیك هه بیته به رامبه ر هه رشتیک که له لایه ن پیغه مبه ره وه ﷺ هاتبیته ئه وه به لگه یه له سه ر دوو پرووی ئه و که سه وه له سه ر نه بوونی باوه ری وه ئه گهر بانگه شی بوونی باوه ریش بکات ، وه ئه گهر کاریش به م فه رموودانه بکات له پروکه شدا ، له به ره وه ی که رقیلییه تی له دلیه وه ئه وه هه لوه شینه ری که له هه لوه شینه ره وه کانی ئیسلام ، وه له م نایه ته شدا به لگه ی ئه وه ی تیادایه خوی پاک و بیگهر د و بالā ده فه رمووته :

⁶⁴ ته‌ماشاى: جمع العلوم والحكم لاین رجب (2/ 393) ط مؤسسة الرسالة.

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني ئيسلام﴾
 پالپشتيشى دهكات كه دهفه رمويّت: [ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهُ وَكَرَهُوا
 رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ] {محمد: 28}

واته: ﴿ئهو تۆلهيه شيان بهو جوړه بهوئى ئه وه وهيه كه بهراستى شوينى شتيك
 كه وتوون خوا توپه دهكات و له وهش رقيان ده بو وه كه ده بو وهئى په زامه ندى
 و خوشنوودى خواى گه وه ، ئينجا خواش كار و كرده وه كانيانى پوچهل
 كرده وه.﴾

هه واو ئاره زوه كانيان شوين پيغه مبهړ ﷺ نه كه وتبوو له بهر ئه وهش خواى
 گه وه كرده وه كانيانى پوچهل كړنه وه ، ئايه ته كه پالپشته بو فه رمووده كه وه
 له م كاته ئي ستاماندا زورن ئه وانه رقيان له سوننه ته چه سپاو ده كانه كه له
 پيغه مبهړ وه ﷺ كيپر دراو ته وه ئه گهر پيچه وانه ئاره زوه كانيان بيت وه
 ئه وهئى ئه وان حه زيان پييه تى ، وه له وانه بابه ته كاني مامه له و كرين و فروشتنه
 كه له ناو خه لكيدا بلاو بو ته وه له م روژگار هدا ، ئه گهر پييان بليى ، ئه وه سوده و
 خواو پيغه مبهړى خوا ﷺ سوديان قه دهغه كړد وه ده يان بينى كه رقيكى زورو
 بيزاريه كه له لايان دروست ده بيت بهرام بهر ئه وه ، ئه گهر به ئاشكرا دهرينه برن كه
 هه نديكيان دهريشى دهرن ، رق و بيزاريان له وه يه و ده لين جيهان هه هه مووى
 له سه ر ئه وه يه ، ئه وه ئابورى جيهانيه ، ئيوه پيچه وانه جيهان ده كن ، ئانه مه
 هه لگه پرانه وه يه له ئاينى ئيسلام ئه گهر ئه وه ده قانه ئي پينا خوشبيت كه دهر باره ئى
 قه دهغه كړدى سودو قومارو گوشتى ئارهلئى سه ر براو بو جگه له خوا له و
 شوينانه ئى كه خه لكى به پيروزى داده نين نه ك ئاينى ئيسلام ، وه كرين و
 فروشتن و مامه له كان كه پيچه وانه به لگه كانن ، جائه گهر له دهر نويدا
 پينا خوشيه كى بينى سه باره ت به قه دهغه كړد نيان ئه وا خواى گه وه
 كرده وه كانيان پوچهل دهكات وه با له روكه شيشدا كاري پييكات ، كاره كه زور
 مه تر سیداره و له سه ر موسولمانيش پيوسته كه دهر ونى بيشكنيت و زمانى

﴿وانه کان له راقه ی هلهو شینه ره وه کانی ئیسلام﴾.....
 بیاریزی و له گهل راستیشدا بسوریتته وه بو هه رکوی سوپایه وه ، له گهل هه واو
 ئاره زویدا نه بیته له هه رشوینیکدا بیته .

وه له باره ی کارو باری ئافره تانه وه : له کاتیکیدا که ئاینی پیروزی ئیسلام
 چه ندان ریکخه ری دانا وه بو ئافره ت که پیچه وانه ی نه وه یه که ئافره ته کانی
 نه ته وه کانی بی باوه ری و دور له دینی له سه رن ، وای لیها ته وه که زوریک له وانه ی
 که بانگه شه ی ئیسلام ده که ن ده لێن موسولمانین رقیان له و یاسا شه رعیا نه
 ده بیته وه که په یوه سه ته به ئافره تانه وه ، وه له وانه بانگکردنیان بو
 یه کسانیکردن له نیوان ژن و پیاودا ، له میرات بردن و کاره کاند و له و
 شتانه شدا که کردنیان له تایبه ت مهندی پیاوانه ، وه هه رگیز نایانه وی که
 جیاوازی هه بیته له نیوان ژن و پیاودا ، له به ره وه ی رۆژئاوا ژن و پیاویان
 یه کسانکردو وه یان ژنیان پیش خستوو به سه ر پیاواندا ، نه وانه ده یانه وی
 بگه نه وه به رۆژئاوای بی باوه ر ، وه نایانه وی که جیاوازی هه بیته له ئافره تاندا
 له و شتانه ی که تایبه ته به ئافره تان خو یانه وه ، وه نایانه ویته که میراته که ی
 نیوه ی میراتی پیاو بیته ، وه نایانه وی که خوینه که ی نیوه ی خوینی پیاو بیته ،
 وه نایانه ویته که واهی دانی نیوه ی نه و گه واهی دانه بیته که پیاو ده ییات
 هه روه کو چۆن له شه رع ی پاکرا وه دا ها ته وه ، وه خوای گه وره خو ی ژن و پیاوی
 دروستکردو وه ، وه هه رخو شی زاناره به وه ی ده گونجیته وه شیاه بو پیاو و
 ئافره ت .

وه له و کارانه ی تریش نه و هه لمه ته قیزه ونه یه که ده کریته سه ر حجاب و
 سه رکۆنه ی ده که ن ، وه به به لگه ی شه رع ی حجاب پیویستبو وه له سه ر ئافره ت
 وه نه گه ر بتوانن لاوازو له ناوی به رن له تیکو شان رانه ده وه ستان ، به لام که ناتوانن
 نه و کاره بکه ن ده چن لیکدانه وه و راقه ی وای بو ده که ن که راقه و شیکردنه وه ی
 خو ی نیه وه به گویره ی مه به سه تی خوا و پیغه مبه ری خوا نیه ﷺ نایه نه وه
 له پینا خو شبون نیه له وه ی که خوا دایه زاندو ته سه ر پیغه مبه ره که ی ﷺ ؟

ئەمە لەو شتانهيە كە ئىستا پەيدا بوو لە كۆمەلگەداو دەرکەوتووە لە
 نوسراوەكانياندا لە گوڤارەكانيان و مێزگەردەكانياندا، نايانەوێى كە
 جياوازيبکەن لەنيوان ئەوێى خوا جياوازي کردوووە لەنيوانياندا، خواى گەورە
 جياوازي کردوووە لەنيوان باوەرداران و بى باوەراندان، وە جياوازي کردوووە
 لەنيوان باوەرداران و جولهکە و گاوەرەکاندا، وە ئەوان دەلێن: جياوازي نيه لە
 نيوان باوەرداران و جولهکە و گاوەرەکاندا هەر هەموويان باوەرداران وە جولهکە و
 گاوەر خاوەن پەرتوکن و ياساى تايبەت بەخويان هەيە بەلام يەكسان ناکرێن بە
 باوەر داران، وە ئاينى جولهکە و گاويريش يەكسان نيه بە ئاينى ئىسلام، ئاينى
 ئىسلام بەتەنها راستە و دروستە، هەرگيز يەكسان نابن پى ئاينى جولهکە و
 گاوەر ئەگەر چيش ياساى تايبەت بەخوى هەيە جيا دەکرێنەو لە بى باوەرانی
 تر پى ئاينى، بەلام ئەمە واتاى ئەو نيه كە ئاينى ئەوان يەكسان بکەين بە ئاينى
 ئىسلام، ((جا هەرکەسى ئاينى جولهکە و گاوەر يەكسان بکات بە ئاينى ئىسلام
 ئەو گومانى تیدا نيه كە بى باوەرە)).

و ئەوانە بە هېچ جورىك نايانەوێ ئەو ئايەتەنە باسبکرى كە لەبارەى
 دۆستايەتى و دوژمنايەتییەو خواى گەورە لە قورئاندا دايبەزاندوووە، وە
 هەرودەها نايانەوێ كە باسى ئەو ئايەتەنە بکرى كە باس لە جولهکە و گاوەر دەکات
 و سەرکۆنەيان دەکات و نەفرينيان لى دەکات و پىچکە و سەرشۆرپەكانيان پون
 دەکاتەو.

و ئەو ئايەتەنە كە فەرمان بە رق لىبونەوێ جولهکە و گاوەر دەکات
 نايانەوێ گوييان لىبييت، ئايە ئەو رقلیبونەو نيه بەرامبەر ئەوێ كە خوا
 دايبەزاندوووە سەر پىغەمبەرەكەى ﷺ؟ ئەو كارىكى زۆر توندە، خواى گەورە
 دەفەرموێت: [ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهُ وَكَرَهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ]
 {محمّد: 28}

ماناكەى لەپيشەو پون كراوەتەو، وە ئەوێ لەسەر موسولمان پىويستە
 ئەوێ كە لەخوا بترسى و سەرنەوێ نەكات بۆ بى باوەرە و جولهکە و

گا وره كان ، له ئاينى خواى بهرز و بهريزدا سهرىيان بو نهوى ناكات خواى گه وره
ده فهرمويت: [وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ] {القم:9}

واته: ﴿ئاواته خوازن كه تو نهرمى بكهيت له ئاينه كه تدا دربارهى بىرو
باوهره كهت جا ئه وانيش ئه وكات نه رميت له گهل بكه ن و پيك كه ون واته ئه گهر
تو تو زقاليك لىيان نزيك ببيته وهو ده ست له بهرنامه كهت شل بكهيت ئه وانيش
ناماده ن گوپرايه ل بن!﴾.

وه ههروه ها ده فهرمويت: [أَفْبَهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ] {الواقعة:81}
واته: ﴿ئايه ئيوه هه ربه م قورئانه باوهر ناكه ن﴾.

دروست نيه نهرمى نواندن و سه رشوپرى كردن له ئاينه كهى خوادا ، به لام ئه گهر
ئيمه مامه له له گهل جوله كه و گا ورو بى باوهراندا بكهين به گوپرهى ئه وهى
هاتوو له قورئان و سوننه تدا ئه وه دروسته و حقه ، به لام ئه گهر بىيان
يه كسانيان بكهين به موسولمانان ئه وا ناهه ق و پوچه ، خواى گه وره
ده فهرمويت: [لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ
الْفَائِزُونَ] {الحشر:20}

واته: ﴿ها وه لانى دو زه خ و ها وه لانى به هه شت يه كسان نين له ته رازوى داد گهرى
خوادا ، ها وه لانى به هه شت برا وه كانن﴾.

وه ههروه ها ده فهرمويت: [أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ] {الجنّة:21}
واته: ﴿ئاخو ئه وانه ي برويان نيه و گونا ه و تا وانيش ده كه ن پىيان وايه كه
وهك ئه وانه يان داده نيين ، برويان هيينا وه و كاره چا كه كانيان ئه نجامدا وه ؟
هه رگيز شتى وا ناييت ، پىيان وايه ژيان و مردنيان يه كسانه ؟ خراپه ئه و
دادوهره ي ده يكه ن ، ئه گهر پىيان واييت كه هه ردوو لايان يه كسان ده بيت﴾.

ههروه ها ده فهرمويت: [أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي
الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ] {ص:28}

واته: ﴿ثايه دهكريت نهوانه ي كه باوه پريان هيناوه و كاري چاكه يان كردوه وهكو به دكاران و ئاژاوه گيپران له زهويدا دابنيين وهكويه ك حيسابيان بو بكهين؟ يا خو دهبي خالكانيكي پاريز كار ،له گوناوه تاوان وهك و خه لكاني خراپكار داينيين﴾.

جا دروست نيه ههركيز نهوه ،خوای بهرزو بهريز قورئاني دابه زاندوه به جياوازي كردن له نيوان باوه پدا رو بي باوه پ ئيتر نهو بي باوه پ بت په رست يان بي دين يان گاور يان جوله كه بيت ،جا بويه پيوسته هه ر خه لكه و له شوييني خويان دابنيين و له نه نجامداني ئاينه كه ي خوادا لومه ي لومه كاران ناماترسي نييت ،وه گوماني تي دا نيه كه خوشه ويستي قورئان و سوننه ت له باوه پره ويه پياوي له سه رده مي پيغه مبه ردا ﷺ نويژي بو هاوه لاني خوي ده كرد نه م پياوه له هه موو پكاتيكا سورته ي ((الاحلاص)) ي ده خويند نه مه يان بو پيغه مبه ر ﷺ باسكرد نه ويش پرسيا ري له باره يه وه ليكرد پياوه كه فهرمووي ((من نهو سورته م خوشده وييت چونكه سيفه تي رهماني تي دا يه)) پيغه مبه ر ﷺ پيي فهرموو ((ان حُبِكَ لَهَا ادْخَلَكَ الْجَنَّةَ)).

واته ((خوشه ويستي تو بو نهو سورته ده تخاته به هه شته وه)) له گيپرانه وه يه كي تر دا ((اخبروه ان الله يحب)) (۱۱)

واته ((هه والي بدهني كه خوای گه وره خوشي ده وييت)).

⁶⁵ هذا المذكور أعلاه مجموع حديثين:

الاول: عن عائشة رضي الله عنها أن رجلاً بعثه رسول الله ﷺ على سرية فذكرته وفيه : فقال لآ نها صفة الرحمن ،وأنا أحب أن أقرأ بها : فقال النبي ﷺ ((أخبروه أن الله يحب)) أخرجه البخاري (7375) ،ومسلم (813).

والثاني :عن انس أن رجلاً من الأنصار كان يؤمهم في مسجد قباء فذكره ،وأنه كان يقرأها في كل ركعة وفيه : فقال إني أحبها فقال ﷺ ((حُبِكَ إِيَّهَا ادْخَلَكَ الْجَنَّةَ)) أخرجه البخاري (774) تعليقا ووصله الترمذي (2901) وقال ((هذا حديث حسن غريب صحيح)). والله أعلم

جا هه رکه سیك قورئانی خوشبویت ئه وه باوه ری ههیه و ئه وه ش دهیباته به هه شته وه ، وه ئه وه كه سه ی قورئان یان سوننه تی رق لییه له بهر ئه وه ی پیچه وانه ی هه واو ئاره زویه تی ئه وا کردوه كه ی پوچ ده کاته وه به و رقه ی، ئه گهر چیش قسه نه کات واته ده ری نه بری، جا ئه گهر ده ری بریت و قسه نه کات و مل نه دات؟ ئه وه گومانی تیدا نیه كه زور توند تره و قورستره .

وه هه روه ها ئه وه كه سه ی كه رقی له قورئان و سوننه ته له بهر ئه وه ی پیچه وانه ی ری بازه کین ئه وه كه سه ی سه رمه شقیه تی پی ی ناخوشه به لگه ی بو باسبریت له قورئان و سوننه ت له بهر ئه وه ی پیچه وانه ی ریچه که کین ، وه ئه وه كه سه ی ریچه و ری بازه که ی زیاتر خوشده ویت له قورئان و سوننه ت ، جا ئه گهر له دایدا به رامبه ر به وه ی له قورئان و سوننه تدا ههیه دروست بووه رقی، ئه وا به لگه یه له سه ر نه بوونی باوه ر له دله کهیدا و به وه ش کردوه که ی پوچه ل ده کاته وه ، له بهر ئه وه ی مروقی باوه ردار هه یچ شتیك پیشناخت به سه ر قورئان و سوننه تدا، هه یچ کام له ئاره زوو یان ریچه و ری باز یان شوینکه وته پیشناخت به سه ر قورئان و سوننه تدا به لکو قورئانه که ی خواو سوننه ته که ی پیغه مبه ر ﷺ پیشده خات به سه ر هه موو شتیكدا ئه گهر چی قورئان و سوننه ت پیچه وانه ی هاواو ئاره زوو ریچه و ری باز و ریچه که ی ئه وه ی چاوی لیده کات بیت ، موسولمان هه یچ شتیك وه و قورئان و سوننه ت ته ماشا ناکات و یه کسانی ناکات ، پیشه وا شافیعی ره حمه تی خوا ی لیبیت فه رموویه تی ((موسولمان کو دهنگن له سه ر ئه وه ی كه بو هه یچ كه سی نیه واز له سوننه ت و ریوشوینی پیغه مبه ر ﷺ بینیت له دوا ی ئه وه ی بو ی پون بوته وه بو قسه ی هه یچ كه سیك)) (۱۱)

وه عبدالله ی کو ری عباس ره زای خوا یان لیبیت به هاوه لان ره زای خوا یان لیبیت ده فه رمویت ((دوور نیه و خه ریکه به رد بباریتته خواره وه به سه رتاندا له

⁶⁶ ذکره ابن القیم فی إعلام الموقعین (2\282)

ئاسمانه وه ، ده لیم پیتان : پیغه مبهردا ﷺ ده فره مویت ، وه ئیوه ده لیم ئه بویه کر و عومهر ده فره موون ره زای خویان لیبت) (۱۱)

جا ئه گهر قسه ی ئه بویه کر و عومهر ره زای خویان لیبت به سهر قسه ی پیغه مبهردی خوادا ﷺ وا بکات که دوور نیه بهرد له ئاسمانه وه داباری ئه ی قسه ی ئه وکه سه چۆن ده بیئت که ریبارزوو ریچکه ی فلان و فیسار له ناو خه لکیدا پیشبخت به سهر قورئان و سوننه تی پیغه مبهردا ﷺ ئه گهر پیچه وانه ی ریچکه ی ئه و یان ریچکه ی ماموستا که ی بیئت ئه و هه لویستیکی دوزمنکارانه ی ده بیئت بهرامبهرد قورئان و سوننه ت و نایه ون ، داوای پاراستن له خوای گه وره ده کهین ، ترس هه یه له و که سانه بیئت که خوای گه وره ده باره یان ده فره مویت : [وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ] {الحج: 72} واته : ﴿کاتی ئایه ته رۆن و ئاشکراکانی ئیمه شیان به سهر بخوینری له دم و چاوو دیمه نی بی بروا کاندای کرژی و تالی و ئینکاری ده بیینی﴾ . بۆچی ؟ له بهر ئه وه ی ئه وان رقیان له ئایه ته کانی خوای به رزوو به ریزه ، ترسناکی زۆر تونده له و باره وه .

ئهو هه لوه شینه ره ترسناکیه که ی زۆر تونده و شاراو ه شه له ده لکه کاندای و له ده رونه کاندای ، له سهر موسولمانه که ئاگای له ده روونی خو بیبت و بیپشکنی له گه ل ئه و هه لوه شینه ره دای به راوردی بکات له بهر ئه وه ی شتیکی له وه تیادا نه بیئت ، یان رقی له شتی بیئت که له لایه ن پیغه مبهردا ﷺ بیئت یان ئه گهر پیچه وانه ی بیئت له بهر ئاره زووی ده روونی یان پیچه وانه ی ریبارزه که ی یان

⁶⁷ أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ فِي مُسْنَدِهِ (3121) بَنَحْوِهِ وَصَحَّحَهُ أَحْمَدُ شَاكِرُ رَحِمَهُ اللَّهُ وَ أَخْرَجَهُ الْخَطِيبُ فِي الْفَقِيهِ وَالْمُتَّفَقُ رَقْم (379 وَ 380) ، وَابْنُ عَبْدِ الْبَرِّ فِي جَامِعِ بَيَانِ الْعِلْمِ وَفَصْلِهِ رَقْم (2378) وَ إِسْنَادُهُ صَحِيحٌ بِلَفْظٍ :

((أَرَاهُمْ سَيُهْلِكُونَ ، أَقُولُ : قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَيَقُولُونَ : نَهَى أَبُو بَكْرٍ وَ عُمَرُ)) وَ هَذَا لَفْظُ الْخَطِيبِ فِي الرَّقْمِ الْأَوَّلِ .

﴿وانه کان له راقه ی هلهو شینه ره وه دکانی نیسلام﴾.....
 گروپه که ی یان پی شه واکه ی بیټ ، وه ئه وکه سه ی وایټ له سهر مه ترسیه کی
 گه وره یه .

له وه وه پون بویه وه که پیویسته له سهر موسولمان که به رزی رابگریټ و ریژی
 بو دابنی بو هریه که له قورئانه که ی خواو فهرموده دکانی پیغه مبه ر ﷺ وه هیچ
 شتی که له بوچونه کان و ری بازه کان به سه ری اندا پی ش نه خات، وه ویست و
 مه به سه ته کانیش پی ش نه خات ، ئه وه باوه ربوون پیویستی ده کات که وایټ که
 قورئانه که ی خواو سونه ته که ی پیغه مبه ری خوا ی ﷺ خوشبویت ، وه رقی له
 هه رشتی که بیټ که پیچه وانه ی قورئان و سوننه تی پیغه مبه ر ﷺ بیټ ، ئه مه
 نیشانه ی باوه ر و شوین که وتن و په پره و کردنه ، خوا ی پاک و بیگه رد قورئان و
 سوننه تی دابه زاندو وه فهرمانی پیگردوین که شوینیان بکه وین و قه ده غه شی
 لیگردوین که پیچه وانه یان بکه یین ، جا هه رکه سی رزگاری و دواپوژی ده ویت
 پیویسته له سهری ده ست به قورئان و سونه ته وه بگریټ ، هه تا ئه گه ر قورئان و
 سوننه ت پیچه وانه ی ئه وه شبیټ که ده یه ویت و ویستی لییه تی ، ئه و له و
 کاته دا دواپوژیکی خوش چاوه ریته ، وه خوا ی به رزو به ری ز خاوه نی دانای و
 زانست ئه و شته ت له سهر قه ده غه ده کات با تو ش ویستت لی ی بی و دلټ
 به لایدا بجیټ ، به لام خوا ی گه وره زاناته به پاشه روژ و پاشه اته کان خوا ی
 گه وره ده فهرمویت: [کُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا
 وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ]
 {البقرة: 216}

واته: ﴿له سهرتان جهنگ نوسراوه له گه ل بی باوه راندا بیکه ن ، دیاره جهنگیش
 شتیکی قورس و نارپه هته و خوشتان لی نایه ، دل و دهرون هه زی پیناکات
 چونکه کوشتن و برین ، به خت کردنی دارایی و به جی هیشتنی نیشتمانی
 تیدایه به لام ئه گه رچی ئاواشیټ هه ر جیهاد هو ی سهر فرازیتانه ، له وانه شه له
 شتی که هه زنه که ن و ناخو شبیټ لاتان به لام خیرو چاکه ی تیدابیټ و به خی ریش

گه پرى رهنگه چه زتان له هه ندی شت بی و پیشتان خوشبیت که چی شه پرو خراب بیت و ناکامه که ی باش نه بیت.

شه پرکردنیان پی ناخوشه له بهر شه و ناره حه تی و برینداری و کوشتن و مه ترسیه ی تییدایه ، پی ناخوشبونیکى دهر وونی نهک پی ناخوشبونیکى ئاینی ، له بهر شه وه ی دهر وون برینداری و کوشتنی پی ناخوشه [وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ] {البقرة: 216}

واته: ﴿بی گومان خوا خوی ده زانی چشتی چاکه و چشتی خراپه به لام ئیوه نایزانن﴾.

جا موسولمان ده زانی که شه وه ی خوا دادوهری کردووه و بریاری داوه یان شه وه ی پیغه مبه ر ﷺ بریاری داوه شه وه خیر و چاکه یه له ئیستا و داهاتوشدا شه گهرچیش بوی دهر که وت که ناره حه تی تیادایه یان پیچه وانه یه بو ئازاری دهر وونی ، شه و باوهری وایه که خیر و چاکه له وه دایه که خوا فهرمو بی تی یان پیغه مبه ره که ی ﷺ فهرمو بی تی ، وه هیچ شتی که پیش ناخات به سه ریاندا و بوچونی خوشی پیش ناخات ، خوی گهره ده فهرمو بی تی: [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدَمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَمِيعٌ عَلِيمٌ] {الحجرات: 1}

واته: ﴿شه شه که سانه ی باوهرتان هی ناوه ! پیشی خوا و پیغه مبه ری خوا ﷺ مه که ون ، له هیچ کاری که له کاری دین و دونیادا ، کاتی که پرسیاریک له پیغه مبه ر ﷺ کرا ئیوه پیش شه و وه لام مه دهنه وه ، له روشتندا پیش مه که ون ، له خو تانه وه بریار مه دهن ، له خوا بترسن و له سنوره کانی لامه دهن چونکه به راستی خوا بیسه ره به وته کانتان ، زانایه به ئیش و کاره کانتان﴾.

وه عومهر ره زای خوی لی بی تی ده فهرمو بی تی ((شه ی خه لکینه تۆمه ت باری بوچون بکه ن له ئایندا شه گهر منتان بینیبایه له روژی (أبي جندال) دا که شه گهر دروستبویه فهرمانی پیغه مبه ر ﷺ ره ت بکه مه وا شه و تی ده کو شیم چه ندیک بم

توانيايه به لام وازم له بوچونه كه ي خوم هينا كه حزم نه ده كرد ئاشته وايي حوده يبيه بكرى و شوين پيغه مبه ر ﷺ كه وتم و فرمانه كه يم وهرگرت ()
 وه چيروكه كه به و شيويه كه پيغه مبه ر ﷺ ريكه وت له گهل هاوبه ش دانهراندا له حوده يبيه دا به وه ي كه بگه رينه وه و عومره كه ي نه كات و سالي ئاينده بيتته وه ، ئهم ريكه وتنه له سهر عومهر و جگه له ويش له هاوه لان قورس بوو ره زاي خويان ليبيت له بهر ئه وه ي وادياربوو بويان كه ئه و كار ه سهر كه وتن بيت بو بي باوه ران و سهر شوپري بيت بو موسولمانان ، ئه وه له سهر يان قورس بوو جا بويه عومهر قسه ي له گهل ئه بوبه كردا كرد ئه بوبه كريش ره زاي خوي لي بيت پي ي فهرموو ((ئه وه پيغه مبه ري خوي ه ، ده ست به فرمانه كه يه وه بگره)) ()

ريك كه وتنه كه كراو به خيريش ته واو بوو بو موسولمانان و سهر شوريش بوو بو بي باوه ران و خوي گهره ش ناوي ليئا سهر كوتن [إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا] {الفتح: 1}

واته: ﴿بيگومان ئيمه به هوي پيكه اتنه كه ي حوده يبيه وه سهر كه وتنيكي ئاشكرامان بوكرديت ئه ي محمد ﷺ﴾ .

له گهل ئه وه ي كه عومهر ره زاي خوي ليبيت ئه وه ي پينا خوش بوو له بهر ئه وه ي واگوماني برد كه له وه دا سهر نه وي موسولماناني تيدا يه و سهر كه وتنه بويباوه ران ، به لام ئه وه ي پيغه مبه ر ﷺ برياري ليئا ئه وه خير و چا كه بوو ، له بهر ئه وه ي پيغه مبه ر (عليه السلام) له خويه وه هيچ قسه يه ك ناكات به لكو كه ده يلتي وه ي ونيگاي خوييه .

جائه وه ي پيوست ئه وه يه كه هه رده م قسه ي خواو قسه ي پيغه مبه ر ﷺ پيش بخريت ، جاله خوته وه ره خنه مه گره و له ده رونيشتدا تهنگي نه بيت

⁶⁸ أخرجه البخاري (4189) ، ومسلم (1785) من قول سهل بن حنيف رضي الله عنه

⁶⁹ سبق تخريجه

له باره یه وه ، به لام خوانه خواسته نه گهر رقت له وه بوو که له لایه ن خواو پیغه مبه ره وه یه ﷺ نه وا نه مه هه لگه پراځه وه یه .
داوا له خواد هکین سه لامه تمان بکات .

پرسیاره کان

پرسیار: نایه پیویسته که سیک به بیباوه پ دابنریت که رقی له شتیک له قورنانه که ی خوا یان سونه ته کانی پیغه مبه ره ﷺ بیت ورق وکینه که ش به ناشکرا دهریپریت ؟

وه لام: نه گهر رقه که ی دهرخست وتی من رقم له وه یه که له لایه ن خواوه یه یان پیغه مبه ری خواوه ﷺ هاتوو نه وه گومان له بیباوه پ بونیدا نییه . به لام نه گهر نه زانراو ته نها له دلیدا قسه ی کردو وتی من رقم له م فرموده یه یان رقم له م نایه ته یان هاو شیوه ی نه وه ، نه وه په نابخوا به پراکشای بیباوه پریه که ی دهرخستوووه حوکمی نه وه ی به سهردا دهریت که له زمانی خو یه وه دهرچوووه ، به لام نه گهر قسه ی نه کرد نه وائیمه جگه له پروکه ش هیچی دیمان بونیوه وناخی دلیش جگه له خوی به رزو به ریز که سی دی نایزانیټ .

پرسیار: هه ندی خه لکی هه ندی کاره کانیان له سهر قورس وگرانه هه لده سستی به کردنیان له گهل نارچه تیدا ، وه هه ندی جاریش دهرونیان شتیک ی پیناخوشه له وه ی که خوادایبه زاندوووه ، وه کو هه ستان له خه و بونویژی به یانی وجگه له ویش ، نایه نه ویش دهرمیردریت له وه ی که رقی له شتیک بیت له وه ی که پیغه مبه ره ﷺ هیئاویه تی ؟

وه لام: جیاوازی هه یه له وه ی که مروؤ رقی له وه بیت که خوادایبه زاندوووه له گهل نه وه ی توووشی ته مبه لی بوبیت له هه ستان بو شه ونویژ یان نویژی به یانی نه وه بی باوه پرنابیت به ته مبه لی ، نه وه سه رکونه دهریت له سهر ته مبه لیه که ی قورسی له شی که ناتوانیت په رسته شه کان وه ک خوی و له شوینی خویدا به چاکی نه نجام

بدات ، بهلام پيى ناوتریت ئهوه بیاوهپه له بهر ئهوهى ئهوه کارىكى سرشتییهو ناگه پیتتهوه بۆ باوهپه، ههروهكو چۆن کاتى جیهادو شهپکردن پیویست کرا قورسبوو لهسهریان ، خواى گهوهره دهفرمویت: [کُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ] {البقرة: 216}

واته: ﴿لهسهرتان نوسراوه جهنگ کردن لهگهله بیاوهپندا دیاریشه جهنگ کردن قورسه لهسهرتان و ناخوشه بۆتان﴾.

ئهوه مانای ئهوه نیه که رقیان لهوه بیته که خواى گهوره پیویستی کردوه بهلکو ههر خودی شهپکردنیان پی ناخوشه و قورسه لهسهر دهرونی مروڤ ((وهوکره)) واته شهپکردن بهوهى که تیايه تى له نارهحتى، گومانی تیا نیه که سهركونه دهكرى لهسهر ئهوه بهلام ناگاته رادهى بی باوهپى، تهملهلى له نویتدا بۆ وینه یان شهو نویترو یان له ههندی کاتدا تهملهلى له نویترو بهیاناندا که ئامادهی نایته به هوى قورسى لاشهى و تهملهلى خهوهوه، ئهوه کورتیهو کهمی باوهپه کهیه تى بیگومان جوړیکیشه له جوړهکانى دوو پرووی بهلام ناگاته رادهى بی باوهپى، بهلام ئهگهر رقی له نویترو بوو ووتى ئهم نویترو چیهو بۆچی ههستین به شهو بروین و نویترو بکهین؟ ئهوهیه که بی باوهپ دهبیته، ئهگهر یاساو بریاری خوايى پی ناخوش بیته.

پرسیار: ههركهسى ههوالى له ههوالهکانى پیغه مبهره ﷺ رهد بکاتهوه له بهشهکانى بیرو باوهپدا لهسهر ئهوهى که بللى ئهوه لهوه ههوالانهیه که تاکه کهسى گیراویهتهوه، ئایا ئهوه به ههلهگهپانهوه له ئىسلام داده نریت؟

وهلام: ئهگهر زانى که ئهوه فرمودیه راست و دروست له پیغه مبهره وه ﷺ هاتوووه دهقیکیشه له بابته کهدا هیچ ئهملاو ئهولا ههلهناگرى، بهلى به ههلهگهپانهوه داده نریت له بهرئهوهى هیچ بههانهیهکی نیه.

بهلام ئهگهر راستیه تى و چهسپاوى له پیغه مبهره وه ﷺ نه زانى یان که زانى راست و دروسته و چهسپاوه بهلام فرموده که دهگونجى بۆ جگه له وهش

﴿وانه کان له پاقه ی هه‌لوه‌شین‌ره‌وه‌کانی نی‌سلام﴾.....
 به‌کار‌به‌ی‌نری، وه ده‌قی‌کیش نیه له باب‌ته‌که‌دا یان مانا‌که‌ی به‌جوری‌کی دی
 لی‌ک‌دا‌یه‌وه، ئه‌وه له‌و کاته‌دا پۆ‌زشی بۆ ده‌هین‌ری‌ته‌وه به‌وه فه‌رموده‌که
 هه‌ل‌ده‌گری مانای تری‌شی هه‌بی‌ت و لی‌ک‌دانه‌وه‌ی تری بۆ کرد‌وه .

پرسیار : هه‌ر‌که‌سی کاری‌کی پ‌ی پ‌ید‌راو یان ئه‌وه‌ی جیا‌وازی تی‌ادا بی‌ت پ‌قی
 لی‌ی بی، ئایا ده‌چی‌ته ناو هه‌لوه‌شین‌ره‌ی پ‌ی‌نجه‌مه‌وه، واته هه‌لوه‌شین‌ره‌ی
 پ‌ی‌نجه‌می به‌سه‌ردا ج‌ی به‌ج‌ی ده‌گری‌ت؟

وه‌لام : پ‌ی‌گه پ‌ید‌راو یان بونی جیا‌وازی له لای‌ه‌ن زانا‌یا‌نه‌وه ئه‌وه بۆ‌ی به‌هانه‌یه
 له جیا‌وازی‌ه‌که‌دا ئه‌گه‌ر باب‌ته‌که جیا‌وازی تی‌دا بی‌ت که ئه‌و‌یش بریتی یه له
 وه‌ر‌گرتنی یه‌کی له مانا‌کانی یان یه‌کی له پ‌ی‌بازو مه‌زه‌به‌کان، ئه‌وه ئه‌گه‌ر له
 کۆ‌شش کاران بی‌ت یان له‌وانه بی‌ت که به‌ دوا‌ی به‌ل‌گه‌دا ده‌گه‌ری‌ت تا هه‌قی
 ده‌ست‌که‌وی‌ت ئه‌وه به‌هانه‌ی بۆ ده‌هین‌ری‌ته‌وه، به‌لام ئه‌گه‌ر له‌به‌ر‌ئه‌وه‌ی ئه‌وه
 وه‌ر‌ده‌گری‌ت که له گه‌ل هه‌واو ئاره‌زویدا ده‌گونج‌یت ئه‌وه بی‌گومان به‌هه‌ل‌ده‌دا
 چو‌وه‌و تا‌وان‌بار‌یش ده‌بی‌ت له‌سه‌ری به‌لام ناگاته راده‌ی بی با‌وه‌ری .

پرسیار : ئایا له فه‌رموده‌ی خ‌وای گه‌وره‌دا [ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ
 فَاحْبَطُوا أَعْمَالَهُمْ] {محمد:9}

واته: ﴿ئ‌ه‌وه‌ش له‌به‌ر‌ئه‌وه‌ی که به‌پ‌راستی ئه‌وان ر‌قیان له‌و په‌یامه ده‌بو‌وه‌و خ‌وا
 دا‌یبه‌زان‌د‌وه‌و، خ‌وای گه‌وره‌ش کاره‌کان‌یا‌نی پ‌و‌چه‌ل کرد‌وه‌و﴾
 به‌ل‌گه‌یه له‌سه‌ر ر‌ق لی‌بونی هه‌ندی له‌وه‌ی پ‌ی‌غه‌مبه‌ر ﷺ هی‌نا‌ویه‌تی، له‌کاتی‌ک‌دا
 بی‌ست‌ومانه که که‌سی ئایه‌ته‌که دا‌ده‌به‌زینی‌ته‌ سه‌ر ر‌ق لی‌بونی هه‌موو ئه‌وه‌ی
 پ‌ی‌غه‌مبه‌ر ﷺ هی‌نا‌ویه‌تی یان به‌ل‌گه‌یه له‌سه‌ر ر‌ق لی‌بونی هه‌موو ئه‌وه‌ی
 پ‌ی‌غه‌مبه‌ر ﷺ هی‌نا‌ویه‌تی، وای لی ده‌کات که هه‌لوه‌شین‌ره‌که له هه‌موویدا بی‌ت
 نه‌ک له هه‌ندی‌ک‌یدا ((واته وا پ‌اقه‌ی ده‌کات که هه‌موو ئاینی پ‌ی هه‌ل‌ده‌وه‌شی‌ته‌وه
 له‌به‌ر‌ئه‌وه‌ی ئایه‌ته‌که به‌ل‌گه‌یه له‌سه‌ر هه‌موو واته ر‌قی له هه‌مویه‌تی نه‌ک له
 هه‌ندی‌کی .. وه‌ر‌گی‌ر)) .

وه لām : بپیاره که هه مووی ده گریته وه وه ندیکیشی ده گریته وه، ئایه هه ندیکیش هه له وه نیه که خوا دایبه زاندووه ؟ هه له بهرئه وه شه زانایی بهرین ده رپری به وتهی: هه رکه سی رقی له شتیك بیټ ، نه یفه رموو هه رکه سی رقی له وه بیټ خوا دایبه زاندووه، به لکو فهرمووی: هه رکه سی رقی له شتیك بیټ له وهی پیغه مبه ر ﷺ هیناویه تی، ئه وه هه ندیکیش ده گریته وه، و هه مویشی ده گریته وه، له بهرئه وهی هه ندیکیش خوا دایبه زاندووه هه روه کو هه مووش هه خوا دایبه زاندووه، وه وشه ی (ما) له وته گشتیه کانه.

پرسیار: حوکمی که سی چیه رقی له هاوه لانی پیغه مبه ر ﷺ بیټ؟ ئایا به شیکه له م هه لوه شینه ره له هه لوه شینه ره وه دکانی ئیسلام؟

وه لām: به لی، هه رکه سی رقی له هاوه لانی پیغه مبه ر ﷺ بیټ ئه وه به لگه یه له سه ر دوو پرووی، هیچ که س رقی له هاوه لانی نیه مه گه ر دوو پرویټ، به لکو خوی گه وه به بی باوه ر ناوی بردووه، خوی گه وه ده فهرمویت: [مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيُغَيِّظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا] {الفتح: 29}

واته: ﴿محمد ﷺ﴾ ره وانه کراوو په یامبه ری خویه پیان خوش بیټ یان نا، ئه وه که سانه ش له گه ل ئه ون و شوینی ئه وه که وتوون له به رانه ر بی پروا کانه ئازاو به هیزن، له ناو خوشیانه دا میهره بان و به سوژو دل نه رمن، ده یان بینیت هه رده م خه ریکی رکوع و سوژده ن، واته: زور خه ریکی خویه رستی و نویژن، به شه و شه و نویژن ئه که ن و به پوژیشدا سوارچاکی مه یدان، هه موو کات ئاواتیان به ده ست هینانی فه زل و میهره بانی خویه، مه به ستیان ئه وه یه خوا لیان پازی بیټ، نیشانه یان له شوینه واری سوژده برده کانیانه وه بو خوا له پوخساریانه دا دیاره، واته: کرداریان شیرین و کاریان چاک و پیروژه، زمانیان

پاک و دلّیان پاک و رهوشتیان به رزه، ئه وه وه سفیانه و له تهورات و ئینجیلیشدا وه کو کشتی وایه که له سهره تاوه وه چی دهر کردبی، ئینجا وه چه که به هیزی کردبی، ئینجا ئه ستوریش بوی، ئه وسا له بنجه کانیشی وه ستابی ئه وهنده زو و هه ل بدات و گه شه بکات وهر زیرو کشته وانه کان سهرسام بکات، واته: بویه کهم جار هاوه لانیس له سهره تای کاره وه کزو لاوازیوون، پاشان وورده وورده زیادیان کردو و زور و به هیز بوون و له سهر پیی خویان وهستان، خوا ئاوا به هاوه لانی پیغه مبه ر^{علیه السلام} ده کاتو بونه وهی رقی کافرانی پی هه لسینی، خوا به لینی به و که سانه داوه پروایان هیناوه و کاره چاکه کانیاں ئه نجام داوه، به لیبور دنی ته واوو پاداشتیکی گه وره

خوای گه وره هاوه لانی هینايه بوون تا رقی کافرانی پی هه لسینی، جا هه رکه سی رقی له هاوه لان بیته ئه وه به لگه یه له سهر بی باوه ری و دوو پرووی، داوا له خوا ده که یه سه لامه تمان بکات و بمانپاریزی، وه خوای به رزو به ریز باسی باوه رداران ده کات به وهی به سوژن و ده پارینه وه له خوا بونه وانه ی له پیش خویانه وه پویشتون و مردون، خوای گه وره ده فهرمویت [وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ] {الحشر: 10}

واته: ﴿ئونه وانه ش له دواي ئه وانه وه هاتوون، واته: له پاش کوچکه ران و یارمه تیده رانه وه هاتوون، ده لی: ئه ی پهروه ردگارمان له ئیمه و له و برایانه مان که پیش ئیمه باوه ریان هیناوه خوش ببه، وه هیچ بوغزو قینی که مه خه ره دلمانه وه به رانه ر به و که سانه ی باوه ریان هیناوه، ئه ی پهروه دگاری ئیمه به راستی ته نها ئه تو ی به سوژی میهره بان﴾.

ئه وه هه لو یستی موسلمان به رامبه ر به هاوه لان که داوا ی لیخو شبونیاں بو بکات و خوا لییاں پازی بیته و ده لی: ئه ی پهروه ردگارمان له ئیمه و له و برایانه مان پیش ئیمه باوه ریان هیناوه خوش ببه، وه به باشه باسیان بکات.

پرسیار : ئه وانه ی قسه له باره ی زانیه کانمانه وه ده کهن و ده لێن ئه وان زانان له بواری ((خوینی ئافره تان و، زه یستانی واته ئه و خوینه ی له دوا ی له دایک بونه وه له ئافره تان دیت)) وه ده لیت جیاوازی مه خه نه نێوان گه نجه کانی نه ته وه وه، به لکو ئیمه یه کپیزیمان ده ویت، ئایا ئه وه له بی باوه پری ده ژمیردیت به وه ی دابه زیوته سه ر پیغه مبه ره که ی ﷺ؟

وه لام : ئه وه له بی باوه پری نیه، به لام ئه وه له پاشه مله باسکردن و که وتنه باسکردنی ناموسی زانیانه، وه ئه وه ش قه دهغه یه بیگومان، له به ره ئه وه ی پاشه مله باسکردنیکه که به توندی قه دهغه کراوه لی، وه پیویسته له سهریان که بگه پینه وه بو لای خوا ی به رزو به ریز، پاشانیش باسکردن له باره ی زانیانه وه چ سو دیک ده به خشی؟ هیچ نابه خشی ته نها خراپه نه بیّت، ناشیرینیان ده کهن لای خه لکی و رقیان لییان ده بیّت و متمانه یان لایان که مده که نه وه، ئه ی ئایا خه لکی بو لای کی برۆن ئه گه ر نه گه پینه وه بو لای زانیان؟ بو کوی ده پۆن؟ ئه وه مه ترسیه کی گه وره یه .

وه له وه شه وه ئه وه دروست ده بیّت متمانه که م بیته وه به زانیان و له که دارکردنی پیگه یانه لای خه لکی ئه وه کاریکه که دروست نیه، وه ئه وه ش مانای وایه که خه لکی بگه پینه وه بو لای جگه له زانیان و به وه ش شه پرو خراپه پهیدا ده بیّت وه هه ر ئه وه شه که بانگه وازکارانی خراپ ده یانه و ی پروو بدات تا زانیان ریزیان نه مینیت.

وانه ی جه وته م له راقه ی
هه لوه شینه ری شه شه م

زانای پایه‌به‌رز ده‌فه‌رمویت: هه‌رکه‌سی گالته بکات به شتی له
 ئاینی پیغه‌مبه‌ر ﷺ یان به پاداشتی یان به سزای بی باوه‌ره، وه
 به‌لگه‌ش وتهی خوای گه‌وره‌یه [قُلْ أَبِاللهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ
 تَسْتَهْزِئُونَ (65) لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ (66)] . {التوبة} .
 واته: ﴿پییان بلی: ئایا ئیوه به خواو به ئایه‌ته‌کانی و به
 پیغه‌مبه‌رکه‌ی ﷺ گالته‌تان ده‌کرد؟ ئیتر بی سوده، هیچ بیانو
 پاساو مه‌هیننه‌وه، چونکه به راستی ئیوه بی باوه‌رپونه پاش
 باوه‌ره‌ینانتان﴾ .

﴿راقه﴾

ره‌حمه‌تی خوا له زانای پایه‌به‌رز فه‌رموی: (شه‌شه‌م) واته: هه‌لوه‌شینه‌ری
 شه‌شه‌م له هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌کانی ئیسلام ((هه‌رکه‌سیکه که گالته بکات به شتی
 له ئاینی پیغه‌مبه‌ردا ﷺ یان پاداشتی یان سزای بی باوه‌ره))
 وه به‌لگه‌ی فه‌رموده‌ی خوايه ((پییان بلی: ئایا ئیوه به خواو به ئایه‌ته‌کانی و
 به پیغه‌مبه‌رکه‌ی ﷺ گالته‌تان ده‌کرد؟ ئیتر بی سوده هیچ بیانو مه‌هیننه‌وه،
 چونکه به راستی ئیوه بی باوه‌رپونه‌وه پاش باوه‌ره‌ینانتان)) نه‌وه به‌شیکی
 گه‌وره‌یه، وه نه‌وه‌ی پیشوش ((هه‌رکه‌سی رقی له شتی بیت له‌وه‌ی
 پیغه‌مبه‌ر ﷺ هیناویه‌تی)) رق و پینا‌خوش بوون له کرده‌وه‌کانی د‌ل‌ن، به‌لام
 گالته کردن له ووته‌کانی زمانن.

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كاني نيسلام﴾
 وه ئهم ئايه ته پيرۆزهش له هوکاري دابه زينه کهيدا هاتوو ^{□□} که کو مه لی له
 مسولمانان له گه ل پیغه مبهردا ^ﷺ له جيهادا بوون، له جهنگی ته بوکدا،
 کو بونه وه له شوینیکدا یهکی له وان قسه ی کردوو وتی: نه مان دیوو وینه
 نه وانه، قورئان خوینانه، که هه میشه به شوین سکiane وه بن، وه زوریش
 درۆزن بن، وه زور ترسنوک بن له کاتی روبه ربوو نه وه دا، مه به ستیان
 پیغه مبهرو ^ﷺ هاوه له کانی بوو ره زای خویان لی بیّت، وه له و شوین و
 دانیشتنه دا گهنجیک له نه نصاره کان له وی بوو پییان دهوت ((عه وفی کوری
 مالک)) به و پیاوه ی وت: درۆت کرد، به لام تو بویه وا ده لییت دوو پرویت، وه
 ده بیّت هه وال بده مه پیغه مبهرو ^ﷺ، هه تا رویشت بو لای پیغه مبهرو ^ﷺ تا هه والی
 بداتی به لام بینی که نیگا و سروش پیشی که وتوو وه دابه زیوه ته سه ر
 پیغه مبهرو ^ﷺ و خوی به رزو به ریز هه والی داوه تی به وه ی که نه مانه له
 دانیشتنه که دا وتویانه، یان یهکی له وان وتویه تی و نه وانی تریش ناره زاییان
 دهر نه بری و ریگریان نه کرد، وه له کاتی که نه وه دابه زیه سه ر پیغه مبهرو ^ﷺ
 و نه و قسه ناشرینه ی پی گه یشت له شوینی خوی هه ستاو سوار ئاژه له که ی
 بوو رویشت، نه و پیاوه ی که قسه ی کردبوو هات بو لای پیغه مبهرو ^ﷺ داوای
 لیبورونی لی ده کرد، ده یوت نه ی پیغه مبهرو ^ﷺ ئیمه ته نها گالته و گه پمان
 ده کرد، قسه ی سواری ئاژه لمان ده کرد تا ریگه ی پی برین ((واته چون نه وانه ی
 به سه ر ئاژه له کانه وه ده رۆن به ریگادا بو نه وه ی بی تا قهت نه بن قسه ی خوش
 ده کن تا ریگه که ته واو بکه ن ئیمه ش هه ر وامن کردوو .. وه رگیپ))، وه
 پیغه مبهرو ^ﷺ لایشی نه ده کرد به لایه وه له کاتی که پیاوه که خوی به
 ره شوه ی خوشتره که یه وه هه لواسیبوو پیغه مبهرو ^ﷺ به سواری خوشتره که یه وه
 ده رویشت و نه و پیاوه ش به ره شوه که وه خوی هه لواسیبوو ده کشا به داویدا،
 وه پیغه مبهریش ^ﷺ لای نه ده کرده وه به لایداو له و ئایه ته زیاتریشی

﴿وانه كان له راقه﴾ هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌کانی ئیسلام.....
 نه‌ده‌خویند [قُلْ اَبَاللهِ وَاَيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ (65) لَا تَعْتَدُوا قَدْ
 كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ (66)]. {التوبة}. فه‌رموده‌ی خ‌وای به‌رزو به‌پ‌رز ﴿لَا تَعْتَدُوا قَدْ
 كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ﴾ هه‌وه به‌لگه‌یه له‌سه‌ر هه‌وه‌ی که هه‌وان با‌وه‌پ‌دار بو‌ون و
 دو‌ورپ‌ونه‌بو‌ون، وه به‌لگه‌شه له‌سه‌ر هه‌وه‌ی هه‌رکه‌سی گ‌الته به‌ خ‌واو یان به
 پی‌غه‌مبه‌ره‌که‌ی ﷺ بکات یان به‌وه‌ی لای خ‌واو پی‌غه‌مبه‌ره‌که‌یه‌وه ﷺ گ‌الته بکات
 هه‌وه بی با‌وه‌پ ده‌بی‌ت له د‌وای هه‌وه‌ی با‌وه‌پ‌ی هی‌ناوه هه‌لده‌گه‌پ‌یت‌ه‌وه له ئای‌نی
 ئیسلام، هه‌وه شو‌ین به‌لگه‌یه له ئایه‌ته‌که‌دا، هه‌گه‌ر له پی‌ش قسه‌که‌یاندا هه‌وانه
 دو‌و پ‌وب‌و‌نایه نه‌یده‌فه‌رم‌وو ((به‌راستی ئی‌وه بی با‌وه‌پ بو‌ونه‌وه پ‌اش هه‌وه‌ی
 با‌وه‌پ‌تان هی‌نا‌بو‌و)) له‌به‌رته‌وه‌ی دو‌ورپ‌وه‌کان هه‌ر له ب‌نه‌پ‌ه‌تا با‌وه‌پ‌دار نه‌بو‌ون
 و به‌ با‌وه‌پ‌داری‌ش نا‌ونه‌ن‌را‌ون، به‌لکو هه‌ر به‌ دو‌ورپ‌وو نا‌ون‌را‌ون، وه بی‌گ‌ومان
 خ‌وای به‌رزو به‌پ‌رز له ئایه‌تیکی تردا ده‌فه‌رم‌وی‌ت [وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ
 وَكَفَرُوا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ] {التوبة: 74}

واته: ﴿خ‌و له واقیعی‌شدا قسه‌ی بی با‌وه‌پ‌ی و خ‌وانه‌ناسیان گ‌وت‌بو‌و د‌وای
 پ‌اگه‌یان‌دن‌ی موس‌ول‌مان بو‌نیشیان دی‌سان گه‌پ‌اب‌ونه‌وه سه‌ر بی‌با‌وه‌پ‌ی و خ‌ویان
 بی با‌وه‌پ‌ کرد‌بو‌وه‌وه﴾.

نه‌یفه‌رم‌وو د‌وای با‌وه‌پ‌ه‌ینان‌یان به‌لکو فه‌رم‌وی د‌وای موس‌ول‌مان بو‌نیان وه
 ئیسلام‌یش مانا‌که‌ی: پ‌اگه‌یان‌دن‌ی چ‌ونه ناو ئیسلامه‌ با‌راستی‌ش نه‌کات له
 دل‌یه‌وه، ده‌گ‌ونج‌یت بی با‌وه‌پ‌ بی‌ت له ناخ‌یه‌وه با‌واش ده‌ربخات موس‌ول‌مان بو‌وه،
 وه هه‌وه دو‌ورپ‌وو‌یه، وه ئایه‌ته‌که‌ش هه‌وه‌ی تیادا نیه‌ که هه‌وانه بی با‌وه‌پ‌بو‌ونه‌وه
 د‌وای با‌وه‌پ‌ه‌ینان‌یان، به‌لکو تیایه‌تی ﴿وَكَفَرُوا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ﴾ بی با‌وه‌پ‌بو‌ونه‌وه
 د‌وای هه‌وه‌ی بو‌ونه‌ موس‌ول‌مان و موس‌ول‌مان بو‌ونیان پ‌اگه‌یان‌د، جا جیا‌وازی هه‌یه
 له نی‌وان موس‌ول‌مان بو‌ونی پ‌وت و با‌وه‌پ‌ه‌ینان‌دا.

هه‌م ئایه‌ته به‌لگه‌یه له‌سه‌ر چ‌ه‌ندین شتی گه‌وره:

يه كه كم: كه پيويسته خوي گه وره پريزو گه وره يي و پريزگرتني بو دابنرئ، وه ههركه سئكيش له گه وره يي و پريزي خوي گه وره كه م بكا ته وه نه وه بي باوه پ ده بيت هه ره كو چون جوله كه وتيان [يَدْ اللّٰهُ مَغْلُوْلَةً غَلَّتْ اَيْدِيْهُمْ وَلَعِنُوْا بِمَا قَالُوْا بَلْ يَدَاهُ] {المائدة: 64}

واته: ﴿فه نعا سي جوله كه ي نه فام و نه زان وتي: خوا ده ستي زنجير كراوه و به ستراره، بويه وا پژدو چروكه و پزق و پوزي به بهنده كاني خوي نادا!﴾
وه گوتيان [إِنَّ اللّٰهَ فَقِيْرٌ وَحَنُ اَغْنِيَاءُ] {آل عمران: 181}

واته: ﴿خوا هه ژاره و نيمه داراو ده وله مه ندين﴾.
وه وي نه ي گوته ي گا وره كان كه وتيان: [إِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيْحُ ابْنُ مَرْيَمَ] {المائدة: 17}

واته: ﴿خوا خوي عيساي كوپي مه ريه مه و له ودا جي ي بو ته وه﴾.
نه وه كه مو كورتيه بو خوي گه وره و بي باوه پيشه به خوي گه وره ي به رزو به ريز.

دووهم: به كه م داناني پيغه مبه ره ﷺ به هه مان شي وه بي باوه ريه له به ره وه ي خوي به رزو به ريز فه رمان ي به گه وره دانان و به رز پراگرتن و پريز بو داناني كردوه، خوي گه وره ش ده فه رموئ: [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ وَاتَّقُوا اللّٰهَ إِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ] (1) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ (2) إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيْمٌ (3) إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُوْنَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ (4) وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ (5) [الحجرات].

واته: ﴿نه ي نه وه كه سانه ي باوه پرتان هي ناوه پيش خواو پيغه مبه ري خوا ﷺ مه كه ون، له هيچ كاري له كاري دين و دونيادا، له خوا بترسن و له سنوره كاني لامه دن، چونكه به راستي خوا بيسه ره به وته كانتان، زانايه به ئيش و كاره كانتان، نه ي نه وانه ي باوه پرتان هي ناوه، هه ركات له گه ل پيغه مبه ردا ﷺ﴾

گفتوگوتان کرد، دهنگتان به سهر دهنگيا بهرز مهكهنه وه، به چ ئەندازيهك دهنگي ئيوه ي دهگاتي دهبي ههر ئه وهنده دهنگ بهرز بكه نه وه و قسه ي بهرزو بي پهرده مهكهن له پويدا وهكو چۆن له گهل يه كتردا به دهنگي بهرزو پرووبه پروو قسه دهكهن و دهنگ بهرز دهكهنه وه، وه به ناوي خوويه وه وهك بليين محمد ﷺ نابي بانگي لي بكه ن به لكو به نازنا وهكاني بانگي لي بكه ن وهك بلييت ((يا ايها النبي، يا أبا القاسم)) نه وهك بهو هوويه وه كرده وهكانتان به تال و پووچه ل ببنه وه و به خوويشتان نه زانن، بيگومان ئه وانه ي له كوړي پيغه مبهري خوادا ﷺ دهنگيان هيواش دهكهنه وه ئا ئه وانه ئه و كه سانه ن كه خواي گه وره دلي زاخاو داوون بو پاريزگاري و خو پاراستن له هه موو كاريكي ناره واو خراپ، ليبوردين و پاداشتيكي گه وره شيان له به هه شتدا بو هه يه به راستي ئه وانه ي له دهره وي هو ده كان حو جره كانه وه به ناوي خو ته وه ((ئهي محمد ! ئهي محمد)) بانگت دهكهن ئه وانه زوربه يان تي ناگهن و پيزو پله ي تو نازانن ئه گهرنا و ايان نه ده كرد، خو ئه گهر ئاراميان بگرتايه و له دووره وه بانگيان نه كرديتايه تا تو دهره چوي بولايان چاكترو باشتربوو بويان له ئاينه كه ياندا وه خوايش خوايه كي گونا هپوشي ميه ره بانه .

وه هه روه ها خواي بهرزو به ريز ده فهرمويت: [لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا] {النور: 63}

واته: ﴿ئهي مسولمانه كان: بانگ كردن له پيغه مبهري ﷺ وهك بانگ كردن له خوتان دامه نين يا خود به ناوي خوويه وه بانگي لي مهكهن، وهك ئيوه له يه كترى بانگ ئهكهن﴾، به لكو بهو بليين ((يا رسول الله، يا نبي الله)) وه پيغه مبهري ﷺ به په يامه كه ي بانگ دهكريت، ئهي په يامبهري خوا، ئهي هه والدهري خوا، ناوترى ئهي محمد به ناوي خوي به لكو گفتوگوي له گهلدا دهكريت و بانگ دهكريت به په يامبهرو هه والدهر وهكو گه وره ييهك بوي ﷺ، وه له بهر ئه مه شه خواي گه وره گفتوگوي له گهل دهكات به ناوي په يامبهرو هه والدهر وه، ئهي په يامبهري ئهي

هه والدر، وه هه رگیز به ناوی خوځیه وه بانگی نه کردووه جگه لهو شوینانه ی که هه وال دانه نهک بانگکردن، خوا ی گه وره ده فهرمویت [مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا] {الأحزاب: 40}

واته: «موحه مه د ﷺ باوکی هیچ پیاوړکتان نییه نه زهیدوونه کهسی دیکه تان) نه وه هه ولدانه له باره ی شتی که وه: «وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ» واته «به لکو نه و پیغه مبهری خوا یه و دوا هه مینى پیغه مبه رانه»

وه خوا ی گه وره ده فهرمویت: [وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ] {محمد: 2}

واته: «نه وانه ش که بر وایان هی نابوو و کاره چاکه کانیا ن کردبوو بر وایان هی نا به قورئان که بو موحه مه د ﷺ دابه زینراوه وه نه وده شه نه وه هقه له لایه ن په روه رد گاریانه وه هاتوو و کراوه به به رنامه ی ژیا نیا ن».

نه وه له پروی هه ولدانه وه ، به لام له نا خاوتندا گف تو گو ی پیغه مبهری ﷺ به ناوی هه والدر په یامبه روه بردووه هیچکات مه لی موحه مه د ﷺ فهرمووی ، به لکو ده لیبت پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرمویت ، خوا ی گه وره ده فهرمویت: (فالذین امنوا به) نه وانه ی باوه پریان پیه ی ناوه واته به پیغه مبه ر ﷺ (وعزروه) واته : به گه وره و به رزیا ن دانا ، نه و وشه ی به کار ده هی نری ت و مه به سستیش لی ی به به رز دانا ن و ری زگر تنه ، وه به کاریش ده هی نری ت مه به ست لی ی نه دهب دانا نه وینه ی فی ری نه دهب کردنی که سی که هه له ی کردووه ، به س نه وه مه به ست نییه له به کار هی نانی (تعزیر) له مافی پیغه مبهری خوادا ﷺ به لکو مه به ست لی ی به به رز دانا ن و ری زگر تنه .

وه خوا ی گه وره ده فهرمویت: [لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا] {الفتح: 9}

واته: «تا نیوه به خوا و به پیغه مبه رانی سه لامی خوا یان لیبت باوه پ به ی ن کومه کی بکه ن واته کومه کی له ثاینه که ی بکه ن و به مه زنی بگرن واته

﴿وانهكان لهراقهى هلهوشينهروهكانى ئيسلام﴾.....

بهريزدارى دابنين وه بهيانيان و ئيواران تهسبيحات و يادى بكهـن و به پاك و خاوينى پايگرن

وتهى (وتعزروه و وتوفروه) نهوه دهگهريتهوه بو پيغهمبهر ﷺ، ﴿وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ نهووش دهگهريتهوه بو خواى پاك و بيگهرـد و بهرز، نهووش پيويسته بو خواو پيغهمبهركهى ﷺ .

سى يهم : مافى قورئان لهسهرمان نهويه كه پيويسته ريزى ليـبگريـن و بهگهـورهـى دابنين، لهبهـرئهـوى قسهـى خواى بهرزو بهريزه، وه گهـورهـى قسهـى خواش لهسهر هـموو قسهـكانه وهكو گهـورهـى خواى گهـوره وايه بهسهر دروستكراوهكانيهـوه، لهبهـرئهـوى له قسهـى خوايه، وه قسهـى خواش سيفهـتيكه له سيفهـتهـكانى خواى پاك و بيگهرـد و بهرز، جائهـوى پيويسته ريزگرتنى پهـرتوكى خوايه و بهگهـوره دانانيهـتى و ريزگرتنيهـتى .

چوارهم :كه پيويسته ريزى ئاينى ئيسلام بگريـت، وه بهكهـم دانهـرى، يان رهـخنه لهشتيكي بگريـ، لهبهـرئهـوى ئاينى خواو شهـرعهـكهـيهـتى، جا دروست نيهـ، بوهيچ كهـسى كه رهـخنه لهو ئاينه بگريـت يان بهكهـمى بزانيـ يان قسهـى تياـبكات به قسهـيهـك كه كهـمدانان و گالتهـکردن و تهـشقهـله بازى تيـداييـت، جائهـوه پيويسته بهرامبهر خواى بهرزو بهريز و پيغهمبهركهى ﷺ و بهرامبهر ئاينى ئيسلام جيـبهـجى بگريـت.

پينجهـم :كه پيويسته ريز لهسوننهـتى پيغهمبهر ﷺ بگريـ و بهمهـزن و گهـوره دابنرى و ريزى ليـبگريـ لهبهـرئهـوى قسهـى پيغهمبهره ﷺ وه نهوقسهـيهـش نيگايه لهلايهـن خواى بهرزوو بهريزهوه، وهكو دهـفرمويت : [وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى (3) إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى (4)] . {النجم}.

واته: ﴿نهوهـى پيغهمبهر ﷺ دهـيلى لهههـواو ئارهـزووى خوـيهـوه نيهـ بهلكو تهـنها سـروش و نيگايـ خوايهـه﴾.

جا پیویسته ریز له سوننه تی پیغه مبه ر ﷺ بگیری و دوست نیه ره خنه ی لیبگیری و گالته بهشتیکی بکری وه هه رکه سیکیش ئه وه بکات که ره خنه و گالته کردنه ئه وه هه لگه پراوه ته وه له ئیسلام .

شه شه م : ریزگرتنی زانایان له بهرئه وه ی میرات گری پیغه مبه رن ﷺ ، وه خوی گه وره ش پله و پایه یانی بهرز کردو ته وه و پیگه یانی بهرز کردو ته وه ، خوی گه وره ده فره مویت : [يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ] {المجادلة: 11}

واته : ﴿خوا ئه وکه سانه تان باوه پریان هیئاوه بهرز ده کاته وه و ئه وانه ش زانستیان پیدراره پله گه لی به سه ر باوه پداره کاند ا بهرز ده کاته وه چونکه ریز و شه ره فمه ندی لای خوا ته نها به باوه رو زانسته وه یه ﴾.

ئه وانه په نا به خوا که وتونه ته ئه م تاوانه وه ، ئه و پیاوه خراپه قسه ی کردو و تی : نه مان بینیه وینه ی ئه م قورئان خوینانه مه به ستی به قورئان خوینه کانی ده وری پیغه مبه ری خوا ﷺ بووه وه هاوه له کانیشی بوو ، وه له و کاته دا و ته ی (قورئان خوینه کان) زانایانی ده گرت ه وه ، له بهرئه وه ی له و کاته دا ئه وکه سه ی قورئانی ده خوینده وه زاناش بوو ، به لام له م سه رده مه دواینه دا ده گونجیت که سی قورئان خوینی له هه مان کاتیشتا هیچ له و اتا کانی قورئانه که ی که ده یخوینیت ، وه لییشی تیئاگات به لکو به س به ته نها ده یخوینیت ه وه ، له بهرئه وه ی له نیشانه کانی پوژی دوا ی ئه وه یه که قورئان خوین زور ده بییت به لام شه رع زانان که م ده بییت ، به لام له سه رده می یه که مدا قورئان خوینان له هه مان کاتیشتا شه رع زانان بوون ، جا و ته ی کابرا که و تی : نه مان بینیه وینه ی قورئان خوینه کانمان واته زاناکان وه ئه وانیش پیغه مبه ر ﷺ و هاوه له به ریزه کانی ره زای خویان لیبییت بوو .

وه ئه وه ی له وه وه و ده رده گیری ئه وه یه که هه رکه سی له ریزی زانایان که مده کاته وه له بهر زانسته که یان له هه رکا تی کدا ئه وه ده چیته ناو واتای ئه م ئایه ته پیروژه له بهر ئه وه ی ئه وه و تی : نه مان بینیه وینه قورئان خوینه کانمان ،

جا زانایان هه‌رئه‌وانه‌ن خاوه‌ن ترسن له‌خوا له‌به‌رئه‌وه‌ی ئه‌وان خاوه‌ده‌ناسن به‌راست ناسینیك، هه‌رئه‌وانه‌ی ریژی ده‌گرن و به‌گه‌وره‌ی ده‌زانن و لی‌ی ده‌ترسن،

1 تقديم تغريجه .

﴿وانهكان لهراقهى ههلوهشینه ره وهکانى نیسلام﴾.....
 وه ههركاتیك مروؤ زانستی زیادبكات ترس له خواشى زیاد دهكات ، جابویه پرین
 له زانایان بگیری و بهگه وره دابنرین ، وه ههركهسى بهكه میان بزانی ئهوا
 دهچیته نیو واتای ئهه نایه ته وه : [قُلْ اَبَاللهِ وَاٰیَاتِهِ وَرَسُوْلِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُوْنَ]
 {التوبة: 65}

واته: ﴿نایه ئیوه به خوا و پیغه مبه ره كهی﴾ گالته تان كرد .

حه وته : پرین گرتنی هه موو موسولمان تاك و كویان .

هه شته : جیگه ی سه رسورمانه ئه وه ی كه له ته نها دانیشتنه كه دا قسه ی كرد
 خوای گه وه ره حوكم و بریاره كه ی گشتگیر كردو فه رموی : ﴿اَبَاللهِ وَاٰیَاتِهِ
 وَرَسُوْلِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُوْنَ﴾ {التوبة: 65}

گالته كردنه كه ی دایه پال هه موویان بوچی ؟ له به ره ئه وه ی نه بونه پرینگر له و كاره
 بویه حوكمه كه هه موویانی گرتنه وه ، له به ره ئه وه ی له كاتیكدا بیدهنگ بوون له سه ر
 خراپه بوونه هاوبهش له گه ل خراپه كاردا ، وه له بهر ئه وهش بوو له و كاته دا ئه و
 گه نجه رازی نه بوو به و كاره یان بیتاوان ده رچوو له و تاوانه دا و خوای گه ورهش
 راستگو ی دابه زاند له په رتوكه كه یدا ، به لام ئه وانه پرینگر نه بوو به لگه یه له سه ر
 ئه وه ی كه ئه وكه سه ی ئاماده ی دانیشتنه كهانی بی باوه ری و گالته كردن
 ده بیته كه تیایدا گالته به ئاین و به پیغه مبه ر ﷺ و به هاوه لان ره زای خوایان
 لیبیته به زانایان ده كه ن حوكمه كه ئه ویش ده گریتنه وه ، خوای پاك و بیگه رد و
 بلند ده فره رمویته : [وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى
 يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ
 الظَّالِمِينَ] {الأنعام: 68}

واته: ﴿هه ر كه ئه و هاوبهش دانه رانه ت بینى خه رىكن له باره ی نایه ت و
 نیشانه كانی ئیمه وه خراپ ده دوین و گالته ده كه ن پرویان ئی وه رچه رخینه و
 خیرا ههسته و جییان بهیله تا قسه كهانیان ئه گوپن و واز له و گالته و مه سخه ره
 دینن ، نه گه ر شه ی تان ئه م ئاموژگاریه شی له بیر بردیتنه وه له گه لیان دانیشتیت

جادوای شه وه ، هه ر که بیرت هاته وه ئیتر دوا ی شه وه نابی له گهل شه وه خه لکه سته مکاره دانیشی ، به لکو ده بیټ زوو جییان بهیلى .

وه خوا ی گه وره ده فهرمویت : [وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيَسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَفْعَدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا مِثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا] {النساء: 140}

واته : «خو به پراستی خوا ی گه وره له م قورئانه دا به ئیوه ی راگه یاندوو که هه ر کات زانیتان و بیستان ئایه ته کانی خوا که سانی که باوه پریان پیناکه ن و گالته یان پیده که ن ، هه تا شه وباسه ده گوپن و ده چنه سه ر قسه یه کی ترو وان له و کاره یان دینن ، ئیوه له گه لیان دامه نیشن ، شه گینا ئیوه ش له گونا ه و تاواندا وه ک شه وان ده بن ، دیاره خوا ی گه وره ش له پوژنی قیامه ت دا گشت دوو پروو بی باوه ره کان له دوزه خدا کو ده کاته وه ، هه روه ک شه وان له دونیا دا قسه یان یه ک بوو بو دژایه تی موسولمانان .

جا شه م ئایه ته به لگه یه له سه ر شه وه ی ریگری ناکات له جنیودان به خوا یان پیغه مبه ر ﷺ و به هاوه لآن یان جنیوی دا به ئاین یان جنیوی دا به زانایان شه وه وه کو جنیو ده ره که وایه هه ردووکیان وه کو یه کن له به ره شه وه ی خوا ی گه وره گالته کردنه که ی دایه پال کو مه له که له گهل شه وه ی که ته نها یه کیکیان بوو که شه و قسه ناشیرینانه ی کرد وه ک له ئایه ته که ی سوره تی ته و به دا پروون بوویه وه .

جا شه م ئایه ته چه ندین په ندوو ئاموژگاری و بریار و حوکمی گه وره ی تیډایه ، پیویسته موسولمان لیی وردبیته وه و به دوا گه ران و لیکو لینه وه ی بو بکات له به ره شه وه ی نه که ویته شتی له وانه ی ئاگاداری له باره یه وه دراوه ، شه مانه ش چه ند کاریکن له م پوژگار هه له ناو خه لکدا زوړن ، جا گالته کردن به ئاین و به زانایان ، گالته کردن به سوننه ت و قورئان زوړه ، وه ده لیق قورئان و سوننه ت به که لکی ئیستا نایه ت و ناگو نجیت بو شه م سه رده مه ، وه سوننه ت نا کریته به لگه له به ره شه وه ی خه لکی گپراویانه ته وه هه روه کو چو ن هه والی تاک

﴿وانهكان لهراقهى ههلهشینه ره وهکانى ئیسلام﴾.....

ناکریته بهلگه و به بهلگه ناهینریته وه ، وه جگه له وهش له قسه گهلیکی خراب و پیس .

وهه ره وه ها له وانهى دنوسریته له پوژنامهکاندا ، وه پهخش دهکریته یان بلاو دهکریته وه له هوکارهکانى بلاو کردنه وه و راگه یاندندا له بهکهم دانانى ئاینى ئیسلام و دهست دریژی کردنه سهرى شتیکی زوره ، نهگهر نه وه له بیباوه رانه وه بوايه نه وه کاریکی تربوو له بهر نه وهى له دواى بیباوه ریه وه گوناھى تر نییه و بى باوه رى گه وره ترینى گوناھه کان ، به لام کیشه که له وه دایه نه وه له که سیکه وه پروو ده دات خوئى داووته پال ئیسلام و دهلی موسولمانم و بانگه شهى بونى زانست دهکات و دهلیت زانام ، نه وه حوکمه شه رعیه کان بهکهم ده زانى و ئایهت و نیشانهکانى خوا بهلگه شه رعیه کان بهکهم ده زانى و دهلیت نه وانه گومان بهخشن و زانست و زانین ناگه یه نن ، وه هاوشیوهى نه وه له قسه و وتهکانى خراب و ناشیرین ، یان قسه کردن له باره ی زانایانه وه که وتنه گیانیان و باسکردنى ناموسیان ، وه دهلین نه و زانایانه بهس زانان له بواری خوینی مانگانه و خوینی دواى مندالبوندا ، وه نه وانه زانای سولتانهکانن و خزمه تکارى دهسه لات دارانن و سه رشوپرکه رن و سه رى موسولمانان نه وى دهکهن ، وه هاوشیوهى نه و قسه ناشیرینه که دوباره ی دهکهنه وه و دهینوسن و شاراو نه نییه ، وه هه موو نه وانه دهچنه ژیر واتای نه و ئایه ته پیروژه وه ، وه له سه ر خاوه نه که ی له و هه ره شه ی که خواى گه وره له و ئایه ته دا باسى کردوه ، وه خواى گه وره باسى کردوه که بى باوه ران مه سخره دهکهن به ئیمان داران و به که میان داده نیته وه که ده فهرمویت : [إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ(29) وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ(30) وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ(31) وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُّونَ(32)] . {المطففين} .

واته : ﴿بى گومان نه وانه ی به دکاریبوون له دونیادا پی دهکهنین به وانه ی برویان هی نابوو * وه کاتى به لایاندا تی ده په رین سه رته سه رتیان ده کرد و چاویان له یه کتری داده گرت به مه به سته ئازاردانى دل و دهروونی بروا داره کان * وه

﴿وانه کان له راقه ی هه لوه شینه ره وه دکانی نیسلام﴾..... کاتیکیش که دهگه پانه وه بۆلای خیزان و ماله وه یان به خوشی بردن بو به گالته کردنه که یان به برپوا داره کان دهگه پینه وه * وه کاتی برپوا داره کان یان ده بیینی ئه یان وت : به راستی ئه و کومه له برپوا دارانه سهر لی شیواو گومرپان .
 باوه پرداران وا باسده کهن که گومرپان ، وه باسی ئه م ئاینه ش واده کهن که ئاینی گومرپایه تیه ، ده لێن ئه و ئاینه ریگره له بهردهم شارستانییه تیداو پی شکه وتن و ژیاریدا وه وینه ی ئه و قسانه و ئه وه ش که ئه و ئاینه ناگونجینن بو ئه م سهردهمه .

وه ههروهها گالته به سوننه تی پیغه مبه ر ﷺ ده کهن و ده لێن تو یکل و تو یژاله وهك (ریش بهردانه وه و سمیل کورت کردنه وه) وه به باوه پرداران ده لێن ئه وانه خویان به تو یکل وه خه ریک کردوه ، وه به کاره یانی سیواک له تو یکل وه ، وه ریگری له دریژ کردنه وه ی پۆشاک له تو یکل وه ، وه ده لێن واز له خه لک بینن چی ده پۆشن با بیپۆشن ، وه پوتی ئافرهت له ته واو کاریه کانه و پۆشاک ی داپۆشه ری ئافره تانیش ئه ویش تو یکل وه ، که واته چی مایه وه ؟ ئاین هه مووی بوه تو یکل !! به لکو ئه وان ده لێن که هاوبه ش دانان بوخوا و گوڤ په رستی له کاره ساده و ئاسانه کانه ، ئه مه بیر و باوه پریانه و ئازادن له بیرو باوه پری خویاندا ، وه ئه وه له ریژگرتنی بوچونی به رامبه ره ، ئه وانه کو شش کهرن و لییان توڤه مه بن ریگریان مه کهن ، هه موو ئه وانه دهوتری ئیستا ، وه ئه وه ش گومانی تی دا نییه که دژایه تی کردنی خواو پیغه مبه ره که یه تی ﷺ وه به کهم دانانی قورئانه که ی خوا و سوننه ته که ی پیغه مبه ری خوایه ﷺ . جا ئه گهر قورئان تو یکل ی هی نا بییت و سوننه ت تو یکل بییت ئه ی چی ماوه ته وه ؟

وه ده لێن : بی دینی مل نه دان و باوه پ نه کردنه به دروستکار که خوایه .
 له وه لامیاندا پییان ده لێن : هاوبه ش دانان و په رستنی جگه خوا ئایه له گه وره ترین بی دینی نییه ؟ به لکو توند ترین بی دینییه ، ئه و که سه ی جنیو به پیغه مبه ر ﷺ و هاوه لان ده دات ئه وه بی دینی نییه ، وه که سی جنیو به

هاوه لآن ددهات و دایکمان عایشه په زای خوی لیبت به کهم ده زانی و به وه
تومت باری بکات که خوی گه وره به دووری گرتووه لیی ئه وه به کهم دانانه بو
پیغه مبه ﷺ و تومت بارکردنییه تی ، به وه ی که له ناو خیزانه کهیدا خراپه هیه
و ئه ویش رازی بووه به و خراپه یه ، داوا له خوا ده کهین که بمان پاریزی ، وه
په نا به خوا که خوا ژنیکی خراپی بو پیغه مبه ره که ی ﷺ هه لبراردووه ، وه
نائه وه به کهم دانانی خواو پیغه مبه ری خویه ﷺ ، وه که پیغه مبه ر ﷺ رازی
بووه پیی و ئه و خراپه کار بووه ئه وه بی باوه ریه کی ئاشکرایه له وانه وه
ده رده چیت په نا به خوا.

وه هه روه ها ئه وانه ی که هاوه لآن به کهم ده زانن په زای خویان لیبت خوی
گه وره به درو ده خوه ، له بهر ئه وه ی خوی گه وره له زور نایهت دا ستایشی
هاوه لانی کردووه ، وه کو ده فهرمویت : [وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ] {التوبة: 100}
واته : «له دهسته ی یه که می پی شهنگی کوچکه ران و پشتیوانان و چاک
په پره وانی ئه وانیش خوا رازی بوو لییان ، وه ئه وانیش له خوا رازی بوون به در
له وه ش چه ندان باخ و بیستانی بو سازداون که : به به ردرخت و
کوشکه کانییدا روبار گه لی ده چیت» .

ئه و کوچکه ر و پشتیوانانه ئه وانه هاوه لآن بوون په زای خویان لیبت ، وه ئه وان
ده لین هاوه لآن له دوی پیغه مبه ر ﷺ بی باوه ر بونه وه و که سیان له سه ر ناینی
نیسلام نه ماوه جگه له چواریان ، ئه وه هیچ نییه ته نها به درو خستنه وه ی خوی
به رزوو به ریزه که ده فهرمویت : [مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى
الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ
فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ] {الفتح: 29}
واته : «محمد ﷺ په یام به روو په وانه کراوی خویه پییان خوشبیبت یان نا ، وه
ئه و که سانه شی له گه ل ئه ون و شوینی ئه و که وتوون له به رامبه ر بی پرواکاندا

ئازاو به هیڤن ،له ناو خوشیاندا به سۆز و میهره بان و دلنه رمن ده یانینییت هه ردهم خه ریکی پکوع و سوژدهن واته زۆر خه ریکی خواپه رستی و نویژن به شه ودا شه ونویژ ده کهن و به روژدا سوارچاکی مه یدان ،هه موو کات ئاواتیان به ده ست هیئانی میهره بانى خودایه ،نیشانه یان له شوینه واری سوچده بردنه کانیانه وه بۆ خوا له پوخساریاندا دیاره .

ئه وان ده لێن هاوه لāن بى باوه رن ،پاک و بیگه ردى بۆ خوا! به خراپه باسى که سى ده کهن که خوا ستایشی کردوون وه که سى به بى باوه ر داده نین که خواى گه و ره سوپاس و ستایشی کردوون.

خواى گه و ره ده فه رمویت: [لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ] {الحشر: 8}

واته: «ئه و خه یرو ده سکه وته یه بۆ ئه و هه ژاره دوره ولāt و کوچ کردوانه یه له خانو سامانى خو یان ده رکران له لای مه که یه کانه وه تا به لکو ورده ورده ژیانیان راست بکریته وه و بگاته وه ئاستی ئاسای خو ی پاش ئه وه ی که بت په رسته مککه یه کان هه لیان فراندن ناچاریان کردن به کوچک کردن داوای چاکه و په زامه ندی له خوا ده کهن بۆیه نه یان توانی له مه که ده بژین ئه گینا له گه لیاندا خو یان ده سازاند ،وه یارمه تی خواو پیغه مبه ره که ی ﷺ ده دن بۆیه کوچیان کرد ئا ئه وانه راستگو کان له باوه رو جیهادیاندا .

ئه وانه کوچکه رانن پاشان له باره ی پشتیوانانه وه ده فه رمویت : [وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شَحْنًا نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ] {الحشر: 9}

واته: «ئه و که سانه ی نیشته جیی (دار الهجرة) و (دار الأيمان) ببون واته پشتیوانان له پییش کوچی کوچ که ریه کان ،کوچکه ره کانیان خوشده ویت و به شیک له دارای خو یانان ئه ده نی و دلخوشیان ده کهن و هیچ شتیکیان له دلدا

نییه سه بارهت به وهی به كوچ كه ریه كان درا له فهیئی به نی نه زیر چونكه پیغه مبهری خوا ﷺ له وه موو دهسكه وته ته نها بهشی سی كه سیانیدا ، له گهل ئه وه شدا كه سیك نه بوو پیی ناخوشبیټ ، وه ئیساری كوچكه ریه كان دهكهن به سهر خو یاندا له سهر وهت و ساماندا ، ئه گهرچی خوشیان نیازیان پیی هه بیټ و هه ژاربن ، واته به خشینه كه یان له بهر دهوله مه ندیان نییه ، به لكو سروشستی ئیمان و باوه ریان به رزه و ههركه سی له سیفه تی رژی دهرونی بیاریزی ، واته ههركه سی خوا بیاریزی له چروکی دهرونی جا ئه وانهن براوه كان .

ئه وانه پشتیوانه كان و ئه مهش سیفه تیان پاشان فهرمووی : [وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ] {الحشر: 10}

واته : ﴿ئه وانهش له دواى ئه وانه وه هاتون ، واته له پاش كوچ كه ران و یارمه تی دهرانه وه هاتون ده لیئ : ئه ی پهروه ردگار هكه مان له ئیمه و له و بریانه ی پیش ئیمه باوه ریان هیناوه خوش ببه و هیچ بوغزو قینیك مه خه دلمانه وه به رامبه ر به و كه سانه باوه ریان هیناوه ئه ی پهروه ردگاری ئیمه به راستی ته نها ئه تو ی به سوژی میهره بان .

به لام ئه گهر ئه وهی له دواى ئه وانه وه بیټ بلیټ پهروه ردگار نه فرین بكه له ئه بو به كر و عومهر ، وه نه فرین بكه له عایشه ی دایکی باوه رداران نه فرین له فلان و فلان بكه له هاوه لان ره زای خوا له هاوه لان بیټ ، حوكمی ئه و كه سانه چیه لای خوا ی گه وره ؟! داوا له خوا دهكه ین بمان پاریزیټ ، به لام پیویسته له سهر گهنجی موسولمان كه ئاگاداری ئه م شتانه بن و نه خه له تیئ بهم بانگه شانه و بهم گومرپیه تیه و چه واشه کاریانه ، وه ههركه سی بلی كه موسولمانه ئه وه موسولمانه با شتی واشی لی بوه شیته وه كه ئیسلامه تیه كه ی هه ل بوه شیته وه و جیاوازی ناكهن له نیوان خه لكیدا ، ئیمهش ده لیئ ئیمه جیاوازی ناكه ین له نیوان چاكه كاندا و پاكه كاندا به لكو جیاوازی دهكه ین له نیوان پاك و پیسدا

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾.....
 خواى گه وره ده فره مويت : [قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ
 الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ] {المائدة: 100}
 واته: ﴿بلى﴾: پيس و پاك ، چاك و خراپ ، هرام و حه لال ، وهك يهك نين لاي خوا
 نه گه رچى زوراى ماله پيس و خراپه كهش سه رسامت بكات ، چونكه مال و
 سامانيكى حه لال و كه م زور باشته له ماليكى زورى هرام ، جا كه وايه
 هه مووتان هه ره له خوا بترسن ، ئه ي خاوه ن عاقل و ژيرى ! تا به شكوه له دونيا و له
 قيامه تدا به ختيار وسه ر فرازين .
 جا ئيمه هه رگيز جياوازي ناكه ين له نيوان موسولماناندا نه وه دووره له كارى
 موسولمانه وه ، به لكو ئيمه ي موسولمان جياوازي ده كه ين له نيوان پاك و پيسدا ،
 خواى گه وره ده فره مويت : [لَيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ
 عَلَى بَعْضٍ فَيَرْكُمُهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ] {الأنفال: 37}
 واته: ﴿بؤ﴾: نه وه ي خواى كار دروست پيس و پاك ليك هه لاوئري ، موسولمان و
 كافر ليك جيا بكا ته وه ، وه مروقي پيس و ناپاك خوانه ناس و بى دين له سه ر
 يهك هه لبى جا هه مويان له دوزه خدا كو بكا ته وه بى بهخت و زهره ر مهندي
 راسته قينه هه ره نه وانن .
 جا خواى به رزوو به ريز جياوازي كرد له نيوان پاك و پيسدا ، نه و كه سه ي
 جياوازي ناكات له نيوان پاك و پيسدا ، يان نه وه يه ژيرى نيبه تا بتوانيت
 جياوازيان بكات و ليكيان جيا بكا ته وه ، يان نه وه يه كه هه ر باوه رى نيبه بو يه
 جياوازي ناكات له نيوانياندا ، هه موو خه لك لاي نه و يه كسانن و باوه رى نيبه تا
 به هو ي باوه ر كه يه وه جياوازي بكات له نيوان باوه رداروو دوورودا ، وه له نيوان
 بى باوه ر و موسولماندا و بى دين و بى بروا ، جياوازي نيبه لاي نه و له نيوان
 خه لكيدا ، نه وه يان عه قلى خراپ بووه يان نه و كه سه بيرو باوه رى خراپه و
 تي كچوو ه په نا به خوا ، جا بو يه پيوسته له سه ر موسولمان نه مشتانه بزاني و
 له م نايه ته وردبيته وه : [قُلْ أِبَالَهُ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ] (65) لَا
 تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ . {التوبة} .

﴿وانه كان له راقه ي هلهوشينه ره وه كانى نيسلام﴾
 واته: ﴿پييان بلى ئايه گالته تان به خوا و ئايه ته كانى و پيغه مبه ره كه ي﴾
 كردوه؟ واته هه روته يه كه كوفر و ناشيرين و ناقولا له دهم دهرچيت بى گومان
 مروفا بى باوه ر دهبيت ، بپرو بيانوى بى جى مه هيننه وه چونكه پاش ئه وهى
 باوه ر تانهينا بى باوه ر بوونه وه .

پوزش له كه سى وهر ناگيرى گالته به خوا و پيغه مبه ره كه بكات ، وه به لگه شه
 له سهر ئه وهى كه هه ركه سى جنيوبدات به خوا و پيغه مبه ره كه ي﴾ پى ي بى
 بپروا دهبيت .

زانايان باسيان كردوه گالته كردن دابهش دهبيت بو دوو بهش

﴿گالته كردنيكى راشكاو به ووتن ، وه گالته كردن به ئاماژه﴾
 وه گالته كردن به ئاماژه وهك ئه وهى ليوى دريژيكات به گالته كردنه وه يان چاوى
 بو دريژيكات به گالته كردنه وه يان به ئاماژه هيماى بۆدهكات كه به كه مدانانو
 گالته كردن ده به خشى ، ئانه وه به كه م دانان و گالته كردن له قه له م دهريت
 نه گهرچيش قسه نه كات خواى گه وه ره ده فره مويت: [إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ
 الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ (29) وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ (30)] . {المطففين} .
 واته: ﴿بى گومان ئه وانى به دكاربوون له دونيادا پى ده كه نين به وانى بپروايان
 هينابوو * وه كاتى به لاياندا تيده پهرين سرته سرتيان ده كرد و چاويان
 له يه كترى داده گرت به مه به ستي نازاردانى دل و دهر وونى بپروا داره كان﴾ .
 وه له سهر موسولمانه كه ئاگادارى ئه م كارانه بى و له قسه ي خراب به دووربيت ،
 جا به تايبه تى قسه كردن له كاروبارى شهرع و كومه لى شهرع و زانايان ، وه
 له سهر يه تى كه زمانى بپاريژيت خواى گه وه ره ده فره مويت : [مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ
 إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ] {ق: 18}
 واته: ﴿هه روته يه كه له دهم دهرچيت ، فريشته ي چاوديرى ئاماده له لايه تى
 ده ينوسى﴾ .

وه هيچ كاتيک ههق له به تال و پوچهل نانسى و و نايزانى مه گهر فيرى زانستى به سود بيت ، وه بيگومان خواى گه وره جيا كه ره وهى دابه زاندووه كه قورئانه بو جيا كردنه وهى ههق له به تال ، خواى گه وره ده فره رمويى : [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا] {الأنفال: 29}

واته : ﴿ئهى ئه انهى باوه پرتان هيئاوه ! ئه گهر له خوا بترسن و پاريزگارى برپاره كاني بكن نورى كتان ده داتى بتوانن چاك و خراب ليك جيا بكنه وه و ريتان بو پون بكاته وه .﴾

خواى گه وره پوناكيهك ده خاته دلله كانتانه وه كه به هوپه وه بتوانن ههق له به تالى پى جيا بكنه وه ، جا قورئان جيا كه ره وهيه و جوداكاريه كه خواى گه وره ده يكا ته دلى باوه پرداره وه ، ههروه ها جيا كه ره وهيه ههق و ناههقى پى له يهك جيا بكا ته وه ، جا به هوى ئه وه وه هيچ شتيكى له ههق و ناههق لى تيكل نابى ، وه پرو پاگهنده و بانگه شهى گومراكارى و گومانه رازاوه كان كاريگه رى له سه ر نيبه ، به لام ئه وه پيويسى به بايه خدان و فيربوونه ، وه پيويسى به ئاگاداربوونه له دوو پروه كان و بى باوه ره كان كه خويان خنيو ته ناو ريزى موسولمانان ، كه ئاگاداربى تئامادهى دانىشتن و كوره كانيان نه بيت وه ئه گهر ئاماده شبوو ئاماده يى تيدابيت بو به رپه رچ دانه وه يان و ريگرى قسه كانيان بكات و رهدى گومانه كانيان بداته وه .

نويه م : ئايه ته پيروزه كه به هه مان شيوه ده ربارهى گالته كارانه – باب ته تيكي زور ورده ئه ويش ئه وهيه كه ههركه سى جنيو بدات به خوا يان پيغه مبه ره كهى ﷺ يان به قورئانه كهى يان به سوننه تى پيغه مبه ره كهى ﷺ ئه وا پى ي بيباوه ر ده بيت ئيتر به راستى بيت يان به گالته ي بيت يان بو پيكه نين وابليت له به رئه وهى كاريكه كه گالته كردن و پيكه نينى تيا دانيبه ، جابويه دروست نيبه گالته كردن و بو خوشى وتن له و كارهدا ، جا ههركه سى جنيو بدات به خوا يان به پيغه مبه ر ﷺ يان به قورئان يان به هاوه لان يان به وانهى شوينيان كه وتون

لهخاوهن زانست وزانایان ،ئهوه هه مان هه ره شهى توند دهیگریتوه با بوخوشى بیلى له بهر ئه وهى ئه وانهى ئایه ته که له باره یانه وه دابه زى و وتیان : [إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ] {التوبة: 65}

واته: ﴿بهراستمان نه بووه به لکو ته نها گالته وه گه پیمان ده کرد﴾
خوای گه وه به هانه که یانی وه رنه گرت و به لکو فره موی: [قُلْ أَلِلّٰهٖ وَآيَاتِهٖ وَرَسُوْلِهٖ كُنْتُمْ تُسْتَهْزِئُوْنَ (65) لَّا تَعْتَذِرُوْا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ (66)] . {التوبة}.

واته: ﴿پییان بلی ئایه گالته تان به خوا و ئایه ته کانى و پیغه مبه ره که ی کرد وه؟ واته هه روته یه کی کوفر و ناشیرین و ناقولا له دهم ده رچییت بى گومان مروفا بى با وه ده بییت ،پرو بیانوی بى جى مه یینه وه چونکه پاش ئه وهى با وه پرتانه ینا بى با وه بوونه وه﴾.

خوای گه وه که بریاره که ی هه لواسی به ته نها گالته کردنیکی پروت ،جا گالته کردن به خوا و پیغه مبه ره که ی ﷺ ،وه گالته کردنیش به ئایه ته کان یاری کردن و گالته کردنی تیادا نییه ،پیویسته ریزگرتنی ئه مشتانه و گالته نه کردن پییان و به خوشیه وه و بوکوپ پی خوش نه کردن نه بییت باسکردنیان تاپییان پیکه نن.

دهیه م: هه روه ها ئایه ته که به لگه یه له سه ر ئه وهى که بى با وه ده بییت با نه شزانی که ئه وه بى با وه پرییه ،له بهر ئه وهى که ئه وانه نه یانزانی که ئه وه بى با وه پرییه ، ئه وانه خاوه نی با وه پوون وه کو خوای گه وه ده فره مویت: [قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ] {التوبة: 66}

واته: ﴿بى گومان بى با وه بوونه وه له دواى ئه وهى با وه پرتانه ینا بوو﴾ نه یانزانی که بى با وه پرییه خوا به هانه ی بو نه هیانه وه به وه ،جا بویه بى با وه ده بییت با ئه وکه سه ش نه زانی که جنیودان به خوا و پیغه مبه ره که ی ﷺ ئایهت و نیشانه کانى بى با وه پرییه ،ئه ی چوئن ئه گهر که سی زانابیت؟ کاره که قورستر و

«وانه کان له پراځه ی هه لوه شینه ره وه دکانی نیسلام».....
 توند تره ،ئهمه بابته ټیکی گرنګه و که هیچ جیاوازیه ک نییه له نیوان که سی
 به پراستی بیټ یان ګالته بکات ،وه له نیوان نه زان و زانادا .
 داوا له خوا ده که ین که نیسلام و موسولمانان سهر بخت وه دوژمنانی ناین
 سهر شوپ بکات ،وه سه لام و درودی خوا له سهر پیغه مبه ر موحه مه د ﷺ و
 له سهر هاوه لانی هه مویان بیټ.

پرسیاره کان

پرسیار: خوی گه وره ده فهرمویت : [قُلْ اَبِاللّٰهِ وَاٰیٰتِهٖ وَرَسُوْلِهٖ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُوْنَ
 (65) لَا تَعْتَذِرُوْا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ (66)] . {التوبة}.

نایه له نایه ته پیروژه که دا نییه که به لګه بیټ له سهر نه وه ی که کردار یان گفتار
 له نیسلام ده رده چیټ وه به رپه رچدانه وه ی مورچیټه ی تیډا نییه؟
 وه لام : به لئی بی گومان له نایه ته که دا به رپه رچ دانه وه ی مورچیټه ی تیډا یه
 نه وانه ی که ده لئین که بی باوهر نابیت مه گهر له کاتیګدا به دلی باوهری وایټ ،وه
 نایه ته که به لګه یه له سهر نه وه ی که به رپه های بی باوهر ده بیټ ئیتر باوهری
 وایټ یان باوهری وانه بیټ له دلیدا ،وه که سی ګالته کار له دلیدا باوهری به
 ګالته کردن نییه و تهنه به زمان ده لئی وه له ګه ل نه وه شدا خوی پاک و بیګهر د
 به بی باوهری داناوه ،وه کو ده فهرمویت (بی گومان بی باوهر بوونه وه له پاش
 نه وه ی باوهر پتان هینا بوو).

پرسیار: که مترین ګالته کردن کامه یه که خاوه نه که ی پی بی باوهر ده بیټ؟
 وه لام : که می نییه ،که مه که ی زوره په نابخوا هه موو نه وه ی که ګالته کردن بیټ
 بی باوهری یه : ته نانه ت ئاماژه به لئو وده ست و چاو ،هه موو نه وانه به ګالته کردن
 داده نریټ با قسه ش نه کات.

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾.....
 پرسىار : ئايه له فرهمايشتى خواى گه وردها [قُلْ أَبِاللهِ وَآيَاتِهِ] مهبهستى
 ئه وهيه (ئايه ته كانى قورئان) يان هه موو نيشانه و به لگه گه ردونيبه كان ؟
 مهبهستى لىي كامهيه ؟

وه لام : نيشانه و به لگه گه ردونيبه كان هه ن و بوونيان ههيه وه هيچ كهسى
 گالته يان پى ناكات له بهر ئه وهى شاخه كان و داره كان و پرو باره كان ده بينى و
 بوارى به درو خستنه وهى تيا دا نيبه له بهر ئه وهى جيهانيكى بينراوه ، به لكو
 مهبهستى ئايه ته كه ئايه ته قورئانييه خويناوه كانه ، وه مهبهستى نيگاي
 دابه زينراوه كه ئه ميش قورئان و سوننه ته .

پرسىار : به شه كانى گالته كردن كامانه ؟ وه ريخهر كامهيه له گالته كردن
 به زانايان ؟

وه لام : به زورى ئاشكرا له سهر ئه وهيه كهسى گالته دهكات به زانايان ، ئه وانه
 گالته دهكه ن به زانايان له بهر ئه وهى زانسته كه يان هه لگرتوو ه نهك له بهر خودى
 خويان گالته يان پيكه ن ، جا دهلى فلان شهله يان كويرة يان ئه وهيه له لاشهيدا ،
 ئه گه رچى ئه وه دروست نيبه له ماف و حهقى هه موو موسولمانيكدا خواى
 گه وره ده فره مويت : [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ
 يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ] {الحجرات: 11}
 واته : ﴿ئهى ئه وانه ي باوه رتان هي ناوه ! با هيچ كه له پياويكتان گالته و مه سخره
 به كو مه له پياويكى تر تان نهكات ، له وانه يه گالته پيكر او ده كان لاي خوا له گالته
 چيبه كان چا كتربن ، وه هه روه ها به كو مه له ژنى له ژنانيش گالته به كو مه له ژنانى
 تر نه كه ن چونكه له وانه يه ژنه گالته پيكر او ده كان لاي خوا له ژنه گالته چيبه كان
 با شتر بن﴾ .

ئو كه سه گالته ي به زانايان نه كردوو ته نها له بهر زانسته كه يان نه بيت .

پرسىار : ئايه گالته كردن به پيغه مبه ر ﷺ يه كسانه له پوى برياردانه وه
 به گالته كردن به زانايان ؟

﴿وانه كان له راقه ي هلهوشينه ره وهكاني نيسلام﴾.....
 وهلام: گالته كردن به پیغه مبه ر ﷺ توندتره بی گومان ، وه گالته كردن به زانایانیش شتیکی خراپه له بهرئه وهی ئهوان میراتگری پیغه مبه ران سلهامی خویان لیبت ، وه پیغه مبه ر ﷺ دهفرمویت (العلماء ورثة الانبياء) ﴿﴾
 واته (زانایان میراتگری پیغه مبه ران) سلهامی خویان لیبت.

جا کهسی گالته به زانایان دهکات ئهوانه ی میراتگری پیغه مبه ران سلهامی خویان لیبت به دلنای یه وه گالته دهکات به پیغه مبه ران سلهامی خویان لیبت له پیگه ی شوینکه وتنیان له بانگه واز و گه یاندنی ئاینی خوا به خه لکی ، بۆچی گالته یان پی دهکات ؟ تهنها له بهرئه وهی زانستیان به میرات وهرگرتووه و هه لیان گرتووه (واته : گالته کردنی ئهوان به زانایان له بهر خودی زاناکان نییه به لکو رقیان له ئاینه که یانه و زانسته کهش له هه مان ئاینه بۆیه رقیان له هه لگرانی ئاینه که یه که زانایانن ئه گهر ئه و زانایانه واز له زانسته که بیئن و بچن بۆلای ئهوان وه په پرهوی لهوان بکهن ده یانخه نه سه رچاویان بی گومان و پرزیان ده گرن و پله و پایه ی دونیا یان ده دهنی .. وهرگیر) .

پرسیار : حوکمی کهسی چیه که گالته دهکات به ئاین بۆ ئه وهی خه لکی پی بهینیه پیکه نین؟

وهلام : حوکمه که ی ئه وهیه که بی باوه ره ، ئیتر به راستی بیت یان به گالته ی بیت که گالته به ئاین دهکات ، یان خه لکی دهینیه پیکه نین به گالته کردنی به ئاین ئه وه بی باوه ر ده بیت له دوا ی باوه ر هینانی ، وه ئاین جیگه ی گالته پیکردن و مه سخره پیکردن نییه .

**وانهى ههشتهم لهراقهى
ههلوەشىنەرى حەوتەم**

زانای پایە بەرز موحه مەدی کوپى عبدالوهاب فەرمویەتى
ههلوەشىنەرى حەوتەم: جادوو لهوانەش ژن و پیاو له یەك كردن و
ژن و پیاو له لای یەك خوشەویست كردن، جا ههركهسیك بیکات
یان رازی بیټ پیی بی باوهره، بهلگەش فەرمايشی خوای گهورهیه
دەفەرمویټ: [وَمَا يُعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا
تَكْفُرُ] {البقرة: 102}

واته: ﴿وه له ههمانكاتدا ههركهسیکیان فییری جادوو ئەکرد
لهسەرەتاوه پییان دەگوت: ئەم کارەى ئیمە تەنها بۆتاقیکردنەوهو
فیربوونی جیاکردنەوهی موعجیزەو جادوووهو لهلایەن خواوه
نێردراوین، کهوابووناکارداربەو خۆت بیباوهر مهکهو فییری جادوو
نەبیټ﴾.

﴿راقه﴾

جادوو له زمانهوانیدا: بریتییه له شتیکی شاراوو و نهینی، وه لهبەر ئەوه
زانایان دەلین: جادوو ئەوهیه که کهشاراوو نادیاره هوێ شاراوهیی و
نادیاریهکهی نهزانریت.

وه لهوهش كه نهو ماناي ههبيت، بهره بهيانه كه كوتاي شهوه، لهبهه نهوه روژ به نهيني دهردهكهويت له يهكه مجاردا داپوشراوه به تاريكي شهو پاشان ورده ورده دهردهكهويت تا جوان سبي دهبيت و روشن دهبيتشهوه، وه ناسراوه به (سحر) لهبهه شاراوهي.

جادوو له شهردا دابهش دهبيت بو دوو بهش، نهوانيش:

1- جادووي راستهقينه.

2- جادووي خهياي.

جا نهوهي كه راسته قينهيه له جادوو: بريتيه له كاريك كه كاريگهري لهسهه لاشهكان يان دهلهكان دروست دهكات، به نهخوش خستنيان يان به مردن، يان كاريگهري لهسهه نهدينشهو بير دهكات بهوهي وا له مروقه دهكات خهياي پي دهكات كه كاريكي كردوووه له هه مان كاتيشدا نهيكردوووه.

يان كاريگهري له دل دهكات و قين و ركه بهرايهتي تيدا دروست دهكات، يان خوشهويستي ناسروشتي تيا دروست دهكات، ئا نهو خوشهويست كردني ژن و پياو و له يهه كردنيانه، بهوهي سوژي له مروقدا دروست دهكات و خوشهويستيهكي نا سروشتي بو ههنديك شت يان ههنديك كهس روو دهكات تيايدا، يان رق ليبووني نهو شته يان لاي ناشيرين و رقاوي دهكات، وهكو نهوهي جياوازي بخاته نيوان پياو ژنهكهي، يان يهكيكيان بكاته خوشهويستي نهوي تريان وه ناسراوه به (التولة).

(التولة): بريتيه له جوړيك له جادوو بو دروست كردني خوشهويستي يان به پيچهوانهوه، رق دروست كردن له نيوان ژن و پياودا.

وه ههروهه جوري دوووه له جادوو چاو بهستكردنه: كه كاريگهري له چاوهكان و بينينهكان دهكات شتي وا دهبيني كه پيچهوانهيه نهوهيه كه شتهكه خوي لهسهريهتي.

⁷⁴تهماشاي: فتح المجيد لاپهه 295 بكه چاپي: الافتاء

جا له وهى جوړى يه كه م ئه وهيه كه له سوره تى (الفلق) دا هاتووه. خواى گه وره ده فهرمويت: [قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ (1) مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ (2) وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ (3) وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ (4) وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ (5)]. {الفلق}.

واته: ﴿ئهى محمد ﷺ بلى: په نا ده به مه بهر په روه ردگارى سپيايى به ره به يان، ئه و خوايهى كه په ردهى نه بوونى له ت كردووه و بونه وه رى ليده رهيئا له شه پرى خراپه ي هه رچى كه دروستى كردووه، هه رشتى خراپه ي لى بووه شيتته وه وه له شه پرو خراپه و زيانى تاريكى شه و كه داديت و هه موو شتيك داده پوښى به ژيريته وه و تروسكايى لى ده برى و ده بيتته شه وه زهنگ وه له شه پرو خراپه و زيانى ئه و كه سانه ي كه جادوو ده كه ن و فوو ده كه ن به گريدا، چاو به ستركردنى موسولمانان و فيل و ته له كه كردن لييان، ئيجگار كاريكى دزيو ناله بارو به دو خراپه وه له شه پرو خراپه و زيانى هه ر هه سوديك كاتى هه سودى و ئيره يى ده با و هه ميشه و هه ر خه ريكي زيان گه ياندنه به موسولمانان﴾.

ئه وه جادوى راسته قينه يه.

وه (النفاثات) كوى (نفاثه) يه كه بريتييه له گريدان به پته و فوكردن پيادا، وه مه به ستى ئه وه زيان گه ياندنه به جادوو ليكراوه كه، وه له وه ئه وه يه كه له پيغه مبه ر ﷺ روويدا، له كاتيكا (لوبيدى كورى ئه عصه مى جوله كه) جادوى ليكرد، پيغه مبه ر ﷺ واى ليها تبوو كه واى ده زانى شتيكى كردووه له هه مان كاتيكا نه يكردبوو، كاريگه ر بوو به جادوو كه له بهر ئه وهى پيغه مبه رانيش سه لامى خوايان ليبيت مروغن، ئه وهى توشى مروقه كان ده بيت توشى ئه وانيش ده بيت، وه ئه وه ش جوړيكه له نه خوشييه كان و نه خوش ده كه ون، وه ئه وهى دوچارى مروقه ده بيت ئه وانيش دوچارى ده بن. وه له و شته ش جادوه و چونكه نه خوشييه، خواى په روه ردگار دوو فريشته ي نارد بولاى پيغه مبه ر ﷺ به و سوره تى فله قه وه چاره سه ريان ده كرد، له لايدا وه ستان و يكيكيان وتى: ئه م پياوه چييه تى؟ ئه وى تريان وتى: نه خوشه، واته

جادووى ليکراوه، وتى کى نه خوښى خستووه؟ واته کى جادووى ليکردووه-
وتى (له بيدى کورى نه عصه له بهنى زوره يق) له شانده دا له قرى تازه
پيگه يشتنى خوى له ناو دارخورما له ناو بيرى (زهروان): بيرىک بوو له ناو
مهدينه له ناو باخى جوله که کان خوياندا، جا جوبره ئيل سه رلامى خواى ليبيت
پاراپيه وه بوى و بهم سوره ته ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ چاره سه رى بوو، پيغه مبه ر
ﷺ هه ستا هه ر وهك چون سه رله نوى چاك بوويه وه، جادووه كهى لى رويشت،
پاشان فه رمانى به چهنه پياويك كرد كه برؤن بولاي ئه م بيره ئه وانيش رويشتن
جادووه كه يان لى ده رهيئا كرديانه وه به تاليان كرده وه، وه به پيغه مبه ريان ﷺ
ووت: ئه ي نايكوژين؟ پيغه مبه ريش ﷺ (خواى گه وره چاره سه رى منى كر دوو
شفاي دام بى گومان، هه زنا كه م شهرو ئاژاوه له موسولمان بكه مه وه توشى
ناره هه تيان بكه م) (۱۱).

پيغه مبه ر ﷺ وازى له و پياوه جادو گه ره هيئاو له بهر روونه دانى ئاژاوه ئه وه
به لگه يه له سه ر ئه وه كه شياوى كوشتن بوو، له بهر ئه وه ي پيغه مبه ر ﷺ
نه يفه رموو دروست نيه بكوژى، يان شايه نى كوشتن نيه، به لكو
فه رمووى: "هه زنا كه م ده رگاي شهرو ئاژاوه له سه ر هه لك بكه مه وه" واته ئاژاوه
دروست كردن، له بهر ئه وه ي ئه و كاته جوله كه كان له گه ل پيغه مبه ر ﷺ
په يمانيان هه بوو، ئه گه ر بوايه پيغه مبه ر ﷺ بيكوشتايه ئه وان شهرو ئاژاوه و
خراپه يه كى زور روويده دا، وه گومانى تي دا نيه كه (دور خستنه وه ي
خراپه كارى له بهر تره له ده ستخستنى به رژه وه ندى) له بهر ئه وه پيغه مبه ر ﷺ
وازي ليهيئا، له بهر ئه وه مه به سه ته كه هاته جى كه ئه ويش چاره سه ركردى بوو
ﷺ، ئه وه له و جوړى جادووى راسته قينه بوو، كه كاريگه رى هه يه له سه ر ئه و
كه سه ي كه لى ده كريت.

⁷⁵ اخرجہ البخاري (5765) و مسلم (2189) من حديث عائشة رضي الله عنها.

﴿وانه كان له راقه ي هلهوشينه ره وهكاني نيسلام﴾.....
 وه ههرچی جادوی خه یالیه: بریتیه له جادوو کردن له چاوهکان وه ئه وهش له هه مان جوړو چه شنه که فیرعه ون له گهل موسادا سهلامی خوای لیبت کردی، له کاتیکدا که هه موو جادوو گهرانی کوکرده وه تا بهرام بهر موساو دهرئاسا کانی له گهلیدا بووهستن، ئه و جادوو گهرانه جادوی خه یالویان کرد، له بهر ئه وهی خوای بهرزو بهرین فهرموویه تی: [فَلَمَّا أَلْقُوا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ] {الأعراف: 116}

واته: ﴿جا که ئامیری جادوو هه کی خوایان هاویشته خه لکه که یان چه واشه و چاو بهست کردوو پییان وابوو ئه و شتانه ئه وان هه لیان داوه هه موو مارن﴾
 نه یه فهرموو جادوو یان له خه لک کرد به لکو فهرمووی (جادوو یان له چاوه کانی خه لک کرد) وه هه روه ها ده فورمویت: [وَاسْتَرَفَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرِ عَظِيمٍ] {الأعراف: 116}

واته: ﴿بویه ترسان و ترسیکی به تین که وته دلپانه وه له راستیدا له پیش چاو ئه وان وه جادوو یه کی زور گهره و مه زنیان نواند چونکه هه رکه سیک ده بیینی ده هاته له رزو ده ترسا﴾.

وه هه روه ها خوای پاک و بیگهر له سوره تی (طه) ده فهرمویت: [قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعَصِيُّهُمْ يُخِيلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى] {طه: 66}
 واته: ﴿جا پهت و گوریس و گوچانه کانیان هه لدایه گوچه پانی جادوو هه که وه، ئه وهنده سه رسو هینه ر بوو موسا و گومانی برد که جادوو هه که یان و په ته کان و گوچانه کانیان ده جولینه وه و دین و ده چن وه کو کاریکی گهره﴾
 واته موسا و ایده زانی که جادوو هه که یان که گوچان و گوریه سه کانه ده روات و ده جولیته وه و ریده کات، ئه ویش له راستیدا نه دوجولایه وه و نه ده رویشته له خودی گوچان و گوریه سه کاندایه لکو ده یان جولاندنه وه به هوئی ئه و جیوهی که کرد بو یان به سه ریاندو خستوبیانه ناو ئه و جیوه وه، هه روه کو له نایه تیکی تردا (جادوو یان له چاوه کانی خه لکی کرد) ئه وه جادوو ی خه یالیه و هیچ راستیه کی نییه، به ته نها رویشتنی کاریگهریه کان له سه ر شته کان

﴿وانه كان له راقى هله وشينه ره وه كانى نيسلام﴾.....

دهگه پيښته وه سهر باره ئاساييه كهى خوځيان، وه له بهر ئه وه شه جادوگر ديت بولاي هه نديك خه لك و ميرو قالونچه و ئازهلې بچوك ديت و جادووى به سهر دا دهكات و واى ليديت وه كو مه پرى گه وره ليديت پاشان دواى كه ميك دهگه پيښته وه بۆ سروشتى ئاسايى خوځى،

وه له وانه ش ئه وه يه كه ته له كه بازان و گيرفان پره كان دهيكه ن و ديت بولاي هه ندى خه لكى وه كو په رى ئاسايى ديت و جادو دهكهن له سهر يان.

واده زانن كه پاره يه و له بهرام به ريده ئه و جادو گرانه به و پاره ساختانه مال و داراي خه لك ده به ن بۆخوځيان، يان ديت بۆشوځي پاره گوځينه وه و به و پاره ساخته يه لايانه پاره ي تر ده به ن بۆخوځيان (بۆنمونه پاره ي سپى دهكهن به دولار له بهر چاوى كا برى دوكاندا و له بهرام به ريده دينا ريان تمه ن يان هه ر دراويكى دى ده به ن بۆخوځيان.. وهرگيځر) پاشان له دواى ئه وهى كه جادو گر كه ده پرات هه موو ئه وشتانه دهگه پيښته وه بۆ بارى ئاسايى خوځيان، كو مه ليك پاره كه نرخيان نيه ئه وه شتيكى زانراوه و زور پرووده دات له لايه ن گيرفان بران و ته لكه بازان وه ئه وانه لى كه مال و داراي خه لكى به هه وانه و به تال ده به ن بۆخوځيان.

جا به هه ردو و جوړه كه يه وه كو نه له ناو مروځايه تيده ،خوځى گه وره باسى كردو وه له ناو گه له كه لى فيرعه ون چۆنده كريت ،له كاتيكا كه موسا هات و سه لامى خوځى ليبييت كه په يامى په روه ردگارى پيښو و، وه چه ندين موعجيزه لى پيښو كه به لگه بوو له سهر راستيه تى كه گوچانيك ده بوو به مار، وه ده ستى كه ده يكرده ناو سنگى له ژير پوځا كه كه يه وه سپيايه كه ده رده چو و به لى هيچ ده ردو و نه خوځيه كه ،ئهمه موعجيزه بوون له لايه ن خوا وه هيچ ده ستىكى دروستكراوى مروځى تيا دا نه بوو ،له بهر نه وه لى ئه و موعجيزانه له لايه ن خوا وه ده ستيوه ردانى مروځى تيا دا نيه وه هه روه ها مروځه كان ناتوانن شتى وا بكه ن و بهيښن و بيكه ن له ويڼه لى ئه و له بهر نه وه لى له لايه خوځى به رزو به ريزه، وه

﴿وانه كان له راقه﴾ هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌کانی نی‌سلام.....

پیغه‌مبەر ﷺ ناتوانی که‌کاری له‌توانا به‌ده‌ربکات ، به‌لکو ئه‌وه له‌لای خوای به‌رزوو به‌پرزه‌وه‌یه ، ئه‌وه که‌واده‌کات که‌له‌سه‌ر ده‌ستی پیغه‌مبەر که‌یه‌وه پو‌بدات وه‌ک راست‌گۆیی‌یه‌ک بۆی ، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت: [وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ] {العنکبوت: 50}

واته: ﴿ووتیان: جابۆ راستی خو‌ی بۆ له‌لایه‌ن په‌روه‌رد‌گاری‌یه‌وه چه‌ند به‌ل‌گه‌یه‌کی بۆ‌دانه‌به‌زین‌راوه وه‌کو وش‌تره‌که‌ی صالح و دارد‌ه‌سته‌که‌ی موسا ، تۆش پ‌ییان ب‌لی: هه‌موو به‌ل‌گه‌و ن‌یشانه‌کان هه‌ر‌لای خ‌وان و به‌ده‌ستی ئه‌ون ، من ه‌یچ ش‌تی‌کم به‌ده‌ست ن‌یه﴾.

جا پیغه‌مبەر ﷺ ناتوانی که به‌ل‌گه و ن‌یشانه‌یه ب‌ینی مه‌گه‌ر ئه‌وه ب‌ینی که خوا پ‌یی ب‌به‌خشی له‌کاره له‌توانا به‌ده‌ره‌کان واته له موع‌ج‌یزه‌کان.

به‌لام جادوو ئه‌وه کرداری مرو‌قه و پ‌یشه‌یه‌که که‌خه‌ل‌کی ف‌یری ده‌بی‌ت و ته‌کن‌یکی تیادا به‌کار ده‌ه‌ینن ، وه ئه‌وه‌ش له‌کرده‌وه‌ی شه‌یتانه‌کانه له‌مرو‌قه و په‌ریه‌کان ، وه موع‌ج‌یزه‌ن‌یه به‌ل‌کو کاری له‌توانا به‌ده‌ری شه‌یتانیه ، مرو‌قه ده‌توان‌یت ب‌یکات یان ف‌یری بی‌ت ، به‌لام موع‌ج‌یزه ه‌یچ که‌س ناتوان‌یت ب‌یه‌ینه‌ته‌دی ته‌نها خ‌وانه‌بی‌ت ، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت : [وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ] {العنکبوت: 50}

واته: ﴿ووتیان: جابۆ راستی خو‌ی بۆ له‌لایه‌ن په‌روه‌رد‌گاری‌یه‌وه چه‌ند به‌ل‌گه‌یه‌کی بۆ‌دانه‌به‌زین‌راوه وه‌کو وش‌تره‌که‌ی صالح ﷺ و دارد‌ه‌سته‌که‌ی موسا ﷺ ، تۆش پ‌ییان ب‌لی: هه‌موو به‌ل‌گه‌و ن‌یشانه‌کان هه‌ر‌لای خ‌وان و به‌ده‌ستی ئه‌ون ، من ه‌یچ ش‌تی‌کم به‌ده‌ست ن‌یه وه من هه‌ر ب‌ی‌دار که‌ره‌وه و تر‌س‌ینه‌ری‌کی نا‌ش‌ک‌رام﴾.

جا ئایه‌ت و ن‌یشانه‌کان له‌لایه‌ن خوای به‌رزوو به‌پ‌ر‌زن له‌توانای پیغه‌مبەر دا ﷺ ن‌یه که‌به‌توانی ب‌یکات و ب‌یه‌ینی ، به‌لام جادوو له‌توانای مرو‌قدایه که‌ف‌یری بی‌ت و در‌وستی ب‌کات ، موع‌ج‌یزه هه‌ق و راسته به‌لام جادوو درۆ و پ‌وچه‌له.

﴿وانه كان له راقى هله وشينه ره وه كانى نيسلام﴾.....

وه له به ره وه ش بوو كاتيك كه موسا ﷺ هات به به لگه كان و موعجيزه كان بولاي خه لكى وتيان نه وه جادوو وه موساش جادوو گهره وه فيرعه ون وتى:

[قُلْنَا تَبَيَّنْ بِسِحْرِ مِثْلِهِ] {طه: 58}

واته: ﴿جابه دلنياى ئيمه ش له وي نهى نهوى تو، جادوويه كت بويدين﴾.

هه موو جادو گهرانيان كوكرده وه بو به رامبه ر كى له گهل موسادا و به ليلى پوزيكياندا بو نه و كاره ، وه خه لكيان كوكرده وه تايييين نه وهى كه روده دات له نيوان موسا و جادوو گهراندا ، وه ئايه جادوو گهران سهرده كه ون به سهر موسادا ، يان موسا سهرده كه وي به سهر جادوو گهراندا ؟ وه نه وه ش له ئاسانكارى خوابوو بو دهر كه وتنى راستى و سهر خستنى پيغه مبه ره كهى موسا ﷺ ، كو بونه وه و داوايان له موسا كرد كه نه و يه كه م جار هه ليبيدات موساش پيى وتن ، ئيوه هه ليبيدهن ، نه وانيش نه وهى كه پييان بوو له جادوى گهره و مهن هه لييانداو خه لكيان به و گوريس و گوچانه ترساند و توقاند ، هه تا موساش ﷺ له و جادوه مهنانه ترسا ، خوى گهره ش باسى دهكات و ده فرمويت : [فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى (67) قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى (68) وَأَلْقَ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفَ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا (69)] . {طه} .

واته: ﴿جا له به ره وه موسا كه نه وهى ديت له دلى خويدا كه ميك ترسا كه خه لكه كه پاش نه و كاره يه شويني نه كه ون و به كاره كهى نه ويش بليين جادوو * ئيمه ش له و كاته ناسكه دا نيگامان بو كردوو و تمان : هيچ مه ترسه ! به راستى هه رتو له سهرترى * نه وهى له دهستى راستدايه (گوچانه كه) بيه او يره جا هه رچى نه وانه كردو يانه قوت نه دا و نه ييچي نه وه﴾.

نه و گوچانهى كه به دهستيه وه بوو هاويشتى ، ماريكى گهره ي ليده رچوو ترساندن و هه رچى جادوو هه بوو له دوله كه دا دايان نابوو هه ره هه مووى قوتدا ، وه له خوشيان ترسان جادوو گهره كان كه خوشيان هه لوشيت ، پاشان موسا ﷺ ، گرتى و گه رايه وه بو بارى ئاساييه كهى خوى و بووه به گوچان ، له و كاته دا جادوو گهره كان زانيان نه وهى به موسايه له جادوو نيه ، وه زانيان نه وه

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾.....

لهكارى مروؤ نيه و ناتوانى شتى وا دروست بكات ، بهلكو ئه وه تهنه له لايه ن
خواو هيه ، جابويه باوه پريان هيئا و گه رانه وه بولاي خوا و چونه كورنوشه وه بوى
خوای به رزوو به ريز ده فره مويت : [وَأَلْقَى السَّحْرَةَ سَاجِدِينَ (120) قَالُوا آمَنَّا
بِرَبِّ الْعَالَمِينَ (121) رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ (122)] . {الأعراف}.

واته: ﴿جادوو گه رانى فيرعه ونيش گشت باوه پريان هيئا و سوجه ديان
برد، كه ئه وه ديان له موسادى * وتيان وا باوه رمان به پهروه دگار كه ي جيهان
هيئا * كه پهروه دگارى موسا و هارونيشه﴾.

خوای گه وره فيرعه ونى دهرخست بوخه لك له وا هه لو يست و ديمه نيكي
گه وره دا، جا خوای گه وره فيرعه ون و گه له كه ي دهرخست و ئه وه ي كه پييانبوو
پووچى كرده وه و موعجيزه ي خوای پهروه دگارى دهر كه وت كه هيچ ده ستيكي
مروؤى تيانيه ، له وكاته دا هيئوو خو به گه وره زانين و سه ركه شى خو ي نواند و
هه ره شه يه كي توندى له جادوو گه ران كرد به زه بروو زهنگى و هيئوو تواناي ،
به لام پاشان چى ؟ جادوو گه ران وتيان: [فَأَقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا (72) إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِنَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السَّحْرِ
وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى (73)] . {طه}.

واته: ﴿ساتو هه ر بريار ده ده يت به رامبه رمان بيده ، يان هه رچيت له ده ست دى
دريغى مه كه به راستى تو هه ر له م ژيانى دونيا يه دا ده ستت ده رواو ده سه لات
هه يه و كاريكت پى ده كريت * بيگومان ئيمه برومان به پهروه دگارى خو مان
هيئا تاله گونا هه كانمان خو ش ببى ، وه له و جادوو گه ره يه تو سه پاندد
به سه رماندا ببورى ، وه خوا له هه موو كه سى چاكترو به به قاتره ، به لام تو خو ت
و ده وله ته كه ت دوايتان ديت﴾.

فيرعه ون هه ره شه ي توندى ليكردن كه بيانكوژى و هه ليان واسى به قه دى دار
خورما كندا به لام نه وان ئاراميانگرت و وتيان: [رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوْفَنَّا
مُسْلِمِينَ] {الأعراف: 126}

﴿وانهكان لهراقهى ههلوهشینهروههکانى نیسلام﴾.....
 واته: ﴿ئهى پهروهردگارمان ئارامیمان بهسهردا بارینهو بهموسولما نیش بمان مرینه﴾.

ئاكام ههر بۆ باوهرداران بوو واته بۆ پیغه مبهرى خوا موسا ﷺ و بۆ باوهردارانیش نهوهى لهگهلیان بوون و ئارامیانگرت ،ههق و راستى سهركهوت و پوچهل بویهوه نهوانهى نهوان دهیانکرد ،وه پون بویهوه كه موعجیزهكانى نهوان لهگهل پیغه مبهرانندان سهلامى خوايان لى بیئت نهوانهى تهنها دروستکراوى خوان و خوئ بهدیان دهیینی و هیچ كهسى له مروقهكان ههركهسى بیئت لهتوانیدا نیه كه نهو کارانه بکات وه فریشتهکانیش بهههمان شیوه ناتوانن شتی لهوانه بهیننه کایهوه ،بهلكو نهوانه تهنها دروستکراوهكانى خوان و دهستکردى نهون .

ئاههوه جیاوازی نیوان موعجیزهى پیغه مبهران و جادووه ،جا نهوه بهلگهیه لهسهه نهوهى جادوو زۆر كوونه لهناو مروقاویهتیدا ،لهسههردهمى فیرعهون وهكو خواى گهوره لهقورئاندا باسى کردووه ،وه دهشگونجیئت لهپیش نهو کاته شدا ههبوویئت وه بیگومان جادوو مایهوه لهنیوان نهوهكانى ئیسرائیل دا ، جاله بهرئهوه لهسههردهمى سولهیمان ﷺ كه پیغه مبهریكى دهسهلات دار بوو لهپیغه مبهرهكانى نهوهى یهعقوب ﷺ و پاشاكانیان ،خواى گهوره پهرى و جنوکهى زه بهلاح و شهیتانهكانى بۆ ژیربار کردبوو ،كه بهفهرمى سولهیمان ﷺ کاریان دهکرد و گوپرایهلى بوون ،له بهرئهوهى خواى گهوره دهسهلاتیكى دابویه كه بههیچ كهسیكى نه دابوو له جیهانهكاندا ،لهکاتییدا كه پرسىارى له پهروهردگارى کردو ووتى: [وَهَبْ لِي مَلَكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ] {ص:35}

واته: ﴿پهروهردگارم دهسهلاتیكى وام پى ببهخشه كه له دواى من گیرى هیچ كهسیك نه كهویت ،تابیته موعجیزه و نیشانهى په یام بهریتیم﴾

وه لهو شتانهیه که خوای گهوره جنۆکه گهوره زه به لاههکانى بۆ ژێربار کردبوو وهکو دهفه رمویت: [وَالشَّيَاطِينُ كُلُّ بَنَاءٍ وَغَوَاصٍ (37) وَآخِرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ (38)] . {ص}.

واته هه موو وهستا به نایهک و ژێر ده ریا یهک له شهیتانه کانمان بۆ کهوی و رامکرد، تا هه ندیکیان له وشکانیدا بینا سازى بۆ بکهن و هه ندیکیشیان سه رقالى بنى ده ریاکان بن * وه هه ندیکى تریشیان پیکه وه کوټ و زنجیر کرابوون، چونکه زیان به خش بوون وه گوپرایه ل نه بوون به لى رام و کهوی کردنى جنۆکه بۆ ئیش و کار و تهوق و زنجیر کردنى هه ندیکیشیان، بۆخوای گهوره کاریکی زۆر ساده و ئاساییه.

سوله یمان ﷺ رهفتارى له گه لیاندا ده کردوو ئه وانیش کاره گهوره و مه زنه کانیا ن بۆ ده کرد ههروهک و خوای گهوره باسى کردوو، پاشان له دواى ئه وهى که سوله یمان مرد ﷺ شهیتانه کان هاتن و وتیان: سوله یمان ﷺ نهیده توانی شهیتانه کان کهوی و ژێربار بخت ته نها به جادوو نه بیټ، ئه وه جنۆکه و شهیتانه کانى به کار ده هی نا به و جادوو ده یکرد، درو یانکرد به دهم سوله یمانه وه، وه خوای گه ورهش سوله یمانى به دوور گرت له وه له به ره ئه وهى جادوو بى با وه ریه و شیا و نیه بۆ پیغه مبه رى خوا سوله یمان ﷺ: [وَاتَّبِعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مَلِكٍ سُلَيْمَانَ] {البقرة: 102}

واته: هه ندی له نه وه کانى یه عقوب ﷺ که وتنه شوینی ئه وه جادوو، شهیتانه کانى سه رده مى پاشایه تی و ده سه لاتی سوله یمان ﷺ دایان هی نا و ده یان خویند، واته: که وتنه شوینی ئه وه فپرو فی لانه ی ده رباره ی حوکومه ته که ی سوله یمان ﷺ ده یانکرد، خو ئاشکرا شه سوله یمان ﷺ بى با وه ر و جادوو گه ر نه بوو ئه ویش جادوو گه رى دانه هی نا وهک ئه وان ده لێن.

واته سوله یمان ﷺ جادوو گه رى نه کردوو وه خوای گه ورهش جادوو گه رى به بى با وه ر ناو برد، فه رموی: [وَاتَّبِعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مَلِكٍ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السَّحَرَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ

﴿وانه كان له راقى هله وشينه ره وه كانى نيسلام﴾
 الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ
 فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ
 مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ
 مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا
 يَعْلَمُونَ (102) وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ لَوْ كَانُوا
 يَعْلَمُونَ (103) . [البقرة].

واته : ﴿به لكو شهيتانه كان جادوو يان داهيئا و بى بپروا بوون و له سنور
 دهرچوون و خه لكيشيان فيرى جادوو نه كرد ، ههروه ها كه وتنه شويني نه و
 زانيارى و زانسته ي هاتبوويه سهر نه و دوو فريشته يه (هاروت و ماروت) له
 بابلى عيرا قدا ، له هه مان كاتدا هه ركه سيكيان فيرى جادوو نه كرد له سه ره تاوه
 پييان ده گوت : نه م كاره ي ئيمه ته نها بو تا قيكردنه وه و فيربوونى
 جيا كردنه وه ي موعجيزه و جادوو له لايه ن خواوه ني ردراوين كه وابوو ناگادار به
 خو بى باوه ر مه كه و فيرى جادوو نه بيت ، به لام هه نديكيان هه ر كو ليان نه دا تا
 له و دوو فريشته وه فيرى نه م بوون كه بتوانن به جادوو ژن و مي رد ليك
 بكه نه وه ، به بپريارى خوا نه بو ايه نه و جادوو گه رانه توانايان نه بوو زيانيك
 به هيچ كه سى بگه يه نن ، هه ر فيرى شتى نه بوون كه زيانايان لى بدا و هيچ قازانج
 و سوديكي نه بى بو يان ، كه نه و كار ه ناپه سه نده شيان ده كرد و نه بى له پرووى
 نه زانيشه وه بيت به لكو نه و جوله كانه باش ده شيان زانى نه و كه سه ي كپريارى
 جادوو گه ر بى ، له پوژى دوايدا هيچ كه لك و سوديكي پى ناگاو له به هره ي خوا
 بى به شه * خو نه گه ر نه و جوله كانه بپروايان به به رنامه كه ي خوا هه بو ايه وه كو
 پيوست وه له سزايش پاريزيان كردبا ده يان زانى كه پاداشتيك له لاي خوايه
 باشتره بو يان له و قازانجه دونيا ييه ي چاوه پروانيان نه كرد نه گه ر بيان زاناييه و
 زانستى ژيرانه يان بخستايه ته كار﴾ .

له م ئايه ته دا پون كردنه وه ي نه وه ي تي دايه كه جادوو له كردارى شه يتانه كانه وه
 شيا و يش نيه بو سوله يمان ﷺ ، پيغه مبه رى خوايه و كوپى پيغه مبه رى خوايه ،
 به لام نه وه له دروو ده له سه كانى جوله كه كانه كه شه يتانه كان بو يان ها و يشتون ،

﴿وانه كان له راقى هه لوه شینه ره وه کانی ئیسلام﴾ هه ره له بهرئه وشه که دانهر کردویه تیه به لگه له سه ره وهی که جادوو بی باوه پرییه . وه له سه ره وهش که یه کیکه له هه لوه شینه ره وه کانی ئیسلام له چه ندین شویندا:

یه کهم: فه رمایشی ﴿وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ﴾ واته : جادوو ی نه کردوو له بهرئه وهی جادوو بی باوه پرییه و گونجاو شیاویش نیه بو پیغه مبهری خوا .
دوهم: فه رمایشی ﴿لَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ﴾ به لگه یه له سه ره وهی که فیربوونی جادوو بی پرواییه ، وه وه له فیبرکردنی شهیتانه کانه و ، وه به شیک نیه له فیربوون و زانسته کانی پیغه مبه راندا سه لامی خوی لی بیت .
سی یه: فه رمایشی ﴿مَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ﴾ واته دوو فریشته که ﴿حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فَتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾ واته فیبری جادوو مهن چه نکه بی باوه ر ده بن ، جا هه رکه سی فیبری جادوو بی بی باوه ره .

چواره م: فه رمایشی خوی گه وره ﴿وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ﴾ به لکو وه وه له ماف وهه قی بی باوه راندایه له بهرئه وه بی باوه ر هیچ به شیکی نیه له دواروژدا واته له بهه شت دا .

به لگه یه له سه ره وهی که جادوو بی باوه پرییه و ریگره له چونه ناو بهه شت .
پینجه م: فه رمایشی خوی گه وره ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا﴾ وه وه به لگه یه له سه ره وهی که جادوو باوه ر و پاریزکاری ناهیلی .

ئه مه هه موو شوینه کانه له نایه ته کاند به لگه یه له سه ره وهی که فیربوونی جادوو فیبرکردنی بی باوه پرییه ، وه هه رکه سی باوه ر بگوپی به بی باوه ری وه بی باوه ره ، وه که هیچ به شیکی بو نیه له بهه شتدا واته ناچیت بهه شته وه ، وه که هه رکه سی فیبری جادوو بیت باوه ره که ی نامینیت

﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا﴾ به لگه یه له سه ره وهی که جادوو باوه ر ناهیلی و هه لوه شینه ری که له هه لوه شینه ره وه کانی ئیسلامیش ئه مه پرووی به لگه هیئانه وه که ی زانای پایه بهرز محمد بن عبدالوهابه بهم نایه تانه .

«وانهكان له پراځه ی هه لوه شینه ره وه کانی نیسلا».....

به لام دهگونجی که بلایی : چوون فریشته کان جادوو یان فیړ دهکرد فیړکردنی جادووش بی باوه پریه؟

دهلین : ئه وه تاقی کردنه وه یه له لایه ن خواوه تاقی کردنه وه یشه بو مروؤ که کی باوه پ دهیننی و کیش بی باوه پ دهبی؟

ئه وانه دوو فریشته بوون خوی گه وره دایبه زانندن بو فیړکردنی جادوو له پیښاو تاقی کردنه وه ی خه لکیدا که کی باوه پ دهیننی و کیش بی باوه پ دهبی؟ وه له بهر نه وه هیچ که سیکیان له خه لکی فیړ نه دهکرد (هه تا دهیانگوت : ئه م کاره ی ئیمه تنه ها بو تاقی کردنه وه و فیړبونی جیا کردنه وه ی مو عیجزه و جادوو له لایه ن خواوه نیړدراون که و ابو و ئاگادار به و خو ت بی باوه پ مه که فیړی جادوو نه بی ت)

ئه وانه ئاموژگاری فیړخواریان دهکرد به وه ی واز له فیړبونی جادوو بهیننی ، و هرونیان دهکرده وه که ئه وه بی باوه پریه ، ئه وانه خه لکیان فیړ نه دهکردو بی دهنک بن به لکو ئاموژگاریان دهکرد به وه ی ئه وه بی باوه پریه جا ئه گهر به ویستی خوی هلی بژیړی بی باوه پ دهبی ت ، خوی گه وره دوو فریشته که وای لیکرد که خه لکیان فیړی جادوو دهکرد له پیښاو تاقی کردنه وه ی خه لکی نه که له بهر نه وه ی که جادوو قهینا که و ریگه پیډراوه ، به لکو له پیښاو ئه وه ی که پرونی بکه نه وه کی بی باوه پ دهبی و کی باوه پ دیننی و کی ئاموژگاری و هرده گری .

له وه وه زانیمان که جادوو فیړبونی و فیړکردنی هردوو کیان بی باوه پریه .

زانای پایه بهرز فهرموی (یان پازی بی ت پیی) ئه گهر فیړی نه بی ت و نه یکات به لام پازی بی ت پیی و ریگری نه کات ئه وه به هه مان شیوه بی باوه پ دهبی ت به تنه نیا پازی بوون پیی ، له بهر نه وه هه رکه سیک پازی بی ت به بی باوه پری ئه وه بی گومان بی باوه پره ، جا که سی باوه پداریش پازی نابیت به بی باوه پری .

کهواته جادوو بی باوه پریه : فیړبوون و فیړکردنی و کاریپکردنی و پازی بوون پیی ، هه مو و ئه و شتانه ، ئه وه ی به لگه یه له سه ر ئه وه ی که پیویسته ریگری

﴿وانه كان له راقه ي هله شينه ره وه كاني نيسلام﴾.....
 كردنى جادوو جادوو گهران وه لادانيان و نه هيشتيان له كوممه لگه دا
 له بهرئه وهى شهرو خراپه ي تيا دا بلاو نه كه نه وه هه ره له بهر ئه وه شه چه ندين
 فهرموده لهو باره يه وه هاتوو به فهرمان كردن به كوشتنى جادوو گهر پيغه مبه
 ده فهرمويت (حد الساحر ضربه بالسيف) (11)

واته (سزاي جادوو گهر كوشتنيه تي به شمشير) هاوه لان كرداريان به وه
 كردوو جادوو گهرانيان كوشتوو .

وه عومهر ره زاي خوي لبييت فهرماني نوسي بو كارگهراني كه هه موو جادوو
 گهر يك له ژن و پياو بكورن. (12)

وه داكي باوه داران (حفصه ي كچي عومهر) فهرماني كرد به كوشتنى
 كه نيزه كي كه هى خوي بوو جادوي لي كردبوو. (13)

وه جندوبى كوري كعب كه هاوه لي پيغه مبه بوو جادوو گهر يكى كوشت
 به ئاماده بوني يه كي له ده سه لات داراني (به ني ئومه ييه) له كاتيكا كه هاتوو
 بيني جادوو گهر يك ياري ده كات له لاي فهرمان ره واكه ، خه لكى ده خه له تيئي
 به وهى كه سي ده كوژي و پاشان زيندوي ده كاته وه ، سه ري ده په راندوو پاشان
 چاكي ده كرده وه - له پوي جادووي خه ياليه وه - ئه و جادوو گهره هيچي
 نه كردوو ته نها خه لكى خه له تاندوو ، جا جوندوبى كوري كه عب ليئي نزيك

(76) أخرجه الترمذي (1460) ، والطبراني في الكبير (1665) ، والدارقطني (114/3) والحاكم (360/4)

من حديث جندب رضي الله عنه . وهو ضعيف مرفوعاً صحيح موقوفاً على جندب قال الترمذي :
 (والصحيح عن جندب موقوفاً)

(77) أخرجه أحمد (1657) و أبو داود (3043) وقال العلامة سليمان بن عبد الله في تيسير العزيز الحميد

(395) : (إسناده حسن)

(78) أخرجه عبد الله ابن الإمام أحمد في مسائله عن أبيه (1543) والبيهقي في الكرى (16967) و صححه و

شيخ الإسلام محمد بن عبد الوهاب في (كتاب التوحيد)

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كاني ئيسلام﴾.....
 بويه وه هه تا به شمشير لي ي داو سه ري په راند و فره موي (ئه گهر راست دهكات
 با خوي زيندوو بكاته وه). (11)

وه له بهر ئه وه يه كه پيشه وا ئه حمد په حمه تي خوي ليبييت ده فره موييت:
 دروسته كوشتني جادوو گه روو به راستي هاتووه له سي له هاوه لاني
 پيغه مبه ره وه ﷺ كه ئه وانيش (عومهر و حه فسه و و جوندوبي كوري كه عب)ن
 په زاي خويان ليبييت.

وه ئه گهر كه سي جادوو گهر وا ده ريشي بخات كه ته وبه ي كردوو و
 گه راوه ته وه ئه وه لي ي وهر ناگيري ، به لكو سزاي له سه ر جي به جي ده كرييت ،
 له بهر ئه وه ي متمانه ناكرييت به ته وبه كه ي له بهر ئه وه ي بي باوه ره ، ده گونجييت وا
 ده ري بخات كه ته وبه ي كردوو و له دليدا هر جادوو هيه ده كوژي به هه ر حال
 با راستگوش بيت له ته وبه كه يدا له نيوان خوي و خوادا ، خوي به رزوو به ريز
 ته وبه كه ي وهر ده گرييت ، به لام ئيمه سزاي جادووي به سه ردا جي به جي ده كه ين
 و ده يكوژين به هه ر حال ته وبه بكات يان نه يكات به وه ش پوچه لييتي جادوومان
 بو در ده كه وييت و ئه وه بي باوه ري گه وره يه له پريزي موسولمان در ده چييت
 به ئه نجامداني و هه لگه رانه وه شه له ثاني ئيسلام و له هه لوه شينه ره كاني
 ئيسلاميشه ، وه سزاي خاوه نه كه شي كوشتنه له هه موو بارو دوخيكا
 له بهر ئه وه ي كو مه لگه كان خراپ و بي كه لك دهكات و دوژمنايه تي و رق و كينه و
 خراپه كاري له نيوان خه لكدا بلاو ده كاته وه ، وه هر له وه شه ده زانين ئه وه ي
 كه ده كرييت له پرووي (ياري سيړك) وه كو ناوي ده ني يان له پرووي (ياريه
 پالواني هه كانه وه) دين جادوو گهر له ئاهه نكه كان و سه يرانكا كادا وه له كاتي
 گه شت و گوزاردا تا كاري سه ير و سه رنج راكييش نه نجام بدات ئه وه جادوي

(79) أخرجه البخاري في التاريخ الكبير (2 / 222)، و البيهقي في الكبرى (16970) و (187) و صححه
 شيخ الإسلام محمد بن عبد الوهاب في كتاب التوحيد وقال العلامة سليمان في تيسير (ص 396) عن هذه
 القصة (ولها طرق كثيرة).

پاشكاوه با بهجگه لهناوى خۆیهوه ناوى بنیین ،وه ههه بههه مان شیوه بهوه دا دهزانن كه دروست نیه ریگه دانان و دان پیاوانى جادوو لهكۆمهلگهئى ئىسلامدا بههیچ شیوهیهك ،دهگونجی كه بوتری ئهوانه چارهسهرى نهخوشیهكانه دهكهن و ناوى دهنیین (چارهسهرى خۆمالی) ئهوه جادوو ،ناوى دهنیین بهناوى چارهسهر و چارهسهر دهكهن لهههه مان كاتدا ئهوانه جادوو گهرو نهزانن و ناویان دهنیین (زاناكان و شیخهكان) بهلام ئهوانه جادوو گهرن ،وه خهلكى ئاسایی باوهریان وایه ئهوانه پزیشكن و زانان.

وه ههروهها دروست نیه بهكارهیئانی جادوو بهناوى یاریه پالنهوانیهتیهكان یان (سیرك) یان هاوشیوهئى ئهوه ،وهك ئهوهئى كه سهیاره بهقژى رادهكیشیت ، یان ئهوه كهسهئى سهیاره دهروات بهسهریداو هیچیشی لیئاكات ،یان بهشیش و سیخ چاوى پى بریندار دهكات و دهيكات بهناو چاویدا و هیچ زیانى لیئادات یان خۆی زامدار دهكات بهچهقۆ یان لهبهرچاوى خهلكیدا ئاگر دهخوات ئانهوانه ههمووى درۆزن و بهشیكن له جادووى خهیاالى جا دروست نیه كردن و رازى بوون پىئى وه دروست نیه ئهوهكهسانه بهیئیرین تا ئهوه جوړه كارانه بكهن لهبهردهم موسولماناندا ،لهبهرئهوهئى خراپه كاریهكى ئاشكرايه پىویسته ریگری بكریت و نههیئیریت و ولاتى موسولمانانى لى پاك بكریتهوه.

بابهتیک : له حوكمى ههلهشاندهوهئى جادوولهجادوو لیكراو گومانى تیدا نیه كه جادوو دوو چارى مروؤه دهبیئت و نهخوشیه پىویستی بهچارهسهر ههیه ، وه خواى بهرزوو بهریز هیچ دهردیكى نهئاردوته خوارهوه ئیلا چارهسهریشی بۆئاردوته خوارهوه ،جابهچى چارهسهرى جادوو لیكراو بكهین ؟چارهسهرى دهكهین بهچارهسهرى شهرعى وه پیغهمبهر ﷺ چارهسهركراوه بهخویندنى دوعای شهرعى بهسهریدا ،جیبریل چارهسهریكرد بهخویندنى سورتهئى فهلهق ، جا چارهسهرى نهخوشهكه دهكریت بهخویندنى دوعاكان و دهرمانه شهریهكان ،ئهوه قهیناكه ،لهبهرئهوهئى ههلهشاندهوهئى جادوو لهجادوو

ليکراو به وهی خوی به رزوو به ریز به شهرعی داناوه ، وه خوی گه وره هیچ دهردیکی نه ناردوه له گه لیشیدا دهرمان و چاره سهری بوناردوه .

به لام چاره سهری جادوو به جادویی هاو وینهی خوی دروست نیه ، وه چاره سهره به وهی خوا قه دهغه ی کردوه ، به لکو چاره سهر کردنه به بی باوه ری ، وه پیغه مبه ر ﷺ ده فهرمویت (تداووا ولا تداووا بحرام) (۱۱)

واته (خوتان چاره سهر بکه ن وه خوتان به شتی حهرام چاره سهر مه که ن) وه جادوو له گه وره ترین قه دهغه کراوه کان جا چو ن جادوو لیکراوی پی چاره سهر بکه ن ، وه عبداللای کو ری مسعود ده فهرمویت : (إن الله لم يجعل شفاءكم فيما حرم عليكم) (۱۲)

واته (خوی گه وره چاره سهر تانی له وه دا دانه ناوه که قه دهغه ی کردوه له سهرتان)

وه جادوو له توند ترین قه دهغه کراوه کانه جا بویه دروست نیه که جادوو لیکراوی پی چاره سهر بکه ن ، به لام چاره سهری جادوو لیکراو ده که ن به وهی چاره سهری هه موو نه خوشیه کانی پی ده که ن به خویندنی قورئان و خویندنی دوعا کان و په نا گرته شه رعیه کان وه کو هه ردوو سورتهی (ناس و فه له ق) و دهرمانه ریگه دراوه کان ، ئابه وه چاره سهری جادوو لیکراوی پی ده کریت ، جا هه رچی دهوتری به پیچه وانهی ئه وه وه به دروستی هه لو ه شانده وهی جادوو به جادوو هاوشیوهی خوی قسه یه کی به تال و پوچ رهد کراوه یه ، دروست نیه وه رگرتنی و به گوی کردنی ، له بهر ئه وهی پیچه وانهی به لگه شه رعیه کانه له قورئان و سونه تی پیغه مبه ر ﷺ وه ئه وهی پیویسته پاک کردنه وهی کو مه لگا موسولمانه کانه له جادوو گهران و کارو کرده وه کانیان و که ناتوانن بمیننه وه له ولاتداو له نیوان خه لکیدا تا جادوو بلاو بکه نه وه له نیوان خه لکیدا ، وه

(80) أخرجه أبوداود (3874) . من حديث أبي درداء رضي الله عنه

(81) أخرجه البخاري تعليقا (10 / 81 - فتح) وقد ذكر الحافظ ابن حجر هناك من وصله لأسانيد قال عنها : صحيحة .

﴿وانه كان له راقى هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾.....
 پيويسته دژايه تى كردنيان و نه هيلانيان ، وه ههركه سى زانرا كه كارى جادوو
 گهريه تى دهكات ، نه وه دهرىته دادگا تا پاداشتى شهرى كرده وه كهى وهرگرى ،
 تاخه لكى و بهنده كانى خوا و ولاتيش له دهستيان بجه ويته وه و دلنيابن
 له خويان ، دروست نيه بواريان بو بكهينه وه و پيشيان بخهين و ريزيان لي بگرين
 و بهرگريان لى بكهين و بليين : وازيان لى بيين با خه لكى چاره سهر بكهين ، نه وه
 جادوو ديئن وه به كارى دههينن و به وهش خراپه كه مان خراپتر كرد و
 جادوو كه شمان زياتر ره و اج پيدا و زيادى كرد .

پرسياره كان

پرسيار : حوكمى هه لوه شانده وهى جادوو به جادوى هاو ويينهى خوى چيه ؟
 يان رويشتن بولاي نه وه ؟ وه له وه ده چييت كه نه وه درايته پال دانپياني
 زاناي پايه بهرز (ابن باز) وه كه نه وه هه بييت له پهرتوكه كانى فيقه داو لاي شوين
 كه وتوانى پيشه وا نه حمه د (الحنابلة) ؟

وه لام : هه رچى سه بارهت به دانه پالى نه و قسه يه بولاي زاناي پايه بهرز (ابن باز)
 درويه كى راشكا و پروونه له بهرته وهى خودى نه و زانايه (ابن باز) فهتواى داوه
 به قه دهغه كردنى جادوو ، وه دروستيش نيه چاره سهر كردنى پيى و
 نامه يه كيشى هه يه كه ناميلكه يه كه به ناوى (إقامة البراهن في الرد على المشعوذين
 والسحرة والدجالين)

(تيبينى - نه م پهرتوكه به نرخه ئيستا به زمانى كوردى هه يه له پهرتوك
 كه كاندا خويندنه وهى به سوده بو خو پاراستن لييان .. وهرگير)

﴿وانهكان لهراقهى ههلهوشينهروهكانى ئىسلام﴾.....
 ئەم پەرتوكە هەيە لەوهلامدانەوهكانيدا و لەفەتواكانيدا پەحمەتى خواى لىبىت،
 وه سەبارەت بەو قسەيەى كه دروستە ههلهوشاندنەوى جادوو بەجادووى هاو
 ويئەى خوى، درۆيه بەدەم زاناي پايەبەرزەوه كراوه، بەلام بەوهى هەندى
 لەزانايانى سەردەمى كۆن و ايان وتوو، ئەوه هەموو لە قسەكانى وەرەگيرى و
 رەدیش دەكریتهوه، جا دروستنیه قسەى فەتوا دەران وەرگيرى لەكاتيكد
 پيچەوانەى قورئان و سوننەتە و ناشيئە بەلگە ئەو جوړە قسانە، بەلكو بەلگە
 ئەوهيه كه له قورئان و سوننەتى پيغەمبەرى خوا ﷺ وەرگيراييئت يان
 كۆدەنگى موسولمان (واتە زانايانى موسولمانان لەسەردەميكد).

پرسیار : هەندى دەلێن لەچارەسەرکردنى جادووى پەشى ئەوهى لەژن و پياو
 دەكرى بۆ جيا كردنەوهيان ئەوهيه كه پياوهكه يەك جار تەلاقى ژنەكهى بدات ،
 پاشان جادووكه هەل دەوشیتهوه بەئيزنى خوا، پاشان پياوهكه دواى ئەوه
 ژنەكهى بگيریتهوه بۆلاى خوى، ئايە ئەو كارە پێدراو دروستە ؟ وه ئايە لە
 شەرعدا شتى وا هەيه ؟ وه بەچى بەپريزتەن ئامۆژگارى دەكەن ؟

وەلام: زانايان شتى و ايان نەوتوو من پيى بزانم، وه ئەم قسەيەش راست نيه ،
 چارەسەرى جادوو بەتەلاقدان نابيئت، ههلهوشاندنەوى جادوو بەچارەسەرى
 شەرعى دەبيئت نەك بەتەلاقدان، وه خواى بەرزوو بەپريزرقى لە تەلاقەو پيى
 ناخۆشە، بەدەر لەوهى ئەگەر پيويستى وا داوايکرد لەنەگونجانی پيکەوه
 ژيانى نيوان ژن و ميڤدايهتى يان لەنيوان يەكدە پيک نەدەكەوتن، بەلام
 لەپيئاوى چارەسەردا تەلاقى بدات ئەوا هيج كەسى لە زانست و زانايان نازانم
 شتى واى وتبى.

پرسیار : ئەگەر جادوو يەكم بينى، ئايە هەلى دەوشينمەوه بەسوتاندن يان
 بەدپاندن و لەتوپەت كردن ؟
 وەلام: ئەگەر جادوو يەكت بينى بيکەرەوه ئيتەر بەسوتاندنى بى بەئاگر يان
 بەدپاندنى و لەت و کوت کردنى، گرنگ ئەوهيه كەنەيهيئيتەوه .

پرسىيار : باس دهكرىت له ههندى ولاتدا كه كهسى هلهدهستى لهناو كوومهلى لهخهلكدا كارى كاريگه ره وههژينه ره نمايش دهكات وهكو نهوهى شمشيرى يان چهقويه دهكات بهسكيدا بهبى نهوهى كارى تيبكات وه هيچى ليبيت، وه جگه لهووش لهجوړه كردارى كه به پراست دانانرى پروودانى لهژيانى ناسايى خهلكدا، نايه حوكمى شهرع چيه دهربارهى نهم كردارانه؟

وهلام: نهوه جادووكه ره و دروژنه ،وه نهو كردارهيش لهجوړى جادووى خه ياليه نهوه هر له پهگه زوو وينهى نهوهيه كه خواى گه وره دهربارهى جادوو گهرانى فيرعه ون باسى كردووه و دهفرمويت: [فَاِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيَّهُمْ يُخِيْلُ اِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ اَنَّهُا تَسْعٰى] {طه:66}

واته: ﴿جاکه تاسميرى جادوه کهى خويانيان هاويشت ،خه لکه کهيان چه واشه و چاوبه ست کرد و پييان وابوو نهوشتانهى نهوان ههليانداون هه موو مارن بويه ترسان و ترسيكى به تين كهوته دليانه وه﴾.

وه ههروه ها له فهرمايشتى خواى گه وره دا: [قَالَ اَلْقُوا فَلَمَّا اَلْقَوْا سَحَرُوا اَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ] {الأعراف:116}

واته: ﴿جاکه تاسميرى جادوه کهى خويانيان هاويشت ،خه لکه کهيان چه واشه و چاوبه ست کرد و پييان وابوو نهوشتانهى نهوان ههليانداون هه موو مارن بويه ترسان و ترسيكى به تين كهوته دليانه وه﴾.

نهوان شتى بهكار دهينن كه ناسراوه به فيلى بهكارهينانى جو له و فيل كرده له خهلكى و پيچه وانهى راستيه يان نهوان جوړى فيلى شاراو دهكن كهوا دهردهكهوى بو خهلكى ههروهك راستى بيت وايه ،وه نهوه درويه بهوهى كهوا دهردهخات بو خهلكى كه خوى دهپيكى يان كهسى دهكوژى پاشان دهگيرنه وه بو باره كهى خوى پيش نهوهى واى ليبيت، وه له پراستيشدا هيچ شتى لهو كاره پوى نه داوه ،يان وا پيشانى خهلكى ده دات كه دهچيته ناو ناگروه و زيانيشى پى ناگهيه نى، له كاتيكدان نهو نه چوه ته ناويه وه ،بهلكو فيليكى شاراو ده كردووه كه خهلكى وا گومان ده بات كه راستيه ،وه به هيچ جوړى دروست نيه پى بدرى

به وان به كردن و بلاو كردنه وهى ئه و كار به تاله و درو كردن له گهل موسولماناندا به كردنى ئه و فيله پوچه لانه ، له بهرئه وهى ئه و كارىگه رى له سه ر خه لكى ساده ده بئيت وه له لاي هه ندى له فه رمانه رواكانى به نى ئومه ييه پياويك هه بوو ئه و ياريانه ي ده كرد مروقيكى سه رپر پاشان سه ره كه ي گه رانده وه شوينه كه ي خوئى و وهك خوئى ليكرده وه ، ئاماده بوون سه رسام بوون به و كاره ئينجا (جندب الخير الأزدي) ره زاي خواي ليبييت هاتوو كوشتى و فه رموى : ئه گه ر راست دهكات با خوئى زيندوو بكاته وه ⁽⁸²⁾ ، دروست نيه بو موسولمان كه ئاماده ي ئه و درو و ده له سه و جادوو گه ريه بييت يان به راستى دابنييت ، به لكو پيوسته به دروى بخاته وه ، وه پيوسته له سه ر كار به ده ستانى موسولمان كه ريگيرى بكه ن و بيان كه ن به په ند بو ئه وان هى ئه و كاره ده كه ن و ته مييان كه ن ، با ناويشى بنين يارى و هونه ر!! هه رگيز ناوه كان راستيه كان ناكوپن وه قه ده كراوئيش ره واو ريگه دراو ناكه ن به ويينه ي ئه وه ي وا ده رى ده خات بو خه لكى كه به قزى سه ياره راده كيشت يان له ژير تايه ي سه ياره دا ده خه وى و ده روات به سه رييدا يان جگه له وان ههش له جو ره كانى دروو فيل و جادوو .

پرسىار : ئايه ئه وان هى كه دين بو ياريه كانى پاله وانيه تى كه پشتيان به ستوو به جادوو ، بى باوه ر ده بن له كاتيكا رازى نه بوون پيى ؟ وه لام : ئه گه ر رازى نه بن پيى ئه وا بيگومان كاريكى قه ده غه كراويان ئه نجام داوه و پيى تاوانبار ده بن ، به لام ئه گه ر رازى بن پيى و ده شزانن ئه وان ه كه جادوو ئه وا له و كاته دا بى باوه ر ده بن .

پرسىار : پيش ئه وه ي هيدا يه ت وه رگرم و به رده وام بم له سه ر كردنى نويزه كان له كاته كانى خويدا و خوئندنى قورئانى پيرو ز پويشتم بولا ي يه كى له و ئافره ته جادوو گه ران داواي ليكردم كه مريشكى بخنكينم تا نيوانمان دروست بكات و په يوه ستم بكات به ميكرده كه مه وه له به رئه وه ي به به رده وامى كي شه مان له نيواندا

(82) سیر اعلام النبلاء للذهب (3 / 176 - 177) .

هه بوو ، منیش بۆ ئه وه ی کاره کهم بۆ بکات مریشکه کهم خنکاند به دهستی خۆم
 ئایه له سه ره ئه وه کاره تاوانم له سه ره وه چی بکه م تا له وه پرگام بیته له وه
 ترسه ی که هه میشه به شوینمه وه یه وه دلّه راوکیی توش کردووم ؟

وه لām: یه کهم — چون بۆ لای ئافره تانی جادوو گهر زۆر به توندی قه دهغه یه
 له بهرئه وه ی جادوو بی باوه پرییه زیان ده گه یه نی به بهنده کانی خوا ی به رزو و
 به ریز ، پویشتن بۆ لایان تاوانیکی زۆر گه وره یه ، وه ئه وه ش که باستکرد و
 مریشکت خنکاندو وه تاوانیکی تره له بهر ئه وه ی سزادانی ئازده لانی تیدایه و
 کوشتنی ئازده لانه به ناهه ق ، وه نزیک بوونه وه یه بۆ لای جگه له خوا به و کاره بۆیه
 ده بیته هاو به ش دانان بۆ خوا ، به لām له بهرئه وه ی که تو گه پرایته وه بۆ لای خوا ی
 پاک و بیگهر د و ته و به یه کی راستت کردو وه ، ئه وه ی پویشتنو وه له و تاوانه ی
 ئه نجامدا وه خوا ی پاک و بلند لیی خوشده بیته ، وه هه رگیز له داهاتودا
 نه چیتو وه سه ر کردنی تاوانی وا ، وه خوا ی گه وره له وه که سه خوش ده بیته
 که ته و به ی کردو وه ، وه دروستیش نیه بۆ موسولمانان که واز له جادوو گه ران
 بینن جادوه که یان بلا و بکه نه وه له نیوان خه لکیدا ، به لکو پیویسته پریان
 نه دریت و به رپه رچیان بدریته وه ، وه پیویسته له سه ره کار به ده ستانی
 موسولمانان که ئه وه جادوو گه رانه بکوژی و خه لکی بیاریزی و به دوریان
 بگریته له شه پرو خراپه یان .

پرسیار: بۆچونی به ریزتان چیه ده رباره ی کردنه وه ی شوینی دیدنی تایبته
 به خویندنی قورئانه وه ؟

وه لām: ئه وه له کرده وه ی پیشین نه بو وه که ئه وان ژوری یان شوینی تایبته
 بکه نه وه به خویندنی قورئانه وه ، وه فراوان کردنی ئه وه کاره خراپه ی لی
 ده که ویتته وه ، وه که سانی هه لده ستن به و کاره که شیاونین و شاره زانین ،
 له بهرئه وه ی خه لکی به شوین چا وچنوکی و ته ماحی دونیادا ده رۆن ، وه

﴿وانه کان له ږاڅه ی هه لوه شینه ره وه کانی نیسلام﴾.....
 ده یانه وی که خه لکی بو لای خو یان ږا بکیشن نه گهر چی به کردنی شته قه ده غه
 کراوه کانیش بیټ.

وانه ی نو یه م له ږاڅه ی هه لوه شینه ری هه شته م

زانای پایه بهرز ږهحه تی خوی لی بیټ فهرمووی :هه شته م
 :پشتگیری کردنی هاوبهش دانه ران و یارمه تیدانیان دږی
 موسلمانان وه به لگهش فهرمایشتی خویه که ده فهرمویت: [وَمَنْ
 يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاِنَّهُ مِنْهُمْ اِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ] {المائدة: 51}
 واته: ﴿هر که سیکیشتان دوستایه تیان له گهل بکاو بیانکا به
 یارمه تیدرو دوستی خوی وه یان هاوکاری و هاوپیان بکات ،بی
 گومان نهو کهسه هه رله وانه و به وان داده نری ،نه گهر چی به
 ناسنامهش موسلمان بیټ ، بی گومان خوا هیدایهت و ږینمای گهلی
 ناحق و سته مکارناکات ﴾.

❖ راقه ❖

زانای پایه به‌رز په‌حمه‌تی خوای لی بی‌ت جوړیک له جوړه‌کانی دۆستایه‌تی بی باوه‌پانی وه‌رگرتوه و هی‌ناویه‌تی که ئه‌ویش پشت‌گیریکردن و پشتیوانیه ، وه‌گه‌رنا دۆستایه‌تی هه‌ریه‌که له خۆشه‌ویستی دل و پشت‌گیری کردنی هاوبه‌ش دانه‌ران دژ به‌موسلمانان و پیا‌هه‌ل‌دان و ستایش کردنی بی باوه‌پان و جگه له‌وانه‌ش ده‌گریته‌وه ، له‌به‌رئه‌وه‌ی خوای پاک و بی‌گه‌رد پی‌ویستی کردوه له‌سه‌ر موسلمانان که دژایه‌تی بی باوه‌پان و رق لی‌بونیان و دور‌که‌وتنه‌وه لی‌یان و پشت‌یکردنیان کردوه ، ئه‌وه‌یه له ئیسلامدا ناسراوه به‌به‌شی دۆستایه‌تی و دوژمنایه‌تی .

جا فه‌رمایشتی زانای پایه به‌رز ((پشت‌گیری کردنی هاوبه‌ش دانه‌ران و یارمه‌تی دانیان دژ به‌مسولمانان)) یارمه‌تیدان بریتیه له پشت‌گیری کردن، ئه‌وه‌ی ئاشکرایه که له لی‌کده‌ری لی‌کدانه‌وه‌و راقه‌یه ، جا پشت‌گیریکردن و اتاکه‌ی بریتیه‌ت له یارمه‌تی دان .

پاشان زانای پایه به‌رز په‌حمه‌تی خوای لی بی‌ت ئه‌م ئایه‌ته‌ی کردوه به به‌ل‌گه [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ] {المائدة: 51}

واته: ﴿ئە‌ی ئە‌وانە‌ی با‌وه‌پ‌تان ه‌ینا‌وه !مو‌وس‌ای و ع‌ی‌س‌ایی م‌ه‌که‌نه دۆ‌ست و‌پ‌شت‌ی‌وان‌تان ،واته: نه یارمه‌تیان بدن و نه دا‌و‌ای یارمه‌تی‌شیان لی ب‌که‌ن وه به‌هیچ جو‌ری مو‌لاق و ها‌و‌کا‌ری و خۆ‌شه‌و‌ی‌ست‌ی‌تان نه‌بی بو‌یان ، چون‌که ئە‌وانه هه‌ندیک‌یان پشت‌ی‌وان و یارمه‌ت‌یده‌ری هه‌ندیک‌یان و له‌به‌ر ئی‌وه‌ش ده‌ست له دینی خو‌یان هه‌ل‌نا‌گ‌رن و هه‌مو‌وش‌یان بو ئی‌وه ده‌بنه یه‌ک ده‌سته‌و به‌سته‌و و له‌پو‌ژی خو‌یدا گه‌له‌کو‌مه‌تان لی ده‌که‌ن ، وه هه‌ر‌که‌سی‌کی‌شتان دۆ‌ستا‌یه‌تیان له‌گه‌ل ب‌کا و بی‌ان‌کا‌ته یارمه‌ت‌یده‌رو دۆ‌ستی خو‌ی وه یان ها‌و‌کا‌ری و ها‌وپ‌ری‌یان ب‌کا ، بی گومان ئە‌و‌که‌سه هه‌ر له‌وانه‌و به ئە‌وان دا‌ده‌ن‌ری‌ت ،بی گومان خوا ه‌ی‌دا‌یه‌ت و پ‌ی‌ن‌ما‌ی گه‌لی نا‌ه‌ق و س‌ته‌م کار‌نا‌کا‌ت ❖.

﴿وانهكان لهراقهى ههلهشینه ره وهكانى ئیسلام﴾.....
 جافه رمایشتى خواى گه وره ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ﴾ به لگه یه له سه ر بى
 باوه پى كه سى ئەوه بکات ، له به ره ئەوه ی پروو كه شى وته كه ی ﴿فَإِنَّهُ مِنْهُمْ﴾ واته :
 وهك وینه ی ئەوانه له بى باوه پىدا .

ئەوه پرووى به لگه هیئانه وه كه ی زانای پایه به رزه ، په حمه تی خواى لیبت .
 وه بى گومان باسما نكرد كه دۆستایه تی چه ندین به شه له وانه خوشه ویستى
 له دله كاندا گهرچى پشتگیریشیان نه كات ، وه له وانه پشتگیرى و یارمه تی
 دانیان و سه رخستیان گهرچى خوشیشى نه ون ، وه له وانه پیا داهه لدانیان و
 ستایشى ئاینه كه یان و سوپاس كردنیان ، هه موو ئەوانه ده چنه ناو
 دۆستایه تى كردنه وه ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ﴾ دۆستایه تیان ده كات به
 خوشویستنیان یان دۆستایه تیان ده كات به سه رخستنیان و یارمه تیدانیان دژى
 مسولمانان ، یان دۆستایه تیان ده كات به ستایش كردنیان یان ستایشى
 ئەوه ده كات كه ئەوانى له سه رن، جا ئایه ته كه گشتگیره وه هه موو ئەوانه و جگه
 له وانه ش ده گریته خو.

جا پشتگیری بى باوه پان دژى موسلمان چه ند به شیكه

به شى یه كه م : پشتگیری كردن و یارمه تی دانیان دژى موسلمان له گه ل
 خوشویستنى ئەوه ی له سه رین له بى باوه پى و هاوبه ش دانان و گومراى، ئەو
 جوړه له جوړى بى باوه پى گه وره یه و خاوه نه كه ی له ئاینى ئیسلام ده رده كات،
 جا هه ركه سى پشتگیریان بكات و یارمه تیان بدات دژى موسولمانان له گه ل
 خوشویستنى ئاینه كه یان و ئەوه ی ئەوانه ی له سه رن و پازى بوون لییان به
 ویستى خو ی و هیچ زوړىكى لى نه كراوه ئەوه ده بیته بى باوه پى گه وره و
 خاوه نه كه ی له ریزى موسلمانان ده رده كات له سه ر پروو كه ش وته كه ی خواى
 گه وره ﴿فَإِنَّهُ مِنْهُمْ﴾.

بهشی دووهم: که یارمه تیان بدات دژی موسلمانان به ویستی خوئی نه، نهو خوشی ناوان ، به لکو زوری لی ده کهن له سهر نهو کاره ((یارمه تی دانه یان)) به هوئی نیشته جی بوونی و مانه وهی له نیوانیاندا ، جا نهو هه پره شهیه کی زور توندی له سهره و ترسی نهو هی لی ده کریت که دو چاری بی باوه پری گه وره بیته وه و له پیزی موسلمانان ده ریچیت ، وه له وه که هاوبهش دانه ران له کاتی که زوریان له کومه لی موسلمان کرد له پوژی به دردا له سهر ده رچونیان له گه لیان بو شه پرکردن له گه ل مسولماناندا ، خوی پاک و بیگهره نهو هی به باش نه زانی که نهوانی له سهر بوون و سه رکونه ی کردن له کاتی که نهوانی وازیان له کوچکردن هیئا له پیئاو خودا داو له گه ل هاوبهش دانه راندا مانه وهو خو یان توشی نهو کرد که وتنه ناویه وه له زور لی کردنیان له سهر ده رچوون له گه ل هاوبهش دانه ران له گه ل نهو هی که نهوانی ((موسلمانانی ناو شاری مه که که مابونه وه و کوچیان نه کرد بوو)) زور رقیان له ئینی بی باوه ران بوو وه ئینی ئیسلامیشیان خوش ده ویست ، به لام له مه که مانه وه له بهر چروکی و پیسکه بیان و ترسیان له مال و دارایی و شاره کیان و مناله کانیا . نه که مانه وه کیان له بهر خوشه ویستیان بیته بو بی باوه ران و ئینه کیان ، له گه ل نهو شه دا خوی گه وره ئایه تی دابه زاند ده ربارهیان و فهرمووی: [إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ] {النساء: 97} واته: ﴿بیگومان نهو انه یان که فریشته گیانی کی شان، له کاتی که ناحه قیان له خو یان کرد، چونکه (دار الشرك) یان به جی نه هیشت و کوچیان نه کرد بو نیشتمانی ئیمان (مه دینه) ، بهر له وه ده لیئ : ((باشه ئیوه له کوئی بوون ، بوچی لی ره کوچتان نه کردو له گه ل هاوبهش دانه راندا مانه وه))﴾.

83 - اخرجه البخاری (4596) عن ابن عباس (رضي الله عنهما) ، و ابن جریر (274/5-275) وانصر، تفسیر البخوی (469/1) ط . دار المعرفة

«وانه كان له راقه ى هله وشينه ره وه كانى نيسلام».....

واته : له گهل چ لايه نيكد ا بوون ئيوه ؟ ئه وه پينا خوش بوونه، به واتاي بوچى ئيوه له گهل هاوبه ش دانهراندا بوون و ئيوه موسولمانن ؟ ئه وان وتيان ﴿قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ {النساء: 97} هه مان ئايهت

واته : ئه ليين ((ئيمه له و لاتهى مهككه دا بى دسه لات و لاوان كرابوين، نه مان ده توانى بو هيچ لايهك كوچ بكهين و به ناچارى هه ره له و شوينه دا مايه وه))

هيچ فيليكممان نه ده زانى ، ئه وان بوون ناچاران كردين به زور له سه ره ئه وه ى بميينه وه ، ئه وانيش پيان وتن ﴿قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا﴾ {النساء: 97} . واته : ((فريشته كان ئه ليين ئايه ؟ زه وى خوا فراوان نه بوو تاله وى كوچ بكهين و برؤنه شوينيكي تر به ئازادانه خواپه رستى خوتان بكهين))

بوچى ئارام ده گرن له سه ره مانه وه له گهل بى باوه راندا و ئيوه موسولمانن ؟ وه خوتان دوو چارى ئه وه كرد كه تيبى كه وتن له وا ديمه نيكي تر سناكدا ؟ پاشان خواى گه وه برپار له سه ريان ده دات و ده فره مويت ﴿فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ {النساء: 97} هه مان ئايهت.

واته : ((جا له دوا پوژدا جيگايان دوژه خه و ئه ويش چاره نوسيكي ناله بارو خراپه ئه وه هه ره شه يه كي تونده بويان پاشان ده فره مويت)) : [إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَّا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا (98) فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا (99)] . {النساء: 98}

واته : ﴿ئو پياو وژن و مندالانه نه بى كه تواناي هيچ خو دهرباز كردنيكيان نيه و شاره زاي ريگه ش نين و رى دهرناكهين ، جا بى گومان خوا له ئه وانه ئه بورى و خواهه ميشه گوناح پووشى ليبورديه ، له خاوهن بيانوانيش بيانوو وه رده گرييت﴾.

جا ئه وه ى كوچ كردنى وازلى هيناو ده يشيتوانى و كوچى نه كرد و مايه وه و نيشته جى بوو له گهل هاوبه ش دانهراندا و ئه وانيش له گهل خوياندا برديان و دهربان كرد بو جهنگ كردن له گهل موسولماناندا ، ئه وه هه ره شه يه كي زور توندى له سه ره ﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ﴾ ئا ئه وانه بيانويان

ئى وهرده گيرى له مانه وه يان له بهرئه وهى ئه وان ه ناتوانن كوچ بكه ن وه خواى بهرزو بهرپزىش ده فهرمويت: [لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا] {البقرة: 286}

واته : ﴿خواى گه وه به دهر له توانا ئهرك ناخاته سهر شانى هيچ كه سيك﴾.

بهشى سى يهم : ههر كه سيك يارمه تى بى باوه پان بدات دژى مسولمانان و ئه وه كه سه به ويستى خو به تى و هيچ زوريكى لي نه كراوه له گهل رقيشى بو ئاينى بى باوه پان و رازى نه بوونى پيشى ، جا ئه وه گومانى تيا دا نيه كه ئه وه ئه نجامده رى تاوانىكى گه وريه له تاوانه گه وركان ، وه ترسى ليده كرى له بى باوه ربوون . ((به وه كار هى له ريزى مسولمانان دهرنا چي ت به لام ده بيت زور ئاگاي له خو ي بيت و بترسى كارى وا ناشرين نه كات و بى باوه پانى خوش نه وي ت و يارمه تيان نه دا و دژى مسولمانان جو له جو له نه كا با مسولمانه كانيش به دلى ئه ونه بن چونكه ههر موسولمان با شتره له بى باوه ر و ئه وه يارمه تيدان وكرده وان هى گومانى تي دا نيه كه به ره و بى باوه رى راده كي شيت .. وهر گير)).

بهشى چواره م : ههر كه سى يارمه تى بى باوه پان بدات دژى بى باوه پانى كه په يمانيان هيه له گهل موسولمانندا ئه وهى كاريكى قه ده غه كرا و دروست نيبه ، له بهر ئه وهى هله وشان دنه وهى په يمانى مسولمانانه ، جا ئه وه بى باوه پانه ي كه ريك كه وتن و په يمانيان هيه له گهل موسولماناندا دروست نيه بو هه موو مسولمانان كه شهريان له گهل دا بكه ن وهك ئه مه كي ك بو ئه وه په يمانه ي كه له نيوان ئه وان و مسولماناندا هيه ، وه ئه وه كه سه ش ده بيت ه يارمه تى ده رى كه سانى كه شه ر له گهل ئه وه بى باوه ره په يمانداره دا ده كه ن له خودى بى باوه پان ((واته هه ردوو ههر بى باوه رن به لام لايه كيان په يمانى هيه له گهل مسولماناندا بو به دروست نيه مسولمان يارمه تى بى باوه پان بدن كه شه ر له گهل ئه وه بى باوه پانه دا ده كه ن كه په يمانيان نيه چونكه ئه وه خيانه ته .. وهر گير) : جا ئه وه ده بيت ه هله وشان دنه وه بو په يمانى موسولمانان و

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كانى نيسلام﴾ ده بېتيشه ناپاكي و سته له متمانه و په يمانى مسولمانان پيغه مېهر ﷺ ده فېرمويت: (مَنْ قَتَلَ مُعَاهِدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ) .

واته : ((هر كه سى بجهنگى له گهل كه سيكدا په يمانى له گهلدا به ستراره و متمانه ي دراوه تى و بيكوژى هرگيز بوى به هه شت ناكات))
جا نه گهر خواى په روه ردگارى به رزو به پريز به دنيا يه وه قه ده غه ي كردوه
سه رځستنى مسولمانان به سهر بى باوه راندا له كاتيكد كه نه و بى باوه رانه
په يمانيان هه بېت له گهل مسولماناندا جا چوڼ به كه سى ريگه ددات كه پشتى
بى باوه ران بگرى له سهر هله وشانده وه ي په يمانى مسولمانان له گهل نه و بى
باوه رانه دا ((واته به هيچ جوړى ريگه نادات به مسولمانان دژى كافرانى
بجهنگن كه په يمانيان هه يه له گهل مسولماناندا .. وه رگير)).

خواى كه وړه ده فېرمويت: [وَإِنْ اسْتَنْصَرُواكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ] {الأنفال: 72}

واته: ﴿خو نه گهر داواى يارمه تيان لى كردن بو پاراستنى ئاينه كه يان ، ده بى
ئيوه ش يارمه تيان بدهن و سهر يان خه ن به سهر دوژمنانى هه ردوو لاتاندا ،
مه گهر دژى نه وانه له گهل ئيوه هاوپه يمانن و ريكه و تنامه يان موړ كړدى نه گهر
چى بى باوه ريش بن ، له و دمه دا نابيت يارمه تيان بدهن﴾.

جا نه گهر مسولمانان داواى يارمه تيان لى كردن دژى بى باوه ران بو نه وه ي
سهر يان بخه ين نه و پيوسته له سهر مان موسلمانان سهر بخه ين به سهر بى
باوه راندا ته نها له يه ك باردا نه بېت : نه گهر نه و بى باوه رانه په يمانيان هه بېت
له گهل مسولماناندا جا بو يه دروست نيه بو مان كه يارمه تى مسولمانان بدهن و
سهر يان بخه ين به سهر بى باوه راندا ، جا چ جاى بى باوه ران سهر بخه ين و
يارمه تيان بدهن دژ به و بى باوه رانه ي كه په يمانيان هه يه له گهل مسولماناندا ،

ئهوه کاریکی دروست نیه که مسولمان بیكات، هه موو ئه وهش له پیناو ئه مهك داری و به سفه تیه به رامبه ر به و په یمانه ی که هه یه .

بهشی پینجه م: که بریتی یه له دوستایه تی بی باوه ران و خوش ویستنیان به بی ئه وه ی یارمه تیان بدات دژی مسولمانان ، ئه وه خوا ی گه وره قه ده غه ی کردووه و باوه ری له خاوه نه که ی سه ندۆته وه و نه ی هیشتوه ، خوا ی به رزو به ریز ده فره مویت: [لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ] {المجادلة: 22}

واته: «هیچ کومه لی نابینیت که باوه ری به خواو پوژی دوا ی هه بیت دوستایه تی ئه وانه بکه ن دژایه تی خواو پیغه مبه ره که ی ﷺ ده که ن هه رچه نه ده وانه باوکیان یان کوپو نه وه یان یان براو عه شیره تیان بن»، به کورتی مروقی باوه ردار نابی به هیچ شیوه یه که دوستایه تی بکا له گه ل دوژمنانی خواو پیغه مبه ردا ﷺ ئه گینا له وان ده ژمی ردی ت ، وه ئه وانه ی که له دوستایه تی دوژمنانی خوا خو ئه پاریزن که سانیکن خوا باوه ری له نیو دلایاندا چه سپاندووه و به هیچ شتی که له ق نابیت ((.

وه خوا ی گه وره ده فره مویت: [وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ] {التوبة: 114}

واته: «خو داوا کردنه که ی ئیبراهیمیش بو لی خوشبوون له باوکی ته نها له به ر ئه وه بوو که کاتی خو ی پیش ئه وه ی بی باوه ری باوکی بو ده رکه و ی به لی نی دابوو که داوا ی لیبوردنی بو بکات، جاکه زانی سور دوژمنی خوا یه یه خه ی لی هه لته کاند و به رائه تی لی کرد ، چونکه ئیبراهیم پیاویکی زور ملکه چ و ده ست به دوعا و هیمن و له سه رخو بوو به رامبه ر به خه لکانی نه زان» .

وه هه روه ها ده فره مویت: [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْفُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ] {الممتحنة: 1}

واته: ﴿ئهى ئهوانهى كه باوه پرتان هيئاوه دوژمنانى من و دوژمنانى خوٲان مهكه نه دؤست و پشتيوان ، له كاتيكا ئيوه خو شه ويستى و سوژى خوٲانيان بو درده بن ، وه ئهوان بى باوه ربوون به وهى له لايهن خواوه بوٲان هاتووه ﴾.

تا ئه وشوينهى ده فهرمويت : [قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدُّهُ] {الممتحنة: 4}

واته: ﴿ئهى باوه پداران به راستى له ئيبراهيم و ئهوانهى كه له گه ليدا بوون له پيغه مبه ران نمونه يه كى چاكتان خراوته بهر چاو ، كاتيكا كه به قه ومه كهى خويان وت پاش ساله هاى سال له بانگه واز كردنيان : ئيمه بهرين له ئيوه و له و شتانه شى كه له جياتى خواى گه و ره ده پيه رستن ، ئيمه باوه پمان به و دين و ئاينه ي ئيوه نيه ، ئيتر دوژمنايه تى و رقه به رايه تى له نيو انماندا به رپا بووه تا ئه وكاته ي كه باوه ر به خواى تاك و ته نها ده هينن ﴾.

جا سوره تى مومته حينه هه ره مووى دربارهى قه ده غه كردنى دؤستايه تى بى باوه پانه ئه گه ر چى نزيكترين كه س بن ئه و بى باوه پانه له مروقى موسلمانوه ، پاشان خواى گه و ره كوٲاى سوره ته كه شى به وه هيئاوه كه فهرمويه تى: [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئْسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَئْسَ الْكُفَّارُ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ] {الممتحنة: 13}

واته: ﴿ئهى ئهوانهى باوه پرتان هيئاوه : دؤستايه تى كو مه لى مه كه ن ((مه به ست جوله كه يه)) خوا غه زه بى ليگرتون ، واته نه به نامه و نه به كاغه ز و نوسين و نه به هيج جوړيكي تر هاوكاريان مه كه ن ، به راستى نا ئوميدو بى هيوا بوون له قيامه ت ، چونكه باوه پريان پيى نيه ، وه ك بى باوه پره كان له مردووى ناو گوړه كان بى ئوميد بوون زيندوو ببه وه ئه وان هيش به هيج شيويه كه به هيواو ئوميدى هاتنى قيامه ت و پاداشتى نين ، كه وابوو دوور بگرن ليين و مه يانكه نه پشتيوان و دؤستى خوٲان و رازو نيازى مسولمانانيان لا مه دركيئن ﴾.

حالتی یه که: به ته‌واوی له گه‌لێاندا بگنجی و بسازی له پروکەش و له ناخدا، ملکه‌چیان بێت له پروکەشدا، وه‌ حەزبە‌لای ئێوان کات و دۆستایەتی و خوشە‌بوستی بۆیان هەبێت له ناخدا.

ئەو ئەو كەسەى كەوايە بېباوەردو لەدەرەوەى بازەنى ئىسلامدايە ، ئىتر زۆرى لىكرائىت لەسەر ئەوە يان زۆرى لىئەكرائىت ، وە ئەو كەسە لەوانەيە كە خواى گەورە دەر بارەيان دەفرەمۆيت : **مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيْمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيْمَانِ**

واته((به لام نه وکهسه ی دلی به بییاوه پی خوشکردییّت، نه وانه خه شم و توورپی خویان له سه ره و سزایه کی زور گه وریان بو ئاماده کراوه)).

حالتی دووم: که له گه‌لیاندا گونجاو سازاو بیټ له ناخیدا له‌گه‌ل پینچه‌وانه بوونی له‌گه‌لیاندا له ږوکه‌شدا، ټه‌وش به‌هه‌مان شپوه بی‌ باوره، به‌لام ټه‌ گهر کاری کرده به‌ ئیسلام له ږوکه‌شدا ټه‌وا خوین و مالی یارنیزاوه، وه ټه‌ کسه‌سه‌ دوو ږوه.

حاله تي سڀيڻ : ڪه گونجاو سازاو ٻيٽ له گهليا ندا له ڀوڪه شدا به لام له ناخوه پيڇه وانه يان ٻيٽ : ٺهوه له دوو ڀوهوه سهير ده ڪريٽ :

پرووی یه کم له بهر شه و دی وا دهکات چونکه له ژیر دسه لاتیان دایه و لیی ددهن و کوټ و بهندی دهکن ، وه هه پدهشی کوشتنی ئی دهکن و دهلین : یان شه و تا له گه لماندا دهگوجیی و ملکه چیمان بۆ دردهخیت وه شه گهر نا دهتکوژین ، شه و لهو حالته تا ده که شه کهسه ی تیدایه دروسته بوی له که له گه لیاندا بگوجی و بسازی له پروکه شدا له گه ل شه و یه که دلکه ی دامه زراوه به باوه ، هه ره و که له عه ماری کوپی یاسر پرویدا کاتی خوای گه وره ثایه تی دابه زاند و فه رموی: ﴿مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ اِيمَانِهٖ اِلَّا مَنْ اُكْرِهَ وَّ قَلْبُهٗ مُطْمَئِنٌّ بِالْاِيْمَانِ﴾ النحل 106

واته: ((ئهوهی پاشگەز بێتوه له خوا ناسی دواى باوهڕ هینانی ، جگه له وانهی که ناچار دهکرین و وشه ی بی باوهری دیت به سهه زاریدا له کاتێکدا که دلایان پیره له باوهڕ)).

وہ ہر وہ کو دہرہ رمویّت : ﴿إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً﴾ ال عمران 28 .

واته ((مهگەر خوٲانیان ئی بیاریزن - ئەویش به‌وهی به‌دهم رازیان بکه‌ن و نه‌ک به‌ دل و کرده‌وه)).

جا ئو دوو ئايەتە بە لڭەن لەسەر حوكم و بېيارەكە ھەروەكو ئىبن كەسپ ھۆشدارى داوھ لەسەر ئوھ لە راڤاھى ئايەتەكەى سورەتى الى عمران .

پرووی دووم: که گونجاو سازاو بیت له گه‌لایندا له پروکه‌شدا به‌لام له ناخه‌وه پیچ‌ه‌وانه‌وه یان بیت ، ئەو کەسە له ژێر دەسه‌لا تیاندا نه‌بێت به‌لکو ئەوه‌ی پالی پیوه‌ ده‌نێن بۆ گونجانی له‌ گه‌لایندا له‌پروکه‌شدا چاو تێ‌پ‌رینه‌تی له‌ده‌سته‌که‌وتنی پله‌و پایه‌ی ده‌سه‌لات و سه‌روکایه‌تی یان مالی دونه‌ی یان چا‌و‌چنۆکی و پیسه‌که‌یه‌تی به‌وه‌ی شارو ولاته‌که‌ی له‌ ده‌ست نه‌چێت یان له‌ به‌ر مال و خێزانی یان ترسی هه‌یه له‌وه‌ی له‌ها‌توا رووده‌دا‌ت له‌ لایه‌ن ئەوانه‌وه‌ دژ به‌م ، ئەوا ئەم کەسە له‌م حا‌له‌ته‌دا به‌

هه‌لگه‌پاره و پاشگه‌زیموه دانه‌نریت و هه‌یج سودی پیناگه‌یه‌نی پ‌ق لیپوونی بۆیان له ناخی دلدیا ، ئەوه ئەو کەسه له وانه‌یه که خ‌وای گه‌وره ده‌ریاره‌یان ده‌فه‌رمویت : ﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحْبُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴾ النحل 107 واته : ((ئەوه چونکه خ‌وش‌و‌یستی د‌ون‌یا‌ی‌ان‌دا به‌سه‌ر د‌وا پ‌ۆ‌ژ‌دا ، ب‌ی گ‌ومان خ‌وای گ‌وره‌ش ه‌ید‌ای‌ت و پ‌ی‌ن‌م‌وی گ‌ه‌ل ب‌ی با‌وه‌ر و خ‌وا نه‌ناس‌ن نا‌کات)).

تەۋاب بوو ، ۋەزگىراۋە لە يەرتوكى ((مجموعۈ التوحيد من رسالة الشيخ حمد بن عتيق رحمة الله)) لايھەرە 295، 296

لیږه دا چه ن دین بابه ت هه یه

بابه تی یه کهم : حوکمی شوکردنی ئافره تی مسوڵمان به پیاوی بی باوه پ: دروست نیه به هیچ جوړی که پیاوی بی باوه پ ئافره تی مسوڵمان بخوازی و بیکاته هاوسه ری خوی ئیتر با ئه و پیاوه جوله که یان گاور یان بتپه رست بیټ یان بی دین بیټ ، دروست نیه هه رگیز شوکردنی ئافره تی مسوڵمان به پیاوی بی باوه پ له بهر فه رموده ی خوی گه وره که فه رمویه تی : [وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَ وَلَأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ] {البقرة: 221}

واته : ﴿ژن و کچانی باوه پدار له خوانه ناسو هاوبه ش دانه ران ماره مه کهن تا نه بنه خاوه ن باوه پری دامه زراو ، چونکه بی گومان که بهنده یه کی باوه پدار له پیاویکی ئازادی هاوبه ش دانه رو خوانه ناس چاکتره ، هه ر چه ن ئه و هاوبه ش دانه ره قه دو قیافه و پله و پایه ی سه راسیماتان بکات ، چونکه به راستی ئه و هاوبه ش دانه رانه خه لکی بو ناو ئاگر بانگ ده کهن﴾.

واته : ئافره تانی مسوڵمانیان لی ماره مه کهن تا باوه پ ده یینن ، جا ئه گه ر وازیان له بی باوه پری هیناو چونه ناو ئیسلامه وه ئه و له و کاته دا دروسته ئافره تی مسوڵمانیان بدریتی و لییان ماره بکریټ ، خوی پاک و بیگه رد ده فه رمویټ : [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَاِمْتَحِنُوهُنَّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَ هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ] {الممتحنة: 10}

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى ئيسلام﴾.....
 واته : ﴿ئهى ئهوانهى باوه پرتان هيناه : ژنه باوه پداره كان كه له مهككه وه
 كوچيان كرد بو لاي ئيوه له مهدينه ، جا بو خوتان تاقيان بكه نه وه بزنان راست
 دهكهن له پروا كه ياندا ؟ له بهر ئيسلام هاتوون ، يان له ميرو كهس و كاريان
 هه لاتوون ؟! خواش زاناره به باوه په كه يان ، ئهو چاك ئه زانى چون و بو چى
 ئيمانيان هيناه و كوچيان كردوه ؟ جا ئه گهر زانيتان باوه پدارن و ته نها له بهر
 ئيسلام هاتون مه يان گيرنه وه بو لاي ميرو كه فرو بى پروا كانيان ، چونكه ئهو
 ژنانه حه لال نين بو ئهو پياوه كافرانه و ئهو پياوه بى پروا يانه ش بو ئهو ژنه
 باوه پدارانه ، واته ژنى مسولمان ده بيت ته نها بو پياوى مسولمان بيت .
 جا ئه گهر بوتان دهركه وت كه ئهو ئافره تانه باوه پدارن ئه وا مه يان گيرنه وه بو
 لاي ميرو بى باوه په كانيان ، له بهر ئه وهى بى گومان له يه كه جيا بونه ته وه و وه
 هاوسه رگيرى نيوانيان هه لوه شا وه ته وه له نيوان ئافره تى مسولمان و پياوى بى
 باوه پدا ، وه هه روه ها نابيت هه ر له سه ره تا وه ئافره تى مسولمان شو به پياوى
 بى باوه ر بكات به لام ئه گهر له دواى شو كردنه كهى ئافره ته كه مسولمان بوو يان
 پياوه كه بى باوه ر بوو ئه وا ده بيت ئه و ئافره ته له و پياوه جيا بكرى ته وه ،
 هه روه كو له ئايه ته كهى سوره تى به قه رده ا هاتووه ﴿وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى
 يُؤْمِنَ﴾ وه ناشييت به رده وام بيت له سه ر هاوسه رى نيوانيان ئه گهر ئافره ته كه
 موسلمان بوو به لكو ده بيت لى جيا بيت ته وه ﴿فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ
 إِلَى الْكُفَّارِ﴾ جادروست نيه ماره كردنى ئافره تى مسولمان له پياوى بى باوه ر
 هه ر له سه ره تا وه يان له كاتى ژيانى هاوسه ري تيدا له كاتيكا كه هه ر دوو كيان
 مسولمانن به لام دواى پياوه كه بى باوه ر ده بيت ئه وا له و كاته دا يه كه سه ر
 ئافره ته موسلماننه كه له و پياوهى بى باوه ر بووه قه دهغه ده بيت و ده بيت لى
 جيا بيت ته وه ، ئه وه ش فه رمانى كى كو دهنگى نيوان زانايانه له سه ر ئه و باب ته .
 به لام هينانى ژنى بى باوه ر له لايه ن پياوى باوه پداره وه ئه گهر ئافره ته بى
 باوه ره كه له خاوه ن په رتو كه كان نه بوو ئه وا به كو دهنگى زانايان ئه و ئافره ته

«وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني نيسلام»
 حه لال نيه بو پياوي مسولمان له بهر فهرموده ي خوي گه وره: [وَلَا تَتَكَبَّرُوا
 الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَ] {البقرة: 221}
 واته : ((ژناني خوانه ناس و هاوبه ش دانر مارهمه كهن تا باوه پري دامه زراوو
 راسته قينه دين)) .

جگه له وه ي كه دهر كراوه له م ئايه ته له هيناني ژني بيباوه پ له لايه ن پياوي
 باوه پرداره وه به مهرجي ئافره ته بي باوه پره كه جوله كه يان گاور بن، ئايه ته كه ي
 سوره تي مائيده ئهم گشتيه ي سوره تي به قهره ي تايبه تي كردوه ، كه
 ده فهرمويت: [الْيَوْمَ أَحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ]
 {المائدة: 5}

واته: «له مپو به دواوه هه موو شتيكي چاك و پاكتان بو ره وايه و سهربرپروي
 دهستي ئه وانه ي نامه يان پي دراوه ره وايه بو تان و ده توانن بيخون» .

مه به ست به خواردن لي ره دا سهربرپروي دهستي گاور و جوله كه يه ، پاشان
 ده فهرمويت: [وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ
 الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ] {المائدة: 5}

واته: «وه خواردن و سهربرپروي دهستي ئيوه ش بو ئه وان حه لاله و پري پيدراوه،
 ژناني باوه پردارو داوين پاك و ئازاديشتان بو حه لاله، هه روه ها ئه و ژنه داوين
 پاكانه ش كه له پيش ئيوه په رتوك و نامه يان پيدراوه له و جوله كه و گاورانه ي
 برپويان به ته ورات و ئينجيل هه يه» .

داوين پاكه كان : واته ئه وانه ي ناموسييان خاوينه و زينا كار نين به لام
 ئافره تيكي بي باوه پري گاورو جوله كه كه ناموسييان خراپه و زيناكارن دروست
 نيه بكرينه هاوسهر له لايه ن پياواني باوه پرداره وه ئيتر ئه و ئافره ته بي باوه پرييت
 يان باوه پردار چون داوين پيس و زينا كارن ئه و به كه لكي ژياني هاوسه ريه تي
 نايه ن له گه ل موسلماناندا ، خوي گه وره

ده فهرمويت: [وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحَرَّمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ]
 {النور: 3}

«وانهكان لهراقهى ههلهوشينهروهكانى نيسلام».....
 واته : «پياوى زينا كه رو شهروال پيس هر دهبي ژنى زينا كهرو داوين پيس ,
 وهيان هاوبهش دانهرو بت پهروست ماره بكات بو خوى , چونكه ئافرهتى بهريز
 و داوين پاك هه رگيز هاوشانى نهو نيبه , كهواته زينا كاران له كوڤى بپروا
 داران دهچنه دهرهوه – ژنى زيناكارو داوين پيسيش هه رده بى له لايه ن پياوى
 زينا كارو داوين پيس و هاو بهش دانه روه ماره بكرىت , بى گومان نهو جوړه
 شوكردنهو ماره كردنه ى ژنانى زينا كاران لهسهر بپروا دارانى داوين پاك قه
 دهغه كراوه چونكه زيانى گهورهى تيدايه».

جادروست و ريډراوه هينانى ئافرهتى بى باوهر به دوو مهرج

يه گهم : كه نهو ئافرهته بى باوهر دهبيت داوين پاك و ناموس پاك بيت و
 داوين پيس نهبيت هر دهمه و لاي يه كيك بيت .
دووهم: دهبيت نه و ئافرهته جوله كه يان گاور بيت .
 جا بهو دوو مهرجه دروسته موسلمان ئافرهتى بى باوهر بهينى , بهلام ده
 گونجى بوتري : زانراوه لهوهى كه خوشه ويستى ههيه له نيوان ژن و پياودا
 خواى گهوره ده فهرمويت : [وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً] {الرُّوم: 21}
 واته : «خوشهويستى و ميهرهبانيشى خستوته نيوانتان بو نهوهى بتوانن
 پيكهوه بارى گراني ژيان هه لگرن و دريژه به ژيان بدن» .
 جا چون دهگونجى كه ئافرهتيكى خاوه ن نامهى بى باوهر ماره بكات و سوزو
 خوشهويستيشى بوى ههبيت , نايه دروسته خوشه ويستى و دوستايهتى
 موسلمان بو ئافرهتى بى باوهر له گهل نهوهى كه خواى گهوره ده فهرمويت :
 [لَّا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ] {المائدة: 51}
 واته : «موسايى و عيسايى كه جولهكهو گاورن مهكهنه دوست و پشتيوانى
 خوتان , نه يارمهتيان بدن و نه داواى يارمهتيان لى بكن» .

ده لپښ له وه لامي نه مه دا : خوښه ويستی نيوان ژن و پياو خوښه ويستی و ميه ره بانی سروشتيه له مروځدا هيه له پيناو ژيانی ژن و ميړدايه تيدا، به لام خوښه ويستی ئاينی دروست نيه ((واته دروست نيه كه سي ژنه گاورو جوله كه كه ی له بهر نه وه خوښ بویت كه جوله كه يه يان گاور به لام نه گهر له بهر نه وه خوښی بویت كه ژنيه تی نه وا قهيناكه و دروسته .. وهرگير)) .

دووهم بابته : ريز لپښانی بي باوهران نه گهر چا كه يان له گهلدا كردين نهك خوښه ويستی بيټ بويان ، به لكو ته نها پاداشتيان ددهينه وه و ريزيان ليده نيښ بهس له سهر كار ه باشه كانيان به ته نها ، خواي گه وره دهرمويت : [لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ] {الممتحنة: 8}

واته : «خوا ريتان ناگري له و بي باوهرانه ی شهريان له گهل نه كردون له ئاينداو له مال و زيدي خوتان دهریان نه كردون كه چا كه يان له گهل بكن و مامه له يان له گهل بكن به دادگهري ، به راستی خواي دادپهروهر خه لکانی دادپهروهری خوښ دهویت» .

جائه گهر بي باوهران نه جهنگان له گهل موسلماناندا و يارمه تی كه سانیکيشيان نه دا كه له گهل موسلماناندا له جهنگدان وه نه و بي باوهرانه کار دهكهن لای موسلمانان و جي دهستيان دياره ، نه وا مسولمان پاداشتيان ددهنه وه له سهر كار ه چا كه كانيان كه دهيكهن له گهل موسلماناندا ، وه ئيسلاميش هانی شوين كه وتوانی ددات له سهر چا كه كردن و جوان هه لسوكه وت كردن له گهل كه سانیکدا كه رفتاريان جوانه ، له بهر نه وه ی هيچ منه تيكي بي باوهر له سهر موسلمان نه مينيتته وه

له و وه لامدانه وه جوانه ی سودی زوري تيدايه ، له وانه هاندانيانه بو ناو هاتنه ناو ئيسلام نه گهر به مامه له يه كي چاك مامه له يان له گهلدا كردن، نه وانه نه جهنگاون له گهلماندا و يارمه تی كه سانیکيشيان نه داوه كه له جهنگدان له گهلماندان ، جا نه گهر به چا كه مامه له مان له گهلدا كردن نه وا هوکاريكه بو

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كانى ئيسلام﴾ بانگه وازکردن بۆ هاتنه ناو ئيسلام ، وه له وانه پاداشت و پريزنانيانه له سه ره ئه وه کاره جوانه ي که کردويانه له گهل موسلماناندا ((وه له وانه هيچ منه تيكيان ناميني به سه ره مسولماناندا)) وه ناليين ئيمه دهستي يارمه تيمان بۆ دريژکردن و شتمان بۆ کردن نه گهر پاداشتيان بدهينه وه له سه ره کاره چاکه کانيان ، دهليين پيمان به خشين ههروه کو ئيوه پيتان به خشين ، هيچ شتيکتان به سه رمانه وه نه ماوه تا سه رشوپر بين له بهر دهستانداو لاوازي بهر دهستان بين .

بابه تي سييه م: مامه له دونيا ييه کان له گهل بي باوه راندا وه کو ئالوگورکردني بازگاني و سودگه يانديان به يه کتر ، ئه وه کاريکي ريگه دراوه ، وه هه ره له سه رده مي پيغه مبه ره وه ﷺ موسلمان کالو کهل و پهل له لاي بي باوه رانه وه ها ورده ده کهن بۆ شارو ناوچه کانيان ، وه ههروه ها پوشاک و ئاميړي پوشتن و چهک و تفاقيان ليده کړن له گهل شتي تريشدا هه ره له کونه وه ئه مه پروده دات له نيوان موسلمانان و بي باوه راندا ، وه ئه وه به شيک نيه له دوستايه تي کردنيان به لکو بريتيه له گورينه وه ي سودو قازانجي نيوانيان ، وه بهرژه و هندی موسلماناني تيادايه و هيچ خوشه ويستيهک نيه بۆ يان له بهرئه وه ي ته نها کړين و فروشتنه و بهس .

بابه تي چواره م : دروسته بۆ موسلمانان که بي باوه ران به کار بهيئن بۆ ئه نجام داني ئه وه کارو بارانه ي جگه له وان نايزانن ، وه دروسته بۆ مان که سود له شاره زاي و پسپوريان وه ربگرين له و شتانه ي که جگه له وان شاره زاييان نيه و نايزاني يان ئه وان زور باشتري ليده زانن و وردن تيaida و زور شاره زان ، وه دروسته بۆ مان که به کرييان بگريين چونکه پيغه مبه ره ﷺ ((ابن اريقط)) ي به کري گرت تا ريگه ي پيشان بدات و بي باوه ريش بوو ، له وه دا به لگه ي ئه وه ي تيادايه که دروسته بي باوه ر به کري بگري تا سود له شاره زاييه که ي وه ربگرييت ، له بهر ئه وه ي ئه وه که سه خزمه تگوزاريمان پيشکهش دهکات ئيمهش

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى ئيسلام﴾.....

كرى و مافى دده دىنى، نه وه وهك وینه ی كرىن و فروشتن وایه لهو شتانه ی سودى تىادایه بومان پىويستمان پیه تی .

بابه تی پینه جه م : چا كه كردن له گهل باوكى بى باوهردا خواى گه وره ده فرموىت :
 [لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ] {المجادلة: 22}

واته : ﴿هېچ كومه لى نابيين كه باوهرى به خواو به پوژى دواى هه بىت دوستايه تی نه وانه بكه ن دژايه تی خواو پینه مبه ره كه ی﴾ ده كه ن ، هه رچه نده نه وانه باوكيان يان كوړ و نه وه يان يان براو عه شيره تيان بن .

جا دوستايه تی دروست نيه له نىوان موسلمان و بى باوهردا، خواى گه وره ده فرموىت : [وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاِنَّهُ مِنْهُمْ] {المائدة: 51}

واته : ﴿هه ر كه سيكىشتان دوستايه تيان له گهل بكاو بيانكات به يارمه تيدر و دوستى خوى بى گومان نه وه كه سه هه ر له وانه و به وان داده نرىت .

كه رچى باوك يان برا يان كه سى نزىك بىت ، به لام مندالى موسلمان چا كه له گهل باوكى بى باوهردا دهكات له پرووى وه لا مدانه وه چا كه بو باوكى و له به رامبه ر چا كه به چا كه ، ئيسلام ئاينى چا كه كارى و نه مهك دارىيه ، وه له و چا كه يه ش باش بوونى مندالى موسلمان له گهل باوكى بى باوهردا خواى به رزو به ريز ده فرموىت : [وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَذَا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ (14) وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا] . {لقمان}

واته : ﴿ئيمه ده رباره ی باوك و دايك به مروقمان پراگه ياندو ئاموزگاريمان كرد كه : هه ميشه رهفتارى چا كه يان له گهل بكه ن ، به تايبه تی له گهل دايكىدا ، دايكى به پىستى سكى هه ليگرتوه به لاوازی له سه ر لاوازی تا له داوینى به ربوتوه ، هاتوته نه م جيهانه وه ، شير پرینه وه ش دوو سالى خايه ند ، كه وایه نه ی مروق : به رده وام سوپاسى من بكه له سه ر نيعمه ته كانم و سوپاسى

باوك و دايكيشت بكه له سهر ئه وه هه موو ئه زيهت و ئازاره له پیناوی تودا چیشتویانه ، گپړانه وه شتان هه ر بولای منه ، دواى زیندوو بونه وه .

جا مندال له گهل باوك و دايكيدا به باشه ده بیټ رهفتار بکات ، وه له گهل باشبونيان به وه ده بیټ خه رجیان بکیشی و پیویستییه کانیان پرېکاته وه ئه گهر چی باوکیشی یان دايکیشی بی باوه ربن ، له بهر ئه وه ی ئه وه وه لامدانه وه جوانه به رامبه ر چاکه کانیان که له گهل منداله موسلماننه کانیان کردویانه ، پاشان هه ر له هه مان ئایه تدا ده فهرمویت : [وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبَعَ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ] {لقمان:15}

واته : «هه میشه گوپړایه لیان به وه له سنوری ره زامه ندی خودادا ، خو ئه گهر هه ولیشیان داو پییان داگرت له سهر ئه وه ی شتیك بکه یت به شه ریک و هاوبه شم ، که هیچ به لگه و زانیاریه کت پیی نیه ئه و سا گوپړایه لیان مه که وه له دونیادا له گهل هه ردوکیاندا به شیوه یه کی چاک و په سه ند هاوه لی بکه ، هاوړی وهاوکاریکی چاک به بویان به جل و بهرگ و خوړاک و هه لسوکه وتی چاک دلخوشیان بکه .

واته : ((له ئایندا شوین پیغه مبه ر ﷺ بکه ون شوین ئاینی دایک و باوکت مه که وه ، به لام له بهر ئه وه ی ئه وان چاکه یان له گهل تا کردوه و گه وره یان کردویت و په روه رده یان کردوی و خه رجیان کیشاوی و جل و بهرگ و خوړاکیان بو په یدا کردوی جا تو ش وه لا می چاکه یان بده ره وه با هه ردوکیشیان بی باوه ربن .

به دلنیا ییه وه دایکی ((نه سمائی کچی ئه بوبه کر)) هات بولای نه سمائی کچی له کاتیکیدا که بی باوه ر بوو داوا ی یارمه تی له نه سمه کرد ، نه سمایش رویشت پرسى به پیغه مبه ر ﷺ کرد و پیی ووت : دایکم هاتووه بولام و

﴿وانه كان له راقه﴾ هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌کانی ئیسلام.....
 ده‌یه‌وی پێی ببه‌خشم ، ئایه‌ کاری بۆ جی به‌ جی بکه‌م و پایی که‌م ؟
 پیغه‌مبهر ﷺ فه‌رموی : ((نعم ، صلی أمک)) .

واته : ((به‌لی ، کاری بۆ جی به‌ جی بکه‌و پایی بکه‌و و په‌یوه‌ندی له‌گه‌لیدا بکه‌و
 باش به‌ له‌گه‌لیدا)) .

پیغه‌مبهر ﷺ فه‌توای بۆ دا به‌وه‌ی که‌ په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل دایکیدای بکات و باش
 بیته‌ بۆی و هه‌رچی پێویسته‌ بۆی جی به‌جی بکات له‌ کاتیکیشدا که‌ دایکی
 بی باوه‌ره .

ئه‌مه‌ له‌ پرووی دۆستایه‌تی و خوشه‌ویستی ئاینه‌وه‌ نیه‌ به‌لکو ئه‌وه‌ له‌ پرووی
 وه‌لام دانه‌وه‌ جوانه‌ له‌ به‌رامبهر په‌ره‌رده‌کردنیان و چاکبونیان بووه‌ له‌گه‌لتدا
 له‌ لایه‌ن ئه‌و دایک و باوکه‌ بی باوه‌ره‌وه‌ ، وه‌ ئه‌وه‌ دووباره‌ له‌ پرووی مامه‌له‌ی
 دونیاییه‌وه‌ ، به‌لام مامه‌له‌کردنی ئاینی به‌ خوشویستن و سه‌رخستن و
 یارمه‌تیدان نایته‌ شتی وا بکریته‌ ، جا ئاینی پیروزی ئیسلام ئاینی ریزو
 ئه‌مه‌کداری و به‌سفه‌تیه‌ ، هه‌یج کاتی چاکه‌ی پیناخۆش نیه‌ و رێگری ناکات
 هه‌ر چه‌نده‌ له‌گه‌ل بی باوه‌رانیشتا بیته‌ به‌لکو له‌ به‌رامبهریدا به‌ چاکه‌ و باشه‌
 وه‌لا می ده‌داته‌وه‌ .

وه‌کو خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمویت : [وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبَعَ سَبِيلَ
 مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ] {لقمان:15}
 واته : ﴿وه‌ له‌ دونیادا له‌گه‌ل هه‌ر دوکیاندا به‌ شیوه‌یه‌کی چاک و په‌سه‌ند
 هاوه‌لی بکه‌ ، وه‌ به‌رده‌وام هه‌ر رێگه‌ی ئه‌وه‌ بگره‌ که‌ به‌ره‌و من رێگه‌ی گرتۆته‌
 به‌ره‌و گه‌راوه‌ته‌وه‌ بۆلام ، له‌ پاشان هه‌مووتان هه‌ر بۆلای من ده‌گه‌رینه‌وه‌ ، ئینجا
 له‌و کارو کرده‌وه‌ی که‌ له‌دونیادا کردوتانه‌ ئاگادارتان ده‌که‌م﴾ .

بابه‌تی شه‌شه‌م : وه‌ به‌هه‌مان شیوه‌ دروسته‌ بۆ موسلمانان که‌ له‌گه‌ل بی
 باوه‌راندای هه‌لسوکه‌وت بکه‌ن و پازیان که‌ن ئه‌گه‌ر موسلمانان ترسان له‌ شه‌ر و

«وانهكان له پاقه‌ی هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌كانی نیس‌لام»..... خراپه‌ی بی‌باوه‌پان ، ئه‌وا دروسته‌ مامه‌له‌یان له‌گه‌لدا بکه‌ن له‌ ژیا‌نی پو‌ژانه‌داو پازیا‌ن که‌ن .

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت : [لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ] {آل عمران: 28} واته : «نابی‌ت باوه‌پداران بی‌باوه‌پان بکه‌نه‌ دۆسته و پشتیوان و یارو یاوه‌ری خو‌یا‌ن له‌ جیا‌تی باوه‌پداران ، ئه‌وه‌ی کا‌ری و ابکا‌ت ، ئه‌و کا‌ره‌ی ده‌بی‌ته‌ هو‌ی ئه‌وه‌ی هه‌یچ په‌یوه‌ندیه‌کی به‌ خوای گه‌وره‌وه‌ نه‌می‌نی‌ت».

واته : ((ئه‌و که‌سه‌ی دۆسته‌یا‌یه‌تی بی‌باوه‌پان ده‌کا‌ت به‌ خو‌شوی‌ستن و سه‌رخ‌ستن و پشت‌گی‌ری ئه‌وا به‌ دل‌نیا‌یی‌ه‌وه‌ خوای گه‌وره‌ به‌راه‌ته‌تی خو‌ی لی‌ک‌رده‌وه‌ دو‌وره‌ لی‌ی)) له‌دوای ئه‌وه‌ ده‌فه‌رمو‌یت : «إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً».

واته : ((مه‌گه‌ر له‌ به‌ره‌ئه‌وه‌ی خو‌تان له‌ شه‌پ‌یا‌ن بی‌پ‌ری‌زن و قوتا‌ر بن)) که‌ بری‌تی‌ه‌ له‌ خو‌گونا‌ندن له‌گه‌لی‌اندا ئه‌گه‌ر مو‌سل‌مان له‌ شه‌پ‌و خراپه‌ی ترسا ، ئه‌وه‌ هه‌یچ کا‌ت له‌ دۆسته‌یا‌یه‌تی که‌ردن نیه‌ به‌ل‌کو ئه‌وه‌ هو‌یه‌که‌ بو‌ دو‌رخ‌سته‌نه‌وه‌ی مه‌ترسی له‌ مو‌سل‌مانان ، ئی‌مه‌ خو‌مان ده‌گونا‌جین‌ین له‌به‌ر ئه‌وه‌ی له‌ خراپه‌یا‌ن به‌ دو‌ور بین به‌وه‌ی ما‌لی‌ان به‌دین‌ی تا له‌ خراپه‌یا‌ن پا‌ری‌زاو بین ، یا‌ن ئه‌وه‌ی ده‌یا‌نه‌وی له‌ کا‌رو با‌ری دو‌نیا ، ئه‌وه‌ به‌ خو‌شه‌وی‌ستی بو‌یا‌ن دا‌نا‌ن‌ری‌ت به‌ل‌کو به‌ خو‌گونا‌ندن له‌گه‌لی‌اندا ده‌ژمی‌ری‌ت بو‌ دو‌رخ‌سته‌نه‌وه‌ی شه‌پ‌ و خراپه‌یا‌ن ، له‌به‌ر فه‌رموده‌ی خوای گه‌وره [إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً] {آل عمران: 28}

واته : «مه‌گه‌ر خو‌تان له‌ شه‌پ‌یا‌ن بی‌پ‌ری‌زن و قوتا‌ر بن» . هه‌ریه‌که‌ له‌ خو‌پ‌ارا‌ستن و خو‌پ‌اری‌زی و خو‌گونا‌ندن به‌یه‌ک واتا‌و ما‌نا دی‌ت . وه‌ هه‌ندی له‌ خه‌ل‌کی جیا‌وا‌زی نا‌کا‌ت له‌ نی‌وان خو‌گونا‌ندن و سه‌ر شو‌پ‌که‌ردن ، خو‌گونا‌ندن و خو‌پ‌ارا‌ستن دروسته‌ له‌کا‌تی پی‌وی‌ستا بو‌ دو‌رخ‌سته‌نه‌وه‌ی شه‌پ‌و خراپه‌ی بی‌باوه‌پان ، به‌لام سه‌ر شو‌پ‌که‌ردن بری‌تی‌ه‌ له‌ دا‌به‌زین له‌شتی له‌ ئایندا بو‌ پا‌زی که‌ردنی بی‌باوه‌پان ، ئه‌وه‌ش کا‌ری‌کی نا‌دروسته‌ و هه‌رگیز شتی

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾
وانابيت ، خوى بهرزو بهريز دهفرمويت : [فَلَا تُطْعِ الْمُكَذِّبِينَ (8) وَذُؤَا لَوْ
تُذْهِنُ فَيُذْهِنُونَ (9)] . {القلم} .

واته : ﴿جاکه وابوو تو به قسه ي ئه وانه مه که به دروزنت دهزانن ، ئاواته خوانن
که تو نه رمى بکهيت له ئاينه که تدا دهرياره ي بيروباوه پرکهت ، جا ئه وانيش
ئه وه حله نه رميت له گهل بکهن و ريکهون﴾ .

واته : ((ئه گهر تو تو زقاليك لييان نزيك ببیته وه و دهست له بهرنامه کهت شل
بکهيت ئه وانيش ئامادهن گوپرايه ل بن)) .

وه خوى پهروهردگار له کاتيکدا که باسى دابه زيني قورئان دهکات
دهفرمويت : [أَقْبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهِبُونَ] {الواقعة: 81}

واته : ﴿ئايه ئيوه هر بهم قورئانه باوه پرناکهن ؟! و کرده وه ي پيناکهن تا بي
باوه پران رازيکهن﴾ .

وازي ليدههينن له پيناو رازى کردنى بي باوه پراندا ئاه وه بريتيه له سه
شوپکردن و دابه زين .

گيردراوه ته وه له کاتيکدا که بي باوه پرکان داوايان له پيغه مبهريه ﷺ کرد که
ئه وان سالي خودا ده په رستن و پيغه مبهريش ﷺ ساليک په رستراوه کانى ئه وان
بيهرستى ، خوى گه وه ره قه دهغه ي ئه وه ي ليکردو فرهمايشتى بهرزى خوى
دابه زاند که دهفرمويت : [قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ (1) لَّا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ (2) وَلَا
أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ (3) وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ (4) وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا
أَعْبُدُ (5) لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ (6)] . {الكافرون} .

واته : ﴿ئهى موحه ممه د ﷺ بلى : ئهى بي باوه پران : دارو بهرد په رستان :
خوانه ناسان . ئه وه ي ئيوه ده يپه رستن من نايپه رستم ، من چى له دارو بهرد
بکهم ، ئه وه ش من ده يپه رستم ئيوه نايپه رستن ، چونکه من خوايه کى هه ق و
راست ئه په رستم و دارو بهرد نايپه رستم دياره ئه م دوانه ش جياوازيان زوره وه
منيش په رسنده ي ئه وه نيم که ئيوه په رستوتانه و ده يپه رستن ، وه ئيوه ش

جا بۆيە دروست نيه خۆبه کهم زانين له بهرام بهر بى باوه پاندا به دابه زين له شتيك له ئاينى ئيسلام له پيناو رازيکردنياندا ، جا بۆيه سه رشوړکردن ، به

ههچ جورى دروست نیه ، بهلام خو پاریزی ئه وه دروسته لهکاتى پیویستیدا ،
ئاسانکار ییه که له لایه ن خوای پاک و بیگهر د و بهرزو بلند ، وهکو د هه رمویت :
[إِنْ أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً] {آل عمران: 28}

واته : ﴿مهگهر خوتان له شه پ و خراپه یان بیاریزن﴾ تا پال به خراپه که یانه وه
بنین و خوتانی لیپاریزن ، بویه پیویسته شاره زابوون له م بابه تانه دا ، هه ندی
خه لکی ئاسانکاری دهکات بو بلا و بونه وهی دۆستایه تی کردنی بی باوه ران و
ده لیت : ئه وه له پرووی باش په فتار کردن و مامه له کردنه و دهرخستنی ئاینی
ئىسلام به پرووی لیپورده یه وه ، وه که پیناخو شى و رق و کینه ی تیدانیه ،
ئه وه قسه یه کی به تال و پووچه ، له بهر ئه وهی ئاینی ئىسلام رق و
خوشه ویستی و دۆستایه تی و دوژمنایه تیشی تیدایه ، وه به ته نها
خوشه ویستی تیا نیه و به س وهکو ده لیت ، ئه مه قسه یه کی به تاله ، ئىسلام
ئاینی به هیزو پته وه و زور به ده سه لاته ، لیخو شبوونی تیدانیه له گه ل بی
باوه راندا یان سه رشو پر کردن بو یان به دابه زین له شتیك له ئایندا ، گروپ و
ده سته یه که هه یه بانگه شه ده که ن بو ئه وهی که موسلمان جیهاد دژی بی
باوه ران نه که ن و نه جه نگن له گه لیاندا ، له بهر ئه وهی ئاینی ئىسلام ئاینی سوژ و
میهره بانیه و شه پر کردنی تیدایه نیه . و گروپ و ده سته یه کیش هه یه زور تونده
و مامه له کردن له گه ل بی باوه راندا به دۆستایه تی ده زانی و به خوشه ویستی
بو یان داده نی ، ئا به و شیوه یه وردیشی ناکاته وه وهکو خوای گه وره له
قورئانه کهیدا دریزه ی پیداره و شى کردو ته وه ، جا بویه پیویسته شاره زابوون
له شته کاندو دابه زاندنی حوکم و بریاره شه رعیه کان له شوینه کانی خو یاندا ،
وه به ههچ جورى هه ق و ناهه ق تیکه لاو نه که یین و نه لیت که ئىسلام مامه له
له گه ل بی باوه ران ناکات و ئاینی تو ره ی و هه ره شه یه و سوژ و میهره بانى
تیدانیه ، به لکو ئاینی پاک و پیروزی ئىسلام سوژو میهره بانیشی تیدایه و
تو ره ی و هه ره شه شى تیدایه ، خوای گه وره د هه رمویت : [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلِيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً] {التوبة: 123}

﴿وانه كان له راقى هلهو شينه ره وه كانى ئيسلام﴾.....

واته : ﴿ئهى گهلى خاوهن باوهپ : له گهل ئهو بى باوهپرانه دا بجهنگين ليٽانه وه نزىكن ، واته بهر له هه موو شتى ده بى دهورو بهرى خوتان له شيرك و خوانه ناسى ، ئهو جا برؤن بو جيگه يه كى تر ، بويه پيغه مبه ريش ﷺ له پيشدا ، له عه ره به كانى دهورو به ريه وه دهستى پيكرد ، وه ده بيت توندو تيژى و زه بروزه نكيستان لى بينن ، واته : با ههست بكه ن به توندو تيژى و لى برانتان ﴿وه هه روه ها ده فهرمويت : [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ] {المائدة: 54}﴾

واته : ﴿ئهى ئهو كه سانهى باوهپرتان هيئاوه : هه كه سيكتان له ئاينى خوى كه ئاينى ئيسلامه پاشگه زبيته وه وهرگه پى ، جا خوا له مه و لا كه سانيك دينيت ئه وهنده به رفهرمانى ده بن خوشى دهوين و ئه وانيش ئه ويان خوش دهوى ، له ئاستى خاوهن باوهپراند ا خو به كه م زان و به سوژن وه له به رامبه ر بى باوهپراند ا خو به گه وه ره زان و سه ر بلندو دهرون به رزن ، توندو تيژو به هه لمه تن ، بو ره زامه ندى خوا تيده كوژشن و ده جهنگن و له ته شهرو لومهى لومه كارانيش ناترسن و باكيان نابى ﴾.

هه روه ها ده فهرمويت : [مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ] {الفتح: 29}

واته : ﴿موحه ممه د ﷺ ره وانه كراو و په يامبه رى خوايه ، پييان خوش بيت يان نا ، ئه گه ر ئهو كه سانه ش له گهل ئه ون و شوينى ئهو كه وتوون له به ر بى بر واکاندا ئازاو به هيژن ، له ناو خوشياندا ميه ره بان و به سوژ و دل نه رمن ﴾.

واته : زور به سوژن له گهل موسلماناندا ، به لام ماناى وانيه كه ئه وان توندو تيژن له سه ر كافران يان پق و كينه و به ئازارن بو بى باوهپران ، مامه له يان له گهل ناكه ن له وهى كه خواى گه وه ره بوى به ره وا داناون يان ئهو موسلمانانه ژن و ئافره تى گا ورو جوله كه ناهيئن ، وه كرپين و فروشتنيان له گهل ناكه ن ، ئه وه داواكراو نيه و خوازراو نيه ، جا ئهو به رژه وه نديانهى كه موسلمانان

﴿وانهكان لهراقهى ههلهوشينهروهكانى ئىسلام﴾.....
 پىيوستيانهو لهگهل بى باوهپاندا ئالوگوپى دهكهه لهبههروهى موسلمانان
 پىيوستيان پىيهتى ، بهلام له بارهه كاروبارو دوزى ئاينهوه هيچ دابهزين و
 خوبهكهه زانى تىادا نيه ، وه ليپوردنيشى تىادانيه لهگهل ئاينى بى باوهپيدا ،
 جا بويه پىيوسته نهوه بزانييت ، لهبههروهه ئهه بابته لهزوريك له خهلكى
 شيواوهو تىكچوه لييان ، له نيوان ئاسانكاريدا بانگهشه دهكات كه ئىسلام
 ههميشه ئاينى ئاشتى خوازي و هيمنيه ، وه له نيوان توند رهويكدا كه
 وادهبينى به هيچ جوړو ريگهيهك دروست نيه مامهله كردن لهگهل بى باوهپاندا ،
 ههركام لهه دوو بوچون و ريگه جياوازه بههلهداچون و بونهوته بار لهسهه
 ئىسلام ، جا نهوهه پىيوسته خوښندن و ليكوئينهوهه ئهه شتانه بكرى و
 شارهزاي ياساكان و بابتههكانى كه تىايدايهتى بين ، لهبههروهه ئهه بهشه
 زور گرنگه به تاييهتى لهه سهردهمهه ئىستادا ، خوا باشت دهزاني .
 وه درودى سهلامى خوا لهسهه پيغههمبهه مان ﷺ و لهسهه خزمو كهسه
 نزيكهكانى و هاوهلهكانى بيت .

پرسپارهكان

پرسپار : ئايا بهستنى پهيماننامه لهگهلاندا لهسهه دامهزراندنى پرژههكانى
 سهربازى لهولاتى موسلماناندا به پشتگيري بويان و سهرخستنيان دادهنريت ؟
 وهلام : نهوه دروسته لهبههروهه بو بهرژهوهندى موسلمانانه ، ئيمه
 پىيوستمان بهوهيه كه فيرى كارو باره جهنگيهكان و شيوازهكانى شهركردن
 ببينن ، وه نهوان له ئيمه باشت شارهزان و زياترى ليدهزانن ، هيچ ريگريهك
 نيه لهوهه كه سودمهنديين له شارهزاي و پسپوپريان ، وهنهوه له دوستايتى
 كردن نيه بويان نهوه له ئالوگوپكردنى بهرژهوهندييه كه موسلمان پىيوستيان
 پىيهتى .

پرسیار: كهسى واههیه فهتوا ده دات به كوشتنى ئه و بى باوه و پرانهى له دورگهى عه ره بیدان ، به و هویه شه وه ده لىن كه ئه وانه له وانه نین په یمانیه یان له گه لدا گرید رابیت وه له بهر ئه وهى ده و له ته كانیان موسلمانان ده كوژیت به ناوى تیرو ره وه ، جا ئایه ئه م فه تواییه راست و دروسته ؟

وهلام: ئه وه فه توای نه زانه كان و ئه وانه یه كه بانگه شهى زانست ده كه ن و خو یان به زانا ده زانن ، دروست نیه كوشتنى بى باوه پران ، ئه وهى كه به په یمان هاتوون و هاتونه ته ناوه وه به بى باوه پرى و ئارامى له بهر ئه وهى ئه وه له ناپاكى و سته مه كوشتنیا ن ، دروست نیه ئه وه ئه گهر له دوورگهى عه ره بيشدا بن ، دروسته بو یان كه بینه ناو دوورگهى عه ره به وه بو بهر ژه وه ندی گو پینه وه له نیوان ئه وان و موسلماناندا ، یان وهك بالو یز یان بازرگانی یان ده ستى كارو كریكار كه هه لده ستن به ئه نجامدانى ئه و كارانه ی كه جگه له خو یان نایزانن ئه وه دروسته هاتنه ناوه وه یان ، ئه وهى قه ده غه كراوه نیشته جى بوون و مانه وه یان به به رده وامى ئه و بى باوه پرانه جیگیر بن له دورگهى عه ره بدا ، به لام ئه وانه ده پونه دوورگهى عه ره بیه وه بو كپین و فروشتن و مامه له كردن و پاشان ده چنه دهره وه ئه وه هیچ ریگریه كى تیان نیه ، وه ئه و كه سه ی كه بى باوه پران دهره كات و ریگریان ده كات له نیشته جى بوون مانه وهى هه میشه ی له دوورگهى عه ره بیدا كار به دهسته ، ئه وه مافى هه موو كه سیك نیه ، پرووى قسه له كار به ده ستانى موسلمانان هه وان دهریان ده كه ن ئه گهر تواناو ده سه لاتی ئه وه یان هه بوو .

پرسیار: ئایه مامه له كردن له گه ل بى باوه پراندا ئه وانه ی كه شه ر له گه ل موسلماناندا ناكه ن و له ولات و شوینی نیشته جی بوونی خو یان وه دهریان نانین به چاكه كردن له گه لیاندا ئایه ئه وه له دو ستایه تی كردن و پشتگیریه ؟ وه ئه وه چو ن ده بییت ؟

وهلام : نه گهر چا كه يان له گهل كردين ، چا كه يان له گهل ده كه ين ، خواي گه وره ده فهرمويت : [لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ] {الممتحنة: 8} واته : ﴿خوا پيتان ناگري لهو بي باوه پرانه ي جه نكيان نه كرده له گهل تاندا و له ثايندا و له مال و زيدي خوتان ديريان نه كردون كه چا كه يان له گهل بكهن و مامه له يان له گهل بكهن به دادگه ري﴾.

ئه وه چا كه يه له وانه وه ، نه گهر چا كه يان له گهلدا كردين چا كه يان له گهلدا ده كه ين له كاروباري دونيادا ، نه گهر دياريه كي پي به خشيت توش دياريه كي پي ببه خشه ، پيغه مبه ر ﷺ ديارى بي باوه پراني وه گرتوه ، له بهر ئه وه ي ديارى له مامه له ي دونيادا قه يناكاو زهره ري نيه .

پرسیار : كه سى وا هه يه ده ليت : دوستايه تي كردنى بي باوه پران و پشتگيرى كردنيان له سى پوه وه ده بيت :

يه كه م : كه دوستايه تي كرديكي ته واو ، په هاو گشتگير بيت كه ئه وه بي باوه ري دهر كه ري خاوه نه كه يه تي له پيزى موسلمانان .

دووه م : كه له پيناوى به ده سته ينانى به رژه وه نديه كي تايبه تدا بيت و هيچ له ويذا نيه كه په ناى بو ببات و پالى پيوه بنى بو ئه وه ي له ترسيك و هاوشيوه كاني ، ئه وه قه ده غه يه و بي باوه ري نيه .

سى يه م : له بهر هو كاري ترس بيت له بي باوه پران ، حوكم له وه دا دروسته به مه رجى دوستايه تيه كه پروكه ش بيت نه ك له ناخه وه بيت .

پرسیار : ثايه ئه و دابه ش كردنه راست و دروسته ؟

وهلام : دوستايه تي كردن دوو به شه :

يه كه م : دوستايه تي كردنيان له بهر دين و ثاينه كه يان ، ئه وه بي باوه ريه و خاوه نه كه ي له پيزى موسلمانان دهر ده كات .

دووهم: دۆستایه تی کردنیان له پیناو چا و چنۆکی و ده سخته تی دونهیادا له گهل رقی لیبون له خویان و ئاینه کهشیان ئه وه قه دهغه یه و بی باوه ری نیه ((ناییت دۆستایه تیان به هیچ جوړی له جوړه کان ، وه به هه مه به سته یك بیته بکریت چونکه به ره وه قه دهغه کراوو بی باوه ری ئه نجام ده ره که ی راده کیشی .. وه رگیی))

پرسیار: که سی یارمه تی هاو به ش دانهرانی دا دژ به موسلمانان به چه ک یان هه ر شتیکی تر زور لی کرابوو یان ترسابوو له سه ر نامووسی ، ئایه ئه وه که سه هه لوه شینه ری له هه لوه شینه ره وه کانى ئیسلامی ئه نجام داوه ؟

وه لام: ئه وه وه کو ئه وه وایه که باسمان کرد که ئه گه ر زوری لی کرابوو ئه و ده بیته ژیر ده سته و چه وساو ده کان وه کو خوی گه وه ده فه رمویت : [إِلَّا الْمُسْتَضْعِفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا] {النساء: 98}

واته : ﴿توانای هیچ خۆ ده رباز کردنیکیان نیه و شاره زای ریگه ش نین و ری ده رناکه ن﴾.

خوی گه وه بی گومان به هانه ی بۆ هی ناو ته وه ئه گه ر هیچ فیلی نه زانی خوی ده رباز بکات یان هیچ شاره زانیه و ری ده رناکات ، وه له گهل بی باوه راندا ماو ته وه به نا چاری ئه وه به دلنیای خوی گه وه به هانه ی لیو ده رده گری ، هه ره وه ده فه رمویت: [فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا] {النساء: 99}

واته : ﴿جا بی گومان خوا له وانه ئه بو ری و خوا هه می شه گونا ح پۆشی لی بو رده یه و له خوا هن بیانوانیش بیانوو وه رده گریت﴾.

به مه رجی ئه وه که سه رقی له بی باوه ران بیته ، رقی له ئاینه کهشیان بیته .

پرسیار: ئایه دادوهری کردن به جگه له وه ی خوا دایبه زاندوو له بی باوه ری بچوک یان گه وه ؟ وه به لگه ش چیه له سه ر ئه وه له په رتوکه که ی خوا و سونه تی پیغه مبه ر ﷺ ؟ .

وه لām : ئەم بابەته پوښتن و پوښنه له قسه ی زانایان و پيشه وایان ، که هه ر که سی دادوهی بکات به جگه له وهی که خوا دایبه زاندوه و باوه پيشی وایه که نه وه دروسته یان نه وه باشته له دادوهی خوا یان یه کسانه له گهل دادوهی خوا یان نه وه که سه سه رپيشکه نه گه ر بیهوی دادوهی به حوکم و بریاری خوا دهکات وه نه گه ر بیهوی دادوهی به جگه له وه دهکات نه وه بی باوه ره به کو دهنگی زانایان . به لām نه گه ر باوه ری واییت که پيوسته دادوهی به شه رعه که ی خوای به رزو به ریز بکریت و هه ر نه وه ش هه ق و راستیه ، وه حوکم و بریار جگه له خوای گه وه به تال و پوچه ، به لām دادوهی کرد به وه له به ر به رتیلی که بیدریتی یان له به ر ئاره زویه که له ده روئیدایه له بابەتی له بابەته کان سه رپیچی حوکم و بریاری خوای کرد بو مه به ستی له مه به سته کانی یان له به ر ئاره زوی ده روونی یان له به ر به رتیل وه رگرتن یان سه رنه وی کردن بو یه کی که نه مه تاوانیکی گه وره یه له تاوانه گه وره کان ، به لām به وه کاره له ئاینی ئیسلام ده رناچیت و بی باوه ر ناییت ، له به ر نه وه ی ده زانی که نه وه قه ده غه یه و نابی بکریت وه هه له یه و سه رپیچی کاره ، نه وه ده بیته تاوانی له تاوانه گه وره کان ، نه وه دریزه دان و پوښکردنه وه یه له م بابەته دا .

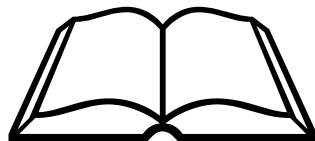
پرسیار : ئایه خه واریجه کان له نه هلی قیبله داده نریت ؟ وه ئایه نویت له دوایانه وه ده کریت ؟ وه پیکه ر چیه له وه دا که کی دروسته نویت له دوایه وه بکریت له نه هلی قیبله ؟

وه لām : زانایان جیاوازن له باره ی خه واریجه وه ، ئایه نه وان بی باوه رن ، یان نه وه خه واریجانه گو مپراو له سنور ده رچون ؟ له سه ر دوو قسه یه و قسه ی بی باوه ر دانیان نزیکتره له به ر نه وه به لگه کان به لگه ن له سه ر بی باوه ر دانیان ، وه هه رچی ده رباره ی نویت کردنه له پشتیان وه نه وه دروست نیه به وه به لگه یه که نه وان بی باوه رن ، مه گه ر له به ر نه وه ی زالبوون به سه ر شوینیکدا هه ره کو چون

«وانهكان له پراځه ی هه لوه شینه ره وه دکانی نیسلام»
 شهرع زانان باسیان کردووه ، ئهوا له وکاته دا موسلمان نویژ له دوايانه وه دهکات .

پرسیار: کهسی دهسه لاتداران به بی باوه پ داده نیّت و داوا له موسلمانانیش دهکات که له ژیر فرمانی فرمانره واکانیاں درچن ، ئایه ئه و کهسه خه واریجه ؟
وهلام: ئه وه پښکه و پښازی خه واریجه کانه ئه گهر و اببینی درچوون له سه رکابه دهستانی موسلمانان ، وه له وهش قورستر و توندتر ئه گهر بی باوه پری کردن ئه وه پښازی خه واریجه کانه .

پرسیار: هه لویستی ئیمه چیه ده رباره ی ئه وانه ی دهسه لاتدارانی موسلمانان به بی باوه پ داده نیّت له م پوژگاره دا به هه موو شیوه یه ک ؟ ئایه ئه وانه له خه واریجه کانه ؟ شاره زمان بکه له و باره یه وه خوای گه وره به ره کهت بخاته زانیاریته وه و پاداشتی خیرت بداته وه .
وهلام: ئه وانه ی که دهسه لاتداران و فرمانره وایانی موسلمانان به بی باوه پ داده نیّن ئه وانه له خه واریجه کانه .

87 - وه له وانه ی که پښیان وایه خه واریچ بی باوه پښ هه ره وه کو (ابن حه جره ی عه سقه لانی) په حمه تی خوای لیبیّت باسی کردووه (بوخاری و قاضی ئه بویه کر و سوپکی و قورطبی و که خاوه نی په رتوکی ((الشفاء)) قاضی عیاوه گپراویه تیه وه ، وه هه ره ها له خاوه نی ((الروضة)) ئیمامی نه وه ی له په رتوکی ((الرده)) ته ماشای ((فتح لباری 300/12)) بکه

وانهه دهیهه لهراقهه ههلوهشینهه ری نویهه

زانای پاییه بهرز پهحمهه تی خودای لیبیت فهرمویهه تی ((ههه
کهسیک باوهه ری وابیت که ههندیک خهک بویان ههیه بچنه دهه له
شهریهه تی موحمهه ده ﷺ ههروه کو چۆن خهضر بۆی ههبوو
دهرچیت له شهریهه تی موسا سهلامی خوای لیبیت نهوا نهو
کهسه بی باوهه ره)) .

راقهه

بی گومان که خوای پاک و بیگهره موحمهه ده ﷺ بۆ ههموو خهکی ناردوه و
پهوانهه ی کردوه ، بههه رهه و عهجهمییهه وه ، بهخویندهه وار و
نهخویندهه وارییهه وه، بۆ لای ههردوو بههه ی پهه ری و مروقهه کان ، جا پیویست

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾
 بووه له سهر هه موو دروست كراوه كان له پهرى و مروؤ كه شوين پيغه مبهه
 ﷺ بكهون ، ئه وهش له تاييهت مهندي ئه وه هه ره كو خوى ﷺ ده فره مويت:
 ((كان النبي يبعث إلى قومه الخاصة وبعث إلى الناس كافة)) .

واته : ((هه موو پيغه مبهريك بولاى گه له كهى خوى ني درواوه به ته نها ، به لام من
 بولاى هه موو خه لكى ني درواوم به گشتى)) .
 وه هه ره ها خواى گه وه ده فره مويت : [وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا
 وَنَذِيرًا] {سبا: 28}

واته : ﴿ئيمه هه بويه تو مان نارد ئه ي موحممه ﷺ كه بوته واوى خه لكانى
 جيهان ببيته موژده در و ترسي نه ر﴾ .

وه خواى گه وه ده فره مويت : [قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا
 الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ
 وَرَسُولِهِ النَّبِيُّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ]
 {الأعراف: 158}

واته : ﴿ئه ي پيغه مبهه ﷺ بلى : ئه ي خه لكينه چاك بزنان كه من په يامبه رو
 ني درواوى خوام بولاى سه رجه م ئيوه نه ك ته نها بولاى هه نديكتان ، من ئه و
 خوايه ناردومى كه ده سه لات داري تي ته واوى ئاسمانه كان و زه وى ته نها هى
 ئه وه ، ئه و نه بى هيچ په رستراوى به هه ق نيه ، ژيان ده به خشى و گيان
 ده ستي ني ، ده سا ئيوهش به خواو به و په يامبه ره هه وال دره نه خوينه ده واره ي
 خوا بپروابكه ن ، كه ئه وه بوخوى بپرواى ته واوى به خواو به هه موو وشه كانى
 ئه و هه يه ، ده بى ئيوهش شويني بكهون سا به لكو به ختيا رو شاره زاي پيگه ي هه ق و
 راستى بن﴾ .

وه له باره ي جوله كه وه ده فره مويت : [الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي
 يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ
 الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني ئيسلام﴾
 وَالْأَعْلَالُ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَأَلْزَيْنَ أَمْنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ
 الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ [الأعراف: 157]

واته : ﴿باوه پردارى ته واو ئه وانهن ده كه ونه شوينى ئه و په يامدارو هه والدهرى
 خوايه , كه نه خوينه دواوه , ئه و پيغه مبهري كه ناوو سيفه ته كاني له ته ورات
 وله ئينجيدا نوسراوه لاي خويان ده ستيان ده كه وي , واته زور به چاكي
 ده يناسن , فه رمانيان به چا كه پي ده كات وله شتى خراپ و ناپه سه ند رپيان لي
 ده گريت وه موو شتيكي پاك و خاوينيان بو حه لال ده كات و هه موو شتيكي
 پيس وزيان به خشيان لي قه دهغه ده كات وه كو ئاره ق و گوشتي به رازو ريبا , وه
 بارو ته كليفي قورس و كووت و زنجيري له سه ريان شه تهك درابوو لاي ده با ,
 ئينجا ئه وانهي برويان به و په يامبه ره هي ناو به ريزو حورمه ته وه رايانگرت و
 هاوكاري و پشتگيري لي كرد به جيهادو تي كو شان و دواي ئه و پوناكيه ش
 كه وتن له گه ليا ني درداوه , ئه و خه لكانه ي ئه مانه سيفه تيان بن به ختيارو
 سه رفرانز .

خواي په روه دگار پيوستي كردوه له سه ر گاورو جوله كه كه شوين پيغه مبه
 موحه مه د ﷺ بكهون , وه سه ريخن و ريزي ليگرن و به به رزي دابنين ﷺ ,
 پيغه مبه ر ﷺ ده فه رمويت : ((لا يسمع بي يهودى ولا نصرانى ثم لا يمن بي وبالذى
 جئت بي الا دخل النار)) .

واته : ((هيچ كام له جوله كه و گاورنيه بانگه وازي من ببستي و پاشان باوه ر
 پي نه هيئي وه باوه رپيش به وه نه هيئي كه هي ناومه كه قورئانه ئه و به
 دلنيايييه وه ده چي ته ناو ئاگري دوزه خه وه))

وه پيغه مبه ر ﷺ به ده ستي عومه ره وه ره زاي خواي لي بيت كو مه لي په رهي
 له ته ورات بيني , پيغه مبه ر ﷺ پيي ناخوش بوو سه ركونه ي كرد له سه ر ئه وه
 فه رموي : ((ئه وه چي ده كه يت ئه ي كور كه ي خه تاب دواي ئيسلام شوين
 جوله كه ده كه ون , ئه گه ربرام مووسا ﷺ زيندوو بوايه ئه و بوئ نه بوو

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني ئيسلام﴾
 وه نه يده تواني شوين هيچي ديكه بكه وي ته نها شوينكه وتني من نه بيت ،
 نه و جا عومهر ره زاي خوي لي بيت فهرمووي : ﴿رازي بوون به وه ي خوا
 په ره ردگارمان بيت ، وه به وه ي كه ئايني ئيسلام ريبازو ئاينمان بيت ، وه
 به وه ي محمد ﷺ هه والده رو پيغه مبه رمان بيت﴾ .

وه خوي به رز و به ريز په يمانى وه رگرتوه له پيغه مبه ران سه لامى خويان لي
 بيت له سه ره وه ي كه نه گهر پيغه مبه ر موحمه د ﷺ ره وانه كرا وه يه كي له وان
 زيندوو بوو نه و ده بيت ، شويني بكه ويته ، خوي گه وه ده فهرمويت : [وَإِذْ
 أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْنُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا
 مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا
 قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ (81) فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
 الْفَاسِقُونَ (82) أَفَعَيِّرَ دِينَ اللَّهِ يَبْعُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
 طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ (83)] . {آل عمران} .

واته : ﴿نه و كاته يان وه بير بينه وه كه خوا په يمانى پته وو به يزي له يه كه
 يه كه ي په يامبه ران وه رگرت كه هه رچه نده كتيب و نامه ي زانستي وحيكه تم
 پي دابن وه پاشان په يامبه ريك هاته ناوتان و نه وه ي ئيوه شي به راست زاني .
 خوا هه ره نه و كاته په يمانى ليوه رگرتن كه نه بي باوه ري پي بينن و هاوكاري و
 يارمه تيشي بدن . ئيبين و عه باس ده فهرمويت : خوا هه ره په يامبه ريكي
 نارد بيت په يمانى ليوه رگرتوه كه سه ره راي خويشي ده بيت هوژ و گه له كه شي
 ناگادار بكات كه باوه ره به و په يامبه ره بينن ، مه به ست نه وه يه كه مووسا و
 عيسا سه لامى خويان لي بيت هه ره نه و پوژه به گه له كه يان راگه ياندوه كه
 هه ركات موحمه د ﷺ هات باوه ري پي بينن ، جا خوا به په يامبه ره كاني وت :
 ئايه دانتان به وه دانا و په يمانه كه ي منتان وه رگرت ؟ ووتيان : به لي په يمانمان
 داو ، هه روا ده كه يين ، نه وسا خوا فهرموي : ده سا ئيوه له ناو خو تاندا بوئه م

90 - اخرجه احمد (15156) ، وابن ابى عاصم في السنه رقم (50) ، و عبدالرزاق في المصنف (10164) ، وابن عبدالبر في
 الجامع (1497)

﴿وانه کان له پراقه ی هه لوه شینه ره وه کانی ئیسلام﴾ به لینه به شایهت بن، وامنیش له گه لتانم و شایهتم له سهر ئه و په یمانه * ئینجا ههر که سیک له مه به دواوه له و په یمانه پاشگهز بیته وه و پرووی لیوه ربگیری فاسق و له سنور درچوه . که وابوو ململانی و کلاکردنی فه له و جوله که کان که باوه ر ناهینن به موحه مه د ﷺ و بهرنامه که ی راکردن له راستیه کان و خودهر بازکردنه لییان و یاخی بوونیشه له پیغه مبه ره کانیاں * ئاخو دینیکیان دهوی، جگه له ئاینی خوای خاوه ن نامه کان ؟ ئاین و بهرنامه که ی خوا ده بویرن ، که ههرچی له ئاسمانه کان و زه ویدایه بیانه وی و نه یانه وی موسلمان و ملکه چی فه رمانی ئه ون و هیچ که سیک ناتوانی له ژیر ده سه لاتی خوا خوی لابات و هه مو انیش ته نها ههر بولای ئه و ده گه پرینه وه .

جا به لگه کان زور پروون و ئاشکران له وه ی که نامه که ی پیغه مبه ره موحه مه د ﷺ گشتگیره ، وه ئاینه که شی هه لوه شینه ری هه موو ئاینه کانه، وه هیچ ئاینیک نامینی له دوا ی ره وانه کردنی موحه مه د ﷺ جگه له ئاینی ئیسلام که هی ناویه تی، وه ههر له بهر ئه وه شه کاتی پیغه مبه ره عیسا ﷺ له کو تا سه ره ده دا داده به زیت شوینی پیغه مبه ره موحه مه د ﷺ ده که وی و حوکم به شه ریه ته که ی که شه ریه تی ئیسلامه ده کات و ده بیته شوینکه وته بو پیغه مبه ره موحه مه د ﷺ جا بویه هیچ که سی بوی نیه و ناتوانی درچی له شه ریه تی موحه مه د ﷺ له جنو که و مروقه کان ، خوای به رزو به ریز ده فه رمو ی ت : [وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُّذَرِّينَ (29) قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ (30) يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ (31) وَمَنْ لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (32)] . {الأحقاف}.

واته : ﴿وه بیرینه وه ئه و کاته ئه ی موحه مه د ﷺ که نو که س له جنو که کانمان نارده لات تاگو ی رابگرن له قورئان ، ئینجا کاتی گه یشتن و ئاماده ی قورئان خویندنه که بوون له ناو یه کتریدا ، وتیان : گو ی بگرن و بیده نگ بن ، ئینجا

﴿وانهكان لهراقةى هلهوشينهروهكانى نيسلام﴾.....

خويندنى قورئانهكه تهواو بوو خيرا گهپانهوه بولاي قهومهكهيان به ئاگادار
 كردنهوهيان له سزاي خوا ، گهپانهوهو وتيان ئهئى گهلهكهمان ! بى گومان ئيمه
 گويمان له كتيببهكهوه بووه كه له پاش موسا دابهزيناوه ، ئيبين و عهباس
 دهفهرمويت ((ئهو جنوكانه ههوالى عيسايان نه ئهزاني)): سهلمينهري
 كتيببهكانى پيش خويهتى واته تهورات نه سهلميني و ددانى پيادا دهني :
 رينموني دهكات بوهق و پيى راست ، وتيان : ئهئى خزمينه ! وهلامى
 بانگههركهئى خوا بدهنهوه و بپرواش به خوا بينن له گوناچهكانتان خوش
 دهبيت و له سزاي ئيش گهيه نه ريش دهتان پاريزى * خو ههركهسيك وهلامى
 بانگخوازي خوا نه داتهوه ناتواني له زهويدا له دهستى خوا ده رچييت و ههلي و
 جگه له خواش هيچ يارو دوستيكي نيبه تا بتواني لهو پوژدها يارمهتى بدات ،
 ليژدها گفتوگوى جنوكهكان تهواو دهبيت ، نهفهرموى ئهوانهئى باوهر ناهينن له
 گومراييهكى ئاشكرا دان)) .

وهههروهها دهفهرمويت : [قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا
 سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا] {الجن:1}

واته : ئهئى پيغه مبهري ﷺ بلي : له لايه ن پهروهردگارمهوه وه حيم بول كراوه كه
 چهند كهسيك له پهريهكان گوييان راگرت بول قورئان خويندنهكهه ، جا وتيان :
 بى گومان ئيمه گويمان گرت بول قورئانيكي سهيرو سهمه ره له پرووى هونينهوه
 و پهوانبيژى و خوشخوانينهوه .

جا سورهتى ﴿جن﴾ ههموو پهيامهكهئى موحه مەدى ﷺ تيا دايه بول جنوكهكان ،
 وه پهيامهكهئى ﷺ گشتگيره بول ههردوو بهرئى مروف و جنوكه بويه له سهريانه
 گوپرايه لي بن ، وه ههركهسي وهلامى بانگهوازهكهئى نه داتهوه و شويى نهكهوي
 ئهوه له كومه لي ناو ئاگره به دلنياي له بهر ئهوهئى بى باوهر به خواو
 پيغه مبهريكهئى ﷺ ، وه ئهوانهئى دهلي ن كهكهسي بوى هيه له شهريعهتى
 موحه مەد ﷺ ده رچييت و گوپرايه لي نهبيت و بهلگهش ديننهوه بول ئهوه

قسه‌یه‌یان به به‌سه‌ره‌هاته‌که‌ی خه‌ضر له‌گه‌ل مووسا سه‌لامی خویان لیبیت ، جا به‌سه‌ره‌هاته‌که‌ی خه‌ضر هه‌روه‌کو خوی گه‌وره باسی کردووه له‌قورئان و له‌سوره‌تی که‌هف دا که مووسا سه‌لامی خوی لیبیت هه‌ستاو ووتاری بو‌خه‌لکی دا له‌ناو قه‌ومه‌که‌یدا ، جا پرسیاریان لی کرد : ئایه هه‌یه له‌سه‌ره‌پووی زه‌وی له‌تو زانتر بیت ؟ موساش فه‌رموی : نه‌خیر ، خوی په‌روه‌ردگاریش فه‌رموی : به‌نده‌یه‌کم هه‌یه له به‌نده‌کانم له زه‌ویدا ئاواو ئاوایه زانیاری وای له‌لایه لای تو نیه ، واته له هه‌ندیك شتدا له‌تو زانتره ، موسا عليه السلام پویشته بو‌لای ئه‌و به‌نده‌یه تا فی‌ری زانسته بیت لای ئه‌و ، خوی گه‌وره ده‌فه‌رمویت [وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا] {الكهف:60}

واته : ﴿ئه‌و کاته وه بیر بی‌نه ئه‌ی موحه‌مه‌د عليه السلام که ((مووسای کوپی عمران عليه السلام)) به هاوپی لاوه‌که‌ی خو‌ی ((یوشعی کوپی نونی کوپی یوسف)) ی گوت : من لی براوم سه‌فه‌ری بکه‌م و نه‌گه‌رپیمه‌وه هه‌تا ئه‌گه‌مه جه‌مه‌سه‌ری به‌یه‌ک گه‌یشتنی هه‌ردوو ده‌ریاکه ، که‌له زه‌ریای هیندی و له ده‌ریای سوور له ((باب المندب)) دا یه‌کده‌گرنه‌وه ، یا خود هه‌ر ماوه‌یه‌کی زو‌رت‌ریش بچم هه‌تا ده‌گه‌مه مه‌به‌ست با ری‌گاکه‌ش هه‌شتا سال پیاده ره‌و بیت .

هه‌تا گه‌یشته ئه‌و زه‌ویه‌ی که خه‌ضر ی تیادابوو جا پیی ووت : [قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَ مِمَّا عَلَّمْتَ رَسُولًا] {الكهف:66}

واته : ﴿مووسا سه‌لامی خوی لیبیت پیی گوت : ئاخو مو‌له‌تم ده‌ده‌یت شوینت بکه‌وم ؟ واته پوخسه‌تم ده‌ده‌یت که به‌رده‌وام له‌گه‌لت بم تا له‌و زانسته‌ی له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگارت‌ه‌وه فی‌ر کراویت منیش فی‌ر بکه‌یت و نیشانمی بده‌ی به‌لکو که‌لکی لی‌وه‌ر بگرم له کاروبارمدا .

مووسا خو‌ی پیشانی خه‌ضر ده‌دات و ده‌یه‌وی فی‌ری زانسته ببی نایه‌وی به هه‌ره‌شه‌و توندی و رقه‌وه قسه بکات به‌لکو زو‌ر به نه‌رم و نیانی و ئه‌ده‌به‌وه وه‌کو که‌سیکی فی‌رخوازی لای زانایه‌ک خو‌ی ده‌رده‌خات و ده‌فه‌رمویت : [قَالَ لَهُ

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كاني نيسلام﴾
 مُوسَى هَلْ أَتَبَعَكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَ مِمَّا عَلَّمْتَ رُشْدًا (66) قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ
 مَعِيَ صَبْرًا (67) [{الكهف}].

واته : ﴿ئاخو مؤله تم دده ديت شوينت بكهوم ؟ تا لهو زانسته ي له لايه ن
 پهروه دگارته وه فير كراويت منيش فير بكه ي * خه ضر ووتى : به راستى تو
 هه رگيز له گهل من هه لنا كه يت ، ناتوانى خوږ ابگرى له به رامبه ر ئيشه كاني
 منه وه ، چونكه هه ندئ شت ده بينى له منه وه به روا له ت له گهل شه ريعه ته كه ي
 تودا ناگونجيت ﴾

تا كو تاى به سه ره اته كه . كه كونكر دنى و عه ي بدار كرنى كه شت يه كه و كوشتنى
 مندا له كه و دروست كرنه وه ي ديواره كه ي تيا دايه ، موسا زورى پئ سهر بوو
 ئه و شتانه پروو ده دات له به ر ئه وه ي نه يده زانى هو كاره كاني چييه كه بو
 واده كات ، له دوايدا خه ضر بوئ پون كرده وه له به ر چي ئه و كارانه ده كات و
 هه ره مووى به فرمانى خواى گه وه كردويه تى و فهرمووى : [وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ
 أَمْرِ] {الكهف: 82}

واته : ﴿دنيا شبه له خو مه وه نه م كردوه ، به لكو گشتى به فرمانى خوا
 بووه ﴾ .

به لكو ئه وانه هه ره مووى فرمانى خواى گه وه ي له سه ر بووه بوئيه كردوم ن ،
 وه به مووساشى گوت : من زانستيم پييه كه خواى گه وه فير كردوم لاي
 تونيه و فير نه كراوى ، وه توش زانستيم لايه كه خواى گه وه فير
 كردويت و لاي من نيه و فير نه كراوم)) .

بئ گومان زانايان جياوازيان هه يه ده رباره ي خه ضر : ئايه په يامبه ره يان
 دؤستيم كه له دؤستانى خوا ؟ دوو قسه يانه هه يه له باره يه وه :

قسه ي يه كه م : كه ئه و پيغه مبه ره ، له به ر ئه وه ي ئه و شته له توانا به ده رانه له
 مو عجزه ن كه بو پيغه مبه ر نه بيت شتى وا نابيت و پرو نادات له سه ر
 ده ستياندا .

⁹¹ - أخرجه القصة البخارى برقم (74) ، ومسلم برقم (2380) من حديث ابن عباس رضي الله عنهما عن أبي بن كعب رضي الله عنه .

ياشان تايه خه ضر زيندووه يان مردووه ؟

{الأنبياء: 34}

مَنْ عَلَيْهَا فَاِنْ [{الرَّحْمَنُ: 26}

وہ خہ ضریش بہندہ یہ کہ لہ بہندہ کانی خوا لہ نہوہ کانی ئادہم و ئہویش لہ ناو چونی بہ سہردا دیت وہ کو ہر کہ سیکی تری جگہ لہ خوئی پاشانیش ئہ گہر زیندو بواہ ئہوا بوئی نہ بوو واتہ نہی دہ توانی کہ دہرچی لہ شہریعہ تی پیغہ مہر ﷺ تہنہا ئہوہ نہ بیت کہ بیت بؤلای پیغہ مہر ﷺ و شوینی کہ ویت ، لہ بہر ئہوہی پیغہ مہر ﷺ بؤلای ہموو خہ لکی بہ گشتی پہوانہ کراوہ و نیردراوہ ، خو ئہ گہر زیندو بواہ لہ کاتی پہوانہ کردنی پیغہ مہر ﷺ دہا ت بؤلای و شوینی دہ کہوت ، وہ باسیش نہ کراوہ کہ ہات بیت بؤلای پیغہ مہر ﷺ ئہوہش بہ لگہیہ لہ سہر ئہوہی کہ خہ ضر مردووہ و زیندو نیہ ، ہہر ئہوہش قسہی راست و دروستہ بہ لآم ہہر کہ سی بلی کہ زیندووہ ئہوہ ہیچ بہ لگہیہ کی پوون و ناشکرای پی نیہ ، وہ ئہوہی جیگہی سہر سوپرمانہ نامہیہ ک ہہیہ دراوہ تہ یال شیخ الإسلام (ئبین و تہیمیہ) کہ تیایدا باس کراوہ کہ

خه ضر زيندووه ، وه لهچاپيشى دراوه له ((مجموع الرسائل)) .

بههلهله كاتيكداله نامهيهكى تريدا ژيانى خه ضر پرت دهكاتوه ، وه ئهويش به ههمان شيوه ههر له ((مجموع الرسائل)) دايه ، جائه نامهيهكى كه دراوته پال شهيخى ئىسلام راست نيه كه باسى ژيانى خه ضر دهكات و دهليت زيندووه ، وه ئهگهر گريمان راستيش بيت هى ئهوه ئهوا پشت بهنامهكهى دووه مى دهبهستريت كه بهلگهى هيناهه لهسهردنى خه ضر ، وههرمرؤقيكىش ئهگهر دووقسهى ههبوو لهسهربابهتيك يهكيان لهگهل بهلگهكاندا يهكى دهگرتهوهو دووهميان پيچهوانهى بهلگهبوو ئهوا ئهويان وهردهگيرى كههاوريكه لهگهل بهلگهكاندا .

وه لهبهر چى خه ضر شوين موسا عليه السلام نهكهوت ؟ .

وهلام : موسا عليه السلام پهيامهكهى گشتگير نهبوو ، پهيامهكهى تايبهت بوو به نهوهكانى يهعقوبهوه عليه السلام و نهنيردابوو بو ههموو خهلكى ، ئهويش ههروهك ههموو پيغهمبهرانى تر له پيش پيغهمبهر موحهمدهوه عليه السلام پهيامهكانيان تايبهت بوو به گهلهكانيانهوه ، پيغهمبهر عليه السلام دهفرمويت : (كان اليي بيعت الى قومه خاصة و بيعت الى الناس كافة) .

واته : ((هه رچى پيغهمبهر ههيه نيردراوه بو لاي گهلهكهى خوئ بهتايبهتى ، بهلام من نيردراوم بو ههموو خهلك به گشتى)) .

جا موسا عليه السلام بهتهنها نيردرابوو بولاي نهوهكان يهعقوب عليه السلام و رهوانه نهكرابوو بو ههموو خهلكى .

جا بويه ناوترى : كه خه ضر درچووه له شهريعهتى موسا عليه السلام ، لهبهر ئهوهى ههر له بنهپهتهوه لهگهلى موسا عليه السلام نهبووه ههتا بووترى درچووه له شهريعهتهكهى .

⁹² - مجموع الفتاوى (4/ 338) و فى حاشيتها مكتوب (نابه و شيوه ئهم نامهيم بينيوه) .

⁹³ - مجموع الفتاوى (4/ 337) .

⁹⁴ - تقدم تخريجه

دەرچوون له شه ریعته تی موحه مه ده د^ع ^ع ^ع چه ند جوریکه :

له وانه هه یانه بى باوه ریه ، وه هه یانه گومرپیه و بى باوه رى نیه . هه یانه دەرچوونى گشتیه ، هه یانه له به شیکداو له شتی کدا دەرچووه ، جا هه ره که سیک له شهر دەر ده چیت یان له به شیکى دەر ده چیت و ئەو دەرچونه شی لیى به حه لال دهرانى و پیى ره وایه ئەوه به و کاره ی پیى بى باوه ر ده بیت ، وه ئەو که سه ی دەر ده چى و دەرچونه که ی به حه لال و ره و نازانى ئەوه گومرپیه و بى باوه رى نییه .

وه ئەوانه ی که ده لیى : که هه ندی خه لک بوى هه یه و ده توانی له شه ریعته موحه مه ده د^ع دەرچیت هه ره وه کو چۆن خه ضر له شه ریعته تی مووسا دەرچوو ، ئەوانه بونیان هه یه ره چووه صوفیه کانن که و ده لیى .

ئەوانه ده لیى : ئەگه ره صوفى گه یشته پله و ئاستیک له ناسینی خوا ئەوا پیویستی نیه به پیغه مبه ر^ع له به ره ئەوه ی ئەو که صوفیه گه یشتوو به خوا ، وه ده لیى پیغه مبه ر^ع نیردراوه بو لای خه لکی به گشتی که نه خوینده وارو نه زانن ، به لام ئەو صوفیان تایبه تن له ناو خه لکیدا و گومانی تیا نیه که گه یشتون به خواو پیویستیان به پیغه مبه ر^ع نیه .

وه ده لیى : ئیمه زانیاریمان راسته و خو له خواوه وهر ده گرین ، به لام ئیوه زانیاریتان له مردوو هه کانه وه وهر ده گرین ، مردوو له مردوو وه ، مه به ستیان به فهرموده کان و زنجیره ی گیرانه وه ی فهرموده کانه ، به لام ئیمه ((صوفیه کان)) له خواوه راسته و خو وهر ده گرین . ئاوا ده لیى ئەو صوفیانه ؟

به لکو ئەوانه ده لیى : ئەرکیان له سه ره شان نه ماوه له به ره ئەوه ی ئەوان گه یشتوون به خوا ، جا بویه نویژ ناکه ن ، وه خوا ناپه رستن ، لای ئەوان په رستش بو خه لکی نه زانه ، وه هه ره وها هیه شتی لای ئەوان قه ده غه نیه ، هه رچی له فرمان و قه ده غه کراوه کان و حه لال و حه رام هه یه لای ئەوان تایبه ت به خه لکی نه زان و عه وامه که نه گه یشتوون به خوا ، به لام صوفیه کان به دلنیا یه وه

﴿وانهكان لهراقهى ههلهوشينهروهكانى نيسلام﴾.....
 گه‌يشتون : هه‌لال و هه‌رام بو ئه‌وان نيه بوئه زينا و داوين پيسى و كردهوى
 گه‌لى لوط كه نير بازييه و قه‌دهغه‌كراوه‌كان به ره‌وا داده‌نين وبه هه‌لالى ده‌زانن .
 وه ده‌لين : ئيمه هيج شتيكمان له‌سه‌ر نيه له قه‌دهغه‌كراوه‌كان و گه‌يشتوينه‌ته
 مه‌به‌ستى كه ده‌ريكدوين له بازنه‌ى ئه‌رك و فه‌رمان ، ئه‌وانه له راستيدا
گومانى تيانيه كه راست ده‌كه‌ن له‌به‌ر ئه‌وه‌ى ده‌رچوون له بازنه‌ى ئه‌رك و
فه‌رمان بو بازنه‌ى شيته‌كان ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ى هه‌ر كه‌سى بگاته ئه‌و ئاسته ئه‌وه
شيته هيج ئه‌ركيكي له‌سه‌ر نيه .

به‌لام ئه‌وه‌ى كه ئه‌ركى له‌سه‌ر نيه به‌رامبه‌ر خواى به‌رز و به‌ريز له‌به‌رئه‌وه‌ى
 گه‌يشتووه به خوا ئه‌وه درويه به ناوى خواى به‌رزو به‌ريزه‌وه ده‌كريت و بى
 باوه‌ريشه به په‌يامه‌كانى خوا ، جا بوئه هيج كه‌سى بوئى نيه كه ده‌ربچيت له
 شه‌ريعه‌تى پيغه‌مبه‌ر ﷺ هه‌رچه‌نده گه‌يشتبى به په‌رستن و زانست و زانيارى
 به خواى گه‌وره . به‌لكو هه‌تا زانستى زياد بكات ئه‌وا به د‌ل‌نيايييه‌وه گوپ‌رايه‌لى
 و شوين كه‌وتنى بو پيغه‌مبه‌ر ﷺ زياد ده‌كات ، جا بوئه پيويسته له‌سه‌رى كه
 گوپ‌رايه‌ل و شوين كه‌وتوبيت به باشى زياتر له‌وه‌ى كه پيويسته له‌سه‌ر كه‌سى
 كه نازانى واته : شاره‌زاي زورى نيه تا به‌چاكي خواى گه‌وره به‌ه‌رستى و
 گوپ‌رايه‌لى بكات ئه‌وه ماناي قسه‌كه‌ى زاناي پايه به‌رزه كه فه‌رموى :
 ((هه‌ركه‌سى گومانى وابيت كه بوئى هه‌يه بتوانى له شه‌ريعه‌تى موحه‌مه‌د ﷺ
 ده‌ربچيت)) جا هه‌ر كه‌سى گومانى وابيت ئه‌وه هه‌لگه‌راوه‌ته‌وه له ئاينى
 نيسلام ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ى بى باوه‌ره به قورئان و به پيغه‌مبه‌ر ﷺ ، به كو‌ده‌نگى
 موسلمانان و زانايان به بى باوه‌ريان داناوه ، ئه‌وانه‌ى ر‌و‌چوون له صو‌فيه‌ت كه
 له‌م ر‌و‌ژگارده‌دا زورن له په‌رتوكه‌كانياندا شتى زورى له خورافه‌و در‌و‌و ده‌له‌سه و
 زور بوپ‌رانه له‌سه‌ر خواو پيغه‌مبه‌ره‌كه‌ى ﷺ گه‌لى شت ده‌لين كه هيجى وانيه ،
 وه گومانى تيا نيه كه زانايان هه‌ستاون به به‌ر په‌رچ دانه‌وه‌ى گومانه‌كان و شته
 پ‌رو پوچه‌كانيان به‌تال و پوچ كرد‌و‌ته‌وه ، وه له به‌هي‌زترين ئه‌وانه‌ى هه‌ستاون به

﴿وانه كان له راقه ي هه لوه شينه ره وه كانى ئيسلام﴾.....

رهد دانه وهيان شيخ الإسلام (ئيبين و تهيميه) و قوتابيه كهى (ابن القيم)
 رحمه تهى خويان ليبييت ، وه هه روه ها كو مه ليك له زانايانى هاوچه رخش
 هه ستاون به بهر په رچدانه وهيان وهكو ((عبدالرحمان الوكيل)) رحمه تهى خوى
 ليبييت په رتوكيكي ههيه به ناوى (مصرع التصوف) ((په رتوكيكيه ده ربارى پرو
 پوچيه تهى صوفيه كانه بويه نهو ناوه شى ليئاوه چونكه پر به پيستی نهوانه ،
 چونكه كه سانكيكي عه قل پروخواو و شيئن درو هه لده به ستن و به راست و چه پدا
 باله فريپانه وهكو شيئي كه له ناو خو ليكدا باله فري دهكات و له پاشدا فى له
 خوى بهيئي ، نهوانه هه رچى بيدعه و خورافات و بى باوه رى و هاوبه ش پيدا
 كردن نه بييت لاي نهوان ئاين نيهو دژايه تهى ئاين په روه رانيش دهكهن ، بويه
 دهيان بينى له هه موو سه رده ميكا دارده ستنى بى باوه ران و كردونيان به
 مه قاش و بهريان داونه ته گيانى موسلمانانى يهك خواپه رست قسه ي ناشرينيان
 پى ده ليئ و هه ولى كوشتنيان ددهن و سو كايه تيان پى دهكهن ته نها له بهر
 نه وهى كه نهو خوا په رستانه پييان ده ليئ كه واز له په رستنى بهنده بيئن و بو
 په رستنى خوى بهنده كان ، خوى گه وره بمان پاريزيت لييان بو خاترى ناوه
 جوانه كانى خوى ، وه ئاگادارى خو م و مسولمانانيش دهكهم به خو يندنه وهى
 په رتوكى جياوازي له نيوان دوستانى خواو دوستانى شه يتاندا كه دانراوى
 يه كيي له دوسته كانى خوايه كه نه و يش باوكى زانايان (شه يخول ئيسلام ئيبين
 تهيميه په رحمه تهى خوى ليبييت و يارمه تهى ئيمه ش بدات كه له رپى نهو پياوه
 گه وره يه وه زياتر شاره زابين بو خواناسين و تيگه يشتن له ئاينه كه مان .. وه رگير
 وه نه م هه لوه شينه ره وه يه عه لمانيه كانيش ده گريته وه نهوانه ي كه ده ليئ با
 (ئاين له ده ولت) جيا بكره يته وه ، وه كه ئاين و په رستنه كان له مزگه وته كاندا
 بيت ، وه هه رچى مامه له و كرپين و فروشتن و ياساكانى و ياسا رامياريه كان نهوا
 نه مانه ناچنه ناو ئاينه كه ي پيغه مبه ر ﷺ واته نابيت ئاين خوى له قه رهيان
 بدات و ئازاديان بكات و خه لكى خو يان كارى تيا بكهن و به ئاره زوى خو يان

«وانهكان له پراځه ی هه لوه شینه ره وه کانی نیسلام» هه لوی سوړینن ، نه وه قسه ی عه لمانیه کانه ، وه ده لاین : ئاین بو خواو نیشتمان بو هه موان ، وه نه وانیش خویان ده گه یه نن به پیړی صوفیه کانه نه وانیه که ده لاین که سی بوی هه یه ده ربچیت له شه ریه تی موحه مه د ﷺ ، وه نه وه عه لمانیه نه ش ده لاین : بوی هه یه ده ربچیت له شه ریه تی موحه مه د ﷺ له کارو باری پامیاری و مامه له کاندای .

وه هه روه ها زانیانی زانستی ((که لام و مه نتيق)) به شیکیان به رده که وی له وه دای ، نه وان نه واننه که بابه ته کانی بیرو باوه ر ده رده که نه له به لکه کانی قورئان و سونه ت ده لاین به لکه کانی قورئان و سونه ت بیسه رین ((واته — ده بیسترین ده بیست یه کی باسی بکات و قورئان و سونه ت بخوینیته وه و که سانی دی گوئی بو بگرن و بیبیستن .. وهرگیر)) .

گومان ده به خشن ، به لام به لکه عه قلیه کانه بریتین له به لکه دلنیا به خشه کانه دلنیا ی ده به خشن ، بابه ته کانی بیرو باوه ر به لکه یان بو ناهینریته وه به به لکه کانی قورئان و سونه ت له به ر نه وه ی به لکه ی گومانان وین ، به لام به لکه کانی زانستی که لام و مه نتيق به لکه ی دلنیا به خشه لایان ، هه ر له به ر نه وه ده بیننی بیرو باوه ر یان بینا کراوه له سه ر زانستی که لام و ده مه قری و مشتو مړ و زانستی مه نتيق ، وه هیچ کات به ئایه تی ک یان به فه رموده یه کی پیغه مبه ر ﷺ به لکه ناهیننه وه ، نه وه ده رچونه له شه ریه تی پیغه مبه ر ﷺ له گرن گترین شتدا که نه ویش بیرو باوه ر .

وه نه وه ی که پیویسته له سه ر موسلمان نه وه یه که شوین قورئان و سونه ت بکه ویت له هه موو کارو باره کانی دا له په روه رده و په شت و له بیرو باوه ر داو له هه لسوکه وتی پوژانه و مامه له کردندا و له خوو په وشت و له هه موو کارو باره کاندای ، له به ر نه وه ی په یامه که ی پیغه مبه ر ﷺ گشتگیرو گونجاوه بو هه موو کات و شوینیک تا نه وکاته ی پوژی دوا ی دیت ، له به ر نه وه ی نه وه ی دایبه زاندووه خوی به ده سه لات و کارزان و دانایه که ده زانی نه وه گونجاوه بو

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني نيسلام﴾.....

هه موو كاتيک تا پوژي دواي ديټ ، نه وه دابه زينه راوه له لايه ن خوايه كي قسه به جي و هه ميشه سوپاس كراوه ، وه خواي گه وره ده فره رمويټ: [وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ (41) لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ (42)] . {فصلت}.

واته : ﴿به راستي نه وه قورئانه كتبيكي هه رگيز ناشكيټ و نابه زي و زور به هيزه نه تواني ردي هه موو جوړه نكولي و نكولي كاريك بداته وه * هه رگيز په فتارو گوفتاري هيچ و پوچي تيا نايه ت ، نه له پيش خوټي نه له پاش خوټي چوون له لايه ن خوايه كي قسه له جي و هه ميشه سوپاس كراوه و نيږد راوه ﴿

جا بويه شه ريعة ته كه ي شه ريعة تيكي گشتگير و گونجاوه بو هه موو كات و شويټيك بو هيچ موسلمانيك نيه كه ليټي دهرچيټ و كرده وي پي نه كات .

وه هه روه ها ده چيټه ناو نه وه هلهو شينه ره وه نه وانه ي ده ليټن كه شه ريعة ته نها بو سهرده مي رابووردو بووه به لام بو ئيستا نه گونجاوه شه ريعة به كه لكي نه م سهرده مه نايه ت ، له به رنه وي ،

چه ندما مه له په يدا بووه و چه ندين شت داهيټ راوه كه له شه ريعة تا هيچ له باره يه وه نه ها تووه و تيايدا نيه ، نه وه ش ماناي نه ويه كه شه ريعة كورتي هيناوه لاي نه وان وه له لايه ن قسه له جي هه ميشه سوپاس كراوه وه نيبه ، هيچ گومان يكي تيذانيه له بي باوه ري نه وه كه سه ي كه قسه ي واده لي ، وه نه وه ش هه ر ده چيټه ناو نه وي كه وا گومان ده بات دروسته دهرچوون له شه ريعة تي موحه مه د ﷺ و ده ليټ : كه شه ريعة ناتوانري جي به جي بكرټ به سهر نه م سهرده مه دا به لكو جي به جي ده بيټ به سهر نه م سهرده مه ي كه رابوردووه ، ئاي كه چه نده زوره كه قسه ي واده ليټن . وه پيشه وا ماليك په حمه تي خواي لي بيټ ده فره رمويټ: ((لَا يَصْلِحُ آخِرَ هَذِهِ الْأَمَةِ إِلَّا مَا أَصْلَحَ أُولَاهَا)) .

95 - و قدروي هذا الاثر ابن عبد البر في تمهيد (292/15) ط . الفاروق يسند صحيح عن مالك قاله ، كان وهب بن كيسان يعقد البنا ولا يقوم ابدا حتى يقول ، اعلمو انه لا يصلح آخر هذه الامر الا ما اصلح اوله.

واته : ((کوټای ئه م نه ته وه یه باش نابیت ته نها به وه نه بیت که سه ره تاکه ی پی
باش بوو))

وه ئه وه ی که سه ره تاکه ی پی باشکرد قورئان و سوننه ت بوو جا به هیچ جوړی
کوټایه که شی چاک نابیت ته نها به قورئان و سوننه ت نه بیت، شه ریه تی نیسلام
گونجاوه بو هه موو کات وشوینیک تا پوژنی دوا ی، تومه تباری مه که به که م
کورتی و ناته واوی له بهر ئه وه ی خوا ی په روه ردگارو بلند بریاری بو داوه
به ته واو بوون ، خوا ی گه وره ده فره مویت: [الْيَوْمَ اكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ
نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا] {المائدة: 3}

واته : «وا له م پړوه به رنامه و ئاینه که تانم به پایان گه یاند هه موو شتیکم بو
ته واو کردن ، وه نیعمه ت و به خششی خومم بو ته واو کردن ، نیسلامیش
به به رنامه و ئاین بو هه لبرژاردن و نابیت هیچ کاتیک لیی لابه دن و خو
هه لځه له تیښن».

پیغه مبه ر ﷺ نه مرد هه تا دین ته واو چاره سر بوو ، وه له ته واویه تی ئه و ئاینه
ئه وه یه که ده گونجی بو هه موو سه رده م و بو هه موو شوینیک ، وه ئه گه ر
نه گونجایه بو هه موو سه رده م و شوینیک ته واو نه ده بوو به لکو که م و کورت و
ناته واو ده بوو ، وه خوا ی گه وره شاهیدی بو داوه به ته واوی ئه و ئاینه ، وه
ئه وانه ده لیښ که ته واو نیه له بهر ئه وه ی بو ئه م سه رده مه گونجاو نیه .

وه هه روه ها ده چیښه ناو ئه م هه لوه شینه ره وه : هه ر که سیك شتیك زیاد بکاو
دایه ښی له ئایندا یان شتیکی نوی به ښیته کایه وا گومان ببات که ئه وه چاکه
و خیره وه ئه وه نزیکبونه وه له خوا ی به رزو به ریز ئه وه جوړیکه له ده رچوون له
شه ریه تی موحه مه د ﷺ له بهر ئه وه ی به شی نه کردن ئه وه ی خوا ی گه وره به
شه رعی داناوه به لکو ئه وان هاتوون زیاده یان هیناوه ، وه مانای ئه وه یه که ئه و
ئاینه ته واو نیه وه پیویستی به و زیادانه هیه که ئه وان هیناویانه .

«وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كاني نيسلام»
 وه ههر له بهر نه وه پيغه مبهري عليه السلام ده فهر مويت : ((من عمل عملا ليس عليه امرنا فهو
 رد)) .

واته : ((ههر كه سيك كاريك بكات له نايندا فهر ماني ئيمه ي له سهر نه بيت نه وه
 لي ي وهر ناگيري)) .

وه ههر وه ها پيغه مبهري عليه السلام ده فهر مويت : ((من احدث في امرنا هذا ماليس منه فهو
 رد)) .

واته : ((ههر كه سيك له م ناينه ي ئيمه دا شتيك دا بهينييت كه خوي له وه نه بيت
 نه وه لي ي وهر ناگيري)) .

وه ههر وه ها پيغه مبهري عليه السلام ده فهر مويت : ((واياكم و محدثات الامور فان كل محدثة
 بدعة ، وكل بدعة ضلالة)) .

واته : ((ئاممان ئاگاداري شته تازه داهينراوه كان بن له نايندا ، چونكه هه موو
 تازه يه كه داهينراوه ، وه هه موو داهينراويكيش گومراييه)) .

جا در چون له شهريعه تي موحه مهدي عليه السلام هه موو نه م جوړانه ده گريته وه ، به لام
 هه نديكيان له هه نديكي تريان توندترو سه ختتره ، جا هه نديكيان بي باوه پي و
 هه لگه پرانه وه يه ، وه هه نديكيان گومراييه و ناگاته بي باوه پي ، وه نه وه ي
 جه مسهره كاني صوفي گهريه تي له سهريه تي له در چون له شهريعه تي
 موحه مهدي عليه السلام نه وه بي باوه پيه كي پوون و ئاشكرايه .

وه هه رووه ها ههر كه سي خوي ده چويني پييانه وه له هه ندي شت و كارو باردا
 نه وا به گويره ي در چونه كه ي و خوچواندنه كه ي در چونه له شهريعه تي
 موحه مهدي عليه السلام وه نه وه ي پيوسته له سهر موسلمان پابه ند بوونه به قورئان
 وسونه ته وه ، وه باوه پي واييت كه هه ردووكيان ته واون و چاره سهرن و

96 - تقدم تخريجه

97 - تقدم تخريجه .

98 - تقدم تخريجه .

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كانى نيسلام﴾.....
گونجاون بۆ هه موو سه رده م و شوينيك وه به هيچ جوړى گومان و دوو دلى نه بيت له وه دا هه ميشه و به به رده وامى .
به لى ، به دلنيايييه وه كه هه ندى له م شتانه له لاي هه ندى له خه لكى شاراوويه وه هيچ حوكم و بريارىك نابيين بۆ ئه و شتانه له قورئانه كهى خواو سونه ته كهى پيغه مبه ردا ﷺ ، ئه وه ش له بهر كورتى تيگه يشتنيانه نهك له بهر ناته واوى قورئان و سونه ت بيت ، وه ئه گه رنا زانستىكى راست و دروستيان لايوايه و چاوپوشن بونايه ئه وا دهيان بينى كه قورئان و سوننه ت هه موو ئه و شتانه ي مروفايه تى پيوستى پييه تى ده گريته خو تا پوژى قيامه ت ديت ، وه ئه وه ش كه ئه وه نابيينى له سه ر يه تى كه تومه تبارى زانسته كهى و تيگه يشتنه كهى بكات نهك قورئان و سوننه ت تومه تبار بكات و بلى : ئه و دوانه ئه وه و ئه وه ي تيا دا نيه .
پاشان به هه مان شيوه ده زانين كه كارو بارى ئه و شتانه ي له ناو خه لكيدا باون وري دراون ناچنه ناو داهيئانه كان له ئايندا وه كو پيشه و پيشه سازيه كان ، وه ئه مه ش هاتووه له قورئان و سونه تدا كه بيان گريته وه ، وه خواى گه و ره ده فرموي ت : [وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ] {الجاثية: 13}
واته : ﴿هه رچى له ئاسمانه كان و زه ويدايه هه ره هه موو خوا به ميه ره بانى خو ي بۆ ئيوه رام كردووه ئه ستيره و كي و ده ريا و پووبار و دار و دره خت و ... هتد﴾ .
هه تا شته ري دراوه كان وه داهيئانه كان له ژيان و تازه باب ته كان و پيشه سازيييه كان قورئان و سوننه ت ده يان گريته وه ، بى گومان كه خواى گه و ره له قورئاندا ئا ماژهى به كاروباره دونيايييه كان كردو وه باسى كردون و وه چو نيه تى سود وه رگرتن لايان و به كارهيئان يان وه كو يارمه تيه ك بۆ ژيانى پوژانه ، به لام تيگه يشتنه كانى خه لكى و ري بازو ريچكه كان يان كورت بينه له وه دا كه ئه وه ش كه مو كورتى و نه نگيه له هه ست كردنى خه لكيدا ، جابويه قورئان و سوننه ت ته واون و چاره سه رن و گونجاون بۆ هه موو سه رده م و شوينيك ، وه شه ري عه تى

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني ئيسلام﴾
 موحه مه د ﷺ زور ته واو و چاره سهره كه ئه و يش گشتگيره بو سه رجه م مروؤ و
 جنوكه كان هيچ كه سي ناتواني له دواي ره وانه كردني موحه مه د ﷺ ده رچييت
 له شه ريعة ته كه ي ههر كه سيك بيت و ههر پله و پايله يه كي هه بيت ، جا ئه گهر
 ده رچوو ليى ده رچونيكي ته واو ئه وا بي باوه ره ، پيغه مبه ر ﷺ ده فهرمويت :
 ((لا يسمعي يهودي ولا نصراني ولم يؤمن بي الا دخل النار)) .

واته : ((هيچ جوله كه و گاوريك نيه كه بانگه وازي من ببيسييت و باوه رم
 پينه هيني ئه وا بي گومان ده چيته ناو ئاگر)) .

جا ئه گهر ئه وه له باره ي خاوه ن په رتوكه وه بيت ((جوله كه + گاور)) جا ده بيت
 چون بيت بو جگه له وان ؟ له بهر ئه وه ي په رتوكي پيشوو ته واو بوو به
 هلهو شانده وه ، ئه و قورئانه هه موو په رتوكه كاني هلهو شانده وه ، وه
 شه ريعة ته كه ي موحه مه ديش ﷺ هه موو شه ريعة ته كاني پيشووي هلهو شانده وه
 وه شه ريعة ته كان كاتي ده بن ، خواي بهرز و بهريز بو هه موو نه ته وه يه كه ئه وه به
 شهرع و بهرنامه داده ني بويان كه له گه ليان بگونجي و باش بيت بويان له كاتي
 خويدا ، وه خواي گه وره ده فهرمويت : [لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا]
 {المائدة: 48}

واته : ﴿بو ههر يه كي له ئيه وش ئه ي موسلمانان و ئه هلي كيتاب : ياساو
 بهرنامه يه كمان دانا بو ئه وه كاري پي بكن و ليى لانه دن ، واته : پله به پله به
 دواي يه كدا كتيب و بهرنامه مان بو ناردن هه تا كوئا بهرنامه ((قورئاني پيرون))
 ئيتر پاش هاتني ئه و ده بي هه موو له ده وريا خر ببنه وه و كار ههر به و بكن .
 جا بويه بو هه موو نه ته وه يه كه ئه و بهرنامه يه داده ني كه له گه ليا ده گونجي
 له كاتي خويدا پاشان كوئاي پي ديت به بهرنامه و ياسايه كي تر هه تا بهرنامه و
 ياساي ئيسلام هات له كاتي ره وانه كردني پيغه مبه ره وه ﷺ تا پوژي دواي
 بهرده وام ده بيت ، ئه و بهرنامه و ياسايه ش گشتگيره بو سه رجه م و گشتگيره بو

شوین ، وه هرهوها گشتگیر یشه بۆ هه موو بهنده كان تا پوژى قيامت دیت به هیچ جوړى نه دهگوږدرى و نهگوږانكاریش تیادا دهكریت ، جا ههركهسیك وا گومان بهریت كه پیغه مبهه ﷺ نیردرا بۆ عه ره ب بهتایبه تی ههروهكو كۆمهلى لهگاوارهكان وا دهلین ئه وه بى باوه په بهخوای بهرزو بهرین ، جاههیه لهگاوارهكان كه دهلیت : موحه مهده ﷺ پیغه مبهه وه له لایه ن خواوه نیردراوه بهلام په یامه كه ی تههابۆ عه ره بهكانه و بهس ، ئه وه بى باوه په بهخوای بهرزو بهرین له بهرئه وه ی ملنه دهرو بى باوه په به گشتیه تی په یامه كه ی ، وه هه ره له بهر ئه وه شه هه ره كهسیك بانگه شه ی پیغه مبهه رایه تی بكات دواى ره وانه كردنى موحه مهده ﷺ ئه وه بى باوه په له بهرئه وه ی خوای بهرز و بهرین موحه مهده ی ﷺ گیراوه به كوئای پیغه مبهه ران ، ههروهكو دهفه رمویت : [مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ] {الأحزاب: 40}

واته : ﴿موحه مهده ﷺ باوكى هیچ پیاویكتان نیه ، نه زهید و نه كهسى دیکه تان ، بهلكو ئه و په یامبهه ری خواجه و دواهه مینى پیغه مبهه رانه﴾.

وه كوئای ئه وه یه كه له دوایه وه پیغه مبهه نهیه ت ، وه له بهر ئه وه پیغه مبهه ﷺ فه رمووی : ((سیکون بعدی کذابون ثلاثون کلهم یدعی أنه نبی ، و انا خاتم النبیین لا نبی بعدی)) ﷺ.

واته : ((له دواى من كۆمه لیك درۆزن پهیدا دهبن كه ژماره یان سى كهسه هه ره مویان بانگه شه ی ئه وه دهكه ن كه پیغه مبهه رن وه من كوئای پیغه مبهه رانم و هیچ پیغه مبهه ریك دواى من نییه)) .

جا بۆیه خه لکی پیویستی به پیغه مبهه ر نیه ، له بهر ئه وه ی پیغه مبهه ﷺ نیردراوه بۆ پیویستی خه لکی ، وه خوای گه وره دهوله مه ندی کردوون به قورئان و سونه ت كه هه ردوکیان به رده وامن تا پوژى دواى ، جا بۆیه پیویستیان به

100 - أخرجه أحمد (278 / 5) ، والترمذی (2219) ، وابود اود (4252) ، وابن ماجه (3952) ، والحاكم (449 / 4) وصححه على الشرط الشيخين ، وقال الترمذی ، ((هذا حديث حسن صحيح)) .

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كاني ئيسلام﴾
 پيغه مبهري نيه يان پيويستيان به ياسا و بهرنامه يهك نيه جگه له ياسا و
 بهرنامه ي موحه مهدي .

جابويه له دواي مردني پيغه مبهري . تا رۆژي قيامهت ئه و ماويه به بهرنامه و
 ياساي ئيسلام پرکراوه ته وه ، به لام ياسا و بهرنامه كاني پيغه مبهريان له کاتي
 خويدا کاريان پي کراوه ، هه موو بهرنامه و ياسايهك کاري پي دهکريت له کاتي
 خويداو تيپهري ئه و کاته ناکات ، وه کاتي ئه م ياسا و بهرنامه يه ئه و کاته
 فراوانه يه له کاتي ره وانه کردني پيغه مبهري . تا رۆژي دواي ، وه دهوله مهنده و
 نويگه ره له ياسا کاني و قورئانه که ي و سوننه ته که يدا ، مرو قايه تي پيويستي به
 پيغه مبهريک نييه له دواي موحه مهدي . وه پيويستي به په رتوکيک نييه له
 دواي قورئان ، وه پيويستي به بهر نامه و ياسايهك نيه له دواي بهرنامه و ياساي
 موحه مهدي . وه له بهر ئه وه هه رکه سي بانگه شه بکات که پيغه مبهري وه
 هه رکه سيکيش ئه وه به راست بزانيت ئه و بي باوه ر ده بيت و هه لده گه ريته وه له
 ئايني ئيسلام ، وه ده بيته دروخه ره وه بو خواو پيغه مبهري که ي . و کو دهنگي
 زانايان له گشتيه تي په يامي که پيغه مبهري . پي ني ر دراوه ، جا که واته هيچ
 که سي ناتواني هه رکه سيک بيت و هه ر پله و پايه کي هه بيت که ده رچيت له
 شه ريعة تي موحه مهدي . وه داواي تيگه يشتني ئاينه که ي له خواي گه وره
 داوا ده که ين وه کرده وه کردنيش به ياسا و بهرنامه که ي وه داواي ليده که ين که
 به دوورمان بگريت له ريچکه ي گومپايي و سه رليشيواوي . وه درودي خوا
 له سه ر پيغه مبهريان موحه مهدي . و له سه ر خزمه نزیکه کاني و هه موو
 هاوه له کاني بيت .

پرسیاره کان

پرسیار: ټایه ټه وهی بانگه شهی دهرچوون بکات له شه ریعت و بهرنامه و یاسای موحه مه د ﷺ بانگه شهی پیغه مبه رایه تی کردو وه ده بیته بی باوهر؟

وه لام: هه موو ټه وه که سانهی دهرچوون له بهرنامه و یاسا بانگه شه کاری پیغه مبه رایه تی نییه ، وه ههر که سی بانگه شهی دهرچوون بکات له په رستنداو ، وا دایبنی که په یوه ست نییه به وهی که خوا بپه رستی له سهر ریگا و ریباری پیغه مبه ر ﷺ نمونه ی صوفیه کان ، که ده لین : ټیمه پیویستیما ن به پیغه مبه ر ﷺ نیه و ټیمه که یشتوین و شاره زابووین ، وه ټه وه که سهی بانگه شهی په یامداری ده کات ټه وه جوړیکی تره ، وه ټه وه که سهی بانگه شهی ټه وه ده کات که بو ی هیه و ده توانی دهرچیته بی باوهر ده بیته ټه گهر چیش بانگه شهی په یامداری و پیغه مبه رایه تی نه کات

پرسیار: ټایه ههر که سی گومانی بیته که هه ندی خه لکی بو یان هیه و ده توانن که دهرچن له بهرنامه و یاسای موحه مه د ﷺ حوکمی وه کو حوکمی که سی که که باوهری به وه بیته ؟

وه لام: به لی هه رکه سی گومانی هه بیته له وه دا که دروست نییه دهرچوون له بهرنامه و یاسای موحه مه د ﷺ ټه و ټه و بی باوهر ده بیته ، به ته نها گومان و دوودلی .

زانای پایه بهرز موحه مه دی کوپی عبد الوهاب په حمه تی خوی
لیبیّت فهرمویه تی : پشت هه لکردن له ئاینی خوی گه وره ، خوی
فیّر ناکات و کرده وهشی پی ناکات ، وه به لگهش فهرمایشتی خوی
گه وره یه که ده فهرمویت: [وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ
عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ] {السجدة: 22}
واته : ﴿کی له و که سه سته م کارتره که به ئایه ته کانی په روه ردگاری
ئاموژگاری ده کریّت که چی پرویان لی وهرچه رخی نیّت ؟ ئه وانه
تاوانبارن ، به راستی ئیمهش توله له تاوانباران ده ستینین﴾.

﴿راقه﴾

ئه و ئایه تانه ی که به لگه ن له سه ر بی باوه پی و پشت تی کردن زورن بو نمونه
خوی گه وره ده فهرمویت: [وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُذِرُوا مُعْرِضُونَ] {الأحقاف: 3}
واته : ﴿ئه وانه بهرویان نه هیناوه و پرو وهرده گیپن له وهی پیی ترسینراون له
دروستکردنه وهیه کی نوی بو جهزا !﴾.
وه نمونه ی فهرموده ی خوی گه وره [وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ
عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ] {الكهف: 57}
واته : ﴿ده بی کی له و که سه سته مکارتر بیّت که به ئایه ته کانی په روه ردگاری
واته به قورئان ئاموژگاری بکری که چی پروی لیوه رچه رخی نیّت و ئاکامی ئه و
کاره خراپانه ییش که به دهستی خوی پییشی خستوون له بیریکردبی !﴾.
وه نمونه ی فهرموده ی خوی گه وره [وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى
الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا] {النساء: 61}

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كانى نيسلام﴾.....

واته : ﴿كاتيكيش بهو دوو پروانه بگوتري : ورنه لاي ئەم بهرنامهو شهريعه ته خوا دايبه زاندوه ، ورنه لاي ئەم پهيامبهري خوايه ، تا كيشه كانتان بو بريتتهوه ، كه چي دوو پروه كان دهيني به تووندي پروت ليوهرگيرن و قهتيش بهو بهرنامهو بريارهي تو رازي نابن﴾.

وه نمونهي فهرمودهي خوا : [وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ] {الزُّخْرَف: 36}

واته : ﴿هر كه سيك له ناست يادي خوا پروو وهرگيري ئەوا نيمهش شهيتانيكي بو ديسانين ههردهم هاوري ي دهيت و ليى جيا نابيتهوه﴾.

وه نمونهي فهرمودهي خواي گه وه : [وَمَنْ يُغْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا] {الجن: 17}

واته : ﴿وه ئەوهي له يادي پهروهردگاري خو واته قورئان پروو وهرئه گيري خوا دهيا ته ناو سزايه كي سهختهوه﴾.

وه نمونهي فهرمودهي خواي گه وه : [فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى (123) وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى (124) قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا (125) قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَتْهَا كَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى (126)] . {طه}.

واته : ﴿جا ئەگه ره له منه وه رينمايه كتان بو هات ، ئەوسا ئەوهي پهيرهوي له رينماي كرد ئيتر نه له دونيا گومرا دهبي و نه له قيامه تيشدا بهدبهخت ئەبي به سزا . وه ههر كه سيكيش پروو لهو قورئانهم پروو وهرگيري ئەوه بي گومان ژيانكي سهختي دهبي ، ههرچهنده خاوهن دونياش بي ، بهلي مروقه ههر كه پهيوه ندي له خوا پچرا دلي تهنگه ، بچووكه ، بي ئارامه ، ههرگيز تير نابي ، وه له پورتي قيامه تيشدا به كويري حهشر و دادگاي ئەكهين * ئەويش لهو ههلوسته دا ئەلي : ئەي پهروهردگارم ! بوچي منت به كويري حهشر كرد ؟ خو من له دونيادا چاوم ساغ بوو بينا بووم * خوا له وه لامدا دهفرموي : كار ههر

وايه تو به لگه و نايه ته رۆشنه كانى نيمهت بۆ هات له بيرت كرد ئاوا نه مپوش تو له بير ده چيت ، پشت گویت نه خهين و فه رامۆشت نه كهين .

وه نمونهى فه رمودهى خواى گه وره : [وَإِذَا مَا أَنْزَلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَاكُم مِّنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بَأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ] {التوبة: 127}

واته : ﴿هه ره كه به شى له قورئان ده نيږدريت و نه ينيه كانى نه وانى تيدا بى و لاى پيغه مبه ربى ﷺ بۆ يه كترى نه روان و له خه جاله تى خوياندا ده لين : ئاخو بليى كه سيك له موسلمانان كان بتان بينى نه گهر بوى ده رچن و به جى ي بهيلى ، له پاشان خويان ده كي شايه دواوه ده گه رانه وه و ده رده چوون ، ياخوا دليان له باوه ر و ده رچه رخي چونكه به راستى خه لكىكى تي نه گه يشت و نه فامن .

وه نمونهى فه رمودهى خواى گه وره : [لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ] {النور: 63} .

واته : ﴿ئهى موسلمانان كان : بانگ كردن له په يامبه ربى ﷺ وهك بانگ كردن له خوتان دامه نين يا خود به ناوى خويه وه بانگى ليمه كهن ، وهك ئيوه له يه كترى بانگ ده كهن به لكو به و بليى ((يا رسول الله ، يابى الله)) ، بى گومان خوا ئاگاي له وه كه سانه هه يه كه له پشت يه كتر خو نه شارنه وه و خو نه دهنه پال يه كتر و خو ده رنه وه ليتان ، وه له مزگه وت يه كه يه كه خويان ده كي شايه ده ره وه ، بى مؤلهت ، ده با نه وانى سه ريچى له فه رمانه كانى په يامبه ربى ﷺ نه كهن ، بترسن كه سه ر نه انجام تووشى به لا و نه هاتيك بين ، يان تووشى سزايه كى به ئيش بين ﴿خواى گه وره و پاك و بيگه رد له م نايه تانه دا ئاگادارى نه وانى كردو ته وه كه پشت هه لده كهن له ياد كردنى قورئان و سوننه ته وه فيرنه بوونيانه وه كارو كرده وه پينه كردنiane به جوړه ها له هه ر شه ، وه له پال نه وشدا كه وا خواى گه وره و پاك و بيگه رد هانيداوه بۆ فيريوونى زانستى به سوودو كارو كرده وه پيكر دنيشى .

﴿وانه كان له راقى هله وشينه ره وه كانى ئيسلام﴾
 وه خوى پاك و بيگهر د ده فرمويت: [وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ] {التوبة: 122}

واته: ﴿ههق نه بوو با وه پداره كان هه موو به جارى بچنه جيهادو شارو گونده كان چول بكن ، با له باتى شه وه هه موو بچنه ده رى ، له ناو هه ر ده سته يه ك چه ند كه سيكيان بچنه ده رى بو شه وهى له جموجوله كانى جيهاددا له كارو بارى نايندا شاره زاو ئاگادار بين و باش تيگهين كه ئيسلام ئاينى جموجوله و كه له گوپرانى جيهاديش گه رانه وه ناو خيلى خويان بيان ترسيين و هوشياريان بكنه وه به لكو له نافه رمانى خوا خو به دوور بگرن﴾.

وه پيغه مبه ر ﷺ ده فرمويت: (من يريد الله به خيراً يفقهه في الدين) .

واته: ((نه گهر خوى گه وره ويستى چا كه ي ببيت به هه ر كه سيك شاره زايى ده كات له شه ريعة تدا)).

جا شاره زابوون له شه ريعة تى و نايندا و فير بوونى زانستى به سود له نيشانه كانى چا كه ن كه خواويستى لييه تى بو مروث ، وه پشت هه لكردن له خوشاره زا له ئاين و شه ريعة تدا نيشانه كانى خراپه ن .

وه فير بوونى زانست دوو به شه

به شى به كه م : به شيكه پيوستى خوديه له سه ر هه موو موسلمانى و هيچ كه سيك به هانه ي بونا هينريته وه به نه زانينى ، وه شه وش شه كه ئاينى به نده دامه زراوه و جيگير نابيت ته نها به وه نه بيت له زانينى و شاره زابوون له بيرو باوه رى راست و دروستدا وه شه وش تانه شى كه دژى شه ويرو باوه ره راست

و دروسته یان ده بنه هو ی که موکورتی تیایدا ، وه زانینی یاسا کانی نو یژ و زه کات و پوژو و چه ج و عومره ، واته پینج پایه که ی ئیسلام ، جابویه پیویسته له سه ره موو موسلمانیک ی ژن و پیاو نیرو می که فیریان بییت ، وه نه گهرنا چو ن دینه که ی به رپا ده کات وجی به جی ده کات له سه ره شیوه یه کی ریک و دروست نه گهر فیری ئه م پینج پایه ی ئیسلام نه بییت؟.

به شی دووم: ئه وه ی فیربوونی پیویستی به سیه تیه ((واته نه گهر کو مه لیک فیری بن به سه وه له سه ره هه مووان ده که وی و پیویست ناکات تاکه تاکه موسلمانان فیری بن.. وه رگیپر)) . نه که له سه ره هه موو موسلمانیک له سه ره ئه وه پیویسته که ئاماده ی ئه وه ی تیایه ، که بریتیه له فیربوونی به شه کانی تری زانسته له فیهی مامه له و فیهی میرات و فیهی ژن ماره برین و فیهی سنوره کانه ، وه جگه له وه ش ، ئاهو زانسته فیربوونی پیویستی به سیه تیه له بهر پیویستی خه لکی پیی واته به و زانستانه ، جا نه گهر که سی هه ستا به فیربوونی و به سی بوو ئه و له سه ره خه لکانی جگه له و ده که وی ((واته - نه گهر که سی به باشی له زانستی میرات بزانی و زال بی و زانسته که دا ئه و به سه وه پیویست ناکات هه موو خه لکی خه ریکی فیربوونی زانستی میرات بن . وه رگیپر)) وه ده مینیت هه وه له مافی خه لکانی تر دا وه کو سونه تیک له گه وره ترین سونه ته کان ، له بهر ئه وه ی ناگونجی بو هه موو که سی که فیری ئه م به شانیه ی تر بییت له زانست ، له بهر ئه وه فیربونیان بووه به پیویستی به سیه تی ((فرض الکفایه)) له سه ره موسلمانان .

وه پشت هه لکردن ماناکه ی وازه یانانه له شتیک له گه ل نه بوونی خواست و ئاره زوو لی .

((فیری نابیت)) واته فیری دینه که ی ئاینه که ی نابیت چونکه چه زو ئاره زوو ی لی نییه نه که ته مبه ل بیت و توانای نه بییت ، ئه وه بی باوه ر ده بییت له بهر ئه وه ی ئاینی ناوی ، جا نه گهر پشتی هه لکرد له فیربوونی بی باوه ره ، له بهر ئه وه ی

﴿وانه کان له پراقه ی هه لوه شینه ره وه کانی ئیسلام﴾.....

ئه گهر ئاره زووی له ئاین بووایه ئه وایه فیری ده بوو ، وه له وانه کهسانی که هه ن ئیستا بانگه شه ی ئه وه ده که ن که پرۆگرامه کانی خویندن له زانسته کانی ئاییندا ورده کاری و تهکنیکی بکریت له بهر ئه وه ی به گومانی ئه وان توند پره ی و پوچون و زیاده پره ی و توقاندن ده پروینی له ناو خه لکدا ، وه هه روه ها که سی فیری ده بیته به لام کرده وه ی پیناکات ئه وه ش به هه مان شیوه بی باوه ر ده بیته و هه لده گه ریته وه له ئاینی ئیسلام به وه ی که کار به وه ناکات فیری بووه ، جا ئه گهر نوێژ نه کات و پوژو نه گریته و زه کاتی مالی ده رنه کات و چه جی مالی خوا نه کات و پیویستیه کانی سه رشانی جی به جی نه کات و له قه ده غه کراوه کانیش دوور نه که ویته وه ئه وه ئاره زووی له کار کردن نییه ئه وه بی باوه ر ده بیته ، وه له وه دا ره دی تیا به له سه ر مورجیه کان ئه وانه ی ده لاین : که کرده وه پیویست نییه ، به سه باوه ر بوون به دل و به راست دانانی به دل و ئه گهر چیش کرده وه نه کات ، زانای پایه به رز لی ره دا ده لایت : ((ئه گهر کرده وه ی پی نه کات)) واته : وازی له کرده وه هی ناوه له گه ل توانایدا به سه ر کردنی دا و گونجاندنیشی بو ی ، نایه وی که نوێژ بکات یان پوژو بگریته یان زه کاتی مالی ده ربکات یان چه جی مالی خوا بکات له ته مه نی دا جار ی یان نایه وی دوور بکه ویته وه له قه ده غه کراوه کان و پیویستیه کانی سه رشانی جی به جی بکات ئه وه بی باوه ر ده بیته له بهر ئه وه ی کرده وه ناکات به ئاین وه خوای به رزو به ریز ده فره مویت : [وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ] {المائدة: 5}

واته : ﴿بی گومان هه ر که س به روای به بهرنامه ی ئیسلام نه بی و پاشگه ز بوویه وه ئه وه به راستی هه موو کارو کرده وه چا که کانیشی پووچه ل ده بنه وه و له دوا پوژیشدا یه کی که له ریزی زیان مه ندان ﴾.

﴿وانه کان له پراځه ی هله شینه ره وه کانی نیسلام﴾.....
 جابویه پیویسته دوو کار بکړیت : فیږیوونی کارو باره کانی ټاین که بریتیه
 له وانه ی که ټاین دانامه زری ته نها به نه جامدانیان نه بیټ ، وه کاری دووهم :
 کرده وه پیکردنیه تی .

جا بویه پیویسته به فیږیوونی زانست و کرده وه پیکردنی ، زانست باش نییه
 به بی کرده وه ، وه کرده وهش باش نیه به بی زانست ، نهو دووانه زانست و
 کرده وه به یه که وه په یوه ستن ، وه خوی گه وره ده فهرمویت : [هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ
 رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ] {التوبة: 33}

واته : ﴿هر نه وخوايه خوځيه تی په یامبه ری خوی نارد به ری نیشاندهری ټاین و
 ریباری حق و حه قیقه ت بو نه وه ی به سهر گشت ټاینه کانی تردا زالی کات
 نه گهر چی هاو بهش دانه ره کانیش حه زنه که ن و پییان خوش نه بیټ﴾

وه ((الهدی)) بریتیه له زانستی به سوود ، وه ((دین الحق)) بریتیه له کرده وه ی
 چاک ، جا پیغه مبه ر ﷺ بهو دووانه نیږدراوه ، ره وانه نه کراوه به ته نها زانست و
 بهس وه ره وانهش نه کراوه به ته نها کرده وه و بهس به لکو بو هه ردو وکیان
 ره وانه کراوه په یوه ستنی یه کتریشن .

وه نه وانه ی که زانستیان وهرگرت و وازیان له کرده وه هیئا نه وانه [المَعْصُوبِ
 عَلَيْهِمْ] {الفاتحة: 7}

واته : ﴿خه شم و قینیان به سهر دا پرثاوه﴾ له جوله که کان و له وانهش که له ری
 نه وانه وه دهرات فیږی ټاینی خوی گه وره ده بیټ و کرده وه ی پی ناکات ،
 وه نه وانه ی که کرده و هیان گرت و وازیان له زانست هیئا نه وانه گا وره کانن
 وه هر که سیکیش له گهل نه وان یه کبگریته وه له وده له وانه ی که خوا په رستن و
 صوفیه کان نه وانه ی که خوا ده په رستن به نه زانیی و گومرای وه خوا ناپه رستن
 له سهر زانست و زانیاری ، وده لئین : فیږیوونی زانست ریگره له به رده م
 کرده وده دا ، یان ده لئین نه گهر کرده وده ت کرد نه و زانست خود به خود پیټ
 ده گات به بی فیږیون ، به وه ی که دلټ ده کاته وه و زانستت بو دیټ به بی نه وه ی
 بجیت بو لای زانیان و له سهر ده سستیاندا فیږی زانست بن ، ئا نه وه قسه ی

صوْ فیه کۆنهکان و تازهکانیشه ، خوْبه دووردهگرن له فیروونی زانست و دانیشتن له لای زانیان و دهلین : ئهوهی داواکراوخوانراوه کردهویه ، جا ئهگهر کردهوت کردو خوات په رست ئهوا خواى گهوره ده رگای زانست لیده کاته وه به بى ئهوهی که هوکاري فیروون به کار بهینى ، ئا ئهوه گومراییه په نا به خوا ،

جاهه رکه سى واز له فیروونی زانست بهینى له بهر ئه وهی حهزو ئاره نووی لیى نیه بى باوه رده بیى ، وه هه رکه سیکیش واز له کرده وه کردن به زانست بهینى به شیویه کی هه تا هه تاي به هه مان شیوه به بى باوه ر داده نریى ، وه له بهر ئه وه زانای پایه به رز په حمه تی خواى لی بیى فه رمووی

((پشته لکردن له ئاینی خوا ، خوْی فیرو ناکات و کرده وه شی پى ناکات))

خوْی فیرو ناکات و هه ولئ فیروون نادات ئه وه ریگه و ریبارى ﴿الصَّالِّينَ﴾.

واته : ((گومراو سه ر لی شیواون)) له گا ورده کان و صوفیه کان و جگه له وانیش ، وه کرده وه شی پى ناکات ئه مه یان ریگه ی جوله که یه وه هه ر که سیکیش له ریگه یانه وه بپروات له هه موو زانیه ک که کرده وهی به زانسته که ی نه کات .

وه مه به ست له فیرو بوونی زانست کرده وه پى کردنیه تی ، فیرو زانست نابیی ته نها له بهر ئه وهی شاره زا بیى یان له بهر ئه وهی پیى بو تریى زانیه یان بو پیا هه لدانی و نایه وی فیرو بیى بو ئه وهی کرده وهی پى بکات به لکو بو ئه و شتانه ی ده ویى ، ته نها بو شاره زا بوون و پیا هه لدان و شانازی کردن و ستایش کردن و به رز بوونه وهی شوینه که ی له لای خه لکی ، جا هه ر که سیک ئه وه مه به ست و خواستی بیى ئه وا له و که سانه ده بیى که یه که م جار ئاگری دۆزه خیان پى خوْش ده کریى له پوْژى دوایدا ، جا یه که م که سى که ئاگری

دۆزه خی پی خوش ده کریت له پوژی دوایدا سیانن ، تیځو شه ریځ له پیڼاوی خودادا و کهسی خیر ده کات و کهسی که فیږی زانست ده بیټ .

جا نه و کهسه ی تیځو شه ره و تیځو شاه و کوژراوه دیت له پوژی دوایدا خوی گه وره پی ده لیت : چیت کردوه ؟ ده لیت : نه ی په وهر دگارم تیځو شاهم له پیڼاوی تودا هه تا کوژراوم ، جا پی ده گوتریټ : دروت کرد ، به لام بو نه وه جهنگاویت تا پیټ بوتریټ : نه و کهسه نازایه ، به دلنیا ییه وه ووترا ، پاشان راده کیشریت بو ناو ناگر .

پاشان کهسی خیرکار ده هیڼریټ و پی ده وتریټ : چیت کردوه ؟ نه ویش ده لیت : هیچ ریځه یه کم واز لی نه هیڼاوه که تو پیټ خوش بیټ تیایدا ببه خشریت تا له و ریځه یه دا به خشیومه ، خوی په وهر دگار پی ده فهرمویت : دروت کرد ، به لام تو بویه به خشیت تا بوتریټ : کهسیکی زور به خشنده و ده ست بلاوه ، بی گومان وترا ، پاشان راده کیشریت بو ناو ناگری دۆزه خ .

پاشان زانا ده هیڼریټ و پی ده وتریټ : چیت کرد ؟ نه ویش ده لیت : له پیڼاوی تودا فیږی زانست بووم و خه لکیشم فیږ کرد ، خوی گه وره ش ده فهرمویت : دروت کرد ، به لام تو له بهر نه وه فیږی زانست بوویت تا بوتریټ : نه و کهسه زانایه ، به دلنیا ییه وه وترا ، پاشان رایدیځیشن بو ناو ناگری دۆزه خ .

به وه ده ست پیده کریټ له پیټش بت په رستانه وه ، نه ویش ده لیت : چوڼ ئیمه سزا ده دریڼ له پیټش بت په رسته کانه وه ؟

پی ده وتریټ : نه وه ی که ده زانیټ وه کو نه و کهسه نییه که نازانیټ ، جا کاره که زور گرنگه ، کاری فیږ بوون و کاری کرده وه کردن ، جا هر کهسیک

102 - یشیر الشبیط - حفیظه الله - الی الحدیث الذی أخرجه المسلم برقم (1905) ، والترمنی (2382) ، و النسائی (3137) ، و احمد (8277) من حدیث أبی هریره (رضی الله عنه)

﴿وانهكان لهراقهى ههلهوشينهروهكانى ئيسلام﴾.....

وازيان لى بهينيت يان واز له يهكيكيان بهينيت ئهوا دهبيت ههلهگهراوه له ئاينى ئيسلام (واته بهو كارهى له ئاين ههلهدهگهريتهوه ..وهرگيپ).

وه لهخهلكى ههيه كه واز له وهرگرتنى زانست دينيت ئهگهريپى بگات خوى بهزل دهزانييت و مل بو ههق نادات و ههق رهد دهكاتهوه ، ئهوه لهگهله خو بهگهوره زاناندا دهبيت ، وه ئهوهش له بى باوهري جوړى خو بهزلزانيينه و مل نه دانه بو ههق .

وه له خهلكى ههيه واز له فير بوونى ئاين دينيت ، ئارزو و حهزى لى نيهيه و پشتى لى ههلهدهكات ، جا ئهوهش لهگهله ئهوه كه سانهدا دهبيت كه پشت ههلهدهكه، خواى گهوره دهفهرمويت : [وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُتِرُوا مُعْرِضُونَ] {الأحقاف:3}

واته : ﴿ئهوانه بىرويان نههيناوه پروو وهر ئهگيپن لهوهى پى ترسيپنراون له دروستكردنه وهيهكى نوئ بو جهزا !﴾.

وه له خهلكى ههيه كه واز له بهلهگه وهرگرتنى ههق دينيت ئهگهريپى بو پرونبكريتهوه چونكه به گوماني خوى پاريزگارى له ئاينى باوان و باپيران دهكات خوى به پياو دهزاني و لوتى بهرزه ، ههق وهرناگرى و لهسهر ئهوه دهمينيتهوه كه لهسهرهيهتى ، چوزانى باوو باپيراني لهسهر چى بوون ههروهكو ئهوهى هاوبهش دانه راكانى لهسهر بوون ، ئهوانه گورهكان دهپهرستن ههق و راستى وهرناگرن و گفتوگو لايان پهسهند نيهيه و پازى نابن پى ، ئهوان به تهواوى پازين بهوهى كه لهسهرين ، هيچ ئاموزگارى و پيئمونيهك وهرناگرن ، گوپيان دادهخه له وهرگرتنى ههق و راستى ، سوورن لهسهر ئهوهى كه ئهوانى لهسهرين ، بهلكو دهشگونجيت له پيناوى ئهوه بهتالهى ئهوانى لهسهرن بشجهنگن ، وه ئهوهى له توانايان ههيه خهرجى دهكه له پيناو ئهوه بىرو باوهره پوچانهدا ، به هيچ جوړى ههق وهرناگرن لهوهى كه دهبيستن له قورئان و سوننهت ، وه لهوهى دهى يبيستن له قهدهغه كردن له هاوبهش دانهران و فرمانكردن به يهكتا پهستى ، وه بههيچ جوړى ئاورنادهنهوه بوئهوهى كه له

﴿وانه کان له پراځه ی هه لوه شینه ره وه دکانی نیسلا م﴾.....
 قورئاندا هه یه و به لکو ئه وان پشستی لیځه لده کهن ، ئه وهش له پشته لکردنه له
 ئاینی پراست و دروسته و پازی بوون به ئاینی پوچ و به تال ، ئه وه له ناو خه لکی
 ئه م پوژگار هدا زوره .

خوای گه وره ده فره مویت: [وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ
 الْخَاسِرُونَ] {العنکبوت: 52}

واته : ﴿ئه وانهش بر وایان به ناهه ق (په رستراوی تر) هه یه حاشایان له خوا
 کرد ! ئه وانه له دونیا و قیامه تدا زیانیان له خۆ داوه و زهره رمه ندن﴾.

جا ئه وانه باوه رپیان به ناهه ق و به تال هه یه و بی باوه رپان به خوا ، جگه له و
 ده په رستن و هاوار له جگه له و ده کهن داوای فریا که وتن له جگه له و ده کهن ،
 باوه رپیان به په رستنی جگه له و هه یه و به ئاشکرا و راشکا وانه بی باوه رپن به
 خوا ، ئا ئه وه پشته لکردنی بی باوه رپییه په نا به خوا -ته نها له بهر به پیاوه تی
 نازیندا و له بهر لووت به رزی .

وه له کاتی کدا که ئه بو تالیب له سه ره مه رگدا بوو ، وه کو ده زانن هه لویستی
 له به رامبه ربانگه واز و پاراستنی پیغه مبه ر ﷺ و پاراستنی بانگه واز که به لام
 نه ده هاته ناو ئاینی پیغه مبه ر ﷺ جا پیغه مبه ر ﷺ هاته لای به زه ی پیایدا
 هاته وه و ئه ویش له کاتی سه ره مه رگدا بوو ، پیی فره موو ((یا عم قل لا اله الا الله
 کلمه اُحاج لك بها عند الله) واته : ((ئه ی مامه ، بلی هیچ په رستراوی نیه به هه ق
 شایه تی په رستن بیّت جگه له الله ، وشه یه که ده یکه مه به لگه بوّت لای خوای
 په روه ردگار)) له و کاته شدا کو مه لی خه لکی هاو بهش دانه ری لاهو که پیغه مبه ر
 ﷺ ئه م قسه یه ی پی گوت ، ئه وانیش پییان ووت : ئایه واز له ئاین و گه لی
 عبدالمطلب ده هیئیت ؟ زانیبویان ئه گه ر ئه و بلی (لا اله الا الله) ئه و بی
 گومان وازی له ئاینی عبدالمطلب هیئاوه که بریتی بوو له په رستنی بته کان ،
 له دوا ی ئه وان پیغه مبه ر ﷺ پیی وته وه ، ئه وانیش له دوا ی ئه و پییان وته وه :
 ئایه واز له ئاینی عبدالمطلب ده هیئیت ، جا ئه بو طالب وتی ئه و مه به ستی

﴿وانه كان له راقه ي هلهوشينه ره وه كانى نيسلام﴾.....
 خوى بوو له سهر ئاينى (عبدالمطلب) ه ، رازى نه بوو بلى (لا اله الا الله) و
 له سهر نه وه مرد : وه كو لوت به رزى و پياوه تى كردن بو ئاينى عبد المطلب و
 ئاينى هاوبهش بو خوا دانان ، پشتى هه لكرد له وه رگرتنى يه كتا په رستى بويه
 چووه ناو ئاگره وه په نا به خوا ، پاش نه وه پيغه مبه ر ﷺ فره مووى :
 ((لأستخفرن لك ما لم أنه عنك)).

واته : ((سويند به خوا داواى ليخوشبونت بو ده كه م تا ليم قه دهغه ده كريت))
 خواى گه وه ئايه تى دابه زاندوو فره مووى : [مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ
 يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ
 الْجَحِيمِ] {التوبة: 113}
 واته : ﴿نه پيغه مبه ر ﷺ ريذراوه داواى ليبوردينى بو هاوبهش دانهران بكات نه
 باوه ردارانيش نه گهر چى خرمى نزيكيشيان بن، به تايبه تى پاش نه وه بويان
 ده ركه وتوه كه دوزهخين و بو كوفر كار ده كهن﴾

وه له باره ي (ابر طاليب) وه ئايه ت هاته خوارى و فره مووى : [إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ
 أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ] {القصص: 56}
 واته : ﴿بى گومان تو ناتوانى ئه ي پيغه مبه ر ﷺ كه سى بخه يته سهر پيى راست
 و بپرواھينان كه بوخوت خوشت بوى هه رچه نده هه ول و ته قه لاي له گه ل بده يت ,
 به لام خوا ريئماى هه ركه سى خوى بيه وى ده كات , خوشى زانatre به وانه ي كه
 ريئماى هيدايت ده گرن﴾.

وه سى كه س چوونه مزكه وت و پيغه مبه ريش ﷺ قسه ي بو هاوه له به ريژه كانى
 ده كرد , جايه كى له و سى كه سه هات وله ناو بازنه ي دانيشتنه كه دا دانيشت
 به ويستى نه وه ي كه فيريبييت , وه دووهم : شهرمى كرد كه بپروات و هات و
 دانيشت , وه سييه ميان پشتى هه لكرد و ده رچووه ده ره وه , جا پيغه مبه ر
 ﷺ فره مووى : ((الا خبركم بخبر الثلاثة ؟)) قالو بلا يا رسول الله . قال ((اما احدهم

﴿وانه كان له راقه ي هلهوشينه ره وه كاني ئيسلام﴾.....
فقد اوى فاه الله ، والثاني استحيا فاستحيا الله منه ، والثالث اعرض فاعرض الله عنه)) .

واته : ((ثايه هه والتان بده مي دهر باره ي نهو سي كه سه هه واليان چيه)) وتيان : به لي نه ي پيغه مبهري خواص عليه السلام . فهرموي : ((ههرچي يه كه ميانه بي گومان خو ي دانيشت له ناو باز نه ي دانيشتنه كه دا خوا ي په روه ردگاري كرده پشت و په نا ي خو ي خواش دالده ي دا ، دوه ميان شهرمي كرد خوا ي گه ورهش شهرمي لي كرد)) شهرمي خوا ي په روه ردگار تاي بهت و لايه قي خو يه تي)) ، وه سييه م كه سيان پشتي هه لكرد و خوا ي گه ورهش كه سيكي ناوي كه به وجوره بيت بويه نهوي نهويست ، جا نه وه پاداشتي نهوانه يه كه پشت هه لده كن له فير بووني كاروباره كاني ثاينه كيان .

وه خه لكانيك هه ن له بانگه واز كاراني خراپ كه ده لين : خه لك ي فيري يه كتا په رستي و بيرو باوه ري راست و دروست مه كن ، گه نجان و مندا لاني موسلمانان فيري بيرو باوه ر مه كن ، له بهر نه وه ي نهوانه موسلمانان و پيوستيان به فير بوون نيه ، نهوانه موسلمانان و له كومه لگه و ژينگه يه كي ئيسلامي دا ده زين و پيوستيان به وه نيه كه فيري يه كتا په رستي بن .

ثايه نه وه له پشته لكردن نيه له فير بووني ثاين ؟
نه وه پشته لكردنه له فير بووني ثاين ، له بهر نه وه ي ثاين به ميراث و درناگيري و به وه نيه ژينگه يه كي ئيسلاميه ، به لكو ثاين به زانست و فير بوون و درده گيري ، جا بويه ده بيت و پيوسته به فير بووني ثاين و فير كردني خه لك ي تريش و كار كردن به و زانسته ي وريگرتوه ، جا نه و كه سه ي ثاين فير نابيت چونكه حهزي لي نيه ، وه كرده و ه شي پيناكات نه گهر فيري بوو نه گهر بيشي ليت (لا اله الا الله) نه وه هه لگه راويه له ثايني ئيسلام و نه جامده ري هه لوه شينه ري كه له هه لوه شينه ره وه كاني ئيسلام ، نه و كار هش ترسناك و مه ترسي داره .

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني ئيسلام﴾.....
 وه پشتته لكردن نه گهر له فير بووني بنچينه كاني ئاين و بيروباوهر بييت و
 حه زيان پي نه كات و ئاره زوي لييان نيه ئاه وه هلهو شينه ريكه له
 هلهو شينه ره وه كاني ئيسلام ، به لام نه گهر پشتته لكردنه كه له فير بووني ورده
 كاريه كاني ئاين و ورده كاري و بابته كاني ياسا فيقهيه كان بوو به هو ي ته مبه لي
 يان خو يه كلانه كردنه وه يان بو ئه وه ، ئه وه سه ريچيه و به هلهو شينه ريكه له
 هلهو شينه ره وه كاني ئيسلام ناژميردر ييت ، به لام بنچينه كاني ئاين كه ئاين
 بهنده به وانه نه بييت دانامه زري جا هر كه سيك پشتته لكات له فير بوونيان و
 خوي به دوور بگرييت لييان ئه واه به وه ئيسلامه تيه كه ي هلهو شينه وه ، به لام
 كارو باره ورده كاريه كاني تر و ياسا كاني مامه له كردن وه كو پيشتر باسكرا ئه وه
 پيوستي به سيه تيه ((فرض كفاية)) ، جابه وه ده بنه وازليهنه ره له سوننهت و
 كه مته رخه م ده بن له فير بووني شهرع و ياسا كانيدا له بهر كه مي چالاكيان و
 جوله يان له و پيناودا يان ته مبه ليان يان تينه گه يشتيان ، له بهر ئه وه ي هر
 كه سي واز له زانستي بينييت كه فير بووني پيوستي به سيه تيه ده بيته
 وازليهنه ري سوننهت يان وازلي هينه ري سوننهت يان وازليهنه ري بو واجبيك ،
 جا بو يه پيوسته ئه م شتانه بزاني و شاره زايان بييت ، وه ئه م ورده كاري و
 ريكه ره انه بزاني له پشتته لكردندا ، كه ي ده بيته بي باوهر ي ؟ وه كه ي ده بيته
 سه ريچي ؟
 به هر حال فير بووني زانست گوماني تيا دا نيه كه ئه وه يه ژيان وه هر ئه ويشه
 روشنايي ، وه ئه وه كه خوي به رزو به ريز فه رماني پيكر دوه ، وه
 پيغه مبه ره كه ي ﷺ فه رماني پيكر دوه و هاني داوه بو فير بووني ، پيغه مبه ر
 ﷺ ده فه رموييت : ((من سلك طريقا يلتمس فيه علما سهل الله له به طريقا الى الجنة ،
 وما اجتمع قوم في بيت من بيوت الله يتلون كتاب الله و يتدار سونه بينهم الا نزلت عليهم
 السكينة و غشيتهم الرحمة و حفتهم الملائكة و ذكرهم الله فيمن عنده)) .

«وانه کان له پراځه ی هه لوه شینه ره وه دکانی نیسلام».....

واته : ((هر که سی پریگه یه ک بگریت تا تیایدا فیری زانست بیټ خوی گه وره پریگه ی به هه شت بو ئه و که سه ئاسان دهکات که بیخاته ناویه وه ، وه هیچ کومه لی نیه کو بیټه وه له مالی له ماله کانی خودادا واته له مزگه وتیکدا که په رتوکه که ی خوا قورئانه که ی ده خویننه وه و دهیوینن له ناو خویاندا به یه کتر ده لیینه وه و خویان شاره زا ده کهن له ماناو مه به سته کانی ئه و ا بی گومان دل ئارامی و هیمنی داده به زیته سهریان و سوژ و به زه ی خوا دایان ده پوښی و فریشته کان چوار ده وریان ده گرن و خوی گه وره ش باسیان دهکات لای ئه وانه ی لای خوین)) وه پیغه مبه ر ﷺ ده فره مویت : ((وان الملائكة لتضع اجنحتها لطالب العلم . رضا بما یصنع))

واته : ((فریشته کانی خوی په ره دگار باله کانی داده نی بو فییر خوازان زانستی شهرعی وه ک رازی بونی که به وه ی ده یکات که فیربوونی زانسته)) ئاه وه هاندانه بو فیربوونی زانست و پووتی کردنیه تی تا ئینی به نده ی پی دامه زراو تر بیټ و تا بتوانیت به هو ی ئه و زانسته وه سودمه ند بین و جگه له خوشی سودمه ند بکات ، وه گومانی تیادا نیه ئه گهر زانست و زانایان نه مان ئه و نه ته وه ی نیسلام تیاده چیټ و ده فره وتیت وه کو پیغه مبه ر ﷺ ده فره مویت : ((إن الله لا یقبض العلم انتزاعا ینترعه من صدور الرجال ولكن یقبض العلم یقبض العلماء فإذا لم یبقا عالم اتحد الناس رؤوسا جهالا فافتوا بغیر علم فضلوا واضلوا))

واته : ((خوی گه وره ئه و زانسته هه لئاکی شیته وه و ه ریناگریته وه به هه لکی شان ه وه یه ک له دلی پیاواندا به لام دهیگریته وه و دهیسینیته وه به مردنی زاناکان ، جائه گهر زانا نه ماو خه لکانیکی نه فام مانه وه ئه و ا خه لکی کومه له سهر کرده یه کی نه زان و نه فام ده کهنه پیشه و او ده مرستی خویان که به ئاره زوو

105 - جزء من حدیث تقدم تخريجه .

106 - اخرج البخاری (100) ، ومسلم (2673) من حدیث عبد الله بن عمر العاص (رضي الله عنهما)

«وانهكان له پراځه ی هه لوه شینه ره وه كانی نیسلام».....

بوچونی خوځیان فهتوا ددهن له كاتیكدا كه پرسیاریان لی دهكریت ، جاخوځیان
 گومړا دهن و خه لكیش گومړا دهكهن))

جا بویه ده بیټ فهتواو وه لام دانه وهی پرسیار به زانیارییه وه بیټ و به به لگهی
 قورئان وسوننه ت بیټ وه نه گهرنا ده بیټه گومړای و تیا چوون . (نه وهش
 پرونداد مه گهر به فیربوون پیش له دهست چوونی دهر فته تی فیربوون مادام
 زانایان بوونیان هه بیټ)

پیش نه وهی كه زانا نه مینیت ، جائه گهر زانا نه ما نه وا خه لكی په نا دهنه بهر
 نه زانه كان و به ناو خوینه واروزانا كان و قورئان خوینه نه زانه كان كه له وا تاو
 مه بهسته كانی تینا گهن ، نه وانیش فهتوایان بو ددهن به بی نه وهی زانستیان بهو
 پرسیاره هه بیټ كه ئا راسته یان دهكریت له لایه نه نه و خه لكانه وه كه نه وانیان
 به دهمړاست و زاناداناوه ، خوځیان گومړا دهكهن چونكه به بی بوونی زانست
 قسه یان كرده و خه لكیش گومړا دهكهن چونكه نه و خه لكه به گویره ی فهتوا كه ی
 نه وان پرفتار دهكهن .

**وانهى دوانزهیم له کوټای
راقهى ده ههلوهشینه ره که**

زانای پایه بهرز (پهحمهتی خوی لیبت) فهمویهتی :
 ((جیاوازی نییه له ههموو ئهه ههلوهشینه رانه له نیوان
 گالته کارو کهسی به راستی بیټ و کهسی بترسیټ جگه له زور
 لیکراو)).

﴿راقه﴾

ووتهی : ((جیاوازی نییه لهه ههلوهشینه رانه)) جیاوازی نییه له ههموو ئهه
 ههلوهشینه رانه ((له نیوان کهسی به گالتهی بیټ و کهسی به راستی بیټ))
 گالته کار کهسیکه گالته چیه که قسیهک دهلیټ هه لگه رانه وهی تیا دایه ئه ویش
 گالته دهکات ، وه کهسی به راستی بیټ ئه و کهسهیه که مه بهستی هیه له وهی
 چی دهلیټ ، وه به لگهش له سهر ئه وه چیرۆکی ئه وانهیه که خوی گه وره له

قورئاندا باسی کردون ، له گه رانه وهی پیغه مبهه عليه السلام له جهنگی ته بوکدا جا دانیشتن و قسه یان ده کرد و یه کی له وان وتی : ((نه مان بینیه وینه ی نهو قورئان خوینانه - مه بهستی هاوه لان بوو - زمان دروزن و سکه پو و ترسنوک بن له کاتی به رهنکار بوونه وه و گه یشتن به دوزمن مه بهستیان پیغه مبهه عليه السلام و هاوه لانی ره زای خویان لی بیت بوو - وهله و کاته دا یه کی له گه لیاندا دانیشتبوو که گه نجیک بوو ناوی ((عهوفی کوپی مالیک)) بوو چوه وه به گژیانداو به و کابرایه ی که قسه که ی کرد و وتی : دروت کرد ، به لام تو بویه و ده لی چونکه دوو پرویت ، سویند بیت به خوا هه وال ددهم به پیغه مبهه عليه السلام ، جا رویشت بو نه وهی هه وال بدات به پیغه مبهه عليه السلام جا بینی که نیگا و وهی پیشی که وتوه دهر باره ی هه وال دان به وهی نه وان وتیان ، پاشان نه وان هاتن تا بیانوو پوزش بیننه وه بو پیغه مبهه عليه السلام له و قسه یه ی که کردیان ، جا وتیان : نه ی پیغه مبهه ی خوا عليه السلام ، ئیمه قسه یه کمان ده کرد که سواره کان ده یکه ن تا ریگه ی پی بپن و بی تاقه ت نه یین ، پیغه مبهه ریش عليه السلام ، ناوری نه دایه وه به لایانداو له خویندنه وه نایه ته که زیاتری نه دهوت که ده فره مویت : [وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ (65) لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ (66)] . {التوبة} .

واته : ﴿نه گه ر لییان بیرسیت : سه باره ت به گالته کردن به خواو نایه ته کانی و پیغه مبهه ی خوا عليه السلام به راستمان نه بووه ، به لکو ته نها گالته و گه پیمان ده کرد ، پییان بلی : نایه گالته کردن به خواو نایه ته کانی و پیغه مبهه ره که ی عليه السلام کردبوو؟ بلی : بره بیانوی بیجی مه هیئنه وه ، چونکه پاش نه وهی باوه رتان هیئا بی باوه ر بونه وه .

پیی فره موون : به دلنیا یه وه بی باوه ر بون دوا ی نه وهی باوه رتان هیئا بوو .
له گه ل نه وهی نه وان ده لیئ : ئیمه به راستمان نه بووه به لکو گالته و گه پیمان ده کرد ، خوا ی گه وره ی پاک و بیگهر د و پیغه ره که ی عليه السلام بیانوه که یان وه رنه گرت

﴿وانه كان له راقه ي هله وشينه ره وه كانى ئيسلام﴾.....

و پۆزشى بۆ نه هيئانه وه ، جا بۆيه به هيچ جوړى جياوازي نيه له نيوان كه سى به گالته ي بيت يان به پراستى بيت.

وه وته ي ((كه سى بترسى)) : كه وشه ي بى باوه پرى ده لىت يان كرده وه ي بى باوه پرى ده كات له ترسى بى باوه پان به هانه ي بۆ ناهي نريته وه ، به وه ي كه بلىت : وشه ي بى باوه پرى يان كردارى بى باوه پرى بكات وه كو ئه وكه سه ي بۆ جگه له خوا ئازهل سهر بپريت يان جنيو به ئيسلام و موسلمانان بدات له بهر نه وه ي له بى باوه پان ده ترسيت يان له شتى داده به زى و سهر شوپ ده كات بۆ بى باوه پان له ئاينه كه ي ، له بهر نه وه ي نه وه سهر شوپ كردنه ، خواى گه و ره ده فرمويت : [وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فُيْذُھُنَّ] {القلم:9}

واته : ﴿ئاواته خوازن كه تو نه رمى بكه يت له ئاينه كه تدا ده رباره ي بيو باوه پر كه ت ، جا نه وانيش نه و كاته نه رميت له گهل بكه ن و ريكبكه ون﴾.

وه خواى گه و ره ده فرمويت : [أَفْبَهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهَبُونَ] {الواقعة:81}

واته : ﴿ئايه ئيوه هه ر به م قورئانه باوه ر ناكه ن !؟﴾.

وه خوا گه و ره ده فرمويت : [وَإِنْ كَانُوا لَيَقْتُلُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ وَإِذَا لَا تَأْخُذُوكَ خَلِيلًا (73) وَلَوْ لَأَنْ تَبْتَئَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكُنْ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا (74)]. {الإسراء}.

واته : ﴿بى گومان نه وه نده ي نه مابوو هاوبه ش دانهران و بى باوه پر كه ن سه باره ت به و قورئانه ي ئيمه به وه ي بۆمان ناردووى كلات بكه ن و له خشته ت به رن و له هه ندى فرمانمان بترازييت ، تا شيوازي بانگه وازه كه ت بگوپرى و غه يري قورئانيان بۆ بخوينيته وه و درو له سهر ئيمه هه لبه ستيت ، ئيتر ده يانكردى به دۆست و خوشه ويستيان ده بوويته پياوى چاك﴾.

جا له بهر نه وه سهر شوپ كردن له ئاينى خواى گه و ره دا دروست نيه نه گه ر چيش مروف بترسيت به لكو پيوسته له سهرى كه ده ست به ئاينه كه يه وه بگريت له گهل ترسيشدا تا نه و كاته ي نه گاته راده ي زور ليكردن نه و دروسته بوى شتيكيان بداتى له وه ي داوايان ليكردووه تا زور ليكردنه كه ي لى دوور

«وانهكان لهراقه‌ی هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌ه‌کانی نی‌سلام».....
 ده‌که‌و‌یت‌ه‌وه به‌مه‌رجی د‌له‌که‌ی دامه‌زراو بی‌ت به باوه‌ر .خوای گه‌وره
 ده‌فه‌رمو‌یت: [إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً] {آل عمران: 28}
 واته: «مه‌گه‌ر لی‌یان ب‌ترسن و ب‌تانه‌وی له‌شه‌ریان خو‌ قوتار ب‌که‌ن و خو‌ بی‌اری‌زن ،
 ئە‌وا له‌و کاته‌دا چاک وایه به‌ پ‌واله‌ت دو‌ژمنایه‌تی و د‌ژایه‌تی نه‌ک‌ری‌ن» .
 وه‌ خوای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت : [مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ
 مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا] {النحل: 106}
 واته: «مه‌گه‌ر که‌سی‌ک زو‌ری لی‌ک‌راب‌یت و له‌و کاته‌شدا د‌ل‌نیابی به‌ ئی‌مان، به‌لام
 که‌سی‌ک به‌ پی‌خو‌شب‌وونی خو‌ی سینگی بو‌ بی‌ باوه‌ری فراوان و گو‌شاد ب‌کات و
 کوف‌ره‌که‌شی پی‌ خو‌ش بی‌ت» .

ب‌ویه ده‌بی‌ت نه‌م مه‌رجانه‌ی تیادا

مه‌رجی یه‌که‌م : ده‌بی‌ت زو‌ری لی‌ک‌راب‌یت نه‌ک ب‌ترسی‌ت به‌ ته‌نها وه‌ خو‌ی نه‌باته
 پی‌شه‌وه بو‌ لای بی‌ باوه‌ران تا پی‌گه‌یه‌ک بو‌خو‌ی لایان دروست ب‌کات یان
 لی‌یان‌ه‌وه سو‌دی‌کی ده‌ست که‌و‌یت ، به‌ هی‌چ جو‌ری دروست نی‌یه خو‌ بردنه
 پی‌شه‌وه بو‌ لای بی‌ باوه‌ران له‌ ئایندا .
مه‌رجی دو‌وه‌م : که‌ ده‌بی‌ت د‌له‌که‌ی ئارام و دامه‌زراو بی‌ت به‌ ئی‌مان و باوه‌ر به‌ل‌کو
 ده‌بی‌ت به‌ ته‌نها به‌ زمان بی‌لی له‌گه‌ل مانه‌وه‌ی باوه‌ر له‌ د‌له‌که‌یدا .
مه‌رجی سی‌یه‌م : که‌ ده‌بی‌ت مه‌به‌ستی دو‌رخسته‌نه‌وه‌ی زو‌ر لی‌کردن بی‌ت نه‌ک
 رازی‌کردنی بی‌ باوه‌ران ، هه‌روه‌کو له‌ عه‌ما‌ری کو‌ری یاسر ره‌زای خو‌ای لی‌بی‌ت
 رو‌ویدا که‌ ئە‌و هو‌کاری دابه‌زینی ئە‌م ئایه‌ته‌ بوو ، که‌ ئە‌و‌یش ئە‌وه‌ بوو بی‌
 باوه‌ران گرتیان و زو‌ریان لی‌کرد له‌سه‌ر ئە‌وه‌ی که‌ ج‌نیو‌ بدات به‌ پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ،
 وه‌ به‌ریان نه‌دا هه‌تا ئە‌وه‌ی نه‌وت به‌ پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ که‌ ده‌یانو‌یست ، پاش ئە‌وه
 هات به‌ رو‌ویه‌کی په‌شیمانی‌ه‌وه بو‌ لای پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ، جا پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ پی‌ی
 ووت ((کیف تجد قلبک ؟))

واته : ((دلّه کهت چۆن ده بینیت)) عه مار فه رمووی : ده بینیم ئارام و دامه زراوه به ئیمان و باوه پ ، جا پیغه مبه ر ^{سَلَامَتٌ عَلَيْهِ} فه رمووی : ((ان عادوا فعد)) .

واته : ((نه گهر گه رانه وه نه وا تۆش بگه پۆوه بۆ سه ر باره که ی خۆت)) .
جا خوای په ره وردگار نه م ئایه ته ی دابه زاند : [مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْ بَعْدِ اِيْمَانِهٖ اِلَّا مَن اُكْرِهَ وَقَلْبُهٗ مُطْمَئِنٌّ بِالْاِيْمَانِ وَلٰكِنْ مَن شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللّٰهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ (106) ذَلِكَ بِاَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِيْنَ (107)] . {النحل} .

واته : ﴿هه ر که سیك پاش بره و هیانی به خوا ، کافر و بی باوه پ بیته وه بی گومان سزای توند ددری و ده که ویته به ر قه هر و توپه ی خوا ، مه گهر که سیك زوری لیكرابی و له و کاته شدا دلنیا بی به ئیمان وه کو عه ماری کوپی یاسر خوا لییان رازی بیّت ، به لام که سیك به پی خوشبونی خو ی سینگی بۆ کو فر فراوان بکات و کو فره که شی پی خوش بیّت نه وه قه هر و توپه ی خویان له سه ر ده بیّت و سزایه کی گه وره شیان له دوا پۆژدا بۆ هیه * چونکه نه وان ژیان و گوزهرانی نه م دونیا یه یان هه لېژارد به سه ر پاشه رشو ژدا ، وه هه لېژاردنی دونیا به سه ر پاشه پۆژدا بی باوه پ بونه ، بی گومان خواش خه لکانی بی باوه پو کافرو شاره زا ریئمو نی ناکات بۆ سه ر پیی راست﴾ .

جا هه ر که سیك دابه زیت له شتی ئاینه که ی له پیئاو به ده ست هیانی ته ماحیکی دونیایی یان له پیئاو رازیکردنی بی باوه پاندا یان له بهر نه وه ی خو ی با ته پی شه وه لایان نه وه ده بیته که سیکی ته له که بازو به زیو و سه رشو پ له ئاینی خوای به رزو به ریژدا ، به پیچه وانه ی خو پاراستن که هه ندی جار ناچار ده بیّت په نای بۆ ببات که نه ویش له پیئاوی دوورخسته وه و نه هیشتنی زور لیكردن دایه ، وه که ئارام ده گریّت له سه ر ئازارو ده رفهت و ئاسانکاری وه رناگریّت هه ره وه کو چۆن پی شه وا نه حمه د ره حمه تی خوای لی بیّت له کاتی

وہ ہر چہ کیش وہ کوئوہ وایت ئوہا جیگہی گرنگی و بایہ خدان و
ناگادار بونہ و ییویستہ ہوشیارین لہ بارہیہ وہ .

﴿ زانای پایه بهرز پهحمهتی خودای لیبیت فهرمویهتی
((جا بویه پیویسته لهسه ره موسلمانان که ئاگاداریان بیت و
بترسیت لییان له وهی که تووشی بیت)) .

﴿ راقه ﴾

وتهی ((جا بویه پیویسته)) واتاکهی پیویسته ، واته پیویسته لهسه ره
موسلمانان که بترسین له وهی بکهویتته ناویه وه تووشی بیت .

وتهی ((ئاگاداریان بیت)) واته : پاکانهی خوئی نهکات و بلیت من شارهزام و
من پیویستم به وه نیه که فیریان بيم ، وه خه لکیش پیویستیان به وه نییه که
فیری یهکتا په رستی بن و بیخوینن و خه لکی موسلمانن ، پاریزراون له
مهترسی ، وه مروؤ تا ئه و کاتهی له ژياندا بیت ئه وه دهگونجیت دووچاری
ناژاوه و فیتنه ببیت ، وه ئیبراهیم سهلامی خوای لیبیت که به دهستی خوئی
بتهکانی شکاندو خرایه ناو ئاگر له پیناوی ئه وه دا له پهروهردگاری دهپاریتته وه
ده فهرمویت : [وَاجْبُنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ (35) رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّنَ كَثِيرًا مِنَ
النَّاسِ] . {إبراهيم} .

واته : ﴿ خوای پهروهردگار، خوّم و نه وه کانیشم به دوور بگره له وهی بکهوینه
ناو بت په رستیه وه * پهروهردگارم به راستی ئه و بتانه خه لکیکی زوریان
سه رلیشیواو گومرا کردووه ﴾ .

جا ئیبراهیم سهلامی خوای لیبیت له خوئی ترسا له وهی بکهویتته ناو بت
په رستیه وه له بهر ئه وهی دلّهکان له نیوان دوو په نجه له په نجانتهکانی خوای
پهروهردگاردان ، له بهر ئه وهی مروؤ دهگونجیت که گومرا ببیت و سهری
لیبیشیوی له پاش رینمونی ، جا بویه مروؤ دلنیا نابیت له خوئی له گومرایی و

سه ر لیشیواوی ، چهند زانا ههیه گومرا بووه ، وه چهند له خوا ترس ههیه پاش نهوه تاوانبار و پاشگهز بوویه وه ، جا تا موسلمان له ژياندا بیته وه دلتیا نابیت له خوی له وهی تووشی ئاژاوه و فیتنه بیته به تایبهتی له کاتی زور بوونی ئاژاوه دا : [رَبَّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ] {إبراهيم: 36} واته : ﴿پهروه دگرم به راستی نهو بتانه خه لکیکی زوریان سه ر لیشیواو گومرا کردووه﴾.

وتهی : ((وه بترسیته له وهی که تووشی بیته)) واته : بترسیته و دلتیا نه بیته له خوی له وهی که بلی من ناکه ومه ناویانه وه نه خیر به لکو ده بیته زور هوشیارو ئاگادار بیته .

ﷺ زانای پایه بهرز په حمهتی خوی لیبیت فهرمویه تی ((په نا ده گرین به خوا له نه جامدانی کاریک که بیته هوی توپه بوونی خوا، وه په نا ده گرین به خوا له ئیشی سزاکه ی))

﴿راقه﴾

زانای پایه بهرز کوتای په یامه که ی به په نا گرتن به خوا هیناوه و ده سترگرتن پیوهی و په نای بو بردووه له توپه ی و هوکاره کانی سزاکانی، نه وه وا ده کات که موسلمان له خوی بهرزو به پیز بترسیته ، وه که دلتیا نه بیته له خوی له توش بوون و که وتنه ناو ئاژاوه و گومراییه وه تا له ژياندا بیته ، وه هه ر له بهر نه وهیه که ئیین و مه سعود په زای خوی لیبیت ده فهرمویت ((من کان مستن فلیستن بمن قدمات ، فإن الحبی لا تؤمن علیه الفتنة)) ﷻ .

109 - أخرجه اللالكائي في اصول السنة (130 - 131) ، والخطيب في الفقيه والمتفقيه (460) ، وأخرجه ابن عبد البر في جامع بيان العلم وفضله (1881) نحوه عن علي رضي الله عنه ، قال الهيثمي في الجامع الزوائد (180 / 1) ، ((رجاله رجال الصحيح))

«وانهكان له راقه‌ی هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌كانی ئیسلام».....
 واته: ((هه‌ر كه‌سی له ئیوه ده‌یه‌وێت شوین كه‌سی بكه‌وی و پڕی و شوینی هه‌لگری و بیکاته ده‌م‌راست و پی‌شه‌وای خوی ئه‌وا با كه‌سیك بکاته پی‌شه‌واو ده‌م‌راست و شوینی بكه‌وێت كه‌ مردوو ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی زیندوو پارێزراو نابێت له‌ تووش بوون و كه‌وتنه‌ ناو ئاژاوه‌وه)) .

جا بۆیه كه‌سی زیندوو پارێزراو نابێت كه‌ كه‌وته‌ ناو ئاژاوه‌و خراپه‌ کاریه‌وه ئه‌گه‌ر چیش له‌ وانه‌ بێت كه‌ زۆر له‌ خوا ده‌ترسن و زانا‌ترینیان بێت چونكه‌ تا له‌ژياندا بێت ده‌گونجی‌ت دوو‌چاری ئاژاوه‌و فیتنه‌ بێت .

پاشان ده‌فه‌رمو‌یت ((درود و سا‌لوی خوا له‌سه‌ر با‌ش‌ترین دروست‌کرا‌وی مو‌حه‌مه‌د ﷺ و خزم و كه‌سه‌ نزیکه‌ ئیما‌نده‌ره‌كانی هه‌موو ها‌وه‌له‌ به‌ری‌زه‌كانی په‌زای خوا‌یان لی‌بی‌ت))

﴿ راقه ﴾

وه‌شیخ الإسلام مو‌حه‌مه‌دی کو‌ری عبد الوهاب کو‌تای به‌ نامه‌و په‌یامه‌که‌ی به‌ سا‌لواتدان له‌سه‌ر پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ هی‌ناوه ، وه ئه‌وه‌ش با‌ش‌ترین کو‌تاییه ، جا دروودو سه‌لام له‌سه‌ر پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ دروسته‌ له‌سه‌ره‌تای هه‌موو کاره‌کاندا و له‌ کو‌تاییه‌که‌یشیدا ، له‌به‌ر فه‌رمووده‌ی خوی گه‌وره: [إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا] {الأحزاب: 56}
 واته: ﴿به‌راستی خواو فری‌شته‌کانی دروودو صلاوات له‌سه‌ر پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ده‌دن ، خوا به‌زه‌یی ومی‌ه‌ره‌بانی خوی ئه‌پ‌ژێ‌ی به‌سه‌ریا و فری‌شته‌کانیش دا‌وای پایه‌به‌رزی و لی‌بور‌دنی بۆ ده‌که‌ن ، ده‌سا ئیوه‌ش ئه‌ی ئه‌وانه‌ی با‌وه‌رتان هی‌ناوه ! دروودو صلاواتی له‌سه‌ر بده‌ن ، وه سه‌لامی لی‌بکه‌ن﴾ .
 وه ئه‌وه‌ش له‌ مافی پی‌غه‌مبه‌ره ﷺ به‌سه‌رمانه‌وه‌ که‌ صلاواتی له‌سه‌ر بده‌ین و سه‌لامی لی‌ بکه‌ین .

وه صلاواتی خوا له سه ره بهنده که ی واتاکه ی ئه وه یه که ستایش و باسکردنیه تی لای فریشته کان ، وه صلاواتی فریشته کانیش بو پیغه مبه ره ﴿واتاکه ی ئه وه یه که داوای لیخوشبونی بو ده کهن ، وه صلاواتی ئاده میه کان و موسلمانانیش واتاکه ی ئه وه یه که له خوای گه وره ده پارینه وه بو ی ، جا ئیمه ئه گهر وتمان : صلی الله وسلم علی محمد صلی الله علیه وعلی اله و سلم ، ئه وه ئیمه داوا له خوا ده کهن که پاداشتی بداته وه و پله ی بهرز بکات و سه لامی لیبکات و باسی چاکه و گه وره ی بکات له لای فریشته پایه بهرز ده کان.

پرسیاره کان

پرسیار : کۆمه لیک هه یه ناویان له خو یان ناوه ((قورئانیه کان)) ، ئه وانه ه یچ وهر ناگرن و باوهریان پی نییه ته نها قورئان نه بیئت ، ئایه حوکمی بی باوهری ده در یئت به سه ریاندا ؟

وه لام : به لی گومان له بی باوهریاندا نییه ، وه له بهر ئه وه ی ئه وان دروژن له وته کانیا ندا که ده ل ی ئیمه کرده وه نا که ین ته نها به قورئان نه بیئت ، جا هه ر قورئانه فهرمانمان پی ده کات به شوینکه وتنی پیغه مبه ره ﴿واتاکه ی ئه وه یه که کرده وه بکر یئت به سونه ته که ی ، له بهر ئه وه خوای بلند ده فه رمویت : [وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ] {آل عمران: 132} واته : ﴿گو ی ری ه لی خواو پیغه مبه ره که ی ﷺ بکه ن تا به لکو بهر ره حمه تی و بهزه یی خوای گه وره بکه ون﴾.

وه هه روه ها ده فه رمویت : [وَأِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا] {النور: 54}

واته : ﴿خو ئه گهر فهرمان بهرو گو ی ری ه لی ئه و بن ئه وه ری نمون و بهختیار ده بن﴾.

وه هه روه ها ده فه رمویت : [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ] {النساء: 59}

«وانه كان له راقه ي هه لوه شينه ره وه كانى نيسلام»
 واته : ((گویرایه لی فه رمانی خواو پیغه مبه ره که ی بن ﷺ له هه موو کاروباریکدا)).

وه هه روها ده فره مویت : [مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا] {الحشر: 7}
 واته : ﴿ وه هه رچی پیغه مبه ره ﷺ پیی دان وه ری بگرن واته : به چی فه رمانی پیگردن بیکه ن ، وه ریشی له هه ر شتی لی گرتن ئیوه ش دهستی لی هه لگرن ﴾
 وه قورئان کومه لیک شتی زور کوبه ندو کورتی تیایه که راقه و شی ناکریتته وه ته نها له لایه ن پیغه مبه ره وه ﷺ نه بیئت وه کو نویژ ، جا خوای به رزو به ریز له قورئاندا باسی نویژی کردوه و هانی داوه بو ئه نجامدان و کردنی به لام ئایه بۆمان پونکراوه ته وه ژماره ی پکاته کانى نیوه پړو و عه سرو شیوان و خه وتنان و به یانی ، ئایه قورئان ئه وه ی بو پوون کردوینه وه ؟ ئه وه پوون کراوه ته وه له سوننه تی پیغه مبه ره ﷺ به گویره ی فره موده ی پیغه مبه ره ﷺ که فره مویه تی :
 ((صلوا کما رایتمونی أصلي)) .

واته : ((نویژ بکه ن وه کو من ده بینن نویژ ده که م – واته : هه ر وه کو من نویژه کانتان بکه ن)) .

وه هه روها زه کات دان له قورئاندا باسکردنی هاتوه و فره مانیش کراوه به ده رکردنی له مال و سامان ، به لام ئایه قورئان پاده ی زه کات و بره که ی پونکردوته وه که وه رده گیری له و مالانه ی که زه کاتی تیایه و لیی ده رده کریت ، ئه وه هه ره هه مووی پیغه مبه ره ﷺ پونیکردوته وه ، جا بویه سوننه ت پوونکه ره وه یه بو قورئان ، جا هه رکه سی کرده وه نه کات به سوننه ت ئه واکرده وه شی نه کردوه به قورئان .

﴿وانه كان له راقه ي هلهو شينه ره وه كاني نيسلام﴾.....

وه هه ندى شتيش هه يه له قورئاندا باس نه كراوه به لكو پيغه مبه ر ﷺ ها تووه
 باسى كردوه و فره مانيشى پيكر دوه بو نمونه قه دهغه كردنى له كو كردنه وه له
 نيوان ئافره تيك و پوره كهى ئيتر له دايكه وه بيت يان له باوكه وه .
 ((واته: دروست نيبه موسلمان دوو ژن بيى كه يه كيان پورى ژنه كهى خوى
 بيت .. وه رگير)) .

ئا ئه وه باس نه كراوه له قورئاندا به لكو پيغه مبه ر ﷺ زيادى كردوه له
 سوننه تا كه دروست نيه كو كردنه وهى له نيوان ژنى خوى و پوره كهيدا، وه
 پيوسته له سه رمان كه كار به سوننه ت بكه ين هه روه كو چون كار به قورئان
 ده كه ين : [وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا] {الحشر: 7}

ئا ئه وانه - واته: ئه و قورئانيانه - پيغه مبه ر ﷺ ئا ما ژهى پيدا ون كه به هه واو
 ئاره زوى خوى قسه ناكات به فره مايشتى جوانى ((يوشك رجل شعبان متكيء
 على اريكته يقول : بيننا وبينكم كتاب الله نحل حلاله ونحرم حرامه 00)) ثم قال ﷺ :
 ((الا اني او تيت القران و مثله معه)) .

واته : ((دوو رنيه و نزيكه پياوى تيى خوار دى و پالى دايته وه له سه ر
 قه نه فه كهى و بلى : له نيوان ئيمه و ئيوه دا قورئانه كهى خوا هه يه و به س ،
 حه لاله كاني حه لال ده كه ين و قه دهغه كاوه كانيشى قه دهغه ده كه ين، پاشان
 فره مووى ﷺ : ((ئا گادار بن كه من قورئان و وينه ي ئه وم پيادا نيى دراوه و پيم
 دراوه))

جا پيغه مبه ر ﷺ هه والى پيدا وين ده ر باره ي ئه وانه و ئا گادار يكر دوينه ته وه
 لييان .

¹¹¹ - اخريجه البخاري (5109) ، و مسلم (1408) من حديث ابي هريرة رضي الله عنه .

¹¹² - اخريجه احمد (17174 ، 17194) ، وابو داود (4604) ، و الترمذي (2664) وابن ماجه (12) من حديث المقداد بن معدي
 كرب رضي الله عنه و صحيح الالباني .

پرسیار: ئایه هه لوه شینه ری دهیم : پشتته لکردن له ئاینی خوا ئایه جی به جی ده بیئت له سهر شیعه رافیزیه کان ؟

وهلام: نه وه جی به جی ده بیئت له سهر هه موو که سیك پشتته لبات له ئاینی خوا که نه فییری ده بیئت و نه کرده وهشی پی ده کات ئیتر نه وه که سه شیعه یه کی رافیزی بیئت یان صوفی بیئت یان گوڤر په رست بیئت یان هه رکه سیکی تر جگه له وانه .

پرسیار: ئایه زۆر لیکردن پرووده دات بو که سی که ئاژهل بو جگه له خوای به رزو به ریز سهر بیریت یان کرنوش به ریت بو بتیک ؟

وهلام: زۆر لیکردن له قسه و وته دا ده بیئت نه که له کرده وه رهفتاردا . هه رچی قسه یه ده گونجی ووشه ی بی باوه ری بلییت نه گهر زۆری لیکرا له سهر ووتنی بوئه وهی زۆر لیکردنه که نه هیلی و لایبات ، نه وه یه که هاتوه له قورئاندا .

پرسیار: من پیش سی مانگ موسلمان بووم و دایک و باوکیکی بی باوه ریم هه یه، ئایه چۆن هه لسوکه وتیان له گه لدا بکه م ئایه بو من هه یه رقم لییان بیئت و دژایه تیان بکه م به هه موو شیوه یه که ؟

وهلام: هه لسوکه وت و مامه له کردن به و شیوه یه ده بیئت که خوای به رزو به ریز له قورئاندا دیاری کرده و ده فره مویت: [لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ]

{المجادلة: 22}

واته : ﴿هیچ کومه لی نابینیت که باوه ری به خواو به پوژه که ی تر هه بیئت دۆستایه تی نه وانه بکه ن که دژایه تی خواو پیغه مبه ره که ی ﷺ ده که ن هه رچه نده نه وانه باوکیان بن﴾.

جا له بهر خوا رقت لییان بیئت، به لام هه رچی ده رباره ی چاکه کردن له گه لیان نه و باش به له گه لیان و به چاکه رهفتاریان له گه ل بکه خوای گه وره ده فره مویت: [وَإِنْ جَاهِدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا]

{لقمان: 15}

واته: «هه‌ميشه‌ گوي‌پرايه‌ليان به‌ له‌سنوري‌ په‌زامه‌ندي‌ خوا‌دا ، خو‌ئ‌گه‌ر هه‌ول‌يشيان داو‌ پييان داگرت له‌سه‌ر‌ئ‌وه‌ كه‌ شتيك‌ بكه‌ي به‌ شه‌ريك و هاوبه‌شم، كه‌ هيچ به‌لگه‌و زانياريه‌كت پي‌ نيه‌ه‌ئ‌وسا گوي‌پرايه‌ليان مه‌كه‌. وه‌ له‌ دونيادا له‌گه‌ل هه‌ردوكياندا به‌ شي‌وه‌يه‌كي چاك وپه‌سه‌نده‌وه‌لي بكه‌ هاوپري وهاوكاريكي چاك به‌ بويان به‌ جل و به‌رگ و خو‌راك و هه‌لسوكه‌وتي چاك دلخوشيان بكه‌».

ئه‌نجامداني ئه‌م كاره‌باشانه له‌گه‌ل ئه‌وه‌ي ئه‌وان بي‌ باوه‌پن له‌ پرووي په‌دانه‌وه‌ي كاره‌جوانه‌كانيان كه‌ گه‌وره‌يان كردوه‌و باش بوون له‌گه‌ليدا ، جا باوك و دايكيش مافيان هه‌يه‌ چاكه‌يا له‌گه‌لدا بكريت و باش بن له‌گه‌لياندا ، به‌لام خو‌ش ويستن له‌ دلدا ئه‌وا هه‌رگيز بي‌ باوه‌پت خو‌ش نه‌ويت ، وه‌ له‌ كاتيكدائيپراهيم عليه‌السلام بوي پون بويه‌وه‌ كه‌ باوكي دوژمني خوايه‌ پشتي تيكردو دووره‌ په‌ريزبو ليي.

وصلی الله وسلم علی نبينا محمد و اله و صحبه .

له‌كو‌تايدا

داواكارم كه‌ خواي په‌روه‌رديگار ني‌از پاكي‌مان پي‌ ببه‌خشي‌ت و بمانكاته‌ شوي‌نكه‌وته‌ي راسته‌قينه‌ي پي‌غه‌مبه‌ره‌كه‌ي عليه‌السلام ، وه‌ به‌ دوورمان بگري‌ت له‌ تازه‌ داهي‌نراوه‌كان له‌ ئايندا له‌وه‌ كه‌سانه‌شي كه‌ ئالوده‌ي ئه‌و داهي‌نراوانه‌ن ، وه‌ داواكارم ئه‌م كارم ته‌نها له‌به‌ر په‌زامه‌ندي‌ خواي گه‌وره‌ بي‌ت و به‌شي‌ پوپاماي‌ تيادا نه‌بي‌ت ، وه‌ داواكارم كه‌ بي‌خاته‌ سه‌ر كي‌شانه‌ي كردوه‌و چاكه‌كانم و له‌

﴿وانه کان له پاقه ی هه لوه شینه ره وه کانی نیسلام﴾.....
 گوناھی من و دایک و باوکم و مامۆستا کانم خۆش بیّت بیکات به خاتری ناوه
 جوانه کانی و سیفه ته به رزه کانی .

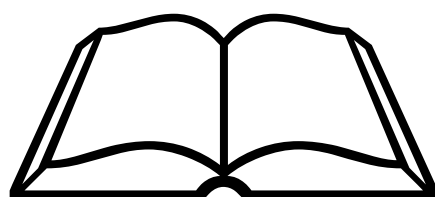
الحمد لله رب العالمین و صلی الله وسلم علی نبینا محمد و آله

و صحبه اجمعین

﴿ ئاکۆ جلیل کریم ﴾ گوڤلانی

ههینی 3- په جبه - 1430 ک

26 - حوزه یران - 2009 ز

پیرستی بابه ته کان

ژ	ناونیشانی بابه ته کان	لاپه ره
1	پیشه کی وه رگیڤ	2
2	ریخوشکه ر	6
3	پیشه کی پاقه کار	7

9	پیش‌ه‌کی ئاماده‌کاری پاقه	4
14	ژیانی دانه‌ری ده‌قه‌که	5
17	وانه‌ی یه‌که‌م	6
	ئه‌و پینج بنچینه‌ی ئاین پارێزگاری لی ده‌کات	
22	یه‌که‌م: ئاین	
23	دووه‌م: نه‌فس	
24	سییه‌م: ژیری	
25	چواره‌م: مال	
26	پینجه‌م: ئاب‌رو ناموس	
	جوړه‌کانی پاشگه‌زبوونه‌وه	
28	یه‌که‌م: پاشگه‌زبوونه‌وه به‌ گوشتارو قسه	
32	دووه‌م: پاشگه‌زبوونه‌وه و بی باوه‌ری له‌بیروباوه‌ردا	
34	سییه‌م: هه‌لگه‌رانه‌وه و بی باوه‌ریوون له‌ کرداردا	
34	چواره‌م: پاشگه‌زبوونه‌وه و بی باوه‌ریوون به‌گومان‌بردن	
44	پرسیاره‌کان	7
52	وانه‌ی دووه‌م له‌ پاقه‌ی هه‌لوه‌شیننه‌ری یه‌که‌م	8
	به‌ندایه‌تی کردن و په‌رستن دانامه‌زیت ته‌نها به‌دوو مه‌رج نه‌بییت.	
60	مه‌رجی یه‌که‌م	
61	مه‌رجی دووه‌م	
	جوړه‌کانی هاوه‌لدانان	

66	یه کهم: هاوه لدانانی گه وره	
70	دووه م: هاوه لدانانی بچوک	
71	هاوبه ش دانانی بچوک ده بیټ به دوو جوړه وه: جوړی یه کهم: له ده رپریندا	
71	جوړی دووه م: شاراو هیه و له دلدا یه	
74	جیاوازیه کانی نیوان هاوبه ش دانانی گه وره و بچوک	9
75	گومانه کانی گوړپه رستان	10
85	پرسیاره کان	11
88	وانه ی سییه م له پراځه ی هه لوه شینه ری دووه م	12
	ئه وانه ی هاوبه ش دانان به پړه و ده زانن چهن دین گومانیان هه یه، ئه وانیش:	13
93 95 98 100	گومانی یه کهم گومانی دووه م گومانی سییه م گومانی چواره م	
102 104	داوالیکردن ده بیټ به دوو به شه وه: - د اوالیکردنی پړه و او پړیدراو. - د اوالیکردنی قه ده غه کراو.	
108	گومانی پیڼجه م	
114	پرسیاره کان	14
118	وانه ی چواره م له پراځه ی هه لوه شینه ری سییه م	15

16	ئوه ی له سه ر بیباوه پرکردنی بیباوه پان بنیاد دهنریت کومه لیک یاسایه، له وانه: یه کهم دووه م سییه م چوارهم پینجه م شه شه م حه وته م هه شته م نویه م دهیه م یانزهیه م	127 131 132 133 135 137 137 138 139 141 141
17	ئوه ی دروسته بومان مامه له له گه ل بیباوه پاندا بکهین، کومه لیک شته: یه کهم دووه م سییه م چوارهم	142 142 143 143
18	پرسیاره کان	147
19	وانه ی پینجه م له پراځه ی هه لوه شینه ری چوارهم -باسی یه کهم -باسی دووه م	149 149 152
	باسی فهرانره وایکردن به جگه له وه ی خواد دیبه زاندووه	155

171	پرسیارهكان	20
172	وانهى شهشهم لهراقهى ههلوهشینه رى پینجه م	21
173 173	ئهوهى كه خوا دایبه زاندوووه دووبه شه: بهشى یه كه م بهشى دووهم	
175 175 175	ئهوانهى كه رقیان له وه ده بیئت كه له لایهن خواوه دابه زیوه ده بنه دوو دهسته وه: دهسته یه كه م دهسته یه دووهم	
191	پرسیارهكان	22
197	وانهى چه وته م لهراقهى ههلوهشینه رى شهشهم	23
215	جوړهكانى گالته كردن	
218	پرسیارهكان	24
221	وانهى هه شته م لهراقهى ههلوهشینه رى چه وته م	25
222 222	جوړهكانى جادوو: یه كه م: جادووى راسته قینه. دووهم: جادووى خه یالى.	
233 234	سه لماندنى ئهوهى جادوو بیباوه ریه له چه ندین شویندا: یه كه م. دووهم، سییه م. چوارهم، پینجه م.	26
240	پرسیارهكان	27
245	وانهى نویه م لهراقهى ههلوهشینه رى هه شته م	28

247 247 249 250 251	جاشتگیری بیباوهپان چهند بهشیکه: بهشی یهکهه بهشی دووهه بهشی سییهه بهشی چوارهه بهشی پینجهه	29
255 258 259 260 261 261 264	لیره دا چهندین بابته هیه په یوهست به مامه له کردن له گهل بیباوه پندا: بابه تی یه کهه: حوکمی شوکردنی ئافره تی موسلمان به پیاوی بیباوه پ. -هیئانی ئافره تی بیباوه پ به دووه رج دروسته. بابه تی دووهه: ریژلیئانی بیباوه پان. بابه تی سییهه: مامه له دونیا ییه کان له گهل یاندا. بابه تی چوارهه: به کار هیئانی بیباوه پان له ئیشیکدا که موسلمانان نایزان. بابه تی پینجهه: چاکه کردن له گهل دایک و باوکی بیباوه پدا. بابه تی شه شهه: هه لسوکه وت کردن له گهل بیباوه پاندا.	30
270	پرسیاره کان	31
276	وانه ی دهیه له راقهى ههلوهشینه ری نویهه	32
284 284	قسه ی زانایات ده باره ی ﴿خضر﴾ قسه ی یه کهه قسه ی دووهه	33
286	دهرچون له شه ریعه تی موحه مه د ﴿عزراة﴾ چهند جوړیکه	34

297	پرسیارهكان	35
298	وانهى یانزهیهه لهراقهى ههلوهشینه رى دهیهه	36
302 302	فیربوونى زانست دوو بهشه: بهشى یهکهه بهشى دووهم	37
311	وانهى دوانزهیهه لهراقهى ده ههلوهشینه ره وهکه	37
318	ئهو کهسهى پوزشى بۆدههینریتته وه ده بییت چههه مه رجیکى تیا دا بییت تابه بیبا وه پردانه نریت به خوا وئاین و پیغه مبهه عليه السلام و دروشمه كانى ئاین.	38
323	باسى سلاوات دان له سهه پیغه مبهه عليه السلام .	39
324	پرسیارهكان	40
329	له کو تاید ا	41

له بلا وکرا وه كانى مالپه رى ئیمان وهه

www.iman1.com

هه میشه له گه لمان بن بۆنوی بوونه وهى ئیمان

imanonekur@yahoo.com